

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
319 ถนนโพธิ์นา ต.โพธิ์ อ.เมืองศรีสะเกษ จ.ศรีสะเกษ 33000
โทรศัพท์: 097-040-4357 โทรสาร 0-4564-3607
<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhuso>

JOURNAL OF HUMAN AND SOCIETY, SISAKET RAJABHAT UNIVERSITY
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, SISAKET RAJABHAT UNIVERSITY
319, THAI PANTA ROAD, PHO SUB-DISTRICT, MUEANG SI SA KET DISTRICT,
SI SA KET PROVINCE, 33000
TELEPHONE NUMBER: 097-040-4357 FAX NUMBER: 0-4564-3607
<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhuso>

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม ปีที่ 9 ฉบับที่ 1

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วารสารวิชาการ มนุษยและสังคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
JOURNAL OF HUMAN AND SOCIETY,
SISAKET RAJABHAT UNIVERSITY

ISSN 3027-7736 (Print)
ISSN 3027-7744 (Online)

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1
มกราคม - มิถุนายน 2568
VOL.9 NO.1
JANUARY - JUNE 2025

<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhuso>

ISSN 3027-7736 (Print)

ISSN 3027-7744 (Online)

วารสารวิชาการ มนุษย์และสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

JOURNAL OF HUMAN AND SOCIETY, SISAKET RAJABHAT UNIVERSITY

ผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI เป็นวารสารกลุ่มที่ 2 พ.ศ. 2568-2572

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2568)

ISSN 3027-7736 (Print) / ISSN 3027-7744 (Online)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานและทัศนะทางวิชาการสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
2. เพื่อเป็นแหล่งในการนำเสนอผลงานวิจัยบทความวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ที่ปรึกษา

รศ. ดร.ประกาศิต อานุภาพแสนยาก ร อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ขอบเขตเนื้อหา

บทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขาภาษาและภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การพัฒนาชุมชน วรรณคดี สังคมวิทยา มานุษยวิทยา นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ศิลปกรรม เศรษฐศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา จิตวิทยา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กำหนดการออกเผยแพร่

วารสารเผยแพร่ราย 6 เดือน (ปีละ 2 ฉบับ)

มกราคม – มิถุนายน

กรกฎาคม – ธันวาคม

ตีพิมพ์ทั้งรูปแบบรูปเล่มและระบบวารสารอิเล็กทรอนิกส์ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ท่าน โดยใช้วิธีการประเมินแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อของแต่ละฝ่าย (Double Blinded Review)

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ผ่านการรับรองคุณภาพของ TCI เป็นวารสารกลุ่มที่ 2 พ.ศ. 2568-2572

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 319 ถนนไทยพันทา ตำบลโพธิ์

อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ 33000

โทรศัพท์: 09-7040-4357

โทรสาร 0-4564-3607

<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhuso>

บรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

รองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ศักดิ์ พวงอก

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

กองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนา จันทร์เทาว์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.นัยนา อรรถนาทรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฤทัย นิ่มน้อย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติทัต ปุยะติ

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา ดำรงวัฒนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา ชินนาค

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดิชิตชัย เมตตาริกานนท์

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

ดร.สุธิกิติ์ ฝอดสูงเนิน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ดร.สุรีย์ฉาย สุคันธรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ดร.อุษา กลมพันธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

อาจารย์สุชาลักษณ์ ธรรมดวงศรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวารสารวิชาการมนุษยและสังคม

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.สุจิตต์ เพียรชอบ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ โรมรัตนพันธ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศาสตราจารย์สุวิทย์ อิศาศาวัต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ศาสตราจารย์ ดร.เมฆม เมธจิรนนท์

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ ศรีสันติสุข

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

รองศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ภาณุรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

รองศาสตราจารย์สมหมาย ชินนาค

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชวรรณ กำคำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความวารสารวิชาการมนุษย์และสังคม

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร ปัญญะพงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
รองศาสตราจารย์ ดร.อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ มิกุล	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์จำเริญ อุ้นแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ ทาปทา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สกุล วงษ์กาฬสินธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ อาณี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ เวชกามา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาแว มะแส	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
อาจารย์ ดร.ฐิติรัตน์ เวทย์ศิริยานนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

ผู้พิจารณาตรวจสอบภาษาอังกฤษ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อินทิรา ศักดิ์เมียนแก้ว
อาจารย์กวิณวัฒน์ หิรัญบุรณะ
อาจารย์ยศณ มังชาดา
อาจารย์ธัญทิพ บุญเยี่ยม

ผู้พิจารณาตรวจสอบภาษาไทย

อาจารย์ณิณี อำพันศรี
อาจารย์ปิ่นอนงค์ จำปาเงิน
อาจารย์ ดร.พรชนก แสนทวีสุข
สีดาบุตร

ฝ่ายประสานงานวารสาร

อาจารย์จันทกานต์ พันเลียว	นางนิลวรรณ จันทา
อาจารย์ชลิตา ภูรินินนาท	นางสาวนงนุช แสงพฤกษ์
อาจารย์ ดร.พรชนก แสนทวีสุข	สีดาบุตร

ออกแบบรูปเล่ม

อาจารย์รัตติยา ติลาบุตร

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษฉบับนี้เป็นปีที่ 9 ฉบับที่ 1 ในช่วงเดือน มกราคม – มิถุนายน 2568 วารสารฉบับนี้มุ่งมั่นทำหน้าที่เป็นเวทีทางวิชาการ สำหรับคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา ตลอดจนผู้ที่สนใจทั่วไป ได้ใช้เป็นพื้นที่ในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมและประเทศชาติบนพื้นฐานของการศึกษาวิจัยและบทความวิชาการ ในฉบับนี้ได้นำเสนอ บทความวิชาการที่มีเนื้อหาหลากหลาย ครอบคลุมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการศึกษารวมจำนวนทั้งสิ้น 12 บทความ ซึ่งล้วนแล้วแต่มีคุณค่าทางวิชาการ และสะท้อนถึงประเด็นร่วมสมัยที่น่าสนใจ แบ่งเป็นบทความวิชาการ 1 เรื่อง ได้แก่ 1) เรื่อง บทเรียนการยกระดับองค์ความรู้ทุนมรดกทางวัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่นอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช และบทความวิจัย 11 เรื่อง ได้แก่ 1) เรื่อง กลวิธีการแปลชื่อชีรีส์เกาหลีแนวชาวก๊ก (เชิงประวัติศาสตร์) จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย 2) เรื่อง รูปแบบยุทธศาสตร์เพื่อสร้างอัตลักษณ์คุณภาพการบริการของบุคลากรวิทยาเขตสมุทรสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 3) เรื่อง การศึกษาวัฒนธรรมผ่านรูปประโยคภาษาจีน ในสถานการณ์สมมุติของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 4) เรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะ รายวิชาการงานอาชีพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร่วมกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5) เรื่องการสื่อสารความเชื่อในประเพณีบุญบั้งไฟที่มีต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านคอนกาม อำเภอขามเฒ่า จังหวัดศรีสะเกษ 6) เรื่อง ผลของภูมิทัศน์บริการและคุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี 7) เรื่อง การพัฒนาผู้สอนในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษา สาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 8) เรื่อง การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมของหลักสูตรและชุดการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่นสู่การสร้างความมั่นคงทางอาหารและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก 9) เรื่อง กระบวนการสร้างความรุนแรงในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์

10) เรื่อง กระบวนการพัฒนาคลังการขับเคลื่อนตลาดชุมชน เพื่อความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชน เทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา 11) เรื่อง ทฤษฎีเบลคันโตของจีนจากสถาบันวิจัยโอเปราแห่งมหาวิทยาลัยปักกิ่ง: กรณีศึกษาของโอเปราเจียงเจีย

บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ ได้ผ่านการกลั่นกรองและประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์แต่ละสาขา ซึ่งถือเป็นกระบวนการสำคัญตามมาตรฐานทางวิชาการที่กองบรรณาธิการให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้มั่นใจว่าบทความที่เผยแพร่มีคุณภาพ ถูกต้อง และเชื่อถือได้ บทความเหล่านี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า อ้างอิง และพัฒนาผลงานทางวิชาการในด้านต่าง ๆ ทั้งในระดับสถาบันการศึกษาและสังคมในวงกว้าง ผู้สนใจสามารถเข้าถึงบทความทั้งหมดได้ผ่านทางเว็บไซต์ของวารสารที่ <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhuso/index>

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการขอแสดงความขอบคุณอย่างสูงต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาสละเวลาในการกลั่นกรองบทความ ตลอดจนนักวิชาการที่ให้ความไว้วางใจและส่งผลงานตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอย่างต่อเนื่อง วารสารวิชาการมนุษยและสังคมจะยังคงมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพของวารสารให้เป็นมาตรฐาน และขอเชิญชวนผู้สนใจร่วมส่งบทความวิชาการเพื่อตีพิมพ์ในวารสารฉบับต่อ ๆ ไป เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนองค์ความรู้และสังคมวิชาการในระดับชาติอย่างสร้างสรรค์

รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร์ แสนงัว

บรรณาธิการ

Journal of Human and Society,

Sisaket Rajabhat University

Vol. 9 No. 1, January – June 2025

ISSN 3027-7736 (Print) / ISSN 3027-7744 (Online)

Objectives

1. To encourage and publicize the academic writings and to present the academic point of view on Humanities and Social Sciences
2. To be the source of presentation in research writings on Humanities and Social Sciences

Advisor

Assoc. Prof. Dr.Prakhasit Arnupharbsaenyakorn

President of Sisaket Rajabhat University

Scope and Content

Research articles and academic articles on Humanities and Social Sciences, including Languages and Linguistics, History, Community Development, Literature, Sociology, Anthropology, Mass Communications, Library and Information Sciences, Fine and Applied Arts, Religion and Philosophy, Psychology, Law, Political Science, Political and Administrative Science and other related fields.

Publication

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University publish in every 6 months (2 issues per year)

January – June

July – December

It is published in both hard copy and electronic journal system. Every published article has been reviewed by at least 3 experts using a double blinded review method.

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University, has been certified the TCI Tier 2 journal ranking in 2025-2029.

Faculty of Humanities and Social Sciences

Sisaket Rajabhat University, 319, Thai Pantha Road, Pho Sub-District,

Mueang Si Sa Ket District, Si Sa Ket, 33000

Telephone number: 09-7040-4357

Fax number: 0-4564-3607

<https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhuso>

Editor

Assoc. Prof. Dr.Emon Saenphuwa

Sisaket Rajabhat University

Deputy Editor

Asst. Prof. Dr.Anansak Phuangk

Sisaket Rajabhat University

Editorial Board

Assoc. Prof. Dr.Rattana Chanthao

Khon Kaen University

Assoc. Prof. Dr.Naiyana Ajanatorn

Loei Rajabhat University

Asst. Prof. Dr.Ruethai Nimnoi

Maharakham University

Asst. Prof. Dr.Chidhathai Puyati

Ubon Ratchathani University

Asst. Prof. Dr..Jittima Damrongwattana

Nakhon Si Thammarat Rajabhat
University

Asst. Prof. Kanjana Chinnak

Ubon Ratchathani Rajabhat University

Asst. Prof.Dichitchai Mettarikanon

Walailak University

Lecturer Dr.Suteekit Fordsoongnuarn

Buriram Rajabhat University

Lecturer Dr.Sureechai Sukantar

Surin Rajabhat University

Lecturer Dr.Usa Klompun

Surin Rajabhat University

Lecturer Suchalak Thamduengsri

Maharakham Rajabhat University

Peer Reviewers

Prof. (Emeritus) Dr.Sucharit Pienchob

Chulalongkorn University

Prof. Dr.Worawut Romrattanapan

Thammasat University

Prof. Dr.Kulthida Tuamsuk

Khon Kaen University

Prof.Suwit Theerasasawat

Khon Kaen University

Prof. Dr.Metcha Metjiranont

Ubon Ratchathani University

Assoc. Prof. Dr.Somsak Srisontisuk

Khon Kaen University

Assoc. Prof. Dr.Achara Phanurat

Surin Rajabhat University

Assoc. Prof.Sommai Chinnak

Ubon Ratchathani University

Peer Reviewers

Assoc. Prof. Dr.Soonthorn Panyapong	Chaiyaphum Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Akkarapon Nuemaihom	Buriram Rajabhat University
Assoc. Prof. Dr.Paitoon Mikusol	Independent Scholar
Assoc. Prof.Jamroen Unkaew	Sisaket Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Anan Tabta	Ubon Ratchathani Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Sakul Wongkalasin	Nakhon Ratchasima Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Nonglak Arnee	Phetchabun Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Sombat Wetchakama	Uttaradit Rajabhat University
Asst. Prof. Dr.Awae Masae	National Institute of Development Administration
Lecturer Dr.Thitirat Wetsiriyanan	Roi Et Rajabhat University

English Proofreading

Asst. Prof.Intira Sakmiankaew
Lecturer Kawinwat Hiranburana
Lecturer Vasana Mangchada
Lecturer Thanyathip Boonyiam

Thai Proofreading

Lecturer Nalinee Amphin
Lecturer Pinanong Champa-ngeon
Lecturer Dr.Ponchanok Saenthaweesuk
Seedabut

Coordination Staff

Lecturer Juntakan Panleow
Lecturer Chalida Purinnat
Lecturer Dr.Ponchanok Saenthaweesuk
Seedabut

Mrs.Ninlawan Chantha
Miss Nongnut Sangpung

Journal Design

Lecturer Rattanyoo Silabut

Editorial

The Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University, Volume 9, Issue 1 (January – June 2025) aims to serve as an academic platform for faculty members, researchers, scholars, students, and interested individuals to disseminate scholarly works in the fields of humanities and social sciences. Its primary objective is to foster the exchange of knowledge and contribute to the development of society and the nation through research and academic discourse. This issue presents of 12 academic articles covering a wide range of topics, including social, economic, and educational aspects. Each article offers significant academic value and reflects contemporary issues of scholarly interest.

The 1 academic articles is 1) Elevating Knowledge Lesson of Local Food Cultural Heritage Capital in Lansaka District, Nakhon Si Thammarat Province. And then the 11 research articles are 1) Strategies of Translating Korean Sageuk (Historical) Series Titles from English to Thai. 2) Strategic Model for Establishing Service Quality Guru of Personnel of Suan Sunandha Rajabhat University, Samutsongkhram Campus. 3) A Study of Speech Acts through Chinese Sentence Structures in Simulated Situations by Chinese Major Students at the Faculty of Humanities and Social Sciences, Sisaket Rajabhat University. 4) Developing the Skills Training Sets for Career Subjects for Mathayomsuksa 2 Students by Inquiry-Based Teaching. 5) The communication of beliefs in the Bun Bang Fai festival related to the way of

life of the community in Ban Khon Kam, Yang Chum Noi District, Sisaket Province. 6) Effects of Servicescape and Intangible Service Quality on Quality of Life of Elderly People Residing in Nursing Homes in Nonthaburi Province. 7) The Development of Instructors in Organizing Japanese Cultural Activities to Promote Students' Attitudes toward Learning among Japanese Major Students at Sisaket Rajabhat University. 8) Social Return on Investment of Curriculum and Learning Packages in Innovative Agriculture Suitable for the Local Context to Promote Food Security and Grassroots Economy Development. 9) The Process of Creating Violence in S.E.A. Write Award-Winning Short Stories. 10) The Process of Development Community Market Driving Mechanism for Strengthening The Community Economy, Taladkhae Subdistrict Municipality, Nonsong District, Nakhonratchasima Province. 11) The Chinese Bel Canto Theory of Peking University's Opera Research Institute: A Case Study of the Opera Jiang Jie.

The articles published in this journal have been reviewed a rigorous peer-review process by experts in each respective field. This process is a crucial part of the academic standards that the editorial board upholds to ensure the accuracy, credibility, and overall quality of the published content. These articles serve as valuable resources for study, research, citation, and the development of academic work across various disciplines both within academic institutions and in broader societal contexts. Every article can be searched on the website <https://so08.tci->

thaijo.org/index.php/jhuso/index. We welcome you to publish your research article in the Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University.

Finally, the editorial team of the Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University would like to express its sincere appreciation to the esteemed reviewers for their valuable time and expertise in evaluating the submitted manuscripts. We also extend our gratitude to the scholars who have placed their trust in the journal by continuously submitting their academic work for publication.

The Journal of Humanities and Social Sciences remains committed to maintaining and enhancing the quality and standards of the journal. We cordially invite researchers and scholars to submit their academic manuscripts for consideration in future issues, as part of our shared mission to foster knowledge creation and contribute to the academic community at the national level in a constructive and meaningful way.

Assoc. Prof. Dr. Emon Saenphuwa
Editor

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2568)

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University

Vol. 9 No. 1 (January – June 2025)

สารบัญ

Table of Contents

บทความวิชาการ (Academic Article)	
บทเรียนการยกระดับองค์ความรู้ทุนมรดกทางวัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่น อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช Elevating Knowledge Lesson of Local Food Cultural Heritage Capital in Lansaka District, Nakhon Si Thammarat Province จิตติมา ดำรงวัฒนะ/ วิเชียร มั่นแท้/ ปุณยวีร์ ศรีรัตน์ Jittima Damrongwattana/ Wichian Munlae/ Poonyawee Srirat	1-21
บทความวิจัย (Research Article)	
กลวิธีการแปลชื่อซีรีส์เกาหลีแนวชาสิก (เชิงประวัติศาสตร์) จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย Strategies of Translating Korean Sageuk (Historical) Series Titles from English to Thai ยุวเรศ เลหาพรรค/ แสงเดือน กาศลังกา/ ชามุศักดิ์ เสียงเย็น/ สมหมาย รอดแป้น Yuwarej Laohapak/ Saengduan Katlangka/ Chansak Siengyen/ Somma Rodpan	22-41

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2568)

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University

Vol. 9 No. 1 (January – June 2025)

บทความวิจัย (Research Article)

รูปแบบยุทธศาสตร์เพื่อสร้างอัตลักษณ์คุณภาพการบริการ 42-62

ของบุคลากรวิทยาเขตสมุทรสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Strategic Model for Establishing Service Quality Guru of Personnel of

Suan Sunandha Rajabhat University, Samutsongkhram Campus

ศรัณญา หนูนา/ ชยุต ภวานันทกุล/ นัทนิชา โชติพิทยานนท์

Sarunya Noonak/ Chayut Phawaphanankun/ Natnicha Chotpittayanon

การศึกษาวัจนกรรมผ่านรูปประโยคภาษาจีนในสถานการณ์สมมติของนักศึกษา 63-82

สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

A Study of Speech Acts through Chinese Sentence Structures in

Simulated Situations by Chinese Major Students at the Faculty of

Humanities and Social Sciences, Sisaket Rajabhat University

วีระชาติ ดวงมาลา/ จุฑาสินี ชนะศึก/ อภิสิทธิ์ ไชยวงศ์/ วิภาวดี ทวี/

นิภาภัตน ทองคำใส

Veerachat Duangmala/ Jutasinee Chanasuek/ Apisit Chaiyong/

Wipavadee Thavee/ Nipapat Thongkamsai

การพัฒนาชุดฝึกทักษะ รายวิชาการงานอาชีพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 83-104

ร่วมกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

Developing the Skills Training Sets for Career Subjects for

Mathayomsuksa 2 Students by Inquiry-Based Teaching

ชัยนะรินทร์ ทับมะเรง/ ชลดา วรรณโน/ อุทัยดี จู๋นางรอง/ ธนัชชัย เรืองเกษม

Chainarin Tubmarerng/ Chonlada Wanno/ Utaiwadee Chunangrong/

Thanachai Rueangkesom

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2568)

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University

Vol. 9 No. 1 (January – June 2025)

บทความวิจัย (Research Article)

การสื่อสารความเชื่อในประเพณีบุญบั้งไฟที่มีต่อวิถีชีวิต 105-119

ของชุมชนบ้านคอนคาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

The communication of beliefs in the Bun Bang Fai festival related to the way of life of the community in Ban Khon Kam, Yang Chum Noi District, Sisaket Province

ศศิธร สมอินทร์

Sasithon Somin

ผลของภูมิทัศน์บริการและคุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ต่อคุณภาพชีวิตของ 120-141

ผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี

Effects of Servicescape and Intangible Service Quality on Quality of Life of Elderly People Residing in Nursing Homes in Nonthaburi Province

พัชรินทร์ งามสุพรรณกุล/ ณัฐพล พันธุ์ภักดี

Patcharin Ongsupunkul/ Nuttapon Punpugdee

การพัฒนาผู้สอนในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อ 142-165

การเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษา สาขาภาษาญี่ปุ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

The Development of Instructors in Organizing Japanese Cultural Activities to Promote Students' Attitudes toward Learning among Japanese Major Students at Sisaket Rajabhat University

อำนาจ แสนคราม/ ชลิดา ปุรินินนาท/ ปิยชนก จันทรชัยภักดิ์/ จุน มิกิ

Amnat Senkhram/ Chalida Purininnat/ Piyachanok Junchaiphak/ Jun MIKI

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2568)

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University

Vol. 9 No. 1 (January – June 2025)

บทความวิจัย (Research Article)

การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมของหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ นวัตกรรม
เกษตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่นสู่การสร้างความมั่นคงทางอาหารและพัฒนาเศรษฐกิจ
ฐานราก

Social Return on Investment of Curriculum and Learning Packages in
Innovative Agriculture Suitable for the Local Context to Promote Food
Security and Grassroots Economy Development

เอกราช ดีนาง/ สาวิตรี บุญมี/ ฐิรพร ไพศาล

Exkarach Deenang/ Sawitree Boonmee/ Teeraporn Paisan

กระบวนการสร้างความรุนแรงในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์

The Process of Creating Violence in S.E.A. Write Award-Winning Short
Stories

ไพลิน อินคำ/ วชิรินทร์ แก่นจันทร์/ คงอมร เหมรัตน์รักษ์/ วรัญญา ยิ่งยงค์ศักดิ์/
ศราวุธ หล่อดี

Phailin inkham/ Vajrindra Kaencandra/ Khongamon Hemmaratrak/

Warunya Yingyoungsak/ Sarawut Lordee

กระบวนการพัฒนาตลาดการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเพื่อความเข้มแข็งเศรษฐกิจ
ชุมชน เทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอนโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

The Process of Development Community Market Driving Mechanism for
Strengthening The Community Economy, Taladkhae Subdistrict
Municipality, Nonsong District, Nakhonratchasima Province

สิริกร บุญสังข์/ สกุล วงษ์กาฬสินธุ์

Sirikorn Boonsang/ Sakul Wongkalasin

วารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2568)

Journal of Human and Society, Sisaket Rajabhat University

Vol. 9 No. 1 (January – June 2025)

บทความวิจัย (Research Article)

ทฤษฎีเบลคันทอของจีนจากสถาบันวิจัยโอเปร่าแห่งมหาวิทยาลัยปักกิ่ง: กรณีศึกษา
ของโอเปร่าเจียงเจี๋ย 235-253

The Chinese Bel Canto Theory of Peking University's Opera Research

Institute: A Case Study of the Opera Jiang Jie

ชุย เยว่/ ชุตินา มณีวัฒนา

Cui Yue/ Chutima Maneewattana

บทเรียนการยกระดับองค์ความรู้ทุนมรดกทางวัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่น
อำเภอแลนสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
Elevating Knowledge Lesson of Local Food Cultural Heritage
Capital in Lansaka District, Nakhon Si Thammarat Province

จิตติมา ดำรงวัฒนะ^{1*} / วิเชียร มั่นแหล่² / ปุณยวีร์ ศรีรัตน์³

Jittima Damrongwattana / Wichian Munlue / Poonyawee Srirat

^{1,2,3} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 6 มีนาคม 2568
ปรับปรุงแก้ไข: 16 เมษายน 2568
ตอบรับตีพิมพ์: 16 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการนำเสนอเรื่องบทเรียนการยกระดับองค์ความรู้ทุนมรดกทางวัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่น อำเภอแลนสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช “อาหารพื้นถิ่น” ของชุมชนศรีวังมีวิถีชีวิตหากินอยู่กับป่าพึ่งพาอาศัยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ผ่านการต่อสู้กับวิกฤตธรรมชาติดมานับครั้งไม่ถ้วนจนเกิดพลิกผันทำให้ยืนหยัดมาถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุการณ์นี้ชุมชนจึงเกิดมุมมองใหม่ที่ผสมผสานกันสร้างโอกาส ความหวัง และอุดมคติด้วยการตั้งกลุ่มองค์กรขึ้นในชุมชน รวมถึงผู้นำที่ผ่านสถานการณ์วิกฤตต่าง ๆ ร่วมกับชุมชนเกิดความแข็งแกร่งและนำพาชุมชนให้กลับมาเข้มแข็ง จากต้นทุนที่ถูก

สะสมด้วยกาลเวลาอันยาวนานจนกลายมาเป็นมรดกวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในชุมชน ชุมชน
ศิริวงได้สะท้อนเห็นบทบาทของทุนทางวัฒนธรรมที่ทำหน้าที่สร้างการรับรู้สถานะของ
บุคคลในการดำรงชีวิต “อาหารพื้นถิ่น” ที่ถูกถ่ายทอดโดยผ่านเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์
ร่วมกับชุมชนเพื่อให้คงอยู่เป็นวัฒนธรรมอาหารที่ยั่งยืน จึงมีการจัดการความรู้
ถอดบทเรียนโดยสกัดนำสาระสำคัญของวัฒนธรรมในชุมชนเพื่อกำหนดอัตลักษณ์ถิ่น
หรือหีบยกมาปิดผนึกเพื่อสถาปนาคุณค่าเดิมให้เกิดการยกระดับหนุนเสริมให้เกิดพื้นที่
วัฒนธรรมที่ชุมชนร่วมกันเป็นเจ้าของ หรือเป็น “สัมภาระ” ที่ใช้ในการดำรงชีวิต กินดี
อยู่ดี มีสุขบนพื้นฐานการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต สังคม วัฒนธรรม และการจัดการ
ทรัพยากร ผู้วิจัยจึงได้นำทุนวัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่นมาเชื่อมโยงของชุมชนด้วยการมี
ส่วนร่วมและสร้างความภาคภูมิใจ ดังนั้น การยกระดับการพัฒนาต่อยอดและสืบทอดทุน
ทางวัฒนธรรมชุมชนผ่านอาหารพื้นถิ่นจากภูมิปัญญาและอัตลักษณ์ รวมทั้งให้ชุมชนเป็น
ผู้ประกอบการวัฒนธรรมที่ก่อเกิดเป็นรายได้อย่างยิ่งยืน

คำสำคัญ: บทเรียน, การยกระดับองค์ความรู้, ทุนมรดกทางวัฒนธรรม, อาหารพื้นถิ่น

Abstract

This article was presentation about history of the elevating knowledge Lessons of local food cultural heritage capital in Lansaka District, Nakhon Si Thammarat Province. “Local food” of the Kiriwong community has a way of life that relies on the forest, natural resources and the environment, which has fought against countless natural crises until it turned around and has stood firm until today. With this event, the community has a new perspective that combines opportunities, hopes and ideals by establishing an organization in the community. including leaders who have gone through various crises together with the community,

becoming stronger and leading the community back to strength. From the accumulated capital over a long period of time until they become cultural heritage that occurs in the community. Kiriwong community reflects the role of cultural capital that acts to create awareness of individual status in life. “Local food” is conveyed through historical stories through collaboration with the community to maintain it as a sustainable food culture. Therefore, there is knowledge management, lessons learned by extracting the essence of the culture in the community to define local identity or pick it up and dust it off to establish the original values to enhance and support the creation of cultural areas that the community jointly owns or as “baggage” used in living a good life, eating well, living well, and being happy based on changes in lifestyle, society, culture, and resource management. The researcher therefore used local food cultural capital is used to connect communities through participation and pride. Therefore, the development of local food from wisdom and identity is improved and the community becomes a cultural entrepreneur, generating sustainable income.

Keywords: Lesson learned, knowledge enhancement, cultural heritage capital, local food

บทนำ

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นจะมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะแตกต่างกันไป และเป็นสิ่งที่อยู่คู่กับชุมชนมาช้านาน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงองค์ความรู้ที่มากมายของท้องถิ่นทั้งที่จับต้องได้และไม่ได้ ซึ่งเรียกว่า “ทุนทางวัฒนธรรม” ของชุมชน ปัจจุบันมีหลายชุมชนที่นำทุนทางวัฒนธรรมของตนเองมาใช้ในการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ อาทิ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม แต่ละชุมชนก็มีแนวทางในการพัฒนาที่แตกต่างกันไป ซึ่งหากสามารถพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทุนทางวัฒนธรรมได้อย่างเต็มที่แล้วนำมาสร้างสรรค์คุณค่าและมูลค่าเพิ่มต่อเศรษฐกิจและสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน (อัญธิชา มั่นคง, 2560) ทั้งนี้การนำทุนทางวัฒนธรรมมาใช้พัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืน จำเป็นต้องนำทุนเดิมที่มีอยู่แล้วในชุมชนมาพัฒนาโดยอาศัยกระบวนการพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมในชุมชน ประกอบกับหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (ณัฐฐา ทรัพย์อุบลัมภ์, 2558 ; ไชยฤทธิ์ อนุชิตวรวงศ์, 2561) เพื่อพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน ตลอดจนมีความสุข มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณภาพ ส่งผลให้ชุมชนมีการพัฒนาที่สมดุลทั้งเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561- 2580 ได้ระบุถึงแนวทางในการส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านการสร้างและพัฒนาสินค้าและบริการด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นความคิดสร้างสรรค์และทุนทางวัฒนธรรม พร้อมทั้งการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว การตลาด และการบริหารจัดการสถานที่ทางประวัติศาสตร์ วิถีสังคม และวัฒนธรรมเพื่อให้การท่องเที่ยวไทยมีเรื่องราวที่เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นชุมชนที่มีพลังอันนุ่มนวลหรือ ซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) เพื่อยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (กรชนก สนิทวงศ์, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560- 2564) กล่าวถึง การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน และเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก โดยการมี

ส่วนร่วมของทุกภาคส่วนภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2561)

อาหารพื้นถิ่นถือได้ว่าเป็นหนึ่งในกระบวนการเรียนรู้และปรับตัวเพื่อการอยู่รอดของมนุษย์เช่นกัน กล่าวคือ อาหาร เป็น 1 ในปัจจัย 4 (คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค) ที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ หรือเรียกว่า "ความสุขทางกาย" กล่าวคือ มนุษย์ไม่ได้ต้องการอาหารเพียงเพื่อการ "อยู่ได้" เท่านั้น แต่ที่จริงมนุษย์ทุกคนต่างยังปรารถนาที่จะ "อยู่ดี กินดี" คือ มีอาหารในการบริโภคที่ดี มีคุณค่า และมีประโยชน์ต่อร่างกาย อาหารพื้นถิ่นเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มั่นคงในชุมชนเป็นการนำผลผลิตทางการเกษตรมาเพิ่มลักษณะพิเศษหรือจุดเด่นบางอย่างให้ต่างไปจากเดิม เพื่อให้ตรงต่อความต้องการของผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น และเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าเกษตรโดยการการแปรรูปหรือการถนอมอาหารเพื่อเพิ่มมูลค่าแก่สินค้าให้มีราคาที่สูงขึ้นกว่าเดิม ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถมีรายได้เพิ่มขึ้นจากผลผลิตทางการเกษตรของตัวเองได้ นอกจากนี้ ยังเป็นผู้ส่งออกผลผลิตทางการเกษตรและอาหารรายใหญ่ออกสู่ตลาดโลก ดังที่ว่า "ครัวของโลก" จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหันมาให้ความสนใจนโยบาย/มาตรการ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการในการบริโภคอาหารของผู้คนในแต่ละกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือ ความคุ้มค่าก่อให้เกิดผลตอบแทนที่มากด้วยคุณภาพ และสอดคล้องกับวิถีชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม และความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งประกอบด้วย ความพอเพียงของปริมาณอาหาร การเข้าถึงทรัพยากรอาหารที่พอเพียงของบุคคล การใช้ประโยชน์ด้านอาหารผ่านอาหารที่เพียงพอ และเสถียรภาพทางอาหารที่ประชาชน ครัวเรือน ต้องเข้าถึงอาหารที่เพียงพอตลอดเวลา (สุพรรณิ ไชยอำพร และวิไลลักษณ์ รุ่งเมืองทอง, 2557) วิถีดำรงชีวิตและอาหารพื้นบ้านจึงกลายเป็นวัฒนธรรมอาหารมีบทบาทที่สำคัญในการหนุนเสริมให้เกิดพื้นที่วัฒนธรรมที่ชุมชนร่วมกันเป็นเจ้าของ หรือเป็น "สัมภาระ" ไว้ใช้ในการดำเนินชีวิตตามปัจจัย 4 ของการมีชีวิตที่ดี การกินดี อยู่ดี มีสุขของสมาชิกในชุมชนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านการดำรงชีวิต โครงสร้างประชากร สังคม วัฒนธรรม

การพัฒนา และการจัดการทรัพยากร การนำทุนวัฒนธรรมมาใช้ประโยชน์เพื่อเชื่อมโยง
คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและเกิดความภาคภูมิใจ มีการพัฒนาต่อยอดและสืบทอดทุน
ทางวัฒนธรรมชุมชนผ่านเรื่องเล่าประวัติศาสตร์ และพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญา
และทรัพยากรท้องถิ่นที่เป็นอัตลักษณ์ (กรชนก สนิทวงศ์, 2556) โดยใช้กระบวนการมี
ส่วนร่วมเชื่อมคน ความคิด กระบวนการ หรือวิธีการต่าง ๆ ให้เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่
ๆ รวมทั้งกลับมาทบทวนศักยภาพ (จุฑามาศ วิศาลสิงห์, 2568) ทำให้เกิดรายได้เพิ่ม
สามารถยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างยั่งยืน เป็นผู้ประกอบการวัฒนธรรม
(Cultural Entrepreneur) โดยนำอาหารพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่นซึ่งจะมีเอกลักษณ์
เฉพาะตามแบบฉบับของแต่ละวัฒนธรรม อาหารเหล่านั้นได้รับการปรุงแต่งและถ่ายทอด
สูตรอาหารจากรุ่นสู่รุ่น เมื่อนำอาหารพื้นบ้านจึงเป็นการผสมผสานที่ลงตัวของวัตถุดิบที่มี
อยู่ประจำท้องถิ่น รวมถึงถ่ายทอดวิถีชีวิตความเป็นอยู่ภูมิปัญญาของประชาชนในท้องถิ่น
นั้น ๆ ป่งบอกถึงอัตลักษณ์เฉพาะ (เจตนา อินะรัตน์ และวรรณกร พลพิชัย, 2564)

จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้รับการขนานนามว่า “นครแห่งอารยธรรม” เป็น
เมืองที่มีความหลากหลายทางศาสนา พลเมืองอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร มีแหล่งบ่มเพาะ
บุคคลด้วยสถาบันการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบ และมีประเพณี วัฒนธรรม ที่สืบทอด
อย่างยาวนาน ด้วยคุณสมบัติที่งดงามเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน มีชื่อเสียงเล่าขานถึง
ตำนานของชุมชน และร่องรอยการต่อสู้ของบรรพบุรุษที่รักษาชุมชนให้คงซึ่งความอุดม
สมบูรณ์ ดังเช่นอาหารถิ่นในชุมชนศรีวังที่ ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอลานสกา จังหวัด
นครศรีธรรมราช เป็นชุมชนท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และอาหารปลอดภัย มีการส่ง
ประสบการณ์และการเรียนรู้วัฒนธรรมภูมิปัญญาด้านอาหารพื้นถิ่นของชุมชนอันเป็น
ปัจจัยผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative
Tourism) ผ่านการเล่าจากองค์ความรู้ของอาหารและการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์อาหารให้
น่าสนใจ ซึ่งชุมชนสามารถใช้การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูวิถีอัตลักษณ์ของ
อาหารจึงเป็นจุดขาย ด้วยการค้นหา สืบค้น และจัดเก็บข้อมูลองค์ความรู้ของอาหารที่ยัง
ไม่ได้รับการเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น รวมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่าและ

ความน่าสนใจ ดังนั้น เพื่อรักษาความรู้ด้านภูมิปัญญาและอนุรักษ์ไว้ซึ่งวัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่นให้อยู่ร่วมกับชุมชนอย่างยั่งยืน ผู้เขียนจึงมีความสนใจในการศึกษาการจัดการความรู้เพื่อยกระดับทุนทางวัฒนธรรมด้านภูมิปัญญาด้านฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์โดยมุ่งเน้นพัฒนาและต่อยอดทางธุรกิจด้านวัฒนธรรม ทั้งผลิตภัณฑ์สินค้าและบริการเพื่อสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนจากฐานอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมภูมิปัญญา รวมถึงการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและเป็นแหล่งเรียนรู้อันนำไปสู่การอนุรักษ์ การเพิ่มคุณค่าและมูลค่าของทุนทางวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรมภายใต้การบูรณาการในการทำงานร่วมกันของภาคีเครือข่าย โดยในบทความนี้ผู้เขียนได้รวบรวมเรียบเรียงและนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับบทเรียนการยกระดับองค์ความรู้ทุนมรดกทางวัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่น อำเภอวานรนิวาส จังหวัดนครพนม ประกอบด้วย ทุนทางวัฒนธรรมพื้นใจเมือง : ลานสกา จากปลายจวักสำหรับภูมิปัญญาสู่วัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่น และยกระดับองค์ความรู้: ศีร์วังชุมชนแห่งปึกแผ่นวัฒนธรรม จากการสร้างเศรษฐกิจในชุมชนแบบพอเพียงบนฐานของภูมิปัญญา และทุนทรัพยากรธรรมชาติมาบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อสร้างความมั่นคงแก่ชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งถือได้ว่า ทุนทางวัฒนธรรมเป็นทรัพย์สินมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญซึ่งมีการส่งสมสืบทอดมาในท้องถิ่น ชุมชนต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทุนทางวัฒนธรรมเหล่านี้มีมูลค่าและคุณค่าต่อการพัฒนาสังคม และประเทศชาติเป็นอย่างมาก

ทุนทางวัฒนธรรมพื้นใจ : เมืองลานสกา

ทุนทางวัฒนธรรม (Culture capital) เป็นแนวคิดสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจนและเสริมสร้างพลังความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยการนำคุณค่าที่เป็นความรู้ภูมิปัญญาและงานสร้างสรรค์ รวมถึงค่านิยมและความเชื่อที่ทำให้เกิดการจัดระเบียบทางสังคมหรือสร้างกติกาสังคมที่เป็นคุณค่าทางสังคมโดยส่วนรวม ที่เป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ จับต้องได้ ได้แก่ โบราณสถาน มรดกทางวัฒนธรรม และผลงานศิลปะแขนงต่าง ๆ เช่น ภาพวาด หัตถกรรม ดนตรี ภาพยนตร์

และวรรณกรรม และจับต้องไม่ได้ ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี จารีต วิถีชีวิต ความเชื่อ และแนวทางปฏิบัติ (เรณู เหมือนจันทร์เชย, 2556 ; อัญธิชา มั่นคง, 2560) ซึ่งทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนเปรียบเสมือนเส้นใยที่เชื่อมร้อยคนในชุมชนให้ผสานเป็นหนึ่งเดียวกัน วัฒนธรรมคือ สายใยที่เกิดจากภายในวัฒนธรรม คือ การเชื่อมร้อยหรือหลอมรวมเข้าด้วยกันที่ก่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่เอื้อประโยชน์ร่วมกัน (กรชนก สนิทวงศ์, 2556) การขับเคลื่อนวัฒนธรรมการกินที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของทุกชนชาติได้อย่างเด่นชัด “ของกิน” หรือ “อาหาร” เพราะอาหารการกิน คือ หัวใจที่สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนความรู้ ภูมิปัญญา จารีตประเพณี ค่านิยม ความศรัทธาและความเชื่อต่าง ๆ รวมไปถึงการสะท้อนความเป็นตัวตนของผู้บริโภคอาหารในหลายมิติ ดังนั้นอาหารจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารเพื่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ การสื่อสารความหมายต่าง ๆ ผ่านเรื่องอาหารการกิน จึงเกิดขึ้นอยู่ในสภาพแวดล้อมของการดำเนินชีวิต (Ashley, Jones, & Taylor, 2004) เนื่องจากอาหารมีมิติทางสังคมและวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นเครื่องหมายที่บ่งชี้ถึงอัตลักษณ์ และความแตกต่างทางสังคม รวมถึงการสื่อสารผ่านพื้นที่ของอาหาร (สมสุข หินวิมาน, 2560)

ชุมชนบ้านศิรีวง เป็นชุมชนที่มีภูมิศาสตร์ที่เป็นแหล่งอาหารที่สมบูรณ์ โดยผู้คนนั้นมีวิถีชีวิตหากินอยู่กับป่า พืชพาอาศัยซึ่งกันและกันในวิถีธรรมชาติทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ทำสวนสมรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณ ชุมชนนี้ผ่านการต่อสู้กับวิกฤตธรรมชาติครั้งแล้วครั้งเล่า แต่สามารถยืนหยัดพลิกฟื้นแผ่นดินขึ้นมาด้วยความอุตสาหะพยายามของผู้นำชุมชนที่มีความเข้มแข็งสามารถรวมตัวกันจัดตั้งเป็นกลุ่มองค์กรของชาวบ้านอย่างหลากหลาย ชุมชนนี้อยู่ด้วยความรัก สามัคคี ซื่อสัตย์ มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ด้วยคุณสมบัติที่งดงามเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน ทำให้บ้านศิรีวงโดดเด่น มีชื่อเสียงเลื่องลือถึงตำนานของชุมชน การต่อสู้จากบรรพบุรุษ สืบทอดสู่รุ่นหลาน และยังคงดำเนินต่อไป ทำให้ผู้คนให้สนใจมาศึกษาวิถีชีวิตส่งผลให้คนในชุมชนก่อเกิดรายได้สร้างเศรษฐกิจชุมชนแบบพอเพียงสู่การพึ่งตนเอง มีการพัฒนากิจกรรมโดยนำภูมิปัญญาท้องถิ่น และทรัพยากรธรรมชาติ

ในท้องถิ่นมาบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุด ชุมชนบ้านศรีวังมีการบริหารจัดการ
จัดการทุนของชุมชนอย่างมีศักยภาพ โดยมองเห็นสินทรัพย์ที่ชุมชนมีอยู่ เช่น ทุนทาง
ปัญญา ได้แก่วัฒนธรรมท้องถิ่น ประเพณี ค่านิยม ทุนทางสังคมได้แก่ ความสามัคคี
เอื้ออาทร ทุนทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ ป่าเขา แม่น้ำ ต้นไม้ วิถีชีวิต วัฒนธรรมนำมา
สร้างมูลค่าเพิ่มเป็นแหล่งก่อเกิดรายได้แก่ชุมชน นอกจากนี้ ชุมชนศรีวังยังมีการระดมทุน
เพื่อให้ชุมชนมีแหล่งเงินทุนเป็นทุนสำรองในการประกอบอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ
ผลิต เป็นแหล่งทุนสำคัญของชุมชน เช่น กองทุน หมู่บ้าน กองทุน โครงการแก้ไขปัญหา
ความยากจน (กข.คจ.) กองทุนจากสำนักงานเคหะแห่งชาติ

สรุปได้ว่าแต่เดิมชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์ทำให้เกิดเป็นวิถีชีวิตที่ผูกพันซึ่งมี
การพึ่งพาอาศัยร่วมกันระหว่างคน ป่า และทรัพยากรที่สั่งสมมายาวนานนำไปสู่การทำ
สวนสมรมเลี้ยงชีพ และให้ความสำคัญในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำจนถึงปัจจุบัน
จากทรัพยากรที่มีความอุดมสมบูรณ์เหล่านี้ ทำให้ชุมชนเกิดกลุ่มคนทำงานมากมาย เช่น
กลุ่มหัตถกรรมจักสาน กลุ่มมัตย้อมสีธรรมชาติ กลุ่มสมุนไพร และกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์
ผลิตภัณฑ์ที่ปรากฏเหล่านี้เกิดจากการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ชุมชน
ศรีวังได้ตระหนักถึงทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืนจึงสร้างการมีส่วนร่วมในการปลูกจิตสำนึก
ปลูกฝังวัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม “รักบ้านเกิด รักท้องถิ่น รักการให้บริการ” ในฐาน
แนวความคิดที่ว่า “ทำโดยชุมชน ของชุมชน เพื่อชุมชน” ปัจจุบันเห็นการทำงานของคน
ในชุมชนมากขึ้น ใช้ระบบชุมชนมีจัดการตนเองโดยตั้งคณะกรรมการชุมชน ร่วมกัน
กำหนดระเบียบข้อบังคับกลุ่มอย่างชัดเจน มีการปรึกษาหารือ ประชุมแลกเปลี่ยนความ
คิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้กลุ่มมีความเหนียวแน่น มั่นคง กลุ่มเกิดความรักใคร่ สามัคคี
มีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันโดยใช้กลไกของกิจกรรมดำเนินการ และการผลิตและการ
บริหารจัดการทุนเกิดจากคนในชุมชนจัดระบบแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในลักษณะเครือข่าย
ชุมชนที่เข้มแข็งเรียนรู้และปฏิบัติจริง ด้วยเหตุนี้จึงเกิดต้นแบบวิสาหกิจชุมชนแก่กลุ่ม
องค์กรชุมชนอื่นที่สนใจเรียนรู้มาศึกษาดูงาน นำไปประยุกต์ใช้ได้ตามความเหมาะสมกับ
สภาพพื้นที่ (วิเชียร มั่นแหล่ และคณะ, 2567) ดังนั้น การหยิบยกภูมิปัญญาอาหารที่เป็น

ต้นทุนทางวัฒนธรรม (cultural capital) ขึ้นมานำเสนอเพื่อเป็นจุดขายต่อการสร้างอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เป็นส่วนประกอบเชิงสัญลักษณ์ขึ้นมาให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากยิ่งขึ้น เช่น ตราสินค้า (Brand) ทางวัฒนธรรมอาหารท้องถิ่น รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอาหาร การผลิตอาหารแปรรูปและผลิตภัณฑ์ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่สร้างมูลค่าและสร้างรายได้ให้กับชุมชน (มนตรี ศิริวงศ์, 2568)

จากปลายจวักสำหรับภูมิปัญญาสู่วัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่น

“อาหารพื้นถิ่น” เป็นอาหารเอกลักษณ์และภูมิปัญญาของบรรพบุรุษที่คนทำอาหารต้องตระหนักถึงเส้นของอาหารแต่ละจานมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกันไปมีส่วนผสมที่หลากหลายนำมาผสมผสานกันเพื่อให้เกิดความอร่อย ความประทับใจ มีคุณค่าทางโภชนาการสูง และมีสรรพคุณทางยาในคราวเดียวกัน อัตลักษณ์คือ “ความเป็นปัจเจก” ที่เชื่อมต่อและสัมพันธ์กับสังคม (Social Relations) สังคมกำหนดบทบาทหน้าที่และระบบคุณค่าของการใช้สัญลักษณ์ (Symbolic aspect) เนื่องจากการแสดงออกถึงความสัมพันธ์ต่าง ๆ กระทำผ่านระบบ สัญลักษณ์และความสัมพันธ์จึงเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างสองสิ่งเกิดเป็นอัตลักษณ์ ได้แก่ อัตลักษณ์บุคคลและสังคม (กฤตวิทย์ กฤตมโนรณ และศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์, 2562) ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างอาหารกับอัตลักษณ์ ธรรมเนียมประเพณีของอาหารผูกมัดกับอัตลักษณ์ตั้งแต่ เชื้อชาติ สัญชาติ ความจริงแท้ ภูมิภาค เพศ ระดับ ชนชั้น การเมือง และเศรษฐกิจ หรือเรียกว่า “วิถีอาหาร” คือ รูปแบบสังคม พฤติกรรมด้านอาหารที่มีลักษณะร่วมกันของกลุ่มชุมชน และวัฒนธรรมเดียวกัน วัฒนธรรมอาหารเป็นแหล่งกำเนิดหลักของอัตลักษณ์ซึ่งในส่วนประกอบหลักและอาหารจานหลักที่สามารถเปลี่ยนมาเป็นสัญลักษณ์อันมีความหมายสำหรับคนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว กล่าวคือ อาหารมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับกลุ่มคนและภูมิศาสตร์ รูปแบบอาหารถูกเชื่อมโยงถึงคนพื้นเมืองและภูมิภาคซึ่ง สามารถบอกอัตลักษณ์ของอาหารจานหลักที่เชื่อมโยงถึงสถานที่ได้ และแหล่งกำเนิด

ของอาหารเป็นรากฐานหลักของภูมิศาสตร์และอัตลักษณ์ทางชนชั้นที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงวัฒนธรรมใหม่ ๆ ได้ง่ายที่สุด (วรรณภา อุดมผล, 2565)

“อาหารพื้นถิ่น” ถือเป็นหนึ่งในวัฒนธรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นอยู่และวิถีชีวิต ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่มีการคัดสรรวัตถุดิบพิพชรณธรรมชาติที่รายล้อมอยู่รอบตัวมาผสมผสานกับส่วนผสมอื่น ๆ ประยุกต์รสชาติให้ถูกปากถูกลิ้นจนได้เมนูอาหารที่มีความหลากหลาย เสน่ห์ของอาหารท้องถิ่นได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารทางการท่องเที่ยวเพื่อบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่น (มนตรี ศิริวงษ์, 2568) ซึ่งได้จำแนกความสัมพันธ์ระหว่างอาหารกับอัตลักษณ์เกี่ยวกับอาหารกับความจริงและความดั้งเดิมของอาหาร ความสัมพันธ์ความแท้ ความจริงและความดั้งเดิมของอาหาร อันได้แก่

- 1) ความแท้เชิงวัตถุ เป็นประสบการณ์จริงของนักท่องเที่ยวที่มีต่อวัตถุ เป็นของจริงดั้งเดิมจากฝีมือคนท้องถิ่น
- 2) ความแท้ที่สร้างสรรค์ เป็นการสร้างสรรค์ที่ได้การยอมรับในสังคม การสร้างวัตถุ กิจกรรมการท่องเที่ยว หรือสถานที่ท่องเที่ยว และ
- 3) ความแท้ตามความดำรงอยู่ เป็นความจริงแท้ที่สร้างขึ้นจากตัวนักท่องเที่ยวที่ได้ใช้ชีวิตประจำวันและเป็นธรรมชาติ หรือแสวงหาประสบการณ์ทางวัฒนธรรมที่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมตามความเป็นอยู่ (Melanie Kay Smith, et al, 2010) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปลายจวักจากภูมิปัญญาสู่วัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่น

ชื่อท้องถิ่น	คุณค่าทางโภชนาการ	ภาพประกอบ
ลูกหยีกวน (เขलग กา หยี นาง	- เป็นยาระบายอ่อน ๆ - ทำให้ชุ่มคอ สดชื่น - กระปรีกระเปร่า บรรเทาการไอ - เจ็บในคอ - วิตามินซีสูง ช่วยเพิ่มภูมิคุ้มกัน	

ชื่อท้องถิ่น	คุณค่าทางโภชนาการ	ภาพประกอบ
ทุเรียนกวน ห่อกาก หมาก	- มีวิตามินซีสูง - ให้พลังงานสูง - มีใยอาหารสูง - มีวิตามินบี, โพแทสเซียมสูง, บิตาแคโรทีน	
แกงส้ม ปลาช่อน มังคุดคั่ว- ออดิบ	มังคุด: มีใยอาหารสูง มีฤทธิ์ต้าน การลุกลามของมะเร็งลำไส้และ มะเร็งต่อมลูกหมาก และช่วย ด้านการอักเสบ ออดิบ: ลำต้นแก้พิษไข้พิษ ร้อน พิ ตานชาง รักษาแผล	
ผักลวก น้ำกะทิ + น้ำพริก	- วิตามินเอ ทำหน้าที่ปกป้อง สายตาช่วยให้มองเห็นในตอน กลางคืนได้ดีขึ้น ช่วยลดการเสื่อม ของเซลล์ในลูกตา ป้องกันปัญหา ตาต้อกระจก - มีใยอาหารสูง	

ชื่อท้องถิ่น	คุณค่าทางโภชนาการ	ภาพประกอบ
บวชกลอย	- ตากแห้ง ปิ้งเป็นยาแก้ น้ำเหลืองเสีย ขับปัสสาวะ แก้ ปวดตามข้อ ฝึมะม่วง โรคซิฟิลิส	

ดังนั้น ทนทางวัฒนธรรมอาหารของชุมชนที่เปรียบเสมือนสายใยที่เชื่อมร้อยคนในชุมชนให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เกิดความรัก ห่วงเห่นในประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน มีความสนใจและต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา “คนในพื้นที่” ให้มีทักษะที่สัมพันธ์กับแนวทางการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งแนวทางการเพิ่มทักษะจำเป็นต้องมีตัวเร่งปฏิกิริยาทำให้หน้าที่เป็นผู้กระตุ้นและเร่งเร้าให้ชุมชนสามารถเพิ่มบทบาทของตนเองได้ อาทิ เกิดทักษะและนำไปสู่การปฏิบัติได้ เช่น พ่อครัวหรือแม่ครัวในชุมชน การพัฒนาทักษะการตกแต่งอาหาร (Culinary Art) หรือการสร้างสรรค์เมนูอาหารใหม่ ๆ จากวัตถุดิบในท้องถิ่น สามารถกลายเป็นพ่อครัว (Chef) ได้การเห็นคุณค่าในอาชีพแบบเดิมสู่การเห็นเส้นทางการพัฒนาศักยภาพตนเองสู่การเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ อย่างมีคุณค่าในเชิงลึก (เจตนา อินยะรัตน์ และวรรณกร พลพิชัย, 2564)

ยกระดับองค์ความรู้ : ศีร์วงชุมชนแห่งปิกนกวัฒนธรรม

ชุมชนศีร์วงมีวิถีชีวิตการดำเนินชีวิตอันเรียบง่าย มีความสัมพันธ์เป็นแบบเครือญาติ มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน คนในชุมชนศีร์วงส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีจึงเป็นแบบชาวพุทธ ชาวศีร์วงมีงานบุญประเพณีที่ปฏิบัติสืบ

ทอดกันมาตั้งแต่ในอดีต ในอดีตพึ่งพาทรัพยากรที่มีอยู่ในพื้นที่โดยการทำสวนผลไม้เป็นหลักเช่นเดียวกับในปัจจุบัน ชาวบ้านเรียกว่า “สวนสมรม” ซึ่งมีการปลูกพืชผลไม้หลากหลายชนิดรวมอยู่ในพื้นที่เดียวกัน ชุมชนศิรีวงให้ความหมายของพื้นที่ว่าเป็นพื้นที่ที่อากาศดีที่สุด พื้นที่ของการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านจากคนในชุมชนออกสู่คนภายนอก และให้ความหมายของการเป็นพื้นที่การท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมหรือสิ่งต่าง ๆ ที่หลากหลาย ด้วยวิถีชีวิตที่ต้องอาศัยพึ่งพิงธรรมชาติ จึงก่อให้เกิดภูมิปัญญาต่าง ๆ มากมาย ที่ได้เรียนรู้จากการปรับตัวและเรียนรู้ธรรมชาติ ทำให้การท่องเที่ยวในปัจจุบันของศิรีวงจึงไม่ใช่แค่การแค่เที่ยวชมสถานที่ต่าง ๆ แต่เป็นการใช้กิจกรรมสานความสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมด้วย สานความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมภูมิปัญญาสานความสัมพันธ์กับทรัพยากรธรรมชาติ และการนำทรัพยากรในพื้นที่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อดึงดูดใจนักท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างรายได้ที่นำมาใช้ในการพัฒนาชุมชน และเป็นการส่งเสริมอาชีพให้แก่คนในชุมชน เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่หลากหลาย อาทิ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เชิงเกษตร เชิงนิเวศ และเชิงอาหาร ตลอดจนการรักษาและส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (วรรณพร อนันตวงศ์ และคณะ, 2560) จากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นแสดงถึงความเป็นตัวตนของชุมชนที่ถูกสร้างขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนทั้งวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตเกิดเป็นการยอมรับร่วมกันและปฏิบัติต่อกันมาจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิตที่มีลักษณะเฉพาะของชุมชนมาถึงปัจจุบัน (นิรมล ขมหวาน, 2557) ดังนั้นรูปแบบการทำมาหากินเฉพาะด้วยเงื่อนไขสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวิธีการผลิตการจัดวางรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับคนในชุมชน บุคคลกับท้องถิ่น และระบบคุณค่า ทำให้ชุมชนสะท้อนความรู้สึกนึกคิดในด้านความเชื่อเกี่ยวข้องกับระหว่างตนเองกับบรรพบุรุษตนเองกับชุมชน และบรรพบุรุษกับชุมชน (อัจฉรา ภานุรัตน์, 2549)

ศิรีวง “เมืองแห่งปณิณกวัฒนธรรม” เป็นดินแดนแห่งธรรมชาติและวัฒนธรรมอันงดงาม เมืองท่องเที่ยวที่ซ่อนเสน่ห์ไว้มากมาย ตั้งแต่ทะเลสีคราม ภูเขาเขียวขจี น้ำตกสายใส ไปจนถึงศิลปะและประเพณีอันทรงคุณค่า กล่าวได้ว่า เป็น “เมืองเสน่ห์แห่ง

และสร้างสมดุลให้กับชีวิตมากยิ่งขึ้น จากความเป็นต่อของลักษณะภูมิประเทศที่แวดล้อมด้วยทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์และทัศนียภาพอันงดงาม ผวนกร่วมกับศักยภาพความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรชุมชน ประกอบร่างให้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่โดยรอบชุมชนกลายเป็นต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่เพียงแต่มีคุณช่วยในผืนดินบริเวณสมบูรณ์ แต่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและรายได้ให้แก่ชาวบ้านคิรีวงเป็นการใช้วัฒนธรรมชุมชนขับเคลื่อนความยั่งยืน พร้อมการคิดค้นนวัตกรรมชุมชนที่ยกระดับในรูปแบบของวัฒนธรรมอาหาร เพื่อสร้างให้คนในชุมชนได้การแสดงบทบาทใหม่ ๆ จากผู้ผลิตไปยังผู้ประกอบการชุมชน รวมทั้งผู้ที่มีบทบาทสำคัญ คือ ผู้นำ ที่มีการจัดการในโลกไร้พรมแดนที่มีเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เป็นโลกแห่งความผันผวน ไม่แน่นอน ซับซ้อน และคลุมเครือ หรือเรียกว่า “VUCA World” โลกที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงทำไปปรับไปอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย จนเกิดเป็นวัฒนธรรมที่หลากหลายในชุมชนหรือเรียกว่า “พหุวัฒนธรรม” เป็นการอาศัยร่วมกันในความแตกต่างและหลากหลายของคนในความเชื่อที่แตกต่างกัน แต่ก็สามารถอยู่ด้วยกันได้ (Crowder, G., 2013) ดังนั้นชุมชนคิรีวงมีรูปแบบการบริหารจัดการที่มีระบบเป็นต้นแบบการดำเนินกิจกรรม เช่นการบริหารจัดการทุน ทรัพยากรธรรมชาติ วิชากิจชุมชน และคน เมื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการของชุมชนมีแบบอย่างที่ดี คือ ความเข้มแข็งของกลุ่มองค์กรและการพึ่งตนเอง (วิเชียร มั่นแหล่ และคณะ, 2567) จะเห็นได้ว่า การนำทุนทางวัฒนธรรมมาใช้ในการพัฒนาชุมชนต้องอาศัย ได้แก่ คนในชุมชน ทุนของชุมชน ยุทธศาสตร์หรือวิธีการพัฒนา กระบวนการพัฒนาชุมชน การบริหารจัดการที่ดี และการสนับสนุนจากภาครัฐ และภาคส่วนอื่น ๆ รวมถึงการประสานงาน จากเรื่องเล่าวิถีชีวิตประวัติศาสตร์ถูกสะท้อนเป็นวัฒนธรรมที่เป็นจุดร่วมของคนในชุมชน สังคม และการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งสามารถสรุปเป็นกระบวนการถอดบทเรียนการยกระดับองค์ความรู้ทุนมรดกทางวัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่น อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการถอดบทเรียนการยกระดับองค์ความรู้ทุนมรดกทางวัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่น อำเภอวานรนิวาส จังหวัดนครพนม

สรุป

การนำเสนอเรื่องบทเรียนการยกระดับองค์ความรู้ทุนมรดกทางวัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่น อำเภอวานรนิวาส จังหวัดนครพนม “อาหารพื้นถิ่น” เป็นภูมิปัญญาด้านอาหารที่ถูกถ่ายทอดโดยผ่านเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ ผ่านการร่วมกับชุมชนเพื่อให้คงอยู่เป็นวัฒนธรรมอาหารที่ยั่งยืน ซึ่งบ่งบอกถึงความเป็นอยู่และวิถีชีวิตซึ่งเป็นภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นที่มีการคัดสรรวัตถุดิบพืชพรรณธรรมชาติที่รายล้อมอยู่รอบตัวมาผสมผสานกับส่วนผสมอื่น ๆ ประดัดรสชาติให้ถูกปากถูกลิ้นจนได้เมนูอาหารที่มีความหลากหลาย เสน่ห์ของอาหารท้องถิ่นได้ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารทางการท่องเที่ยวเพื่อบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของท้องถิ่นด้วยเช่นกัน รูปแบบอาหารถูกเชื่อมโยงถึงคนพื้นเมืองและภูมิภาคซึ่งอาหารบางประเภทเอาชื่อของสถานที่มาตั้งเป็นชื่ออาหาร รสชาติ ภาพลักษณ์รูปแบบอาหาร และสถานที่แหล่งกำเนิดของอาหารเป็นสิ่ง

ที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ กลุ่มคนจากสถานที่นั้น ๆ สามารถบอกอัตลักษณ์ของอาหารจานหลักที่เชื่อมโยงถึงสถานที่ได้ และแหล่งกำเนิดของอาหารเป็นรากฐานหลักของภูมิศาสตร์และอัตลักษณ์ทางชนชั้น (Anthelme Brillat-Savarin) ที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงวัฒนธรรมใหม่ ๆ ได้ง่าย ดังนั้น ทูทางวัฒนธรรมอาหารของชุมชนที่เปรียบเสมือนสายใยที่เชื่อมร้อยคนในชุมชนให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เกิดความรัก ความหวงแหน และวัฒนธรรมของชุมชน ทำให้คิริวงเป็น “ชุมชนแห่งปึกแผ่นวัฒนธรรม” มีวัฒนธรรมอันงดงามซ่อนเร้นที่ไว้มากมายตั้งแต่ทะเลสีคราม ภูเขาเขียวจี น้ำตกสายใส ไปจนถึงศิลปะและประเพณีอันทรงคุณค่า เป็นพลังอันนุ่มนวลหรือซอฟต์พาวเวอร์ (Soft Power) ที่ดีที่สุด และนำมาถูกใช้ให้เป็นประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของชุมชน ดังนั้น วัฒนธรรมจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารจัดการชุมชนและสร้างความมั่นคงทางสังคม และเป็นการยกระดับหนุนเสริมให้เกิดพื้นที่วัฒนธรรมที่ชุมชนร่วมกันเป็นเจ้าของ โดยมีข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ คือ ควรมีการจัดการความรู้และส่งเสริมการรักษาและสืบทอดวัฒนธรรมการทำอาหารแบบโบราณและวิถีชีวิตดั้งเดิม และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายคือ ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาสินค้าให้มีความหลากหลายมากขึ้นและการสร้างการแบรนด์สินค้า

เอกสารอ้างอิง

- กรชนก สนิทวงศ์. (2556). การยกระดับคุณภาพชีวิตด้วยทุนทางวัฒนธรรม: กรณีชุมชนเมืองเก่าสบบสม-หาดไคร้ อำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย. *วารสารวิจัยสังคม*, 45(2), 96-116.
- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2561). *คู่มือบริหารโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี*. กรมการพัฒนาชุมชน.
- กฤตวิทย์ กฤตมโนรณ และศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์. (2562). การท่องเที่ยวเชิงอาหารผ่านอัตลักษณ์อาหารทั้ง 4 ภูมิภาค. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 20(2), 139-151.

จุฑามาศ วิศาลสิงห์. (2568). *โครงการวิจัยแนวทางการเพิ่มคุณค่าและมูลค่าภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การท่องเที่ยวเชิงศิลปะอาหาร*. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.)และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.).

<https://researchcafe.org/rc20341>.

เจตนา อินยะรัตน์ และวรรณกร พลพิชัย. (2564). *อัตลักษณ์วัฒนธรรมอาหารท้องถิ่นเพื่อการอนุรักษ์และเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของชาวบ้านย่านเมืองเก่า อำเภอสิเกา จังหวัดตรัง*. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการประมง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากงบประมาณรายได้ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ประจำปี พ.ศ. 2563.

ชมพูนุช ประจักษ์สุนทร. (2549). *การก่อตัวและกระบวนการประชาสังคม : กรณีศึกษาชุมชนศรีวัง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ไชยฤทธิ์ อนุชิตวรวงศ์. (2561). *การศึกษาแนวทางการปรับปรุงการดำเนินนโยบายการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี*. หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.

ณัฐธิดา เย็นบำรุง. (2568). *UrbanCulture* ทำไมเมืองต้องมีวัฒนธรรม. <http://www.furd.in.th/cities/concepts/view/OX9E0oNpQB4v/>.

ณัฐฐาณี ทรัพย์อุบลัมภ์. (2558). *ทฤษฎีและหลักการพัฒนาชุมชน*. สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

นิรมล ขมหวาน. (2557). *อัตลักษณ์ของชุมชนตลาดโบราณบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ*. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 2(4), 1-13.

มนตรี ศิริ วงษ์. (2568). *ประวัติศาสตร์ ชานมไข่มุก ที่โลกต้องรู้*. <http://www.thaismescenter.com/>.

- วรรณพร อนันตวงศ์ และคณะ. (2560). *วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนศรีวัง*. ในการประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 9. วันที่ 20 – 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2561.
- วิเชียร มั่นแหล่ และคณะ. (2567). *การถอดบทเรียนการยกระดับองค์ความรู้ทุนมรดกทางวัฒนธรรมอาหารพื้นถิ่น อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช*. นครศรีธรรมราช : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- เรณู เหมือนจันทร์เขย. (2556). ทุนวัฒนธรรมไทยทรงด้ากับการเปลี่ยนผ่านยุคสมัยของชุมชน. *ดำรงวิชาการวารสารรวมบทความทางวิชาการคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 12(2), 175 – 202.
- สุพรรณิ ไชยอำพร และวิไลลักษณ์ รุ่งเมืองทอง. (2557). แนวคิดว่าด้วยเรื่องอาหาร... ความท้าทายต่อนโยบายด้านอาหาร มนุษย์ของรัฐ. *วารสารพัฒนาสังคม*, 16(2), 103-117.
- สมสุข หินนิมาน. (2560). *ทฤษฎีสำนักรวัฒนธรรมศึกษา*. เอกสารการสอนชุดวิชาปรัชญา นิเทศศาสตร์ และทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 6-10 (น 1-62). โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อัจฉรา ภาณุรัตน์. (2549). *เอกสารคำสอนรายวิชาท้องถิ่นศึกษา*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- อัญธิชา มั่นคง. (2560). บทบาทของทุนทางวัฒนธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนกรณีศึกษาชุมชนในตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. *วารสารวิจัยและพัฒน* มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, 12(39), 90 – 100.
- Ashley, et al. (2004). *Food and Cultural Studies*. Routledge.
- Crowder, G. (2013). *Theories of Multiculturalism: An Introduction*. Polity Press.
- Melanie Kay Smith, et al. (2010). *Key Concepts in Tourist Studies*. Imprint: Los Angeles.

Author

Assistant Professor Dr. Jittima Damrongwattana
Community Development Program
Faculty of Humanities and Social Sciences
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University
Mueang Nakhon Si Thammarat
District Nakorn Si Thammarat 80000
Tel : 0862730741 E-mail : jittima_dam@nstru.ac.th

Assistant Professor Dr. Wichain Manlae
Bachelor of Arts Program in Information and Library
Science.Program Faculty of Humanities and Social Sciences
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University
Mueang Nakhon Si Thammarat
District Nakorn Si Thammarat 80000
Tel : 0848983847 E-mail : Wichain_Man@nstru.ac.th

Mr.Poonyawee Srirat
Tourism Program
Faculty of Humanities and Social Sciences
Nakhon Si Thammarat Rajabhat University
Mueang Nakhon Si Thammarat
District, Nakhon Si Thammarat 80000
Tel: 0810880442 E-mail : poonyawee_sri@nstru.ac.th

กลวิธีการแปลชื่อซีรีส์เกาหลีแนวซากึก (เชิงประวัติศาสตร์)
จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย
Strategies of Translating Korean Sageuk (Historical) Series
Titles from English to Thai

ยูเวศ เลหาพรรค^{1*} / แสงเดือน กาศลังกา² / ชานศกดิ์ดี เสียงเย็น³ /
สมหมาย รอดแป้น⁴

Yuwarej Laohapak / Saengduan Katlangka/ Chansak Siengyen/
Sommai Rodpan

^{1,2,3,4}คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

School of Liberal Arts, University of Phayao

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 21 ตุลาคม 2567

ปรับปรุงแก้ไข: 8 เมษายน 2568

ตอบรับตีพิมพ์: 15 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

การแปลชื่อซีรีส์เกาหลีแนวซากึก (เชิงประวัติศาสตร์) มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดเนื้อหาและความหมายของซีรีส์ รวมถึงค่านิยม วัฒนธรรม และลักษณะเฉพาะในซีรีส์แก่ผู้ชมทั่วโลก การแปลชื่อซีรีส์ที่ถูกต้องและเหมาะสมจึงส่งผลอย่างมากต่อความสามารถในการดึงดูดผู้ชม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อชื่อซีรีส์นั้นแปลได้เข้ากับบริบททางวัฒนธรรมของภาษาเป้าหมาย สำหรับผู้ชมชาวไทย การแปลชื่อซีรีส์เกาหลีแนว

ชา ก็ควรถ่ายทอดความแตกต่างทางภาษาศาสตร์และวัฒนธรรมอย่างระมัดระวังเพื่อรักษาความหมายที่ต้องการสื่อ ในขณะที่เดียวกันก็สามารถดึงดูดใจผู้ชมชาวไทยได้ด้วยเหตุนี้ กลวิธีการแปลแบบต่าง ๆ จึงถูกนำมาใช้ในการแปลชื่อซีรีส์เหล่านี้เพื่อให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไปซึ่งขึ้นอยู่กับเนื้อหาของซีรีส์และกลุ่มผู้ชมเป้าหมาย งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแปลชื่อซีรีส์เกาหลีแนวซากิก (เชิงประวัติศาสตร์) จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลรายชื่อซีรีส์ที่ปรากฏบนช่องทางสื่อออนไลน์ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 ถึงเดือนตุลาคม ค.ศ. 2024 รวมทั้งสิ้น 147 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ ตารางการวิเคราะห์กลวิธีการแปล ผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของตารางดังกล่าวซึ่งประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน มีความสอดคล้องในระดับสูง และใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบกลวิธีการแปลซีรีส์เกาหลีแนวซากิกจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยมีทั้งสิ้น 11 กลวิธี โดยเรียงลำดับจากกลวิธีที่ใช้มากที่สุดถึงน้อยสุด ดังนี้ 1. กลวิธีการแปลบางส่วนและเสริมความภาษาไทย 2. กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยไม่เกี่ยวข้องกับชื่อเดิม 3. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วนและเสริมความภาษาไทย 4. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วน แปลบางส่วนและเสริมความภาษาไทย 5. กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยใช้คำที่มีค่าความหมายเดิม 6. กลวิธีการแปลตรงตัวและเสริมความภาษาไทย 7. กลวิธีการทับศัพท์ทั้งหมดและเสริมความภาษาไทย 8. กลวิธีการแปลตรงตัวและไม่มีเสริมความภาษาไทย 9. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วน แปลบางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทย 10. กลวิธีการแปลบางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทย และ 11. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทย

คำสำคัญ: กลวิธีการแปล, ชื่อซีรีส์เกาหลี, ซากิก, ซีรีส์เชิงประวัติศาสตร์

Abstract

The translation of titles for Korean Sageuk (historical) series plays an important role in conveying their content and meaning, including values, culture, and distinctive features of the series, to a global audience. Accurate and contextually appropriate translations of these titles significantly impact the ability to attract viewers, especially when the titles align with the cultural context of the target language. For Thai viewers, translating the titles of Korean Sageuk series requires careful consideration of both linguistic and cultural differences to preserve the intended meaning while also appealing to Thai audiences. As a result, various translation strategies are employed to adapt these titles for different purposes, depending on the series' content and the target audience.

This research aims to analyze the translation strategies used in rendering the titles of Korean Sageuk (historical) series from English into Thai. Data were collected from a list of series available on online media platforms from 2001 to October 2024, totaling 147 titles. The research instrument used was a translation strategy analysis table. The content validity of this table was assessed by three experts and found to be highly consistent. Descriptive statistics, including frequency and percentage, were used to analyze the data.

The findings revealed a total of 11 translation strategies used for translating Korean Sageuk series titles from English into Thai, ranked from most to least frequently used as follows: 1. Partial translation with additional Thai context 2. Renaming unrelated to the original title 3. Partial transliteration with additional Thai context 4. Partial transliteration, partial

translation, and additional Thai context 5. Renaming using words that reflect the original meaning 6. Literal translation with additional Thai context 7. Complete transliteration with additional Thai context 8. Literal translation without additional Thai context 9. Partial transliteration, partial translation, and no additional Thai context 10. Partial translation with no additional Thai context 11. Partial transliteration with no additional Thai context

Keywords: Translation strategies, Korean series titles, Sageuk, historical series

บทนำ

จุดมุ่งหมายสำคัญของการใช้ภาษาคือการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ในความรู้สึกรักนึกคิดหรือข้อความอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้ส่งสารให้ผู้รับสารทราบ (กาญจนา นาคสกุล, 2541) ดังนั้นมนุษย์ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร ความคิด ความต้องการ และอารมณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน ภาษาจึงเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่มนุษย์ทุกกลุ่มสังคมต้องใช้ในการถ่ายทอดวัฒนธรรม ฉะนั้นภาษาและวัฒนธรรมจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นถือเป็นมรดกที่สังคมมนุษย์สร้างขึ้น

หากแต่ว่าการใช้นาภาษานั้น ไม่ได้เป็นการใช้เพื่อสื่อสารเพียงแค่กลุ่มชนเดียวกันเท่านั้น การสื่อสารในยุคปัจจุบันเป็นการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างบุคคลที่มีความแตกต่างกันทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น คนไทยต้องติดต่อสื่อสารกับคนต่างชาติ ถือเป็นารติดต่อสื่อสารกันข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural Communication) ด้วยเหตุนี้ การแปลภาษาจึงมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมต่อความเข้าใจในการสื่อสารของมนุษย์ที่มีภาษาและวัฒนธรรมต่างกัน

ดังนั้นการแปลจึงหมายถึงกระบวนการถ่ายทอดความหมายจากภาษาต้นฉบับไปยังภาษาปลายทาง โดยต้องคำนึงถึงบริบททางวัฒนธรรมที่อาจมีผลต่อความเข้าใจและการรับรู้ของผู้รับสารให้ถูกต้องและครบถ้วน ไม่ผิดไปจากต้นฉบับ ตามแนวคิดของนักทฤษฎีด้านการแปลจึงมองว่า การแปลไม่ได้เน้นที่การถ่ายทอดคำหรือการทอดถ่ายภาษา แต่เป็นการเน้นในเรื่องของความหมาย รวมถึงการรักษาความรู้สึก อารมณ์ และอรรถรสในการรับรู้ได้เท่าเทียมกับต้นฉบับ ทั้งนี้ ผู้แปลจะต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมทั้งในด้านรูปแบบ ระดับของภาษา และลีลาการเขียนด้วย (เลเดแรร์, 2540; Catford, 1965; Newmark, 2001; Nida, 1982)

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา สื่อบันเทิงเกาหลีได้กลายเป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะประเทศกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมถึงประเทศไทยด้วยเช่นกัน กระแสความนิยมเกาหลีเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2548 จากเพลงป๊อปเกาหลีหรือเคป๊อป (K-POP) ส่งผลได้จากการเผยแพร่มีวีสิตีวิดีโอตามสื่อต่าง ๆ ตลอดจนจนถึงการจัดแสดงคอนเสิร์ตหรืองานพบปะแฟนคลับของนักร้อง

นอกจากนั้นแล้ว ซีรีส์เกาหลียังเป็นที่นิยมไม่ต่างกันซึ่งในยุคนี้ชาวไทยจำนวนไม่น้อยต่างพากันพูดถึง “แดจังกึม จอมนางแห่งวังหลวง” ซึ่งเป็นซีรีส์แนว “พีเรียด” (Historical/Period Drama) แบบเกาหลี หรือเรียกว่า “ซากิก” ออกอากาศวันแรกเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ทางช่อง 3 ทุกวันเสาร์และวันอาทิตย์ เวลา 18.30 - 20.00 น. เป็นเรื่องราวในสมัยยุคโชซอนโดยเล่าถึงวัฒนธรรมเกี่ยวกับอาหารและยาสมุนไพร หลังจากนั้นซีรีส์ลักษณะย้อนยุคของเกาหลีเรื่องอื่น ๆ ก็เป็นที่นิยมของชาวไทยตามแดจังกึมไปด้วย

คำว่า “ซา” มาจากคำจีน (사 / 史) แปลว่า “ประวัติศาสตร์” และ “กิก” (극 / 劇) แปลว่า “ละคร” ดังนั้นซีรีส์เกาหลีแนวซากิก (เชิงประวัติศาสตร์) จะมีลักษณะเป็นพีเรียดย้อนยุคสร้างจากเรื่องราวของบุคคลในประวัติศาสตร์หรืออาจอิงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ ตัวละครแต่งกายด้วยชุดฮันบก พร้อมบทพูดราชาศัพท์ มีระบบชนชั้น เช่น

พระราชารองครีชทายาท พระมเหสี ชังกง ไพร่ ทาส เป็นต้น ฉากส่วนใหญ่อยู่ในวังหลวง
ห้องพระโรง ตำนก สนมรบ

ซีรีส์เกาหลีแนวซีกที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในประเทศไทยมีการ
พากย์ไทยหรือมีคำบรรยายภาษาไทยกำกับเพื่อให้ผู้ชมชาวไทยรู้สึกสนุกและมีอารมณ์
ร่วมไปกับเนื้อเรื่อง เช่น เรื่อง *Moon Lovers: Scarlet Heart Ryeo* (ข้ามมิติ ลิขิต
สวรรค์) *Mr. Queen* (รักุ่นนาย นายมเหสีหลงยุค) ก็ได้รับทั้งการพากย์ไทย พากย์เสียง
เหนือ และเสียงอีสาน ด้วยเรื่องราวของการต่อสู้ชิงไหวชิงพริบของตัวละครที่สมจริง รวม
ไปถึงการแสดงของเหล่าดาราที่เข้าถึงบทบาททำให้เนื้อเรื่องชวนติดตาม จนมีการตั้งกลุ่ม
ของผู้ชื่นชอบซีรีส์แนวย้อนยุค (ซีก) โดยเฉพาะด้วยเอกลักษณ์ของซีรีส์เกาหลีแนวนี้อำ
ให้สามารถดึงดูดผู้ชมจากหลากหลายวัฒนธรรมเกิดความสนใจที่ส่งผลรวมไปถึงการ
ท่องเที่ยว อาหาร การศึกษาเรื่องราวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมโบราณเชิงลึกของเกาหลี
มากกว่าที่ปรากฏในซีรีส์ (กรณพร เชษฐพยัคฆ์, 2564)

แต่อย่างไรก็ตาม การนำเสนอซีรีส์เกาหลีแนวซีกในบริบทที่เข้าใจได้แก่ผู้ชม
ซึ่งมีความแตกต่างทางด้านภาษาและสังคมนั้น จำเป็นต้องมีการแปลชื่อเรื่องที่ถูกต้อง
และสอดคล้องกับเนื้อหาเพื่อให้เกิดความน่าสนใจ และเข้าใจในสิ่งที่ซีรีส์ซีกต้องการสื่อ
ดังนั้นการแปลจึงเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้ใช้ภาษาที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันสามารถ
สื่อสารกันได้อย่างเข้าใจและครบถ้วน สอดคล้องกับแนวคิดของเลเดร์ (2540) ที่ว่าการ
แปลเป็นกระบวนการทางความคิดที่ผู้แปลต้องนำความจากภาษาต้นฉบับไปตีความและ
ถ่ายทอดออกมาในอีกภาษาหนึ่งให้มีความหมายพร้อมทั้งรสและความรู้สึกใกล้เคียงกับ
ภาษาต้นฉบับ ปัจจุบันผู้ชมมีทางเลือกในการรับชมซีรีส์นอกเหนือจากทางช่องโทรทัศน์
โดยสามารถรับชมผ่านบริการแอปพลิเคชันต่าง ๆ จากระบบสตรีมมิง (Streaming
System) ที่ได้รับความนิยมในหลายประเทศทั่วโลก เช่น Netflix, iQIYI, Viu, WeTV,
Disney+ Hotstar เป็นต้น แอปพลิเคชันเหล่านี้ล้วนมีจุดเด่นอยู่ที่ผู้ใช้งานสามารถเลือก
รับชมได้ตามความสะดวก ได้ทุกที่ทุกเวลา เหมาะสมกับวิถีชีวิตของผู้คนในยุคปัจจุบัน

จากการศึกษาเกี่ยวกับการแปลชื่อซีรีส์หรือชื่อภาพยนตร์พบว่า มีผู้สนใจในงานวิจัยด้านนี้ เช่น รุสนี มะแซ และคณะ (2561) ได้ศึกษาการวิเคราะห์กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ฮอลลีวูดจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ปี ค.ศ. 2016 - 2017 เครื่องมือในการวิจัยคือ แบบบันทึกข้อมูล ผลการวิจัยพบกลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์เป็นภาษาไทย 11 รูปแบบ คือ 1. การทับศัพท์ทั้งหมดและไม่มีเสริมความภาษาไทย 2. การทับศัพท์ทั้งหมดและเสริมความภาษาไทย 3. การทับศัพท์บางส่วนและเสริมความภาษาไทย 4. การแปลตรงตัวทั้งข้อความและไม่มีเสริมภาษาไทย 5. การแปลตรงตัวทั้งข้อความและเสริมภาษาไทย 6. การแปลบางส่วนและเสริมความภาษาไทย 7. การแปลบางส่วนและไม่เสริมความภาษาไทย 8. การทับศัพท์บางส่วน แปลบางส่วนและไม่เสริมความภาษาไทย 9. การทับศัพท์บางส่วนแปลบางส่วนและมีเสริมความภาษาไทย 10. การตั้งชื่อใหม่โดยไม่เกี่ยวข้องข้อกับชื่อเดิม และ 11. การตั้งชื่อใหม่โดยใช้คำที่มีเค้าความหมายเดิม

ส่วนรุจน์ จีระกมล (2565) ได้ศึกษาวิธีการแปลชื่อละครเกาหลีบนเว็บไซต์เน็ตฟลิกซ์ ผลการวิจัยพบกลวิธีทั้งหมด 8 วิธี ได้แก่ 1. การแปลแบบตรงตัว 2. การแปลแบบตรงภาษา 3. การแปลตรงความหมาย 4. การแปลแบบสื่อสาร 5. การแปลแบบอิสระ 6. การแปลแบบปรับเปลี่ยน 7. การแปลแบบใช้กลวิธีการแปลมากกว่า 1 วิธี และ 8. การไม่แปล โดยพบการแปลในลักษณะนี้มี 2 ประเภท ได้แก่ การทับศัพท์ภาษาไทย และการทับศัพท์ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทย

ชนิษฐา สุวรรณประชา มินตรา ไชยชนะ และเบญญาภา ศักดาศรี (2567) ได้ศึกษาการวิเคราะห์กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ฮอลลีวูดจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ใน Netflix ช่วงปี พ.ศ. 2566 เครื่องมือวิจัยคือ ตารางการวิเคราะห์กลวิธีการแปล ใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบ 11 กลวิธีการแปล คือ 1. กลวิธีการทับศัพท์ทั้งหมดและไม่มีเสริมความภาษาไทย 2. กลวิธีการทับศัพท์ทั้งหมดและเสริมความภาษาไทย 3. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทย 4. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วนและเสริมความภาษาไทย 5. กลวิธีการทับ

ศัพท์บางส่วน แปลบางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทย 6. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วน แปลบางส่วนและเสริมความภาษาไทย 7. กลวิธีการแปลตรงตัวและไม่มีเสริมความภาษาไทย 8. กลวิธีการแปลตรงตัวและเสริมความภาษาไทย 9. กลวิธีการแปลบางส่วนและเสริมความภาษาไทย 10. กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยใช้คำที่มีค่าความหมายเดิม และ 11. กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยไม่เกี่ยวข้องกับชื่อเดิม

ดังที่กล่าวมาข้างต้นจะพบว่าการศึกษาการเลือกใช้กลวิธีการแปลชื่อซีรีส์เกาหลีแนวชาก็จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยเป็นหัวข้อที่น่าสนใจเนื่องจากการแปลเป็นภาษาไทยไม่ใช่เพียงแค่การแปลแบบรักษารูปแบบและการแปลแบบรักษาความหมายเท่านั้น แต่ยังเป็นการถ่ายทอดความหมายและวัฒนธรรมเพื่อให้เหมาะสมและตรงตามวัตถุประสงค์กับผู้รับสารอย่างเป็นธรรมชาติ ทั้งนี้ การใช้กลวิธีการแปลต่าง ๆ ส่งผลต่อการรับรู้และการเลือกชมซีรีส์เกาหลีอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้วิเคราะห์และทำความเข้าใจกลวิธีการแปลชื่อซีรีส์เกาหลีแนวชาก็ (เชิงประวัติศาสตร์) จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลชื่อซีรีส์เกาหลีดังกล่าวที่ปรากฏในสื่อออนไลน์และสื่อโทรทัศน์ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 – เดือนตุลาคม ค.ศ. 2024

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการแปลชื่อซีรีส์เกาหลีแนวชาก็ (เชิงประวัติศาสตร์) จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แหล่งข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลรายชื่อซีรีส์เกาหลีแนวชาก็ (เชิงประวัติศาสตร์) จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยที่ปรากฏบนช่องทางสื่อออนไลน์ เช่น Netflix, iQIYI, Viu, WeTV, Disney+ Hotstar, PPTV ช่อง 36, MonoMax ช่อง 29 เป็นต้น ตั้งแต่ ค.ศ. 2001

จนถึงเดือนตุลาคม ค.ศ. 2024 มีจำนวนทั้งหมด 147 เรื่อง ทั้งนี้ ซีรีส์เกาหลีแนวซาก็ในการศึกษาครั้งนี้หมายถึง ซีรีส์ที่มีเนื้อหาจากเรื่องราวของบุคคลในประวัติศาสตร์หรืออาจอิงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ อาจมีฉากในยุคโบราณเพียงอย่างเดียว หรือมีการย้อนยุคจากอดีตไปปัจจุบัน หรือจากปัจจุบันไปอดีตก็ได้

2. เครื่องมือวิจัย คือ ตารางการวิเคราะห์กลวิธีการแปลชื่อซีรีส์เกาหลีแนวซาก็จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยตามแนวคิดและทฤษฎีการแปลของ Newmark (2001) และมีการปรับเปลี่ยนและประยุกต์ให้เหมาะสมกับงานวิจัยนี้จากที่พบในงานของ รุสนี มะแซ และคณะ (2561) นิศารัตน์ โอทอง และคณะ (2566) และชนิษฐา สุวรรณประชา มินตรา ไชยชนะ และเบญญาภา ศักดาศรี (2567) เมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางการวิเคราะห์กลวิธีการแปลชื่อซีรีส์เกาหลีแนวซาก็จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยโดยแยกเป็นกลวิธีต่าง ๆ เสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านที่เชี่ยวชาญด้านการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยและด้านภาษาศาสตร์ เป็นผู้ประเมินความสอดคล้องโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence) ผลการศึกษาด้านดัชนีความสอดคล้องของตารางการวิเคราะห์กลวิธีการแปลชื่อซีรีส์เกาหลีแนวซาก็จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยพบว่าทุกกลวิธีมีค่าเท่ากับ 1 แสดงว่ามีค่าความสอดคล้องสูงจึงแปลผลได้ว่าข้อมูลของตารางดังกล่าวนี้มีความตรงเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์กลวิธีการแปลชื่อซีรีส์เกาหลีแนวซาก็ (เชิงประวัติศาสตร์) จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยพบกลวิธีการแปลทั้งหมด 11 กลวิธี แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงความถี่ของกลวิธีการแปลชื่อซีรีส์เกาหลีแนวชาลีก (เชิงประวัติศาสตร์)
จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

กลวิธีการแปล	ความถี่	ร้อยละ
1. กลวิธีการแปลบางส่วนและเสริมความภาษาไทย	34	23.13
2. กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยไม่เกี่ยวข้องกับชื่อเดิม	26	17.69
3. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วนและเสริมความภาษาไทย	16	10.88
4. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วน แปลบางส่วนและเสริมความภาษาไทย	15	10.20
5. กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยใช้คำที่มีเค้าความหมายเดิม	15	10.20
6. กลวิธีการแปลตรงตัวและเสริมความภาษาไทย	13	8.84
7. กลวิธีการทับศัพท์ทั้งหมดและเสริมความภาษาไทย	9	6.12
8. กลวิธีการแปลตรงตัวและไม่มีเสริมความภาษาไทย	8	5.44
9. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วน แปลบางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทย	6	4.08
10. กลวิธีการแปลบางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทย	4	2.72
11. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทย	1	0.68
รวม	147	100

จากตารางที่ 1 ผู้วิจัยเรียงลำดับกลวิธีการแปลชื่อซีรีส์เกาหลีแนวชาลีกจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยทั้งหมดที่พบมากที่สุดถึงน้อยที่สุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลวิธีการแปลบางส่วนและเสริมความภาษาไทย เป็นกลวิธีการแปลที่นำบางคำหรือข้อความบางส่วนจากต้นฉบับมาแปลเป็นภาษาไทย และเสริมความภาษาไทยเพิ่มเติม พบว่า มีการใช้รูปแบบนี้ จำนวน 34 เรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง ชื่อซีรีส์เกาหลีภาษาอังกฤษ *The Slave Hunters* แปลเป็นชื่อภาษาไทย *แทกิล ยอดพยัคฆ์นักล่า*

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการแปลภาษาอังกฤษบางส่วน โดยละคำว่า *The Slave* แล้วแปลเพียง คำว่า *Hunters* เป็น *นักล่า* จากนั้นจึงเสริมความภาษาไทยด้วยคำว่า *แทกิล ยอดพยัคฆ์นักล่า* เข้าไปเพื่อเน้นตัวเอกของเรื่อง นั่นก็คือ แทกิล ซึ่งเป็นชนชั้นสูงที่ถูกทาสในบ้านทรยศ แล้วพาคนที่เขารักหนีไป ทำให้แทกิลตัดสินใจมาทำอาชีพนักล่าทาสเพื่อตามหาคนรัก

2. กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยไม่เกี่ยวข้องกับชื่อเดิม คือ กลวิธีที่คิดค้นชื่อขึ้นมาใหม่โดยไม่ได้แปลหรือนำมาจากชื่อภาษาอังกฤษ ชื่อภาษาไทยจึงไม่มีความหมายเกี่ยวข้องกับชื่อภาษาอังกฤษ พบว่า มีการใช้ในการแปลชื่อซีรีส์ จำนวน 26 เรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง ชื่อซีรีส์เกาหลีภาษาอังกฤษ *Live Up to Your Name* แปลเป็นชื่อภาษาไทย *คุณหมอสองภพ*

ตัวอย่างข้างต้นเป็นกลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยไม่เกี่ยวข้องกับชื่อเดิม ถ้าแปลตรงตัว *Live Up to Your Name* หมายถึง *ใช้ชีวิตให้สมกับชื่อของคุณ* แต่ผู้แปลตั้งชื่อใหม่ *คุณหมอสองภพ* ทั้งนี้เพื่อให้เดาเรื่องได้ว่า ตัวละครเอกน่าจะเป็นหมอที่ใช้ชีวิตข้ามเวลา โดยในเรื่อง ฮอ อิม หมอฝังเข็มจากสมัยโซซอนเป็นคนที่มีความทะเยอทะยานอยากให้ตัวเองเป็นหมอมือหนึ่ง แต่ด้วยโชคชะตาทำให้เขาข้ามเวลามา 400 ปี ยังยุคปัจจุบันที่กรุงโซล และได้เจอกับเว ย็อน-คย็อง หมอในยุคปัจจุบัน ทั้งสองคนจะต้องใช้ชีวิตกลับไปกลับมาทั้งสองภพ

3. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วนและเสริมความภาษาไทย คือ การที่คำหรือชื่อเรื่องถูกทับศัพท์ตามการออกเสียงภาษาเดิมเพื่อรักษาเอกลักษณ์ของต้นฉบับ แต่เพิ่มคำอธิบายหรือความหมายในภาษาไทยเข้าไปเพื่อให้ผู้ชมเข้าใจเนื้อหาหรือความหมายของคำหรือชื่อเรื่องได้ชัดเจนยิ่งขึ้น มีการใช้กลวิธีการแปลลักษณะนี้ 16 เรื่อง

ตัวอย่าง ชื่อซีรีส์เกาหลีภาษาอังกฤษ *The Return of Iljimae* แปลเป็นชื่อภาษาไทย *จอมใจ จอมโจร อิลจิแม*

ตัวอย่างข้างต้นเป็นการทับศัพท์ชื่อภาษาอังกฤษบางส่วนคือคำว่า *Ijima* ซึ่งเป็นชื่อของตัวละครหลัก เป็น *อิจิมา* แต่ไม่แปล *The Return of* (การกลับมาของ) และผู้แปลเลือกใช้วิธีการเสริมความภาษาไทยด้วย *จอมใจ จอมโจร* เพื่อขยายความลักษณะพิเศษของตัวละครว่า *อิจิมา* เป็นดังโรบินฮู้ดแห่งเกาหลี เขาถูกพ้อทอดทิ้งและรับเลี้ยงโดยชาวจีน เขากลับมาที่เกาหลีแล้วเผชิญกับความอยุติธรรม จากนั้นเขาก็สาบานว่าจะช่วยเหลือสามัญชนจากเจ้าหน้าที่รัฐที่ทุจริต

4. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วน แปลบางส่วนและเสริมความภาษาไทย เป็นกลวิธีการแปลชื่อโดยใช้บางคำจากชื่อเรื่องต้นฉบับ มาทับศัพท์และนำเสนอข้อความบางส่วนในรูปแบบการแปลเป็นภาษาไทย อีกทั้งเสริมความภาษาไทยเพิ่มจากต้นฉบับเพื่อขยายความ ผลการวิเคราะห์พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 15 เรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง ชื่อซีรีส์เกาหลีภาษาอังกฤษ *Queen Seondeok* แปลเป็นชื่อภาษาไทย *ซอนด็อก มหาราชินีสามแผ่นดิน*

ผู้แปลทับศัพท์คำว่า *Seondeok* เป็น *ซอนด็อก* และแปลภาษาไทยบางส่วนจากคำว่า *Queen* เป็น *มหาราชินี* โดยเสริมความภาษาไทยเพิ่มเติมจากต้นฉบับว่า *สามแผ่นดิน* เพื่อให้ชื่อซีรีส์มีความน่าสนใจและเพื่อขยายความเกี่ยวกับเนื้อเรื่องถึงองค์หญิงซอนด็อกที่สามารถโค่นล้มอำนาจของฝ่ายศัตรูลงได้จนกลายเป็นปฐมราชินีแห่งแคว้นชิลลา และมีความคิดที่จะรวบรวมแคว้นใหญ่ทั้ง 3 แคว้น นั่นก็คือ ชิลลา แพคเจ และโกเรียวไว้เป็นหนึ่งเดียวกัน

5. กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยใช้คำที่มีเค้าความหมายเดิม หมายถึง กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยเลือกใช้คำภาษาไทยที่สามารถสื่อความหมายหรือมีแนวคิดใกล้เคียงกันกับภาษาอังกฤษบางส่วนในชื่อต้นฉบับ พบว่า มีการใช้กลวิธีนี้ทั้งสิ้น 15 เรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง ชื่อซีรีส์เกาหลีภาษาอังกฤษ *The King's Face* แปลเป็นชื่อภาษาไทย *ตำราลักษณ์ ลิขิตบัลลังก์*

โดยถ้าแปลตรงตัววลี *The King's Face* จะหมายถึง พระพักตร์ของพระราชา แต่ ณ ที่นี้ จะใช้กลวิธีการแปลชื่อเรื่องโดยยังคงรักษาเค้าความหมายหรือแนวคิดบางส่วนจากชื่อเดิมไว้เป็น *ตำราลัทธิ* ซึ่งสื่อถึงตัวละครเอกอย่างองค์รัชทายาทความแสบที่ได้นำศาสตร์แห่งการทำนายใบหน้ามาใช้เป็นอาวุธในการรวบรวมอำนาจ แล้วเสริมคำว่า *ลิขิตบัลลังก์* เพื่อเป็นการบ่งบอกว่าใช้ตำรานี้จนสามารถเอาชนะโชคชะตาและก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งพระราชาในที่สุด ทำให้ผู้ชมเข้าใจและเชื่อมโยงกับเนื้อหาของซีรีส์ได้ง่ายขึ้น

6. กลวิธีการแปลตรงตัวและเสริมความภาษาไทย เป็นกลวิธีการแปลความหมายจากชื่อเรื่องภาษาอังกฤษอย่างตรงตัวทั้งข้อความแล้วจึงเสริมความด้วยภาษาไทยเพื่อขยายความชื่อเรื่องของซีรีส์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น พบว่ามี จำนวน 13 เรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง ชื่อซีรีส์เกาหลีภาษาอังกฤษ *Mr. Queen* แปลเป็นชื่อภาษาไทย *รักวุ่นวาย นายมเหสีหลงยุค*

ตัวอย่างข้างต้นเป็นกลวิธีการแปลความหมายอย่างตรงตัวทั้งข้อความ *Mr. Queen* แปลเป็นภาษาไทย *นายมเหสี* แล้วเสริมความภาษาไทยด้วยคำว่า *รักวุ่นวาย* ซึ่งเป็นคำคล้องจองกับคำว่า *นาย* และยังเพิ่มคำว่า *หลงยุค* เพื่อขยายความชื่อเรื่องของซีรีส์ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นนั่นก็คือ บงฮวานซึ่งเป็นเซฟหนุ่ม ได้อ้อนยุคมายู่ในร่างของคิมโซยงมเหสีแห่งยุคโชซอน และได้พบกับพระเจ้าชอลจงที่ดูเหมือนจะเป็นกษัตริย์หุ่นเชิด แต่ในความเป็นจริงเขากลับซ่อนความสามารถเอาไว้ ทั้งสองได้แต่งงานกัน ทำให้บงฮวานต้องใช้ชีวิตอยู่ในร่างของมเหสีและร่วมเผชิญเหตุการณ์ต่าง ๆ กับพระราชา

7. กลวิธีการทับศัพท์ทั้งหมดและเสริมความภาษาไทย เป็นกลวิธีการแปลชื่อซีรีส์เกาหลีโดยใช้คำอ่านภาษาอังกฤษมาทับศัพท์ และเสริมความด้วยภาษาไทย เพื่อเป็นการขยายความและสื่อความหมายทำให้ผู้ชมได้เข้าใจแนวทางของชื่อซีรีส์เกาหลีมากขึ้น มีกลวิธีการแปลลักษณะนี้ทั้งหมด 9 ชื่อเรื่อง

ตัวอย่าง ชื่อซีรีส์เกาหลีภาษาอังกฤษ *Dong Yi* แปลเป็นชื่อภาษาไทย *ทงอี จอมนางคู่บัลลังก์*

ตัวอย่างข้างต้นเป็นกลวิธีการแปลชื่อโดยใช้คำอ่านภาษาอังกฤษ *Dong Yi* มาทับศัพท์ด้วย *หงอี* แล้วเสริมความด้วยภาษาไทย *จอมนางคู่บัลลังก์* เพื่อเป็นการขยายความและสื่อความหมายทำให้ผู้ชมได้เข้าใจว่า หงอี ซึ่งเป็นชนชั้นทาส ต่อมาได้กลายเป็นนางในฝ่ายตรวจการ จนได้พบรักกับพระราชชายา กงจิง ภายหลังได้รับการแต่งตั้งเป็นพระสนม แต่พระสนมอีกฝ่ายหรือจางอิกจงไม่ชอบหงอีและพยายามใส่ความเธออยู่หลายครั้ง แต่ก็ผ่านพ้นในทุกสถานการณ์ ทั้งสองมีพระโอรสด้วยกันซึ่งในภายหลังได้ขึ้นเป็นพระราชองค์ใหม่แห่งราชวงศ์โซซอน

8. กลวิธีการแปลตรงตัวและไม่มีเสริมความภาษาไทย คือ กลวิธีการแปลความหมายจากชื่อต้นฉบับภาษาอังกฤษอย่างตรงตัวทั้งข้อความและไม่มีการเสริมความภาษาไทย พบว่า มีการใช้กลวิธีนี้ จำนวน 8 เรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง ชื่อซีรีส์เกาหลีภาษาอังกฤษ *Under the Queen's Umbrella* แปลเป็นชื่อภาษาไทย *ใต้ร่มราชินี*

ตัวอย่างข้างต้นเป็นกลวิธีการแปลความหมายจากชื่อต้นฉบับภาษาอังกฤษอย่างตรงตัวทั้งข้อความและไม่เสริมความภาษาไทย ผู้ชมเข้าใจเนื้อเรื่องได้ทันทีว่า น่าจะเป็นเรื่องราวของพระมเหสีและแม่แห่งแผ่นดินที่คอยแก้ปัญหาส่วนตัวและทางการเมืองให้กับโอรสในพระองค์

9. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วน แปลบางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทย เป็นกลวิธีการแปลชื่อซีรีส์โดยใช้คำอ่านภาษาอังกฤษมาทับศัพท์ และเลือกถ่ายทอดข้อความบางส่วนเป็นภาษาไทย แต่ไม่มีการเสริมความภาษาไทย พบว่ามีการแปลด้วยกลวิธีนี้จำนวน 6 เรื่อง

ตัวอย่าง ชื่อซีรีส์เกาหลีภาษาอังกฤษ *The Great King, Sejong* แปลเป็นชื่อภาษาไทย *ราชาผู้ยิ่งใหญ่เซจง*

ตัวอย่างข้างต้นเป็นกลวิธีการแปลโดยนำ *Sejong* มาทับศัพท์ด้วย *เซจง* และเลือกถ่ายทอดข้อความบางส่วน *The Great King* เป็นภาษาไทย คือ *ราชาผู้ยิ่งใหญ่* ด้วยมีการขยายตัวละครหลักได้ชัดเจนตามชื่อต้นฉบับแล้ว จึงไม่มีการเสริมความภาษาไทย

กล่าวคือ ในช่วงที่พระเจ้าเซจงขึ้นครองบัลลังก์ถือเป็นยุคที่โซซอนมีวัฒนธรรมเฟื่องฟู มีการประดิษฐ์ตัวอักษรฮันกิล ซึ่งเป็นระบบการเขียนภาษาเกาหลีขึ้นมา

10. กลวิธีการแปลบางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทย เป็นกลวิธีการแปลที่ผู้แปลนำคำบางคำ หรือนำข้อความบางส่วนมาแปลเป็นภาษาไทย แต่ไม่มีการตกแต่งข้อความหรือเสริมความเข้าไป พบการแปลด้วยกลวิธีข้อนี้ จำนวน 4 เรื่อง

ตัวอย่าง ชื่อซีรีส์เกาหลีภาษาอังกฤษ *The Emperor: Owner of the Mask* แปลเป็นชื่อภาษาไทย *หน้ากากจอมบัลลังก์*

ผู้แปลนำข้อความบางส่วนมาแปลเป็นภาษาไทย เช่น *The Emperor* เป็น *จอมบัลลังก์* และ *the Mask* เป็น *หน้ากาก* แต่ไม่แปลคำว่า *Owner of* (เจ้าของแห่ง) และไม่เสริมความเข้าไปเนื่องจากชื่อภาษาไทย (*หน้ากากจอมบัลลังก์*) สื่อความเข้าใจได้ว่าหมายถึง เรื่องราวขององค์รัชทายาทโซซอน ว่าที่พระราชินีที่ต้องปกปิดตัวตนภายใต้หน้ากากเพื่อรักษาชีวิตของตนจากแหมก ฝ่ายศัตรูที่พยายามยึดอำนาจทางการเมือง

11. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทย เป็นกลวิธีที่เลือกใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษจากชื่อซีรีส์เพียงบางส่วน และไม่มีการเสริมความภาษาไทยเพิ่มเติมแต่อย่างใด พบจำนวน 1 เรื่อง

ตัวอย่าง ชื่อซีรีส์เกาหลีภาษาอังกฤษ *Hwarang: The Poet Warrior Youth* แปลเป็นชื่อภาษาไทย *ฮวารัง*

ผู้แปลเลือกใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษจากชื่อซีรีส์เพียงบางส่วนคือ *Hwarang* เป็น *ฮวารัง* ทั้งยังเลือกจะไม่แปลข้อความที่เหลือ และไม่มีการเสริมความภาษาไทยเพิ่มเติม เนื่องจากมีซีรีส์หลายเรื่องที่เกี่ยวข้องถึง ฮวารัง ในฐานะที่เป็นสำนักของกลุ่มเยาวชนชนชั้นขุนนางแห่งยุคซิลลาที่ทั้งรบเก่ง วาดภาพ แต่งบทกวีและเล่นเครื่องดนตรีได้ด้วย

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “กลวิธีการแปลชื่อซีรีส์เกาหลีแนวชาเกิก (เชิงประวัติศาสตร์) จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย” ในช่วงปี ค.ศ. 2001 – ตุลาคม ค.ศ. 2024 ทั้งหมด 147 เรื่อง พบว่ามีการใช้กลวิธีการแปลชื่อซีรีส์เกาหลีทั้งสิ้น 11 กลวิธี โดยเรียงจากมากถึงน้อยที่สุดดังนี้ 1. กลวิธีการแปลบางส่วนและเสริมความภาษาไทย 2. กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยไม่เกี่ยวข้องกับชื่อเดิม 3. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วนและเสริมความภาษาไทย 4. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วน แปลบางส่วนและเสริมความภาษาไทย 5. กลวิธีการตั้งชื่อใหม่โดยใช้คำที่มีคำความหมายเดิม 6. กลวิธีการแปลตรงตัวและเสริมความภาษาไทย 7. กลวิธีการทับศัพท์ทั้งหมดและเสริมความภาษาไทย 8. กลวิธีการแปลตรงตัวและไม่มีเสริมความภาษาไทย 9. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วน แปลบางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทย 10. กลวิธีการแปลบางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทย และ 11. กลวิธีการทับศัพท์บางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทย ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของรุสนี มะแซ และคณะ (2561) ที่ทำการศึกษาวเคราะห์กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ฮอลลีวูดจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย ที่มีจำนวน 10 กลวิธีเหมือนกัน แต่ผลการวิจัยของรุสนี มะแซ และคณะ ไม่พบกลวิธีการแปลชื่อโดยใช้การทับศัพท์บางส่วนและไม่เสริมความภาษาไทย ส่วนกลวิธีที่พบมากที่สุดคือ การทับศัพท์ทั้งหมดไม่มีเสริมความภาษาไทยโดย และพบน้อยที่สุดคือ การแปลบางส่วนและไม่เสริมความภาษาไทย และการทับศัพท์บางส่วนแปลบางส่วนและมีเสริมความภาษาไทย

อีกทั้ง ผลการศึกษานี้ยังสอดคล้องกับ 10 กลวิธีในงานวิจัยของชนิษฐา สุวรรณประชา และคณะ (2567) แต่ในการศึกษาข้างต้นนี้พบกลวิธีการแปลที่ใช้มากที่สุดคือ กลวิธีการทับศัพท์บางส่วนและเสริมความภาษาไทย และพบกลวิธีการทับศัพท์บางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทย กลวิธีการทับศัพท์บางส่วน แปลบางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทยน้อยที่สุด แต่ไม่พบกลวิธีการแปลบางส่วนและไม่มีเสริมความภาษาไทย

ส่วนรૂจนี้ จีระกมล (2565) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปลือชื่อละครเกาหลีสบนเว็บไซค์ เน็ตฟลิกซ์ ซึ่งเป็นการเปลือจากภาษาเกาหลีสเป็นภาษาไทย จึงใช้แนวทางวิเคราะห์พฤติกรรมการเปลือที่แตกต่างจากงานของผู้วิจัยและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แต่อย่างไรก็ตาม ถือว่าเป็นพฤติกรรที่เหมือนกันหรือใกล้เคียง เช่น การทับศัพท์ การเปลือแบบตรงตัว การเปลือแบบสื่อสาร การเปลือแบบปรับเปลี่ยน การเปลือแบบใช้พฤติกรรเปลือมากกว่า 1 วิธี เป็นต้น

ข้อสังเกตจากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยไม่พบพฤติกรรทับศัพท์ทั้งหมดและไม่มีการเสริมความภาษาไทยจากการเปลือชื่อซีรีส์เกาหลีสแนวชาก็จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย แต่กลับพบพฤติกรรนี้จากงานวิจัยของรૂสนี มะแซ และคณะ (2561) และจากผลการศึกษาของชนิษฐา สุวรรณประชา และคณะ (2567) ที่ทำการศึกษาการวิเคราะห์พฤติกรรเปลือชื่อภาพยนตร์ฮอลลีวู้ดจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย แต่งานวิจัยนี้จะมีการทับศัพท์ในลักษณะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการทับศัพท์ทั้งหมดหรือการทับศัพท์บางส่วน จะต้องมีการเสริมความภาษาไทยเข้าไป เนื่องจากชื่อซีรีส์ที่เป็นการทับศัพท์ภาษาเกาหลีสที่เขียนด้วยอักษรโรมันจะง่ายต่อความเข้าใจและคุ้นชินกับผู้อ่านชาวไทยมากกว่า หากเปลือชื่อซีรีส์โดยพฤติกรรทับศัพท์ทั้งหมดโดยไม่มีการเสริมความภาษาไทยเข้าไปจะทำให้ผู้อ่านเกิดความไม่เข้าใจเพราะไม่ทราบความหมายและไม่คุ้นชินกับภาษาเกาหลีส อาจเกิดความรู้สึกรู้ว่าซีรีส์เรื่องนั้น ๆ ไม่มีความน่าสนใจพอให้รับชม เช่น *Dong Yi* หากทับศัพท์ด้วยคำว่า *ทงอี* อาจทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสนว่าคำนี้หมายถึงอะไร จึงจำเป็นต้องมีการเสริมความภาษาไทยว่า *จอมนางคู่บัลลังก์* เพื่อให้สามารถคาดเดาเนื้อเรื่องได้ ซึ่งแตกต่างจากคำภาษาอังกฤษที่ผู้อ่านคุ้นเคยมากกว่า เช่น ชื่อภาพยนตร์เรื่อง *Sex and the City* เปลือเป็นชื่อภาษาไทย คือ *เซ็กซ์ แอนด์ เดอะ ซิตี้* เป็นการทับศัพท์ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษทั้งหมดตามตัว โดยเขียนเป็นภาษาไทย และไม่มีการเพิ่มเติมส่วนขยายภาษาไทยใด เพราะผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายได้ทันที

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

นำผลการศึกษาไปใช้ในการเรียนการสอนรายวิชาการแปลเพื่อวิเคราะห์แนวทางการแปลในบริบทของภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน หรือเพื่อเปรียบเทียบผลกระทบของกลวิธีการแปลต่อความเข้าใจของผู้รับสาร หรือนำผลการศึกษามาร่วมกับการกับความรู้สาขาอื่น ๆ เช่น วัฒนธรรมศึกษาและการวิจารณ์เชิงวัฒนธรรม และภาษาศาสตร์ เพื่อสร้างมุมมองแบบองค์รวมของกลยุทธ์ที่ใช้ในการแปลภายใต้บริบทของการบริโภคหรือเสพสื่อที่กว้างขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการแปลชื่อซีรีส์ต่างประเทศเป็นภาษาไทยกับกลวิธีการแปลชื่อซีรีส์ไทยเป็นภาษาต่างประเทศ

2.2 ศึกษากลวิธีการแปลชื่อในหัวข้ออื่น ๆ เช่น ภาพยนตร์ สารคดี รายการโทรทัศน์ เพลง เป็นต้น และวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Comparative analysis) ระหว่างกลวิธีการแปลที่ใช้ในงานวิจัยนี้และที่ใช้กับการแปลชื่อในหัวข้อของสื่อบันเทิงอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรณพร เชษฐพยัคฆ์. (2564). *SAGEUK—KOREAN HISTORY THROUGH ENTERTAINMENT MEDIA* ซีรีส์เกาหลีแนวประวัติศาสตร์ย้อนยุคที่เป็นมากกว่าสื่อบันเทิง. <https://cont-reading.com/context/sageuk-kulture/>
- กาญจนา นาคสกุล. (2541). *ระบบเสียงภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชนิษฐา สุวรรณประชา, มินตรา ไชยชนะ, และเบญญาภา ศักดาศรี. (2567). การวิเคราะห์กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ฮอลลีวูดจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยใน Netflix. *วารสารทัศน์วัฒนธรรม*, 23(1), 66 -89.

- นิศารัตน์ โอทอง, ญัฐริกา บุญศรี, ศุภวิญญ์ ประสิทธิ์วิช, และฮาริศ อาแว. (2566). กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ใน Netflix จากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย. *วารสารอักษราพิบูล*, 4(1), 89-106.
- รุจน์ จีระกมล. (2565). กลวิธีการแปลชื่อละครเกาหลีบนเว็บไซต์เน็ตฟลิกซ์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 13(1), 135 -157.
- รุสนี มะแซ, มุชยันทะ สาแม้ง, ชูริยาตี มานี, จิตสุตา ละอองผล, และวรเวทย์ พิสิช ยศศิริ. (2561).การวิเคราะห์กลวิธีการแปลชื่อภาพยนตร์ฮอลลีวูดจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย. ใน *รายงานการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 9* (หน้า 111-118). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- เลเดแรร์. (2540). การแปลคือการถ่ายทอดความหมายมิใช่การถ่ายภาษา. ใน *นพพร ประชากุล (บรรณาธิการ), ศาสตร์การแปล: รวมบทความเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ (จิ ระพ รรช ์ บุ ญ ย เกี ยร ตี,ผู้ แปล,หน้า 1-43)*. คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Catford, J. C. (1965). *A linguistic theory of translation*. Oxford University Press.
- Newmark, P. (2001). *A textbook of translation*. Shanghai Foreign Language Education Press.
- Nida, E. (1982). *The Theory and Practice of Translation*. E. J. Brill.

Author

Miss Yuwarej Laohapak

Department of French, School of Liberal Arts

University of Phayao 19 Moo 2, Maeka Sub-district

Muang District, Phayao Province 56000

Tel: 080-132-3431 Email: yuwarej.la@up.ac.th

Miss Saengduan Katlangka

Department of French, School of Liberal Arts

University of Phayao 19 Moo 2, Maeka Sub-district

Muang District, Phayao Province 56000

Tel: 089-192-5955 Email: saengduan.ka@up.ac.th

Chansak Siengyen, Ph.D.

Department of English, School of Liberal Arts

University of Phayao 19 Moo 2, Maeka Sub-district

Muang District, Phayao Province 56000

Tel: 081-289-7107 Email: chansak.si@up.ac.th

Sommai Rodpan, Ph.D.

Department of English, School of Liberal Arts

University of Phayao 19 Moo 2, Maeka Sub-district

Muang District, Phayao Province 56000

Tel: 085-620-3881 Email: sommai.ro@up.ac.th

รูปแบบยุทธศาสตร์เพื่อสร้างอัตลักษณ์คุณภาพการบริการ
ของบุคลากรวิทยาเขตสมุทรสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Strategic Model for Establishing Service Quality Guru of
Personnel of Suan Sunandha Rajabhat University,
Samutsongkhram Campus

ศรัณญา หนูนาค^{1*}/ ชยุต ภาวนันท์กุล²/ นัทนิชา โชติพิทยานนท์³

Sarunya Noonak/ Chayut Phawaphanankun/ Natnicha Chotpittayanon

^{1,2,3} วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

College of Politics and Governance, Suan Sunandha Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 25 ตุลาคม 2567

ปรับปรุงแก้ไข: 26 มีนาคม 2568

ตอบรับตีพิมพ์: 15 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาด้วยการรวบรวมข้อมูลสภาพการณ์ปัจจุบันที่เป็นปัจจัยพึงประสงค์ยุทธศาสตร์เพื่อสร้างอัตลักษณ์คุณภาพการบริการของบุคลากรวิทยาเขตสมุทรสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และเพื่อสร้างรูปแบบยุทธศาสตร์เพื่อสร้างอัตลักษณ์คุณภาพการบริการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 คน ตามเกณฑ์ Macmillan (1971) และคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ตามเกณฑ์ Ivey & Ivey (2008) เครื่องมือใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกตามเทคนิคการวิจัยแบบอนาคต

ด้วย Delphi Technique สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยพึงประสงค์คุณภาพบริการ ประกอบด้วย ด้านความน่าเชื่อถือควรเสริมด้วยหลักธรรมาภิบาล ด้านการตอบสนองความต้องการควรสร้างกลไกการให้บริการ คน เทคโนโลยี ด้านการเข้าใจการรับรู้ความต้องการ ควรเชื่อมโยงฐานข้อมูลงานวิจัย ด้านความเป็นมืออาชีพควรพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยี บุคลากรตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ควรมีระบบบริหารวัสดุระหว่างหน่วยงานร่วมกัน จากผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2) พบว่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) คำตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อวิสัยทัศน์ และพันธกิจของร่างแผนยุทธศาสตร์ มีฉันทามติเอกฉันท์โดยมีมัธยฐานส่วนใหญ่ 5.00 มีค่าเกินกว่า 3.50 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR (Q3-Q1) ≤ 1.5) ถือว่าทุกข้อมีระดับฉันทามติมีโอกาสเป็นไปได้ ยุทธศาสตร์ใช้ชื่อว่า SUNANDHA CIT SKILL ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาสมรรถนะบุคลากรเพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านและการพัฒนากำลังคนให้มีความเป็นมืออาชีพมีคุณธรรม และจริยธรรม 2 บริหารจัดการระบบการให้บริการ ด้านการจัดการศึกษา สร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ และยกระดับการบริหารงานให้ได้มาตรฐานสากลด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล 3 สร้างอัตลักษณ์การให้บริการเชิงสร้างสรรค์นวัตกรรม และสร้างเครือข่ายบริการวิชาการด้านสุขภาพ ซึ่งยุทธศาสตร์ทั้ง 3 นี้ เป็นคุณภาพการบริการของงานวิจัยบูรณาการด้วยกลยุทธ์การพัฒนา การบริหารจัดการ และสร้างอัตลักษณ์

คำสำคัญ: ยุทธศาสตร์, เอดทัคคะ, คุณภาพบริการ, บุคลากรวิทยาเขตสมุทรสงคราม

Abstract

This article aims to study and gather information on the current desirable factors necessary for developing strategies to enhance the service quality of personnel at Samut Songkhram Campus, Suan Sunandha Rajabhat University. The research also aims to establish a strategic model to develop Guru service quality among the campus personnel. This is a qualitative study that employs purposive sampling based on the criteria of Ivey & Ivey (2008), with 18 key informants selected according to the criteria of Thomas T. McMillan (1971). The research instrument was in-depth interviews using future-oriented research techniques via the Delphi Technique. The statistical methods employed for data analysis included percentage, mean, standard deviation, median, and interquartile range (IQR).

The study revealed that: 1) The desirable factors for enhancing service quality consist of five aspects: Reliability, which should be reinforced by principles of good governance; Responsiveness, which should be improved by developing service mechanisms, human resources, and supporting technology; Empathy, which should involve linking research databases to address service needs and issues; Assurance, which should focus on enhancing foreign language and digital skills, and implementing a personnel development monitoring system; and Tangibles, which should ensure efficient material and equipment management across departments. 2) Regarding the second objective, the median and interquartile range (IQR) of the responses from key informants concerning the vision and mission of the draft strategic plan indicated unanimous consensus, with median scores

mostly at 5.00 and above 3.50, and IQR values ($Q3-Q1$) ≤ 1.5 , signifying a high level of agreement and feasibility.

The strategic model, titled SUNANDHA CIT SKILL, comprises three strategies: Strategy 1 – Developing personnel competencies to produce specialized graduates and to cultivate professional, ethical, and moral personnel. Strategy 2 – Managing the service system in education by promoting learning innovations and raising management standards to international levels through digital technology. Strategy 3 – Establishing a distinctive identity in service through innovation and creating networks for academic health services. These strategies represent an integrated framework of development, management, and identity-building aimed at enhancing Guru service quality as proposed in this research.

Keywords: Strategy, Guru, Service Quality, Samut Songkhram Campus Personnel

บทนำ

จากรายงานผลการจัดอันดับโดย Webometrics Ranking of World Universities เดือนกรกฎาคม 2567 ของกลุ่มวิจัยของสถาบันวิจัยแห่งชาติประเทศสเปน รายงานว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ขึ้นแท่นครองแชมป์กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ รักษาอันดับ 1 ในกลุ่มของมหาวิทยาลัยราชภัฏของประเทศไทย เป็นอันดับ 15 ของประเทศไทย และอันดับ 1,998 ของโลก ซึ่งดีขึ้นกว่าในปีที่ผ่านมาอย่างต่อเนื่อง นับเป็นความสำเร็จของมหาวิทยาลัย และแนวทางการกำหนดจัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ซึ่งเป็น 1 ในมหาวิทยาลัยทั้ง 7 แห่งในกลุ่มที่ 5 กลุ่มผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพและสาขาจำเพาะ

ความสำเร็จดังกล่าวของมหาวิทยาลัย พร้อมกับการขยายโอกาสทางการศึกษา ไปสู่ระดับพื้นที่ ในปี 2565 วิทยาเขตสมุทรสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ซึ่งมีหน่วยงานจัดการศึกษา 2 หน่วยงาน คือ วิทยาลัยพยาบาลและสุขภาพ วิทยาลัยสหเวชศาสตร์ ผลิตบัณฑิตด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพองค์รวม และหน่วยงานสนับสนุนด้านการศึกษา คือ สำนักงานวิทยาเขตสมุทรสงคราม เป็นหน่วยงานสนับสนุนการศึกษา เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพียงแห่งเดียว ในเชิงประจักษ์ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงคราม โดยวิทยาเขตสมุทรสงคราม ได้คว่ำรางวัลต่างๆอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น องค์การคุณธรรม ต้นแบบ สถานศึกษาปลอดภัย และนักศึกษามีผลงานที่โดดเด่นในระดับชาติ อาทิเช่น รางวัลชนะเลิศ สืบสานต่อยอด ภารกิจพิชิตมะเร็งเต้านม มูลนิธิถันยรักษ์ ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระศรีนครินทร์ราชมราชชนนี รางวัลเยาวชนดีเด่นแห่งชาติ จากกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ การสร้างภาพลักษณ์ที่ดียังอย่างต่อเนื่องล้วนมีความสำคัญ และมีพื้นฐานจากบุคลากร ที่ให้บริการเป็นเสมือนด้านหน้า ให้ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ จึงเป็นเรื่องที่ องค์การควรตระหนักถึงความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะให้ความสำคัญ จากการสัมภาษณ์เพื่อหา ข้อมูลเชิงพื้นที่ ด้วยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) โดยการนำจุดอ่อน และ อุปสรรค ในเชิงพฤติกรรมที่สามารถพัฒนาได้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องคุณภาพบริการ พบว่า บุคลากรยังขาดทักษะด้านการปฏิบัติงาน รวมถึงการพัฒนาบุคลากรคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ ในการให้บริการที่จะขับเคลื่อนความสำเร็จของมหาวิทยาลัย

ดังนั้น ความสำคัญที่ควรค่าแก่การศึกษารูปแบบยุทธศาสตร์เพื่อสร้างอัตลักษณ์ คุณภาพการบริการของบุคลากร กับแนวคิดการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ มาเป็นแนวทาง การศึกษารูปแบบยุทธศาสตร์เพื่อสร้างอัตลักษณ์คุณภาพการบริการสู่ความเป็นเลิศ เพื่อ นำไปสร้างแนวคิดใหม่และปรับใช้ในการศึกษาการบริหารจัดการภายในองค์กร ให้สามารถ สร้างมาตรฐานคุณภาพการบริการ ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพในการสนับสนุนงานด้าน วิชาการให้เกิดขึ้นทั้งในระดับชาติและนานาชาติได้ นับว่าสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นรากฐาน และกลไกที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาด้วยการรวบรวมข้อมูลสภาพการณ์ปัจจุบันที่เป็นปัจจัยพึงประสงค์ยุทธศาสตร์เพื่อสร้างอัตลักษณ์คุณภาพการบริการของบุคลากรวิทยาเขตสมุทรสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

2. เพื่อสร้างรูปแบบยุทธศาสตร์เพื่อสร้างอัตลักษณ์คุณภาพการบริการของบุคลากร วิทยาเขตสมุทรสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิจัยอนาคต (Future Research) โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Approach) เก็บข้อมูลในเชิงสำรวจ ด้วยเทคนิคเดลฟายแนวทฤษฎีตามพื้นที่ ศึกษาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 คน โดยมีความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.02 ตามเกณฑ์ในการวิจัยของ Thomas T. Macmillan ได้ศึกษาจนพบว่าอัตราความคลาดเคลื่อนอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้เชี่ยวชาญ และเกณฑ์ที่เหมาะสม ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงใช้ผู้เชี่ยวชาญหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 18 คน ดังปรากฏในตารางต่อไปนี้

จำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	ช่วงของความคลาดเคลื่อน	ความคลาดเคลื่อนที่ลดลง
1-5	1.02-0.70	0.50
5-9	0.70-0.58	0.12
9-13	0.58-0.54	0.04
13-17	0.54-0.50	0.04
17-21	0.50-0.48	0.02
21-24	0.48-0.46	0.02
25-28	0.46-0.44	0.02

ตารางที่ 1 การกำหนดจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญของ Thomas T. Macmillan จาก The Delphi Technique The Delphi Technique (p. 17) (Macmillan, 1971)

2. งานวิจัยนี้ได้ทำการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive) ด้วยเกณฑ์ ประสิทธิภาพ ตำแหน่งหน้าที่และความเชี่ยวชาญ ของ Skill Integration Theory Usage with Micro Skills For International Interviewing Practice ของ อัลเลน อี. อีวีย์ และเมย์ แบรดฟอร์ด อีวีย์ (Ivey & Ivey, 2008) โดยการทำการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ ข้อมูลหลัก จำนวน 18 คน เป็นผู้เชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์หรือตำแหน่งหน้าที่ในการ ดำเนินการในระดับพื้นที่ (พื้นที่ที่จะทำการวิจัย) ไม่น้อยกว่า 5 ปีขึ้นไป และมีความพร้อมมี เวลาพร้อมจะให้ข้อมูลจะให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการงานวิจัย ตามเทคนิคเดลฟาย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ผู้บริหารกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวิทยาเขตสมุทรสงคราม ระดับนโยบาย กลุ่ม ผู้สนับสนุนการบริการ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการหน่วยงานในกำกับของวิทยาเขตสมุทรสงคราม และกลุ่มผู้เชี่ยวชาญสหวิทยาการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ โดยกำหนดไว้กลุ่มละ 6 คน และเพื่อ จรรยาบรรณทางการวิจัยที่ดี และจริยธรรมในการวิจัย กำหนดรหัสแทนชื่อกลุ่ม เป็น A แทน กลุ่ม 1 B แทนกลุ่ม 2 และ C แทนกลุ่ม 3 โดยในการนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์จะแทนด้วย หมายเลข 1-6 ตามกลุ่ม และระบุนามคิดเห็นเมื่อมีความเกี่ยวข้องกับข้อมูลที่จำเป็นเท่านั้น ดังนั้น ข้อมูลบุคคลจะเป็นความลับไม่มีการเปิดเผย

เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ประเด็นปัญหาของการวิจัยโดยละเอียด ผสมกับแนวคิดทฤษฎีที่ ความ คิดเห็นอันเป็นประโยชน์ที่ได้รับ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อสร้าง ข้อคำถามโดยแบ่งออกเป็น 2 ครั้ง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แบบสัมภาษณ์ครั้งที่ 1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับรวบรวมข้อมูลสภาพการณ์ ปัจจุบันที่เป็นปัจจัยพึงประสงค์ยุทธศาสตร์เพื่อสร้างอัตลักษณ์คุณภาพการบริการของ บุคลากรวิทยาเขตสมุทรสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เป็นคำถามปลายเปิด

ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1.ข้อมูลสภาพการณ์ปัจจุบัน 2. การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค 3.พัฒนาในด้านการบริการในอนาคต

แบบสัมภาษณ์ครั้งที่ 2 แบบสัมภาษณ์เชิงผสมแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับ ปัจจัยที่ส่งผลจากมิติคุณภาพการบริการ โดยให้ค่าน้ำหนักและจัดอันดับความสำคัญ โดยใช้ลักษณะการตอบแบบมาตรวัด 5 ระดับความสำคัญ ของ Likert scales โดยใช้มิติ คุณภาพการบริการ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความไว้วางใจ (Reliability) 26 ข้อ 2) การตอบสนองความต้องการและรวดเร็ว (Responsiveness) 8 ข้อ 3) การเข้าใจการรับรู้ ความต้องการของผู้รับบริการ (Empathy) 5 ข้อ 4) ความเป็นมืออาชีพ (Assurance) 17 ข้อ 5) ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibles) 13 ข้อ และส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ ข้อเสนอแนะการจัดการยุทธศาสตร์ที่ควรนำมาสร้างรูปแบบคุณภาพการบริการ เป็นคำถาม ปลายเปิด 3 ด้าน ได้แก่ 1. ยุทธศาสตร์ 2. กลยุทธ์เสนอแนะ 3. เป้าหมาย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (IOC) ให้คะแนนระดับความสอดคล้องจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. สงแบบสัมภาษณ์เชิงลึกให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ก่อนการสัมภาษณ์ รอบที่ 1 ตรวจสอบสามเส้า เมื่อได้ฉันทามติของการตรวจสอบสามเส้าแล้ว ดำเนินการสัมภาษณ์รอบ ที่ 1 ผู้วิจัยทำหน้าที่สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง 18 ท่าน ซึ่งระหว่างสัมภาษณ์ ผู้วิจัย ขออนุญาตบันทึกเสียงและภาพ เมื่อได้ข้อมูลแล้ว จัดระเบียบข้อมูลทางกายภาพ จัด ระเบียบเนื้อหา แสดงข้อมูลตามประเด็นที่กำหนด เพื่อให้ได้คำตอบครบถ้วนและสมบูรณ์ จากนั้นนำมาสังเคราะห์รายละเอียดเป็นปัจจัยที่พึงประสงค์ด้านยุทธศาสตร์ตามแนวคิด STEP-SERVHISTOQUAL เป็นร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ นำมาจัดทำเป็นร่างข้อเสนอ เชิงยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดกรอบโครงสร้างร่างแบบสอบถาม รอบที่ 2 และนำไปให้กลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตรวจสอบสามเส้าก่อนเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 เพื่อนำไปสัมภาษณ์จริง

2. สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามแบบสัมภาษณ์เชิงลึกตามเทคนิคการวิจัยแบบอนาคต ด้วยเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) รอบที่ 2 ที่ผ่านการตรวจสอบสามเส้า ด้วยการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว แบบออนไลน์ และแบบผสมผสาน ซึ่งในระหว่างสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขออนุญาตบันทึกเสียงและภาพ เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ผู้วิจัยจะทำการจัดระเบียบข้อมูลทางกายภาพ จัดระเบียบเนื้อหา แสดงข้อมูลตามประเด็นที่กำหนด นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาคำมัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เพื่อจัดลำดับร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์พัฒนาสร้างเป็นรูปแบบยุทธศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ มัธยฐาน และพิจารณาความสอดคล้องของข้อมูล ด้วยการคำนวณค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์รอบที่ 1 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 ซึ่งเป็นข้อคำถามปลายเปิดมาประมวลผลวิเคราะห์คำตอบโดยละเอียดคัดข้อความที่ซ้ำซ้อนกันออก และรวบรวมความคิดเห็นลักษณะเดียวกันเข้าด้วยกัน โดยคงความหมายเดิม ผนวกกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์เพื่อสร้างแบบสอบถาม รอบที่ 2 โดยก่อนประมวลครั้งสุดท้ายเป็นแบบสอบถามรอบที่ 2 จะผ่านความเห็นชอบของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้การยอมรับก่อน ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า โดยผู้วิจัยกำหนดค่าของระดับความเป็นไปได้ได้แนวนั้ 5 ระดับ เพื่อให้ตอบคำถามแต่ละข้อต่อไป

2. แบบสัมภาษณ์รอบที่ 2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากสัมภาษณ์ในรอบที่ 1 มาวิเคราะห์ทางสถิติ และพัฒนาแบบสอบถามในรอบที่ 2 โดยนำข้อมูลข้อคำถามจุดเดิมมาระบุตำแหน่งของค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยควอไทล์ (IR) และแสดงตำแหน่งที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แบบสอบถามรอบที่ 2 โดยผู้วิจัยนำข้อมูลคำตอบจาก แบบสัมภาษณ์ในรอบที่ 2 มาจำแนกตามค่ามัธยฐาน ออกเป็น 5 ช่วงคะแนน แบบสัมภาษณ์รอบที่ 2 เป็นการพิจารณาลงความเห็นเพื่อหาฉันทมติของกลุ่ม เป็นการยืนยันคำตอบของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในประเด็นคำถามเดิมว่า มีความประสงค์ยืนยันคำตอบเดิมหรือมีความประสงค์

เปลี่ยนแปลงคำตอบหรือไม่ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง เพื่อสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดระดับ ดังนี้

1. ค่ามัธยฐาน (Median) พิจารณาตำแหน่งของข้อมูลที่อยู่กึ่งกลางเรียงลำดับตามปริมาณ โดยในการคำนวณหาค่ามัธยฐานสำหรับข้อมูลที่มีการแจกแจงความถี่ จะใช้สูตรคำนวณทางสถิติ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาและแปลความหมาย ดังนี้

ค่ามัธยฐานระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง มีระดับความเป็นไปได้มากที่สุด

ค่ามัธยฐานระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง มีระดับความเป็นไปได้มาก

ค่ามัธยฐานระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง มีระดับความเป็นไปได้ปานกลาง

ค่ามัธยฐานระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง มีระดับความเป็นไปได้น้อย

ค่ามัธยฐานระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง มีระดับความเป็นไปได้น้อยที่สุด

2. ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range: IR) คำนวณค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ด้วยการคำนวณหาค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์บนหรือควอไทล์ที่ 3 (Q3) และควอไทล์ที่ 1 (Q1) โดยในการคำนวณหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์สำหรับข้อมูลที่มีการแจกแจงความถี่ จะใช้สูตรคำนวณทางสถิติ คือ $IR = Q3 - Q1$ หากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ไม่เกิน 1.50 ถือว่ามีความสอดคล้องกัน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 72.22 และเป็นเพศหญิงจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 27.78 และเมื่อพิจารณาอายุของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 38.89 สำหรับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 สำหรับอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานมหาวิทยาลัย/พนักงานราชการ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 ส่วนระดับรายได้ พบว่า ส่วนใหญ่ 50,001-70,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 38.89 และส่วนใหญ่ จะมีประสบการณ์ทำงาน 20 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 38.89

ผลการวิจัยปัจจัยพึงประสงค์จากศักยภาพคุณภาพบริการของบุคลากร STEP-SERVHISTOQUAL ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ด้านความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ (Reliability) ควรเสริมด้วยการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ด้านการตอบสนองความต้องการ และรวดเร็ว (Responsiveness) ควรสร้างระบบกลไกในการให้บริการ รวมทั้งพัฒนางาน คน และระบบเทคโนโลยีที่ใช้สนับสนุนการปฏิบัติงาน ด้านการเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้รับบริการ (Empathy) ควรสร้างกลไกในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลงานวิจัย เพื่อเข้าถึงปัญหาและความต้องการ ด้านความเป็นมืออาชีพ (Assurance) ควรพัฒนาความรู้ ทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศ เทคโนโลยี สร้างระบบติดตาม การพัฒนาบุคลากรตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibles) ควรมีระบบบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ระหว่างหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ ร่วมกัน ตามจุดเด่นแนวทางเสริม เพื่อแนวทางเป็นปัจจัยพึงประสงค์สู่แนวทางพัฒนา สังเคราะห์เป็นร่างข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์แบบสอบถามในรอบที่ 2 รอบสุดท้ายตามระเบียบวิธีเทคนิคเดลฟายตามพื้นที่และแนวคิดของเมอร์รีย์และแฮมมอนด์ (Murray & Hammons, 1995: 423-436) สังเคราะห์เป็นแบบสอบถามเชิงร่างยุทธศาสตร์

ผลการวิจัยจากข้อมูลแบบสอบถามของร่างแผนยุทธศาสตร์ที่สร้างเป็นรูปแบบยุทธศาสตร์รอบที่ 2 สุดท้ายตามเทคนิคเดลฟายแนวทฤษฎีตามพื้นที่ พบว่า ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Rang: IR) ค่าตอบของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ต่อวิสัยทัศน์ และพันธกิจของร่างแผนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างรูปแบบยุทธศาสตร์ มีฉันทามติ เอกฉันท์โดยมีค่ามัธยฐาน ส่วนใหญ่ 5.00 มีค่าเกินกว่า 3.50 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Rang: IR ($Q3-Q1$) ≤ 1.5) ถือว่าทุกข้อมีระดับฉันทามติมีโอกาสเป็นไปได้ และส่วนใหญ่เป็นฉันทามติเป็นเอกลักษณ์ คือ 0.00 โดยผลการศึกษาทั้งสองรอบของเทคนิคเดลฟายแนวทฤษฎีตามพื้นที่นำไปสู่การสร้างรูปแบบยุทธศาสตร์คุณภาพบริการของบุคลากรวิทยาลัยเกษตรกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ดังต่อไปนี้

กลยุทธ์สร้างกลไกการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรเพื่อส่งเสริมบัณฑิตให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะในสาขาที่ศึกษา และได้รับใบประกอบวิชาชีพที่สามารถนำไปปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพในอนาคต

- หน่วยงานสนับสนุนงบประมาณอบรม – สร้างเส้นทางความก้าวหน้าขององค์กร - จัดตั้งทีมที่ปรึกษาให้คำปรึกษาการเขียนขอตำแหน่งทางวิชาการ

กลยุทธ์พัฒนากำลังคนให้มีความเป็นมืออาชีพ เป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม

- พัฒนาความรู้และทักษะเฉพาะด้านในวิชาชีพและเกี่ยวข้องสายงานของตนเอง

- พัฒนาคความรู้หลักสูตร กองบริการการศึกษา

- พัฒนาให้บุคลากรมีความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน

- พัฒนางานในสายงานให้มีความชำนาญ Up Skill Re Skill

- พัฒนาด้านภาษา ภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาจีน

- พัฒนาบุคลากรให้มีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดีในการให้เหตุผลและแก้ไขปัญหา

- ให้ออกาสบุคลากรในการพัฒนาตนเอง ด้านคุณธรรมและจริยธรรมในการสร้างอัตลักษณ์คุณภาพการบริการ

กลยุทธ์พัฒนาบุคลากรให้มีตำแหน่งที่สูงขึ้น มีตำแหน่งทางวิชาการ พัฒนตามสายงาน ความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน

- ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น

- ส่งเสริมให้บุคลากรจัดทำผลงานทางวิชาการ

- จัดทำงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์

- การสร้างนวัตกรรม

- จัดทำงานวิจัย ตีพิมพ์บทความฐาน Scopus

- จัดทำงานประจำสู่งานวิจัย (R2R)

- จัดทำคู่มือปฏิบัติงาน

กลยุทธ์ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานนำเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อการค้าเป็นเลิศ (EdPEX) มาใช้ยกระดับการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ

- ประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เกณฑ์ EdPEX
- ใช้เกณฑ์ EdPEX ยกระดับบริการของบุคลากร
- ใช้เกณฑ์ผลลัพธ์ของลูกค้ายกมาใช้ในการประเมินการบริหารจัดการ

กลยุทธ์ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาสมรรถนะตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันและอนาคต

- ปิดใ้โอกาสบุคลากรใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- ส่งเสริมบุคลากรให้สร้างสรรค์นวัตกรรม

กลยุทธ์พัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีทักษะและวัฒนธรรมดิจิทัลในการทำงานร่วมกัน พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมดิจิทัล

- ส่งเสริมวัฒนธรรมดิจิทัลให้กับบุคลากรพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง
- จัดโครงการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีทักษะและวัฒนธรรมดิจิทัลในการทำงานร่วมกัน
- ให้ความรู้ขั้นตอนการใช้งานเทคโนโลยีที่ถูกต้องให้กับบุคลากร
- ติดตามการใช้งาน ระบบงานดิจิทัลภายในองค์กร

กลยุทธ์จัดระบบการบริหารจัดการสนับสนุนการจัดการศึกษา และสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารในทุกมิติ

- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยี
- พัฒนาและปรับปรุงอาคาร ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ และภูมิทัศน์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมให้พร้อม
- ส่งเสริมให้บุคลากรสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน Hyflex เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ทั้งในและนอกห้องเรียน
- จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความพร้อมใช้งานในการให้บริการ

กลยุทธ์สร้างอัตลักษณ์ของบุคลากรมีอาชีพ ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถพัฒนานวัตกรรม และรู้เท่าทันเทคโนโลยี

- ส่งเสริมให้บุคลากรใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถพัฒนา นวัตกรรม และรู้เท่าทันเทคโนโลยี
- สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง กล้าคิดค้น ทดลอง พัฒนา
- ส่งเสริมให้บุคลากรมีคุณลักษณะพึงประสงค์ มีความเป็นมืออาชีพ และมีคุณธรรมจริยธรรม

กลยุทธ์ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานพัฒนารูปแบบมาตรฐานการให้บริการ

- พัฒนารูปแบบการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ (One Stop Service)
- สร้างกระบวนการ ขั้นตอน ในการให้บริการที่มีความชัดเจน โดยมีกรมสื่อสารขอขอบเขต ลักษณะงาน และประชาสัมพันธ์ทั่วถึง

กลยุทธ์ส่งเสริมและสนับสนุนขยายเครือข่ายร่วม พัฒนาให้หน่วยงานหรือองค์กรภายในประเทศมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หรือรบบกับมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพ

- มีนโยบายที่ชัดเจน เป็นแหล่งให้การศึกษาด้านสุขภาพและให้บริการทางวิชาการที่มีความเป็นเลิศทางด้านการดูแลสุขภาพ
- ให้บริการวิชาการในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพให้กับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ โดยบูรณาการร่วมกับสถานพยาบาล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด
- ส่งเสริมการให้บริการวิชาการ โดยเน้นการสร้าง ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้กับชุมชน โรงเรียน วิทยาลัยชุมชน กลุ่มอาชีพผู้ประกอบการใหม่และท้องถิ่น
- MOU กับหน่วยงานภายนอก

ภาพที่ 1 รูปแบบยุทธศาสตร์เพื่อสร้างอัตลักษณ์คุณภาพการบริการของบุคลากร วิทยาเขตสมุทรสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

จากภาพที่ 1 ยุทธศาสตร์นี้เรียกว่า SUNANDHA CIT SKILL ประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาสมรรถนะบุคลากรเพื่อสนับสนุนการผลิตบัณฑิตให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และการพัฒนากำลังคนให้มีความเป็นมืออาชีพมีคุณธรรม และจริยธรรม ยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการระบบการให้บริการ ด้านการจัดการศึกษา สร้างนวัตกรรม การเรียนรู้ และยกระดับการบริหารงานให้ได้มาตรฐานสากลด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างอัตลักษณ์การให้บริการ เชิงสร้างสรรค์

นวัตกรรม และสร้างเครือข่าย บริการวิชาการด้านสุขภาพ ด้วยคำสำคัญ 3 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ส่งเสริมเพื่อพลิกโฉม กลยุทธ์พัฒนา และกลยุทธ์จัดการศึกษา รูปแบบข้างต้น สามารถนำไปสู่การอภิปรายหลังจากนำรูปแบบไปปรึกษาและให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พิจารณาด้านทามตรูปแบบพร้อมข้อเสนอแนะ เพื่อให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นของงานวิจัยนี้ ปรับปัจจัยฐานรากความสำเร็จให้สอดคล้องกับการสร้างคุณภาพการบริการ ซึ่งต้องการ ให้เป็นข้อเสนอแนะของผลการวิจัยของงานวิจัยนี้ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในการ นำไปเป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) ในการปฏิบัติได้ต่อไป

อภิปรายผล

การอภิปรายผลผู้วิจัยจะทำการอภิปรายตามการวิเคราะห์ประมวผลและสรุปผล สามารถนำข้อมูลของการสรุปผลวิจัยที่ผ่านมาข้างต้น อภิปรายได้ดังนี้

1. ข้อมูลรูปแบบยุทธศาสตร์เพื่อสร้างเอตทัคคะคุณภาพการบริการของบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ต้องนำจุดเด่นด้านศักยภาพคุณภาพการบริการของบุคลากร เพื่อสร้างเอตทัคคะคุณภาพการบริการ 5 ด้าน ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ (Reliability) การตอบสนองความต้องการและรวดเร็ว (Responsiveness) การเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้รับบริการ (Empathy) ความเป็นมืออาชีพ (Assurance) และความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibles) ซึ่งผลการวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิด SERVQUAL ของ Zeithaml, Parasuraman and Berry (1990) พบว่า ความสามารถในการให้บริการที่ตรงกับความคาดหวัง หรือมากกว่าความคาดหวัง และเป็นไปในแนวคิดรูปแบบคุณภาพบริการ HISTOQUAL model ของ Misiura (2006) พบว่า มาจากความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibles), ความไว้วางใจ (Reliability), การตอบสนองความต้องการ (Responsiveness), การให้ความมั่นใจ (Assurance), การเข้าใจการรับรู้ความต้องการของผู้รับบริการ (Empathy), ระดับการสื่อสาร (An examination of communication) และมีบริการครบครัน (The consumables) เช่นกัน

2. ผลการอภิปรายผลเชื่อมโยงส่วนต่อไป คือ ร่างเชิงข้อเสนอแนะยุทธศาสตร์เพื่อสร้างเอตทัคคะคุณภาพการบริการ ปรับใช้แนวคิด Benjawan, K., Thoongsuwan, A. & Pavapanunkul, S. (2018) ซึ่งมีความใกล้เคียงทางแนวคิด ถึงผลการวิจัยที่ได้ในวัตถุประสงค์ที่ 1 ข้อมูลรูปแบบยุทธศาสตร์เพื่อสร้างเอตทัคคะคุณภาพการบริการของงานวิจัยนี้ได้ พบว่า คุณภาพการบริการ 3 ด้านที่สำคัญ คือ 1) ด้านการให้บริการ เรียกว่า ภาคการบริการ ประกอบด้วย Strategic factor, SERVQUAL and Service Quality Model 2) ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วยแนวคิดคุณภาพบริการ SERVQUAL คือ รูปลักษณ์ทางกายภาพ (Tangibles), ความน่าเชื่อถือ (Reliability), การตอบสนองความต้องการ (Responsiveness), การให้ความมั่นใจ (Assurance), การเข้าใจการรับรู้ความต้องการ (Empathy) และแนวคิด SERVHISTOQUAL คือ การตอบสนองความต้องการและรวดเร็ว (Responsiveness), สิ่งอำนวยความสะดวก (Physical facilities), ความเป็นรูปธรรม (Tangibles), ความน่าเชื่อถือ (Reliability), ผลลัพธ์ที่ผู้รับบริการได้รับ (Technical quality), การรับรู้ความต้องการ (Empathy) และ 3) ด้านผู้รับบริการ ซึ่งเรียกว่า ด้านผู้เยี่ยมชมหรือผู้รับบริการ คือ คุณภาพเชิงหน้าที่ (Functional quality) คุณภาพทางเทคโนโลยี (Technological quality) ประกอบด้วย สิ่งที่เป็นรูปธรรม (Tangibles), ภาพลักษณ์ (Image) คุณภาพเชิงหน้าที่ด้านการปฏิบัติ (Functional quality Performance) ได้แก่ ความน่าเชื่อถือ (Reliability), การตอบสนองต่อความต้องการใช้เทคโนโลยี (Responsiveness), ความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยี (Assurance), ความเข้าใจในเทคโนโลยี (Empathy) และคุณภาพของการรับรู้ (Perceived quality)

3. การสร้างรูปแบบยุทธศาสตร์เพื่อสร้างเอตทัคคะคุณภาพการบริการของบุคลากรวิทยาเขตสมุทรสงคราม ตามวัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการอภิปรายในส่วนนี้ดำเนินการตามข้อเสนอแนะและคำแนะนำของฉันทามติกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในแต่ละยุทธศาสตร์ นำมาอภิปรายเชื่อมโยงกับคุณภาพการบริการ 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาสมรรถนะบุคลากรเพื่อสนับสนุนการผลิตบัณฑิตให้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และการพัฒนากำลังคนให้มีความเป็นมืออาชีพมีคุณธรรมและจริยธรรม พบว่า สอดคล้องกับการพัฒนาสมรรถนะตามแนวคิด The skills towards employability and productivity (STEP) ของ Pierre, Puerta, Valerio and Rajadel (2014) ได้ให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ เพราะถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนงานให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งทักษะความรู้ความเข้าใจ และทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงาน ยุทธศาสตร์ที่ 1 ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์สร้างกลไกการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร เพื่อส่งเสริมบัณฑิตให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะในสาขาที่ศึกษา และได้รับใบประกอบวิชาชีพ ที่สามารถนำไปปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพในอนาคต มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรพร สุวรรณพูล (2562) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ช่องว่างคุณภาพการบริการ วิทยาลัยนาเชดิน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ พบว่า มีช่องว่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพบริการทั้ง 6 ด้าน การวิเคราะห์คุณภาพบริการที่รับรู้ด้านที่มีค่าเฉลี่ยของคุณภาพบริการที่รับรู้มากที่สุด คือ ด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและความเป็นมืออาชีพ กลยุทธ์ที่ 2) กลยุทธ์พัฒนากำลังคนให้มีความเป็นมืออาชีพ เป็นผู้ที่มีคุณธรรมและจริยธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงาน ก.พ. พบว่า สมรรถนะหลัก ประกอบไปด้วย 5 สมรรถนะ คือ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) การบริการที่ดี (Service Mind) การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ (Expertise) จริยธรรม (Integrity) ความร่วมแรงร่วมใจ (Teamwork) และสมรรถนะหน้าที่งาน อีกทั้งยังสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 1) กลยุทธ์สร้างอัตลักษณ์ของบุคลากรมืออาชีพ ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถพัฒนานวัตกรรม และรู้เท่าทันเทคโนโลยี ในยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างอัตลักษณ์การให้บริการ เชิงสร้างสรรค์นวัตกรรม และสร้างเครือข่าย บริการวิชาการด้านสุขภาพอีกด้วย ซึ่งกลยุทธ์ที่ 3) ในยุทธศาสตร์ที่ 1 กลยุทธ์การพัฒนาบุคลากรให้มีตำแหน่งที่สูงขึ้น มีตำแหน่งทางวิชาการ พัฒนาตามสายงาน ความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน ยังมีความสอดคล้องตามแนวคิดของ McLagan (1980: 23) ได้ศึกษาการ

พัฒนาตัวแบบสมรรถนะ พบว่าเป็นตัวแบบที่เป็น การนำเอาสมรรถนะหลักมาใช้จะต้องพิจารณาตั้งแต่การวางแผน การจัดการองค์การ (Organizing) การบูรณาการระบบการทำงาน การปรับปรุงการทำงาน และสามารถนำไปใช้ได้ในทุกกระบวนการในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย การสรรหาและคัดเลือก (Recruitment and Selection) การประเมิน (Assessment) แผนการพัฒนารายบุคคล (Individual Development Planning) การออกแบบหลักสูตรการฝึกอบรม (Training Curriculum Design) การสอนงาน การเป็นที่ปรึกษา การเป็นที่เลี้ยง การให้ความสนับสนุน (Coaching Counseling, Mentoring, and Sponsoring) การวางแผนการสืบทอดตำแหน่งและคัดเลือกพนักงาน (Succession Planning and High Potential Identification) และเส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career Path) ปรับใช้กับการพัฒนาบุคลากรให้มีตำแหน่งที่สูงขึ้น พัฒนาตามสายงาน ความเชี่ยวชาญในแต่ละด้าน เช่นเดียวกับในยุทธศาสตร์ที่ 3 กลยุทธ์ที่ 2) กลยุทธ์ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานพัฒนารูปแบบมาตรฐานการให้บริการ สอดคล้องกับแนวคิดของวิรัตน์ ชนะสิมมา และทมมัล แสงสว่าง (2564: 19-20) ได้ศึกษาแนวคิดคุณภาพการบริการ พบว่าเป็นระดับของความสามารถของผลิตผล หรือบริการในการบำบัดความต้องการของลูกค้าที่มีคุณลักษณะได้มาตรฐานปราศจากข้อบกพร่องและสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าถึงขั้นเป็นที่พึงพอใจ และกลยุทธ์ที่ 3) กลยุทธ์ส่งเสริมและสนับสนุนขยายเครือข่ายร่วม พัฒนาให้หน่วยงานหรือองค์กรภายในประเทศมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรืออบรมกับมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพ

ซึ่งในยุทธศาสตร์ที่ 2 บริหารจัดการระบบการให้บริการ ด้านการจัดการศึกษา สร้างนวัตกรรม การเรียนรู้ และยกระดับการบริหารงานให้ได้มาตรฐานสากลด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานนำเกณฑ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) มาใช้ยกระดับการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ กลยุทธ์ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาสมรรถนะตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับสำนักงาน ก.พ.ได้อ้างอิงแนวคิดเรื่องความรู้ ความสามารถ ทักษะ ตามแนวคิดของ McClelland, D.C. (1973) ได้

เขียนบทความเรื่อง Testing for Competence rather than Intelligence ซึ่งให้คำจำกัดความของสมรรถนะว่า เป็นคุณลักษณะที่ทำให้บุคลากรบางคนในองค์กรปฏิบัติงานได้ผลงานโดดเด่นกว่าคนอื่น โดยบุคลากรเหล่านั้นได้แสดงคุณลักษณะดังกล่าวมากกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ซึ่งปรับใช้ตามแนวคิด The skills towards employability and productivity (STEP) ประกอบด้วย 1) ความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องในงาน (Job Relation Skills) 2) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal skills) 3) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) 4) สร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovation) และ 5) การใช้เทคโนโลยี (Usage of Technology) ซึ่งในกลยุทธ์ที่ 2) กลยุทธ์พัฒนามหาวิทยาลัยในองค์กรให้มีทักษะและวัฒนธรรมดิจิทัลในการทำงานร่วมกัน พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมดิจิทัลเพื่อขับเคลื่อนการให้บริการให้เป็นมหาวิทยาลัยดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ สอดคล้องตามที่รายงานจากการศึกษาจาก World Economic Forum (2022) ได้ศึกษา 10 ตำแหน่งงานที่มีความต้องการสูงมาก ในปี พ.ศ. 2568 พบว่าคือ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเปลี่ยนแปลงองค์กรไปสู่การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Transformation Specialists) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีใหม่ (New Technology Specialists) และผู้ให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Services) และกลยุทธ์ที่ 3) กลยุทธ์จัดระบบการบริหารจัดการสนับสนุนการจัดการศึกษา และสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ เพื่อยกระดับคุณภาพการบริการในทุกมิติ กล่าวคือ เป็นองค์กรที่มีการเรียนรู้อย่างเต็มพลังของสมาชิกในการรวบรวมจัดการ และใช้ความรู้เพื่อผลสำเร็จขององค์กรและแปลงสภาพไปเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องขององค์กร อีกทั้งให้อำนาจบุคลากรทั้งในและนอกองค์กรในการเรียนรู้ฐานที่ทำ รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้และเพิ่มผลผลิต สอดคล้องตามแนวคิดของ Marquardt (2002) ยังเชื่อมกับแนวคิดของซูซิท ซายทวิป, ธนิษฐา สมัย และรุจิรวัฒน์ ลำตาล (2565) พบว่า เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สามารถรองรับการแข่งขันของการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ พลวัตการเรียนรู้การปฏิบัติงาน การแปรรูปองค์การการให้อำนาจแก่บุคคล ความรู้ในการบริหารจัดการ และการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยเพื่อใช้ประโยชน์

จากประเด็นข้อค้นพบจากผลการวิจัยจนถึงการอภิปรายผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ คือ การนำผลการวิจัยนี้ไปบูรณาการยุทธศาสตร์ และหรือแผนพัฒนาวิทยาเขตสมุทรสงคราม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา เพื่อสร้างอัตลักษณ์คุณภาพบริการ จากศักยภาพคุณภาพการบริการของบุคลากร เป็น “SUNANDHA CIT SKILL” โดยใช้กลยุทธ์ทั้ง 3 ที่ได้จากผลการวิจัย ตามแนวทางรูปแบบยุทธศาสตร์ที่กล่าวไว้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้วิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้รับบริการ แยกประเภทผู้รับบริการเป็นนักศึกษา อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และประชาชนทั่วไป ให้ตอบสนองความต้องการ และความพึงพอใจ ตามแต่ละประเภทผู้รับบริการเฉพาะกลุ่ม

2.2 ควรนำแนวทางดำเนินงานควรพิจารณาแนวทางแผนที่ยุทธศาสตร์ และรายละเอียดตามกลยุทธ์ทั้ง 3 ของผลการวิจัยนี้ มาศึกษาขยายแนวคิด เพิ่มแนวคิดและองค์ความรู้ให้กว้างขวางขึ้น

2.3 ผู้สนใจที่จะศึกษา สามารถต่อยอดการวิจัยเป็นเชิงปริมาณ นอกจากวิทยาเขตสมุทรสงคราม ปรับไปศึกษาวิทยาเขตนครปฐม ศูนย์การศึกษาจังหวัดระนอง หรือศูนย์การศึกษาจังหวัดอุดรธานี หรือเป็นใช้กับมหาวิทยาลัยอื่น ตามบริบทของแต่ละพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- ชูชิต ขายทวีป, ธนิษฐา สมัย และจุริวัณห์ ลาตาล. (2565). การพัฒนารูปแบบการจัดการองค์การการเรียนรู้ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(1), 291-307.
- พยัต วัฒนรงค์. (2562). *สุดท้ายของการบริหารทรัพยากรมนุษย์ยุคใหม่ (ULTIMATE HUMAN RESOURCE MANAGEMENT IN THE NEW ERA)*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ภัทรพร สุวรรณพล. (2562) . การวิเคราะห์ช่องว่างคุณภาพการบริการ : กรณีศึกษา
วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ [ค้นคว้าอิสระ บัณฑิต
วิทยาลัย]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วิรัตน์ ชนะสิมมา และทตมัล แสงสว่าง. (2564). คุณภาพการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึง
พอใจของประชาชนข้าราชการท้องถิ่นกับเทศบาลตำบลหนองนาคำ กรณีศึกษา
ตำบลบ้านโคก อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น. คณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการและวิจัย*, 11(2), 15-28.
- Pierre, G, Puerta, M.L.S., Valerio, A. & Rajadel, T. (2014). *STEP skills measurement
surveys : innovative tools for assessing skills*. World Bank Group.
- Ivey, A. E., & Ivey, M. B. (2008). *Essentials of intentional interviewing: counselling
in a multicultural world*. Thomson Brooks/Cole.
- Benjawan, K, Thoongsuwan, A. & Pavapanunkul, S.. (2018). Innovation
Management Model of World Heritage City Museum on Historical Park
for Creative Tourism in the Lower Part of Northern Thailand. *PSAKU
International Journal of Interdisciplinary Research*, 7(1), 110-120.
- Macmillan, T. T. (1971) . *The Delphi Technique*. Clearinghouse.
- Marquardt. M.J. (2002) . *Building the Learning Organization: Mastering the s
Element for Corporate Learning*. Davies-Black Publishing.
- McClelland, D. C. (1973) . Testing for Competence Rather Than for Intelligence.
American Psychologist, 28(1), 1-4.
- McLagan, P. (1980). Competency Models. *Training and Development Journal*,
34(1), 12-23.
- Murray, J. W., & Hammons, J. O. (1995). Delphi: A Versatile Methodology for
Conducting Qualitative Research. *The Review of Higher Education*,
18(4), 423-436.

World Economic Forum. (2022). *The Jobs Reset Summit.: These are the top 10 job skills of tomorrow – and how long it takes to learn them.*

<https://www.weforum.org/agenda/2020/10/top-10-work-skills-of-tomorrow-how-long-it-takes-to-learn-them/>

Zeithaml, V.A., Parasuraman, A., & Berry L.L. (1990). *Delivering quality service: Balancing customer receptions.* Simon and Schuster.

Author

Miss Sarunya Noonak

Suan Sunandha Rajabhat University, Samutsongkhram Campus
111/1-3 Rama 2 Rd., Moo 7 Bangkaew ,Muang Samutsongkhram,
Samutsongkhram Province 75000

Tel: 087-167-1302 Email: sarunya.no@ssru.ac.th

Assistant Professor Dr. Chayut Phawaphanankun

College of Politics and Governance, Suan Sunandha Rajabhat
University, Nakhonpathom Campus 111/3 Moo.2 Tambon Khlong
yong Amphoe Phutthamonthon Nakhonpathom Province 73170

Tel: 081-341-7607 Email: shayut.pa@ssru.ac.th

Assistant Professor Dr. Natnicha Chotpittayanon

College of Politics and Governance, Suan Sunandha Rajabhat
University 1 U Thong Nok Road, Dusit District, Bangkok 10300

Tel: 090-663-9999 Email: natnicha.ch@ssru.ac.th

การศึกษาวัจนกรรมผ่านรูปประโยคภาษาจีนในสถานการณ์สมมุติของ
นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

A Study of Speech Acts through Chinese Sentence Structures in
Simulated Situations by Chinese Major Students at the Faculty of
Humanities and Social Sciences, Sisaket Rajabhat University

วีระชาติ ดวงมาลา^{1*} / จุฑาสินี ชนะศึก² / อภิสิทธิ์ ไชยวงศ์³ /
วิภาวดี ทวี⁴ / นิภาภัตน ทองคำใส⁵

Veerachat Duangmala / Jutasinee Chanasuek / Apisit Chaiong /
Wipavadee Thavee / Nipapat Thongkamsai

^{1,2,3,4,5} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
Faculty of Humanities and Social Sciences, Sisaket Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 1 พฤศจิกายน 2567
ปรับปรุงแก้ไข: 4 กุมภาพันธ์ 2568
ตอบรับตีพิมพ์: 19 กุมภาพันธ์ 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์การใช้วัจนกรรมภาษาจีนผ่านสถานการณ์สมมุติของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยศึกษาจากชุดข้อมูลในแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้คัดเลือกนักศึกษาสาขาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และ

สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 20 คน โดยวิธีเลือกแบบเจาะจง จากนั้นกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบกรอกคำตอบโดยใช้ภาษาจีน ผ่านบทบาทสมมติ จำนวน 10 สถานการณ์

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้พูดในบทบาทสมมติ พบจำนวน วัจนกรรมตรง จำนวน 55 ข้อความ โดยมีกลวิธีประเมินค่าทางลบ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.10 พบ วัจนกรรมอ้อม จำนวน 92 ข้อความ โดยมีกลวิธีใช้ถ้อยคำเชิงบวก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.18 นอกจากนี้ ยังพบปัญหาในการใช้ภาษาจีนเพื่อแสดงความคิดเห็นให้ตรงตามสถานการณ์ ซึ่งปัญหาการใช้ภาษาจีนเกิดจากการได้รับอิทธิพลจากภาษาแม่ วัฒนธรรมภาษาต้นทางที่ไม่สอดคล้องกับภาษาปลายทาง ทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการสื่อสาร หรือมีความหมายที่คลาดเคลื่อนไป โดยปัญหาเหล่านี้จะเป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีนต่อไป

คำสำคัญ: วัจนปฏิบัติศาสตร์, วัจนกรรม, ภาษาจีน

Abstract

This study aims to examine the use of Chinese language pragmatics through hypothetical scenarios involving Chinese language students at the Faculty of Humanities and Social Sciences, Si Sa Ket Rajabhat University. The study is based on data collected from questionnaires distributed to a sample group consisting of 20 students from the Chinese language program in the Faculty of Humanities and Social Sciences at Si Sa Ket Rajabhat University, selected through purposive sampling. The respondents were asked to complete the questionnaires in Chinese through 10 hypothetical scenarios.

The research findings reveal that in the role-play scenarios, there were 55 occurrences of direct speech acts, with the predominant evaluative technique being negative, comprising 49.10%. Additionally, there were 92 instances of indirect speech acts, with the most common strategy being positive wording, accounting for 27.18%. Furthermore, issues were found in using Chinese to express opinions appropriately according to the context. These issues stem from the influence of the mother tongue and the mismatch between the source culture and the target language, leading to communication errors or misinterpretations. These problems will serve as a basis for further studies to improve Chinese language teaching.

Keywords: Pragmatics, Speech Acts, Chinese

บทนำ

การเรียนรู้ภาษาจีนในปัจจุบัน นอกจากจะต้องเรียนรู้การออกเสียง คำศัพท์ ไวยากรณ์ของภาษาจีนแล้ว ผู้เรียนยังต้องเรียนรู้การนำไปใช้ประโยชน์ให้ถูกต้องเหมาะสมในบริบทวัฒนธรรมในภาษานั้น ๆ ซึ่งวัจนปฏิบัติศาสตร์เป็นการศึกษาการใช้ภาษาหรือการสื่อความหมายของถ้อยคำโดยการนำเอาบริบทมาพิจารณา (เก๋จวิรัส ตั้งสิริวิสต์, 2560) โดยวัจนปฏิบัติศาสตร์มีหลักในการศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ วัจนปฏิบัติศาสตร์ในการวิเคราะห์ความหมายหรือถ้อยคำ วัจนปฏิบัติศาสตร์ในการศึกษาความหมายตามบริบท วัจนปฏิบัติศาสตร์ในการศึกษาอนุมาน วัจนปฏิบัติศาสตร์ในการศึกษาข้อความที่ผู้พูดหรือผู้เขียนเลือกใช้ (ชไมภักดิ์ เตชสุนันต์, 2554)

การที่ผู้เรียนสามารถฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาจีนเชิงวัจนกรรม จะทำให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาจีนไปใช้ได้อย่างเข้าใจ ถูกต้อง และนำไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบทสังคม เช่นเดียวกับที่ ทรงธรรม อินทจักร (2550) ได้กล่าวไว้ว่า วัจนปฏิบัติศาสตร์เป็น

แนวทางการวิจัยทางด้านภาษาที่ให้นั้นระหว่างภาษากับผู้ใช้อย่างไร โดยให้ความสำคัญกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการใช้ภาษาและกระบวนการที่ทำให้ผู้ใช้ภาษารับรู้และสามารถตีความเจตนาของผู้พูด สำหรับผู้ที่เรียนภาษาที่สอง การออกเสียงผิด การใช้ไวยากรณ์และการเลือกใช้คำที่ไม่เหมาะสมอาจจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการสื่อสารต่างวัฒนธรรม

สำหรับการเรียนการสอนภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มักพบปัญหาหนึ่งที่สำคัญ คือ การไม่สามารถนำคำศัพท์ ประโยคที่ผ่านการเรียนมาแล้วไปใช้ในสถานการณ์จริงให้ถูกต้องตามบริบท ซึ่งมีความแตกต่างกันทางด้านสังคมและวัฒนธรรมจีนและไทย จึงก่อให้เกิดความเข้าใจความหมายของรูปประโยคที่คลาดเคลื่อนออกไปไม่ตรงตามเจตนาที่แท้จริงของผู้ส่งสาร ดังเช่น สถานการณ์ที่นักศึกษาทำข้อสอบ เนื่องด้วยข้อสอบมีความยาก นักศึกษาไม่สามารถทำข้อสอบได้ จึงแสดงความคิดเห็นว่า “这道题真得很难 · 连我大哥都做不到” (ข้อสอบข้อนี้น่าจะจริง ๆ ขนาดพี่ชายคนโตของฉันทยังทำไม่ได้เลย) เมื่อวิเคราะห์จากรูปประโยคข้างต้น พบว่า ผู้ส่งสารใช้ถ้อยคำภาษาไทยว่า “ขนาด” และ “ทำไม่ได้” ซึ่งผู้รับสารสามารถตีความได้ว่า “พี่ชายคนโตของผู้ส่งสารมีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าว ขนาดเขายังทำข้อสอบนี้ไม่ได้” จะเห็นได้ว่าในรูปประโยคภาษาไทยไม่พบข้อบกพร่องด้านไวยากรณ์ และการใช้คำ แต่ทว่า เมื่อวิเคราะห์จากภาษาจีนกลับพบว่า มีข้อบกพร่องในการใช้ถ้อยคำที่ไม่ตรงตามบริบทภาษาจีน ได้แก่ คำว่า “做不到” ซึ่งคำดังกล่าวต้องใช้ในบริบทที่สามารถกระทำได้ แต่เลือกที่จะไม่ทำ ตัวอย่างเช่น “让我忘记你 · 我真地做不到” (ให้ผมลืมคุณ ผมทำไม่ได้จริง ๆ) นอกจากนี้ในภาษาจีนยังมีคำที่มีความหมายว่า “ทำไม่ได้” แต่ใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น “做不了” “不会做” เป็นต้น เมื่อกลับมาวิเคราะห์รูปประโยค “ขนาดพี่ชายคนโตของฉันทยังทำไม่ได้เลย” พบว่า สิ่งที่พี่ชายคนโตของผู้ส่งสารทำไม่ได้คือข้อสอบ ดังนั้น ถ้อยคำภาษาจีนที่เหมาะสมกับบริบทของคำว่า “ทำไม่ได้” ควรเปลี่ยนเป็น “不会做” ซึ่งมีความหมายโดยตรงว่า “ไม่สามารถทำได้”

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยผ่านสถานการณ์บทบาทสมมติ เพื่อหาสาเหตุของข้อบกพร่อง นำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องในการใช้วัจนกรรม และช่วยแก้ปัญหาด้านการเรียนภาษาจีนของนักศึกษา ตลอดจนนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสมกับนักศึกษาชาวไทยให้สามารถสื่อสารถูกต้องตรงตามบริบทของสังคมและวัฒนธรรมไทยและจีน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้วัจนกรรมภาษาจีนผ่านสถานการณ์สมมุติของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วิธีการดำเนินวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากนักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่ผ่านการสอบวัดระดับภาษาจีน HSK 4 มาแล้วไม่เกิน 2 ปี จำนวน 20 คน โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากนั้นกำหนดให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามการใช้ภาษาจีนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ จำนวน 10 สถานการณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงคำถามในแบบสอบถามมาจากงานวิจัยของ รดารัตน์ ศรีพันธ์วรกุล และ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง (2563) เรื่อง การศึกษาวัจนกรรมการแสดงความเห็นแย้งของผู้เรียนภาษาไทยชาวจีนตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์อันตรภาษา: กรณีศึกษานักศึกษาชาวจีนจากมณฑลยูนนานและกวางสี นอกจากนี้ยังใช้กรอบการวิเคราะห์วัจนกรรมตรงและวัจนกรรมอ้อมของ วิฑูรย์ เมตตาจิตร (2558: 28-34) มาประกอบการวิเคราะห์กลวิธีการแสดงความคิดของวัจนกรรม

วิธีดำเนินวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. จัดทำแบบสอบถาม โดยดัดแปลงข้อคำถาม และสถานการณ์บทบาทสมมุติ

จากงานวิจัยของ รตารัตน์ ศรีพันธุ์วรสกุล และ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง (2563) จากนั้นนำแบบสอบถามไปตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ

3. แจกแบบสอบถามให้กับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน โดยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเป็นภาษาจีนให้ตรงกับ 10 สถานการณ์ที่กำหนดให้ ได้แก่ 1) ถ้าวันหนึ่งเพื่อนของคุณเจอปัญหาในชีวิตและคุณเป็นคนแรกที่เขາเล่าให้ฟัง คุณจะปลอบใจเพื่อนอย่างไร 2) เพื่อนของคุณถูกปฏิเสธงานจากหลายบริษัท เขาสูญเสียความมั่นใจและโทษตัวเองที่ไม่มีความสามารถมากพอที่จะหางานได้ คุณจะให้กำลังใจเพื่อนอย่างไร 3) คุณไปดูหนังกับเพื่อน เพื่อนของคุณชอบหนังเรื่องนี้มาก แต่คุณกลับรู้สึกว่ามันไม่ชอบหนังเรื่องนี้ คุณจะแสดงความคิดเห็นต่อเรื่องนี้กับเพื่อนอย่างไร 4) คุณนัดกับเพื่อนว่าจะไปเที่ยวด้วยกัน แต่ในตอนเช้าหลังจากตื่นนอน คุณรู้สึกไม่สบาย คุณจะปฏิเสธเพื่อนอย่างไร 5) อาจารย์กล่าวคำขอบคุณที่คุณมาช่วยงานจนสำเร็จ คุณจะตอบอาจารย์ว่าอย่างไร 6) เมื่อคุณมีความรู้สึกกังวลเรื่องสุขภาพของพ่อกับแม่คุณจะบอกท่านว่าอย่างไร 7) เมื่อมีคนให้คุณเลือกระหว่างความสุขกับทรัพย์สินเงินทอง คุณจะตอบเขาว่า เพราะเหตุใด 8) การสอบครั้งนี้คุณรู้สึกว่ามันยากมาก ๆ แต่เพื่อนไม่เชื่อที่คุณพูด คุณจะอธิบายอย่างไร 9) เพื่อนๆ กำลังเลือกสถานที่ที่จะไปศึกษาดูงาน คุณมีสถานที่ที่อยากจะแนะนำ คุณจะมามีวิธีการพูดอย่างไรให้เพื่อนเลือกสถานที่นี้ และ 10) วันหนึ่งคุณไปซื้อของที่ตลาด และบังเอิญเจอเพื่อนเก่า เขาเข้ามาทักทายคุณแต่คุณจำเขาไม่ได้ คุณจะพูดกับเขาอย่างไร

4. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์ข้ามวัฒนธรรมและวัจนปฏิบัติศาสตร์อันตรภาษา และนำคำตอบที่ได้มาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ คำตอบที่เป็นการแสดงวัจนกรรมตรงและวัจนกรรมอ้อม โดยนำแนวคิดเรื่องความสุภาพมาเปรียบเทียบกันเพื่อชี้ให้เห็นมุมมองต่อการแสดงความคิดเห็นของผู้พูด จากนั้น จึงวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วน

5. นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

6. สรุป อภิปรายผล และเสนอคำแนะนำในการเรียนการสอน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งพุทธิภูมิและปฐมภูมิ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์ข้ามวัฒนธรรมและวจนปฏิบัติศาสตร์อันตรภาษา ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นผู้วิจัยจะรวบรวมคำตอบที่เป็นการแสดงถึงวจนกรรมตรงและวจนกรรมอ้อม โดยนำแนวคิดเรื่องความสุภาพมาเปรียบเทียบกับเพื่อชี้ให้เห็นมุมมองต่อการแสดงความคิดเห็นของผู้พูด โดยเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประเด็น คือ วิเคราะห์ข้อมูลการใช้วจนกรรมของผู้พูดในบทบาทสมมุติ และวิเคราะห์การใช้วจนกรรมตรงและวจนกรรมอ้อม ดังข้อมูลต่อไปนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลการใช้วจนกรรมของผู้พูดในบทบาทสมมุติ

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 20 คน คนละ 10 สถานการณ์ แต่ด้วยมีผู้ไม่ตอบคำถามบางข้อและมีบางข้อที่ใช้คำตอบเดียวกัน จึงตัดข้อมูลในชุดดังกล่าวออก เหลือคำตอบเพียง 147 คำตอบ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกใช้วจนกรรมตรงจำนวน 55 คำตอบ และใช้วจนกรรมอ้อมจำนวน 92 คำตอบ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงการใช้วจนกรรมของผู้พูดในบทบาทสมมุติ

วจนกรรม	จำนวน	จำนวนร้อยละ
วจนกรรมตรง	55	37.41
วจนกรรมอ้อม	92	62.59
รวม	147	100
กลวิธีความสุภาพ(วจนกรรมตรง)		
กลวิธีบอกให้ปฏิบัติ	10	18.18
กลวิธีบอกผลของการกระทำ	0	0.00
กลวิธีบอกความผิด	1	1.81
กลวิธีย้ากฏเกณฑ์	6	10.91

วจนกรรรม	จำนวน	จำนวนร้อยละ
กลวีสสร้างเงื่อนไข	8	14.55
กลวีสกระตุนในรูลบเบการถาม	3	5.45
กลวีสประเมนค่างทาลบ	27	49.10
รวม	55	100
กลวีสความสุภาพ(วจนกรรรมอ้อม)		
กลวีสบอข้อมูลบางอย่าง	37	40.22
กลวีสบอให้ทำบางอย่าง	6	6.52
กลวีสยกล้อยค่างกล่าว	6	6.52
กลวีสให้โอกาส	9	9.78
กลวีสใช้ถ้อยค่างเชิงบวก	25	27.18
กลวีสถาม	9	9.78
รวม	92	100

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้เรียนภาษาจีนเลือกที่จะใช้แสดงคำตอบโดยใช้วจนกรรรมอ้อมมากกว่าวจนกรรรมตรง เมื่อผู้วิจัยนำคำตอบทั้งหมดมาวิเคราะห์สามารถแบ่งการแสดงวจนกรรรมตรงจำนวน 55 คำตอบ ออกเป็น 7 กลวีส ได้แก่ 1) กลวีสบอให้ปฏิบัติ 2) กลวีสบอผลของการกระทำ 3) กลวีสบอความผิด 4) กลวีสย้ากฎเกณฑ์ 5) กลวีสสร้างเงื่อนไข 6) กลวีสกระตุนในรูลบเบการถาม 7) กลวีสประเมนค่างทาลบ เมื่อพิจารณาจากจำนวนคำตอบพบว่า การแสดงวจนกรรรมตรงที่ตอบโดยใช้กลวีสประเมนค่างทาลบมีจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 49.10 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนภาษาจีนชาวไทยเมื่อต้องการแสดงความคิดเห็นของตนในเชิงปฏิเสธมักจะแสดงวจนกรรรมตรง ส่วนวจนกรรรมอ้อมจำนวน 92 คำตอบนั้นสามารถแบ่งการแสดงวจนกรรรมออกเป็น 6 กลวีส ได้แก่ 1) กลวีสบอข้อมูลบางอย่าง 2) กลวีสบอให้ทำบางอย่าง 3) กลวีสยกล้อยค่างกล่าว 4) กลวีสให้โอกาส 5) กลวีสใช้ถ้อยค่างเชิงบวก 6) กลวีสถาม

2. วิเคราะห์การใช้วัจนกรรมตรงและวัจนกรรมอ้อม

ในการวิเคราะห์วัจนกรรมตรงและวัจนกรรมอ้อม ผู้วิจัยได้ดัดแปลงกลวิธีในการวิเคราะห์มาจากการงานของวิฑูรย์ เมตตาจิตร (2558: 28-34) โดยได้แบ่งการวิเคราะห์วัจนกรรมตรงออกเป็น 7 กลวิธี และวัจนกรรมอ้อมออกเป็น 6 กลวิธี ดังนี้

การวิเคราะห์วัจนกรรมตรง

วัจนกรรมตรง (Direct speech acts) หมายถึง การใช้ถ้อยคำที่มีเจตนาตรงกับรูปภาษาหรือโครงสร้างประโยค โดยผู้ส่งสารจะสื่อเจตนาของถ้อยคำโดยตรง (Searle, 1969: 24-53) ซึ่งวัจนกรรมตรงในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 7 กลวิธี แต่ด้วยกลวิธีบอกผลของการกระทำไม่ปรากฏคำตอบจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงได้ทำการคัดออก ซึ่งเหลือวัจนกรรมตรงทั้งหมด 6 กลวิธี ดังนี้

1) กลวิธีบอกให้ปฏิบัติ

กลวิธีบอกให้ปฏิบัติในงานวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ส่งสารบอกให้ผู้รับสารปฏิบัติหรือหยุดปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งกลวิธีบอกให้ปฏิบัติมักปรากฏคำแสดงการสั่งจากการวิจัยพบว่ากลวิธีบอกให้ปฏิบัติมีจำนวน 10 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 18.18 ดังตัวอย่างจากสถานการณ์ที่ 2 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 “你先别灰心”
(แกอย่าเพิ่งท้อใจนะ)

ตัวอย่างที่ 2 “听我！ 我相信你，你能做到的，不要放弃，加油！”
(ฟังฉันนะ ฉันเชื่อว่า คุณสามารถทำได้ อย่าเพิ่งยอมแพ้ สู้ ๆ)

จากตัวอย่างที่ 1 เป็นสถานการณ์ที่เพื่อนเจอปัญหาในชีวิตและเล่าให้คุณฟังเป็นคนแรก และคุณต้องปลอบใจเพื่อน จึงใช้ประโยคให้ปฏิบัติตามหรือประโยคคำสั่ง “你先别灰心” (แกอย่าเพิ่งท้อใจนะ) ซึ่งคำว่า “别” (อย่า/ห้าม) ในรูปประโยคนี้ ผู้ส่งสารแสดงการบังคับให้ผู้รับสารทำตามสิ่งที่ตนบอก ทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ทันทีว่าผู้ส่งสารต้องการปลอบใจตน เช่นเดียวกับตัวอย่างที่ 2 ผู้ส่งสารพยายามสั่งให้ผู้รับสารฟัง

ตนและปฏิบัติตาม โดยใช้คำว่า “听我” (ฟังฉัน) เมื่อผู้รับสารได้ยินก็จะเข้าใจได้ว่าผู้รับสารต้องบอกเหตุผลที่ต้องฟัง และรับรู้ได้ว่าเพื่อนจะลอบใจ

2) กลวิธีบอกความผิด

กลวิธีบอกความผิดในงานวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ส่งสารกล่าวถึงพฤติกรรมหรือการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ของผู้รับสาร ซึ่งเป็นการตัดสินว่าผิดอะไร อย่างไร จากการวิจัยพบว่า กลวิธีบอกความผิดมีจำนวน 1 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 1.81 ดังตัวอย่างจากสถานการณ์ที่ 10 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 3 “你是谁啊! 我记不得了。”

(คุณเป็นใคร ผมจำไม่ได้แล้ว)

จากตัวอย่างที่ 3 เป็นสถานการณ์ที่มีคนมาทักคุณ แต่คุณจำเขาไม่ได้ ซึ่งในตัวอย่างแสดงให้เห็นว่าผู้ส่งสารไม่เห็นด้วยกับความคิดหรือคำพูดของผู้รับสาร โดยใช้ประโยค “你是谁啊” (คุณเป็นใคร) ซึ่งเป็นคำกล่าวแสดงถึงการต้องการกล่าวแย้งว่า “ฉันไม่ได้รู้จักคุณ” เสมือนเป็นการเน้นย้ำหรือบอกความผิดแก่ผู้รับสารว่าคุณกำลังทักคนผิด

3) กลวิธีย้ำกฎเกณฑ์

กลวิธีย้ำกฎเกณฑ์ในงานวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ส่งสารกล่าวถึงข้อระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่ตกลงกันไว้ เป็นต้น จากงานวิจัยพบว่า กลวิธีย้ำกฎเกณฑ์มีจำนวน 6 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 10.91 ดังตัวอย่างในสถานการณ์ที่ 5 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 4 “没关系老师, 这是我应该做的”

(ไม่เป็นไรครับอาจารย์ นี่เป็นสิ่งที่ผมควรจะทำครับ)

จากตัวอย่างที่ 4 เป็นสถานการณ์ที่อาจารย์กล่าวขอบคุณคุณ ที่คุณมาช่วยงานจนสำเร็จ ผู้ส่งสารจึงใช้ประโยคที่ว่า “没关系” (ไม่เป็นไร) และ “应该” (ควร จะ) แสดงความคิดเห็นของตนเอง ซึ่งเป็นการแสดงความสุภาพว่าสิ่งที่ตนกระทำไปเป็นสิ่งที่สมควร และเป็นคำพูดที่ทำให้ผู้รับสารเกิดความซาบซึ้งใจ

4) กลวิธีสร้างเงื่อนไข

กลวิธีสร้างเงื่อนไขในงานวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ส่งสารสร้างเงื่อนไขบางประการขึ้นมา หากผู้รับสารไม่ปฏิบัติตามก็จะเกิดผลบางประการตามมา กลวิธีสร้างเงื่อนไขมีจำนวน 8 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 14.55 ดังตัวอย่างในสถานการณ์ที่ 6 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 5 “爸妈！我担心你们的身体，你们要吃好的东西，好好照顾自己，让自己的身体健康。”

(พ่อแม่ หนูเป็นห่วงสุขภาพร่างกายของพ่อแม่ ต้องทานอาหารที่ดี ๆ ดูแลสุขภาพตัวเองดี ๆ ให้ตัวเองมีสุขภาพที่แข็งแรง)

จากตัวอย่างที่ 5 เป็นเหตุการณ์ที่รู้สึกกังวลเรื่องสุขภาพของพ่อแม่ จึงกล่าวโดยให้เหตุผลที่เป็นเงื่อนไขว่า “我担心你们的身体” (หนูเป็นห่วงสุขภาพร่างกายของพ่อแม่) แสดงให้เห็นว่าผู้ส่งสารรู้สึกอย่างไรกับผู้รับสาร จากนั้นแสดงเหตุผลถึงความห่วงใยกับผู้รับสาร คือ “你们要吃好的东西，好好照顾自己，让自己的身体健康。” (ต้องทานอาหารที่ดี ๆ ดูแลสุขภาพตัวเองดี ๆ ให้ตัวเองมีสุขภาพที่แข็งแรง) ซึ่งผู้รับสารสามารถตีความได้ว่าหากไม่ทำตามสิ่งที่ส่งสารอาจจะก่อให้เกิดเหตุบางประการตามมา

5) กลวิธีกระตุ้นในรูปแบบการถาม

กลวิธีกระตุ้นในรูปแบบการถามในงานวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ส่งสารกล่าวถึงการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ของผู้รับสารในการใช้รูปประโยคคำถาม ซึ่งมักจะปรากฏคำแสดงคำถาม (Question word) เช่น ทำไม เหนอ เป็นต้น จากการวิจัยพบว่ามีจำนวน 3 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 5.45 ดังตัวอย่างในสถานการณ์ที่ 8 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 6 “这次考试真的很难啊，难道你不觉得难？”

(สอบครั้งนี้ยากมากเลย หรือแกไม่รู้สึกยากหรอ)

จากตัวอย่างที่ 6 เป็นสถานการณ์การสอบ ซึ่งการสอบในครั้งนี้คุณรู้สึกว่ามันยากมาก ๆ แต่เพื่อนไม่เชื่อที่คุณพูด จึงกล่าวแย้งโดยใช้กลวิธีกระตุ้นในรูปแบบการถามว่า “这次考试真的很难啊” (สอบครั้งนี้ยากมากเลย) เพื่อชี้ให้เห็นถึงความคิด

ของผู้ส่งสาร จากนั้นจึงใช้ประโยคถามย้อนกลับว่า “难道你不觉得难” (หรือแกไม่รู้สึกยากหรือ) เพื่อให้ผู้รับสารทบทวนความคิดของตนเอง ซึ่งผู้รับสารจะสามารถตีความได้ว่าสิ่งที่ผู้ส่งสารกล่าวมาเป็นความจริง

6) กลวิธีประเมินค่าทางลบ

กลวิธีประเมินค่าทางลบในงานวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ส่งสารบอกให้ทราบว่าตนไม่เห็นด้วยกับผู้รับสาร จากงานวิจัยพบว่ามีจำนวน 27 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 49.10 ดังตัวอย่างจากสถานการณ์ที่ 1 และสถานการณ์ที่ 3 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 7 “这部电影很有趣，但我真的不喜欢看这样的电影。”

(หนังเรื่องนี้ก็น่าสนใจนะ แต่ฉันไม่ชอบหนังแบบนี้จริง ๆ)

จากตัวอย่างที่ 7 เป็นสถานการณ์ที่คุณไปดูหนังกับเพื่อน เพื่อนของคุณชอบหนังเรื่องนี้มาก แต่คุณกลับรู้สึกที่ไม่ชอบหนังเรื่องนี้ ในตัวอย่างที่ 7 จึงกล่าวถ้อยคำที่แสดงความรู้สึกให้ผู้รับสารรับรู้ได้ว่าถูกลดคุณค่า โดยกล่าวว่า “我真的不喜欢看这样的电影” (ฉันไม่ชอบหนังแบบนี้จริง ๆ) ซึ่งคำว่า “不喜欢” (ไม่ชอบ) เป็นถ้อยคำที่ผู้รับสารสามารถรับรู้ความรู้สึกของผู้ส่งสารได้โดยตรง

การวิเคราะห์วัจนกรรมอ้อม

วัจนกรรมทางอ้อม (Indirect speech acts) หมายถึง ถ้อยคำที่กล่าวไม่ตรงตามเจตนาของผู้ส่งสาร ซึ่งไม่สอดคล้องกับความหมายประจำรูปภาษา ใน การที่เราจะเข้าใจเจตนาของผู้ส่งสาร อาจต้องพิจารณาจากบริบทสภาพแวดล้อม เช่น สถานการณ์ขณะพูด ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสาร เพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจผิดต่อกัน (Searle, 1969: 24–53) ซึ่งผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์คำตอบจากแบบสอบถาม จากการวิเคราะห์สามารถแบ่งกลวิธีการแสดงวัจนกรรมอ้อมออกเป็น 6 กลวิธี ดังนี้

1) กลวิธีบอกข้อมูลบางอย่าง

กลวิธีบอกข้อมูลบางอย่างในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้ส่งสารบอกข้อมูลบางอย่างแก่ผู้รับสาร เนื่องจากผู้ส่งสารไม่แน่ใจว่าผู้รับสารจะทราบข้อมูลนั้น

หรือไม่ หรืออาจจะต้องการบอกข้อมูลนั้นเพื่อให้ผู้รับสารรู้สึกตัว จากงานวิจัยพบว่า กลวิธีบอกข้อมูลบางอย่างมีจำนวน 37 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 40.22 ดังตัวอย่างในสถานการณ์ที่ 8 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 8 “等一会儿老师发成绩你就知道我的了”
(อีกสักครูครูเอาคะแนนให้แกก็รู้คะแนนฉันแล้ว)

ตัวอย่างที่ 8 เป็นสถานการณ์เกี่ยวข้องกับการสอบในครั้งนี้คุณรู้สึกว่ามันยาก แต่เพื่อนไม่เชื่อที่คุณพูด จึงกล่าวว่า “等一会儿老师发成绩你就知道我的了” (อีกสักครูครูเอาคะแนนให้ แกก็รู้คะแนนฉันแล้ว) ซึ่งในรูปประโยคดังกล่าวผู้ส่งสารใช้ถ้อยคำที่แสดงให้เห็นผู้ส่งสารไม่ยากตอบคำถามผู้รับสารโดยตรง และไม่ปฏิเสธว่าความคิดของผู้รับสารดีหรือไม่ดี จึงเลือกตอบคำถามเพื่อให้ผู้รับสารตีความด้วยตนเองว่า หากไม่เชื่อก็จึงรอดูผลคะแนนที่ครูจะเอาให้ดู

2) กลวิธีบอกให้ทำบางอย่าง

กลวิธีบอกให้ทำบางอย่างในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้ส่งสารบอกให้ผู้รับสารปฏิบัติหรือปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งโดยไม่ปรากฏถ้อยคำ จากงานวิจัยพบว่า กลวิธีบอกให้ทำบางอย่างมีจำนวน 6 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 6.52 ดังตัวอย่างในสถานการณ์ที่ 6 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 9 “现在你们已经老了，我想让你们吃到又好吃，又对身体好的东西。” (ตอนนี้พวกคุณแก่แล้ว ฉันอยากให้คุณได้ทานของที่ทั้งอร่อย และดีต่อร่างกาย)

จากตัวอย่างที่ 9 จากถ้อยคำตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นว่าผู้ส่งสารพยายามจะบอกให้ผู้รับสารรู้ว่า ผู้ส่งสารมีความรู้สึกเป็นห่วงในสุขภาพของผู้รับสาร แต่เลือกใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้รับสารฟังแล้วตีความได้เองว่าผู้ส่งสารรู้สึกอย่างไร จะเห็นได้จากประโยค “我想让你们吃到又好吃，又对身体好的东西。” (ฉันอยากให้คุณได้ทานของที่ทั้งอร่อย และดีต่อร่างกาย)

3) กลวิธียกถ้อยคำมากล่าว

กลวิธียกถ้อยคำมากล่าวในงานวิจัยนี้ หมายถึง การยกคำกล่าว คำขวัญ สำนวน ภาษิต มากล่าว จากงานวิจัยพบว่า กลวิธียกถ้อยคำมากล่าวมีจำนวน 6 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 6.52 ดังตัวอย่างในสถานการณ์ที่ 2 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 10 “这个地方也许不是你该在的地方，你可能还没有找到适合你的地方，他们不录用你是他们的错误，这只是小小的竞争，你也不要灰心。” (สถานที่แห่งนี้อาจจะไม่ใช่ที่ที่คุณควรอยู่ คุณน่าจะหาที่ที่เหมาะสมกับคุณยังไม่เจอ พวกเขาไม่รับคุณเข้าทำงานเป็นข้อผิดพลาดของพวกเขา นี่เป็นแค่การแข่งขันเล็กๆ คุณก็อย่าเพิ่งท้อใจ)

จากตัวอย่างที่ 10 เป็นสถานการณ์ที่เพื่อนของคุณถูกปฏิเสธงาน คุณต้องให้กำลังใจ ผู้ส่งสารจึงยกถ้อยคำโดยเจตนาให้ผู้รับสารรู้สึกว่สถานที่แห่งนี้ไม่เหมาะสมกับผู้รับสาร จึงกล่าวให้กำลังใจว่า “这个地方也许不是你该在的地方” (สถานที่แห่งนี้อาจจะไม่ใช่ที่ที่คุณควรอยู่) อีกทั้งยังใช้ถ้อยคำว่า “他们不录用你是他们的错误” (พวกเขาไม่รับคุณเข้าทำงานเป็นข้อผิดพลาดของพวกเขา) ซึ่งเมื่อผู้รับสารได้ฟังสามารถตีความในทางบวกให้ตนรู้สึกดีขึ้นว่า ผู้รับสารมีศักยภาพดีพอที่สถานที่ทำงานแห่งนั้นจะรู้สึกเสียตาย และจะสามารถหางานใหม่ได้ดีกว่าเดิม

4) กลวิธีให้โอกาส

กลวิธีให้โอกาสในงานวิจัยนี้ หมายถึง ผู้ส่งสารกล่าวถ้อยคำที่แสดงให้เห็นว่าได้ให้โอกาสผู้รับสารได้กระทำบางอย่างเพื่อแก้ไขสิ่งที่เกิดขึ้น จากงานวิจัยพบว่ากลวิธีให้โอกาสมีจำนวน 9 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 9.78 ดังตัวอย่างในสถานการณ์ที่ 2 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 11 “你不要自责，你已经很好了，再试几次吧”
(คุณอย่าโทษตัวเอง คุณดีมากแล้ว ลองอีกครั้ง)

จากตัวอย่างที่ 11 เป็นสถานการณ์ที่เพื่อนของคุณถูกปฏิเสธงาน คุณต้องให้กำลังใจ อีกทั้งยังต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับเพื่อน ซึ่งจากตัวอย่างจะเห็นได้ว่าผู้ส่งสารใช้ถ้อยคำปลอบใจ โดยใช้ถ้อยคำว่า “你不要自责” (คุณอย่าโทษตัวเอง) เพื่อให้ผู้รับสารตีความได้ว่าผู้รับสารกระทำในสิ่งหนึ่งสิ่งใดดีแล้ว และกล่าวชื่นชมเพื่อสร้างกำลังใจ ด้วยถ้อยคำว่า “你已经很好了” (คุณดีมากแล้ว) และพูดเพื่อให้ผู้รับสารเปิดโอกาสให้ตนเองได้ลองใหม่อีกครั้งด้วยถ้อยคำว่า “再试几次吧” (ลองอีกสักครั้ง)

5) กลวิธีใช้ถ้อยคำเชิงบวก

กลวิธีใช้ถ้อยคำเชิงบวกในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้ส่งสารใช้ถ้อยคำที่มีความหมายเชิงบวกกล่าวชมผู้ส่งสารในสิ่งที่ได้ปฏิบัติ โดยถ้อยคำนั้นไม่มีความหมายประจักษ์รูปคำ แต่เป็นการกระตุ้นให้ผู้รับสารได้คิดถึงการกระทำของตนเอง จากการวิจัยพบว่า กลวิธีใช้ถ้อยคำเชิงบวกมีจำนวน 25 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 27.18 ดังตัวอย่างในสถานการณ์ที่ 1 และ 2 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 12 “没事的，我会一直陪在你身边”
(ไม่เป็นไร ฉันจะอยู่เคียงข้างเธอเสมอ)

ตัวอย่างที่ 13 “我相信，你可以的”
(ผมเชื่อว่า你能ทำได้)

จากตัวอย่างที่ 12 และ 13 ผู้ส่งสารใช้ถ้อยคำดังกล่าวโดยมีเจตนาแสดงออกถึงความคิดเชิงบวก ซึ่งประสงค์จะเพิ่มกำลังใจ ชื่นชม และพร้อมที่จะอยู่เคียงข้างผู้รับสาร เห็นได้จากถ้อยคำว่า “没事的” (ไม่เป็นไร) ซึ่งถ้อยคำนี้จะเป็นเหตุการณ์ที่ผู้รับสารอาจจะเคยกระทำเหตุการณ์บางอย่างที่ผิดพลาด แต่ผู้ส่งสารเลือกที่จะใช้คำพูดเชิงบวก “ไม่เป็นไร” เพื่อให้ผู้รับสารมีกำลังใจ อีกทั้งยังใช้ถ้อยคำว่า “我会一直陪在你身边” (ฉันจะอยู่เคียงข้างเธอเสมอ) เพื่อให้ผู้รับสารตีความว่าแม้จะทำอะไรผิดพลาดไป แต่ยังคงมีคนอยู่เคียงข้าง

6) กลวิธีถาม

กลวิธีถามในงานวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้ส่งสารกล่าวถ้อยคำที่มีลักษณะเป็นคำถามเพื่อให้ผู้รับสารรู้สึกตัวหรือแก้ไขพฤติกรรมนั้น จากงานวิจัยพบว่า กลวิธีถามมีจำนวน 9 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 9.78 ดังตัวอย่างในสถานการณ์ที่ 10 ดังนี้

ตัวอย่างที่ 14 “不好意思，我们在哪儿见过面吗？”

(ขอโทษนะครับ พวกเราเคยเจอกันที่ไหนมาก่อนไหม)

จากตัวอย่างที่ 14 ผู้ส่งสารต้องการการกล่าวเพื่อให้ผู้รับสารตีความได้ว่า ผู้รับสารอาจจะตกคนผิด หรือไม่เคยรู้จักผู้รับสารมาก่อน โดยใช้ถ้อยคำถามกลับโดยสุภาพว่า “不好意思” (ขอโทษนะครับ) จากนั้นใช้ถ้อยคำที่เป็นประโยคคำถามว่า “我们在哪儿见过面吗？” (พวกเราเคยเจอกันที่ไหนมาก่อนไหม) เพื่อให้ผู้รับสารได้ทบทวนความคิดของตนเอง ซึ่งผู้ส่งสารอาจจะไม่ได้บังคับให้ผู้รับสารเปลี่ยนความคิดของตนเอง

อภิปรายผล

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการใช้วัจนกรรมผ่านสถานการณ์บทบาทสมมุติ ของนักศึกษา สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จากการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของผู้พูดในบทบาทสมมุติ พบจำนวนวัจนกรรมตรงจำนวน 55 ข้อความ โดยมีกลวิธีประเมินค่าทางลบ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.10 พบวัจนกรรมอ้อม จำนวน 92 ข้อความ โดยมีกลวิธีใช้ถ้อยคำเชิงบวก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.18

จากการศึกษากลวิธีในการใช้วัจนกรรม พบว่า มีการแสดงความคิดเห็นโดยใช้กลวิธีทั้งวัจนกรรมตรงและอ้อมที่มีความหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับการวิเคราะห์กลวิธีของ วิฑูรย์ เมตตาดิจิตร (2558) โดยจำแนกกลวิธีของวัจนกรรมตรงออกเป็น 7 กลวิธี ได้แก่ 1) กลวิธีบอกให้ปฏิบัติ 2) กลวิธีบอกผลของการกระทำ 3) กลวิธีบอกความผิด 4) กลวิธีย้ำกฎเกณฑ์ 5) กลวิธีสร้างเงื่อนไข 6) กลวิธีกระตุ้นในรูปแบบการถาม และ

7) กลวิธีประเมินค่าทางลบ อย่างไรก็ตาม ในงานวิจัยชิ้นนี้พบกลวิธีวิจารณ์ตรงเพียง 6 กลวิธีเท่านั้น ส่วนกลวิธีวิจารณ์อ้อมนั้นสอดคล้องกับการวิเคราะห์กลวิธีของ วิฑูรย์ เมตตาดิจิตร (2558) ซึ่งจำแนกออกเป็น 6 กลวิธีเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ยังมี ข้อผิดพลาดในการใช้ถ้อยคำให้ถูกต้องตามบริบทของสถานการณ์ ซึ่งพบว่านักศึกษามี ข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาจีนแสดงความคิดเห็นทางไวยากรณ์เป็นจำนวนมาก ได้แก่ 1. คลัง คำศัพท์ที่ใช้ในการแสดงความคิดเห็นไม่มากพอ 2. ไม่แม่นยำในหลักการเรียงประโยคทาง ไวยากรณ์ 3. ขาดประสบการณ์ในการใช้ภาษาจีนแสดงความคิดเห็นในสถานการณ์จริง ซึ่งเป็นผลกระทบเชิงลบจากภาษาแม่ ส่งผลต่อการตัดสินใจในการแสดงความคิดเห็น ออกมาเป็นภาษาจีนที่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงธรรม อินทจักร (2550) ที่กล่าวไว้ว่า วัจนปฏิบัติศาสตร์เป็นแนวทางการวิจัยทางด้านภาษาที่ให้นัยระหว่างภาษา กับผู้ใช้ โดยให้ความสำคัญกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่มีผลต่อการใช้ภาษาและ กระบวนการ ที่ทำให้ผู้ใช้ภาษารับรู้และสามารถตีความเจตนาของผู้พูด สำหรับผู้ที่เรียน ภาษาที่สอง การใช้ไวยากรณ์และการเลือกใช้คำที่ไม่เหมาะสมอาจจะเป็นเหตุให้เกิดความ ขัดข้องในการสื่อสารต่างวัฒนธรรม ดังนั้น ข้อผิดพลาดในการแสดงความคิดเห็นใน สถานการณ์ของนักศึกษาที่พบในงานวิจัย ส่วนสำคัญเกิดจากการถ่ายโอนภาษาแม่ไปยัง ภาษาปลายทาง ที่มีความแตกต่างกันระหว่างสังคมและวัฒนธรรม อีกทั้งยังเกิดจากการที่ นักศึกษามีพื้นฐานความรู้ คลังคำศัพท์ที่ยังไม่มากพอ ซึ่งในการเรียนการสอนควรมีการ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ใช้ภาษาจีนในสถานการณ์จริงให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งให้นักศึกษาได้ พัฒนาทักษะด้านการสื่อสารภาษาจีนควบคู่ไปกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในวัฒนธรรมจีนที่มีความแตกต่างกับภาษาและวัฒนธรรมไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

บทความวิจัยเรื่องนี้ สามารถนำไปใช้ในการจัดการการเรียนการสอน รายวิชาภาษาจีน ในการกำหนดบทสนทนาที่ต้องการสื่อสารในรูปแบบตัวอย่างประโยค

การใช้คำทางไวยากรณ์ที่ถูกต้อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับผู้เรียนได้สนทนาให้มีความเป็นธรรมชาติ ตามบริบทสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และตรงตามรูปแบบการใช้ในสังคมและวัฒนธรรมของชาวจีน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษารูปแบบข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ที่เกิดขึ้น เพื่อนำมาปรับปรุงในการเรียนการสอน และพัฒนาผู้เรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เก๋จวิรัช ตั้งสิริวิสุทธิ์. (2560). การเรียนรู้ภาษาจีนเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ของนักศึกษา สาขาการสอนภาษาจีนในฐานะภาษาต่างประเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 10(1), 582-591.
- ชไมภักดิ์ เตชสอนันต์. (2554). *ภาษาศาสตร์เบื้องต้น*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รดารัตน์ ศรีพันธุ์วรสกุล และณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2563). การศึกษาวัจนกรรมการแสดงความเห็นแย้งของผู้เรียนภาษาไทยชาวจีนตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์
อัตรภาษา:กรณีศึกษานักศึกษาชาวจีนจากมณฑลยูนนานและกวางสี. *วารสารวจนะ*, 8(1), 1-26.
- วิฑูรย์ เมตตาจิตร. (2558). *วัจนกรรมการดำเนินนักเรียนของครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้* [การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ทรงธรรม อินทจักร. (2550). *แนวคิดพื้นฐานด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Searle, J. R. (1969). *Speech acts: An essay in the philosophy of language*. Cambridge university press.

Author

Mr. Veerachat Duangmala
Chinese Program, Faculty of Humanities and Social Sciences
Sisaket Rajabhat University. 319 Thaipantha Rd., Pho Sub-district,
Muang District, Sisaket Province 33000
Tel: 094-529-5238 Email: veerachat.d@sskru.ac.th

Miss Jutasinee Chanasuek
Chinese Program, Faculty of Humanities and Social Sciences
Sisaket Rajabhat University. 319 Thaipantha Rd., Pho Sub-district,
Muang District, Sisaket Province 33000
Tel: 085-462-0325 Email: jutasinee.c@365.sskru.ac.th

Mr. Apisit Chaiyong
Chinese Program, Faculty of Humanities and Social Sciences
Sisaket Rajabhat University. 319 Thaipantha Rd., Pho Sub-district,
Muang District, Sisaket Province 33000
Tel: 091-828-8021 Email: apizeed.c@sskru.ac.th

Miss Wipavadee Thavee
Chinese Program, Faculty of Humanities and Social Sciences
Sisaket Rajabhat University. 319 Thaipantha Rd., Pho Sub-district,
Muang District, Sisaket Province 33000
Tel: 087-450-8085 Email: weiwei.pa@hotmail.com

Miss Nipapat Thongkamsai
Chinese Program, Faculty of Humanities and Social Sciences
Sisaket Rajabhat University. 319 Thaipantha Rd., Pho Sub-district,
Muang District, Sisaket Province 33000
Tel: 084-042-8433 Email: nipapat.t2@sskru.ac.th

การพัฒนาชุดฝึกทักษะ รายวิชาการงานอาชีพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ร่วมกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

Developing the Skills Training Sets for Career Subjects for Mathayomsuksa 2 Students by Inquiry-Based Teaching

ชัยนะรินทร์ ทับมะเรง^{1*} / ชลดา วรณโน² / อุทัยดี จูนางรอง³ /
ธันชัย เรืองเกษม⁴

Chainarin Tubmarerng / Chonlada Wanno / Utaiwadee Chunangrong /
Thanachai Rueangesom

^{1,2,3,4}คณะเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Faculty of Agriculture and Agriculture Industry, Surindra Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 8 มกราคม 2568

ปรับปรุงแก้ไข: 28 มีนาคม 2568

ตอบรับตีพิมพ์: 15 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) หาดัชนีประสิทธิผลของชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาการงานอาชีพก่อนเรียนและหลังเรียน ประชากรได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล จำนวน 2 ห้อง รวม 34 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 23 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้

ชุดฝึกทักษะ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า $t\text{-test } E_1/E_2$ และ E.I.

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ มีค่าเท่ากับ 85.06/83.2 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ดัชนีประสิทธิผลของชุดฝึกทักษะ มีค่าเท่ากับ 0.7200 ซึ่งหมายความว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นร้อยละ 72.00 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้ชุดฝึกทักษะ พบว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ชุดฝึกทักษะ, วิชาการงานอาชีพ, การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้

Abstract

This research aimed to 1) develop a skill training set for achievement career subjects to be effective according to the criteria of 80/80 2) to find the effectiveness index of the skill training set for achievement career subjects 3) to compare the academic achievement of Mathayomsuksa 2 students before and after studying. The populations were 34 students from two Mathayomsuksa 2 classes during the first semester of 2024. The sample group consisted of 23 Mathayomsuksa 2/1 students from Surinrachamongkhon School, selected by simple random sampling. The research instruments included the learning management plan, skill training set, pre- and post-study achievement test. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, $t\text{-test dependent } E_1/E_2$ and E.I.

The research results found that 1) the efficiency of skill training set development for career subjects was 85.06/83.20, which was higher than

the standard set 80/80 2) the effectiveness index of the skill training set for the Mathayomsuksa 2 students, the number of values was 0.7200, which showed that the students had improved by 72.00 percent. 3) comparing the students' academic achievement using the skill training set, it was found that the academic achievement after studying was higher than before, with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Skills training set, Career Subjects, Inquiry-based teaching

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการเรียนต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนนั้นสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี โดยในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพมาใช้อย่างเหมาะสมในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงาน เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพและการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มสาระการงานอาชีพ มีสาระสำคัญ ดังนี้ สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว เป็นสาระเกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวันการช่วยเหลือตนเอง ครอบครัว และสังคมได้ในสภาพเศรษฐกิจที่พอเพียง ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เน้นการปฏิบัติจริงจนเกิดความมั่นใจและภูมิใจ ในผลสำเร็จของงาน เพื่อให้ค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง และสาระที่ 2 การอาชีพ เป็นสาระเกี่ยวกับทักษะที่จำเป็นต่ออาชีพ เห็นความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรมและเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสม เห็นคุณค่าของอาชีพสุจริต และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ และเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนสามารถเข้าใจกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน มีทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา และทักษะการจัดการ มีลักษณะนิสัยการทำงานที่เสียสละ มีคุณธรรม ตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและถูกต้อง และมีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดและคุ้มค่า เข้าใจแนวทางในการเลือกอาชีพ การมีเจตคติที่ดีและเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพ วิธีการหางานทำ คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับการมีงานทำ วิเคราะห์แนวทางเข้าสู่อาชีพ มีทักษะพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพ และประสบการณ์ต่ออาชีพที่สนใจ และประเมินทางเลือกในการ

ประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ ความถนัดและความสนใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จากผลการประเมินทางการเรียนวิชาการงานอาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล ในปีการศึกษา 2565-2566 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการอยู่ในเกณฑ์ร้อยละ 62-70 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 (โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล, 2567) นับได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนวิชาการงานอาชีพที่ผ่านมายังได้ผลต่ำกว่าเกณฑ์ ครูผู้สอนมักพบปัญหาเกี่ยวกับการสอนคือ ครูจะใช้วิธีการอธิบายตัวอย่างให้นักเรียนฟัง สอนตามแผนการสอน และใช้ตัวแทนนักเรียนตอบคำถาม รวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ไม่กระตุ้นและเร้าให้นักเรียนตั้งใจเรียน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาการงานอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผ่านมายังได้ผลต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ดังนั้น ผู้สอนจึงพัฒนาชุดฝึกทักษะร่วมกับการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะความรู้ ซึ่งชุดฝึกทักษะเป็นสื่อการเรียนอย่างหนึ่งที่สามารถสร้างให้เกิดทักษะ เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญในเนื้อหาที่ผู้เรียนได้เรียนในเรื่องนั้น ๆ และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และเป็นหน้าที่โดยตรงที่ครูจะต้องจัดทำขึ้นมาเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สำหรับความหมายของชุดฝึกทักษะนั้น มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ชุดฝึกทักษะ หมายถึงคู่มือให้นักเรียนที่นักเรียนต้องใช้ควบคู่ไปกับการเรียนการสอน มีลักษณะคล้ายกับ “แบบฝึกหัด” แต่ครอบคลุมกิจกรรมที่ผู้เรียนพึงกระทำมากกว่าแบบฝึกหัดอาจกำหนดแยกเป็นแต่ละหน่วยเรียกว่า Worksheet หรือ กระดาษคำตอบ ซึ่งผู้เรียนจะต้องถือติดตัวตลอดเวลาที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ หรืออาจรวมเป็นเล่ม เรียกว่า “Workbook” โดยเย็บรวมเรียงลำดับตั้งแต่หน่วยที่ 1 ขึ้นไป (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2537)

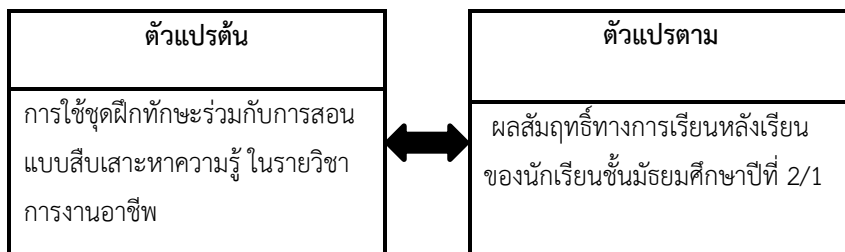
การจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นการจัดการเรียนการสอนวิธีหนึ่ง ที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และค้นพบความจริงต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558) เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นการ

จัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองโดยใช้วิธีการและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (สุวัฒน์ นิยมคำ, 2531) ผ่านการที่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือสืบเสาะแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง โดยที่ผู้สอนอำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน (ทิตนา แคมมณี, 2553) การสืบเสาะหาความรู้จึง เป็นการค้นหาคำตอบที่สนใจ ผ่านการทำงานอย่างเป็นระบบ รอบคอบ แต่มีอิสระและไม่เป็นลำดับขั้นที่ตายตัว เนื่องจากอาจมีการสืบเสาะซ้ำแล้วซ้ำเล่าเพื่อตอบคำถาม และอาจเกิดคำถามขึ้นมาใหม่ที่ต้องสืบเสาะหาคำตอบต่อไป หมุนเวียนเป็นวัฏจักร 5 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย 1. ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) 2. ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) 3. ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) 4. ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) และ 5. ขั้นประเมินความรู้ (Evaluation) (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2561) จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นเพื่อแก้ไขปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนวิชาการงานอาชีพที่ได้ผลต่ำกว่าเกณฑ์ จึงต้องพัฒนาชุดฝึกทักษะร่วมกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ที่คาดว่าจะช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 รายวิชาการงานอาชีพก่อนเรียนและหลังเรียน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล จำนวน 2 ห้อง ได้แก่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 23 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 11 คนรวมทั้งสิ้น 34 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 23 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลาก (พิชิต ฤทธิ์จรรูญ, 2544: 124)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ รวม 12 แผนการเรียนรู้

2.2 ชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 3 ชุดฝึกทักษะ ประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
รายวิชาการงานอาชีพ จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก

3. วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย มีรายละเอียดขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพ
เครื่องมือ ดังต่อไปนี้

3.1 การแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย จำนวน 3 ท่าน

3.2 การสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

3.2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
(ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560)

3.2.2 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้การงาน
อาชีพ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

3.2.3 วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล ตำบล
นอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

3.2.4 ศึกษาวิธีการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ได้แนวทาง
วิธีการ และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาการงานอาชีพ

3.2.5 แบ่งเนื้อหาวิชาการงานอาชีพ ออกเป็น 3 หน่วยการเรียนรู้
แต่ละหน่วยกำหนดคาบเวลา น้ำหนักคะแนนในการวัดและประเมินผล และจัดทำ
กำหนดการสอน

3.2.6 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

3.2.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจ
ความถูกต้องเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข ตาม
ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.2.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะแล้ว
เสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิม เพื่อตรวจและหาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้

3.2.9 นำผลการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของ
แผนการจัดการเรียนรู้ ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาหาค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบกับ
เกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยใช้เกณฑ์การประเมิน 5 ระดับ คือ ความเหมาะสมมากที่สุด(5) ความ
เหมาะสมมาก(4) ความเหมาะสมปานกลาง(3) ความเหมาะสมน้อย(2) และความ
เหมาะสมน้อยที่สุด(1) ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
4.51-5.00	ความเหมาะสมมากที่สุด
3.51-4.50	ความเหมาะสมมาก
2.51-3.50	ความเหมาะสมปานกลาง
1.51-2.50	ความเหมาะสมน้อย
1.00-1.50	ความเหมาะสมน้อยที่สุด

เกณฑ์การตัดสินที่มีความเหมาะสม จะต้องได้ค่าเฉลี่ย 3.51 ขึ้นไป จึงจะ
นำไปใช้ทดลองสอนได้ ผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ได้ค่าเฉลี่ยคือ 4.13
ด้านการเตรียมการสอนเท่ากับ 4.67 ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้เท่ากับ 4.00 ด้านเนื้อหา
เท่ากับ 4.08 ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 4.23 ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้เท่ากับ
3.75 และค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 4.13 ในระดับความเหมาะสมที่มากที่สุด
ตามลำดับ

3.2.10 จัดพิมพ์ชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ โดยใช้ชุดฝึกทักษะ
ร่วมกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน
สุรินทร์ราชมงคล ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำไปใช้ในกลุ่ม
ตัวอย่าง

3.3 การสร้างชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.3.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ โรงเรียนสุรินทร์ราชชมงคล

3.3.2 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างชุดฝึกทักษะ เช่น ศึกษาหลักการ ทฤษฎี และเทคนิควิธีการเขียนชุดฝึกทักษะ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3.3 ดำเนินการสร้างชุดฝึกทักษะ และนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ความเหมาะสมของกิจกรรม การเรียนการสอน ความเหมาะสมของภาษา เพื่อขอคำแนะนำในส่วนที่บกพร่องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ผลการประเมินว่า ชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 3 ชุดฝึกทักษะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 มีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสมมาก

3.3.4 นำชุดฝึกทักษะที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

3.3.5 ได้ชุดฝึกทักษะที่มีประสิทธิภาพ นำมาจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

3.4 การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.4.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบ ชนิดปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือก

3.4.2 ศึกษาโครงสร้างหลักสูตร, กรอบมาตรฐานการเรียนรู้, ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้การงานอาชีพ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จาก หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล

3.4.3 กำหนดจำนวนข้อสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ที่เขียนทั้งหมด แล้วทำการเขียนข้อสอบ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาและผลการเรียนรู้แต่ละข้อ

3.4.4 สร้างข้อสอบฉบับร่าง ตามสาระสำคัญให้สอดคล้องกับตาราง วิเคราะห์เนื้อหาและผลการเรียนรู้

3.4.5 นำแบบทดสอบฉบับร่าง และแบบประเมินคุณภาพของ แบบทดสอบ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อประเมินแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.4.6 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อ ตรวจสอบเพื่อความถูกต้องของเนื้อหาความเที่ยงตรง และความถูกต้องของภาษาโดยใช้ ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป รวมถึงให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3.4.7 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาทำการวิเคราะห์ หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับผลการเรียนรู้เป็นรายข้อ ในการวิเคราะห์ ครั้งนี้มีค่า IOC ที่ 0.67 - 1.00 ถือเป็นแบบทดสอบที่อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้

3.4.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประสาทวิทยาคาร ตำบล กังแวน อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสุรินทร์ (เนื่องจากโรงเรียนที่ใช้ทดลองมีลักษณะใกล้เคียง กับโรงเรียนที่ทำวิจัยหรือไม่ เช่น จำนวนชั่วโมงเรียนเหมือนกัน นักเรียนมีลักษณะพื้นฐาน คล้ายคลึงกัน หลักสูตรหรือครูผู้สอนเหมือนกัน) เพื่อหาค่าความยากง่าย (p : Difficulty) และค่าอำนาจจำแนก (r : Discrimination) ได้แบบทดสอบจำนวน 30 ข้อ มีความยาก ง่ายรายข้อ ระหว่าง 0.25-0.80 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ 0.26 ขึ้นไป และหาค่า

ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน (Kuder Richardson) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ เท่ากับ 0.93

3.4.9 พิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฉบับจริง แบ่งออกเป็น 2 ชุด คือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนจำนวน 30 ข้อและนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนจำนวน 30 ข้อ โดยใช้วิธีการสลับข้อและตัวเลือก เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

4. เนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มี เนื้อหาจำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ รวม 12 แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ทักษะในการทำงานเพื่อการดำรงชีวิต

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ทักษะเพื่อพัฒนาการทำงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 คุณธรรมและจริยธรรมในการทำงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การใช้ทรัพยากรในการปฏิบัติงาน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การติดต่อสื่อสารและใช้บริการกับ

หน่วยงานต่าง ๆ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 การจัดตกแต่งบ้านและบริเวณบ้าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 ประเภทของบ้าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 ลักษณะของบ้านที่น่าอยู่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 หลักการจัดและตกแต่งบ้าน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 การจัดและตกแต่งสวนในบริเวณบ้าน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 เครื่องดื่มและการบริการ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 ชนิดของเครื่องดื่ม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 หลักการเลือกบริโภคเครื่องดื่ม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 การประกอบและตัวอย่างการประกอบ
เครื่องมือ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12 การจัดตกแต่งและการบริการเครื่องมือ

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของผลการใช้ชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของกลุ่มตัวอย่าง โดยหาค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่า
เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) ดังตารางที่ 1

2. วิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของผลการใช้ชุดฝึกทักษะรายวิชาการงาน
อาชีพ โดยหาดัชนีประสิทธิผลของ (E.I.) ในแต่ละกิจกรรมรวมเป็นค่าดัชนีประสิทธิผล
ของผลการใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ รายวิชาการงาน
อาชีพ ดังตารางที่ 2

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนก่อนทำการวิจัยด้วย ผลการใช้ชุดฝึกทักษะราย
วิชาการงานอาชีพ ผลสัมฤทธิ์หรือคะแนนของแบบทดสอบหลังการทำการวิจัย โดยหา
ค่าสถิติ t-test ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1
โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

คะแนน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	E_1/E_2
ผลการปฏิบัติกิจกรรม (E1)	60	51.04	0.67	85.06	85.06/83.20
ผลการทดสอบหลังเรียน (E2)	30	24.96	2.36	83.20	

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการปฏิบัติกิจกรรมจากการใช้ชุดฝึกทักษะ รายวิชาการงานอาชีพ คะแนนระหว่างเรียน (E_1) จากคะแนน 60 คะแนน ได้คะแนนเฉลี่ย 51.04 คะแนน (S.D.=0.67) คิดเป็นร้อยละ 85.06 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (E_2) จากคะแนน 30 คะแนน ได้คะแนนเฉลี่ย 24.96 คะแนน (S.D.=2.36) คิดเป็นร้อยละ 83.20 แสดงให้เห็นว่าการใช้ชุดฝึกทักษะ รายวิชาการงานอาชีพ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.06/83.20 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80

ตารางที่ 2 ดัชนีประสิทธิผลของชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	n	ผลรวมคะแนน	E.I.
ก่อนเรียน	30	23	270	0.7200
หลังเรียน	30	23	574	

จากตารางที่ 2 ดัชนีประสิทธิผลของชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ มีค่าเท่ากับ 0.7200 ซึ่งมีความหมายว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นร้อยละ 72.00

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการใช้ชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล ตำบลนอกเมือง อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์

แบบทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	t	p
ก่อนทดสอบ	23	11.74	3.63	18.00*	.000
หลังทดสอบ	23	24.96	2.64		

ค่า t มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (ค่าวิกฤตของ t ที่ระดับ .05 $df = 23 - 1 = 22 = 1.7171$)

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียน และหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/1 โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 11.74 คะแนน (S.D. = 3.63) และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 24.96 คะแนน (S.D. = 2.64) ตามลำดับและเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าการใช้ชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ โดยใช้ชุดฝึกทักษะร่วมกับการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ แล้วมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะ รายวิชาการงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าประสิทธิภาพ 85.06/83.20 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 อธิบายได้ว่าชุดฝึกทักษะที่สร้างขึ้นส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ และกระตุ้นให้เกิดทักษะการปฏิบัติงานทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ ศุภวิชชา ยาทอง และคณะ (2567) ที่ได้รายงานผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ รายวิชาการงานอาชีพ เรื่องงานช่างพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรามวิทยารชมังคลาภิเษก พบว่า ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ รายวิชาการงานอาชีพ เรื่องงานช่างพื้นฐาน มีประสิทธิภาพ 80.31/82.19 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สกล โกมลศรี และคณะ (2564) เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้เรื่องงานประดิษฐ์แสนสนุก วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีโดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ

โครงการงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานที่ 7 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต 2 ในด้านผลสัมฤทธิ์ในการเรียนทักษะการทำงานกลุ่มและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ และเปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องงานประดิษฐ์แสนสนุกวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การวิเคราะห์หาค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดฝึกทักษะรายวิชาการงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล มีค่า 0.7200 ซึ่งหมายความว่านักเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นร้อยละ 72.00 แสดงว่านักเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการสร้างชุดฝึกทักษะ มีกระบวนการสร้างหลายขั้นตอนเมื่อสร้างเสร็จแล้วต้องผ่านผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบประเมินหาความสอดคล้องแล้วนำไปทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพและจากนั้นก็นำชุดฝึกทักษะ เปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงมีผลต่อค่าดัชนีประสิทธิผล สรุปได้ว่านักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ ชัยชนะรินทร์ ทัพบะเริง และคณะ (2565) ที่ได้รายงานศึกษาวิจัย ผลการใช้ชุดการสอนรายวิชาการงานอาชีพพื้นฐานงานเกษตร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปรางค์กู อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่พัฒนาขึ้นมามีค่าประสิทธิภาพของชุดการสอนมีค่าเท่ากับ 0.6415 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศิริ หงส์งาม และคณะ (2566) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรายวิชาการงานอาชีพ โดยใช้กิจกรรมแนะแนว ตามหลักอิทธิบาท 4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสามชุกรัตนโกธการาม จังหวัดสุพรรณบุรี ระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรายวิชาการงานอาชีพของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสามชุกรัตนโกธการาม จังหวัดสุพรรณบุรี ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมแนะแนว ตามหลักอิทธิบาท 4 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. การเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนจากการใช้ชุดฝึกทักษะ รายวิชาการงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล โดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้วิจัย สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ สอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ ได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กิจกรรมการเรียนการสอนนั้น นักเรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม บรรยายภาคการเรียนได้สอนให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน และระหว่างเรียนครูจะคอยดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของ สมิทธา นพาลัย และคณะ (2565) ที่ได้รายงานผล ศึกษาวิจัย การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการงานอาชีพ เรื่องการเลือกซื้ออาหารและหลักการประกอบอาหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์(E-book) กับการสอนแบบปกติ พบว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มการทดลอง มีค่า 36.91 คะแนน และกลุ่มควบคุม มีค่าเท่ากับ 34.30 คะแนน จึงสรุปได้ว่านักเรียนที่เรียนด้วยหนังสือการ อิเล็กทรอนิกส์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าหนังสือ วิธีการเรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ นักสิทธิ์ ปัญญาใหญ่ และคณะ (2564) ที่ได้รายงานผล การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี หน่วยการเรียนรู้ จักจตุรกิจสร้างรายได้ใช้จ่ายอย่างประหยัดและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ “อยู่อย่างพอเพียง” โดยใช้การบันทึกรายรับ-รายจ่ายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี หน่วยการเรียนรู้ จักจตุรกิจสร้างรายได้ใช้จ่ายอย่างประหยัดหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ก่อนจะนำชุดฝึกทักษะไปใช้ในการเรียนการสอน ครูควรศึกษาวิธีการใช้ชุดฝึกทักษะให้เข้าใจ ถึงลำดับขั้นตอนการสอนให้ชัดเจนก่อน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่น

1.2 ครูควรอธิบายชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะการเรียนรู้ให้นักเรียนทราบก่อนล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียนก่อนไปปฏิบัติกิจกรรมชั่วโมงแรก และเน้นให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการช่วยเหลือกันในระบบกลุ่ม ความรับผิดชอบตนเอง และความรับผิดชอบต่อกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานกระบวนการกลุ่ม

1.3 ครูควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอกับการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มของนักเรียน และควรเตรียมวัสดุอุปกรณ์สำรองไว้เมื่อวัสดุอุปกรณ์เกิดการชำรุดเสียหาย

1.4 การแบ่งกลุ่มในการปฏิบัติกิจกรรม ครูควรจัดนักเรียนแบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ โดยคละเทศ คละเด็กเก้ง ปานกลาง และเด็กอ่อน ให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน และควรมีการจัดกลุ่มไว้ก่อนล่วงหน้าก่อนที่จะทำการเรียนการสอนเพื่อไม่ให้เสียเวลาในการแบ่งกลุ่ม และควรอธิบายบทบาทหน้าที่ให้กับนักเรียนทราบในการปฏิบัติงานกลุ่มและขณะที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ครูผู้สอนควรดูแลช่วยเหลือ แนะนำนักเรียนเมื่อมีปัญหา คอยกระตุ้นให้กำลังใจ และควบคุมเรื่องเวลาและพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาผล การสอนโดยใช้ชุดฝึกทักษะ ในรายวิชาอื่น และในระดับชั้นอื่นด้วยเพื่อให้เกิดประโยชน์ แก่นักเรียนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2560)*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชัยะรินทร์ ทับมะเร็ง, วรพรภักดิ์ ปัตถิยา และอัจฉรา บุญญา. (2565). ผลการใช้ชุดการสอนรายวิชาการงานอาชีพพื้นฐาน (งานเกษตร) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนปรางค์กู๋ อำเภอบางบาล จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 16(1), 28-39.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2537). “การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน”. *เอกสารการสอนชุดวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 1 – 5*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). 80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (พิมพ์ครั้งที่6). พิษณุบาลนซ์ไซด์แอนปรินต์.
- ทิตนา แวมมณี. (2553). *ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีรู้ ประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่13). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นกลีทิพย์ ปัญญาใหญ่ และชาตรี มณีโกศล. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี หน่วยการเรียนรู้ รู้จักธุรกิจสร้างรายได้ ใช้จ่ายอย่างประหยัดและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ “อยู่อย่างพอเพียง” โดยใช้การบันทึกรายรับ-รายจ่ายของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. *วารสารบัณฑิตวิจัย JOURNAL OF GRADUATE RESEARCH*, 11(2), 137-148.

- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2544). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. สถาบันราชภัฏพระนคร. เพ็ญศิริ หงส์งาม, พระครูปลัดมารุต วรมงคล และชาติชาย พิทักษ์ธนาคม. (2566). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาการงานอาชีพ โดยใช้กิจกรรมแนะแนว ตามหลักทฤษฎีบท 4 ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสามชุกรัตนโกศาราม จังหวัดสุพรรณบุรี*. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล. (2565). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการงานอาชีพของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. โรงเรียนสุรินทร์ราชมงคล อำเภอเมืองสุรินทร์.
- ศุภวิษา ยาทอง, ดุรงค์ฤทธิ์ เอกวงษา และชัชชนะรินทร์ ทับมะเริง. (2567). *ผลของการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ รายวิชาการงาน อาชีพ เรื่องงานช่างพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนรามวิทยา รังษังคลาภิเษก จังหวัดสุรินทร์*. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 9(2), 2213-2223.
- สกล โกมลศรี, เจริญวิทย์ สมพงษ์ธรรม, อำไพ สวัสดิ์ราช และประสิทธิ์ นิมจินดา. (2564). *การศึกษาผลจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี (งานประดิษฐ์) เรื่องงานประดิษฐ์แสนสนุกโดยใช้ชุดฝึกทักษะประกอบการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2*. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 6(2), 251 – 252.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สมิหลา นพาลัย และกรวิภา สรรพกิจงานง. (2565). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการงานอาชีพ เรื่องการเลือกซื้ออาหารและหลักการประกอบอาหาร ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่สอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) กับการสอนแบบปกติ. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 5(14), 72-80.

สุวัฒน์ นิยมคำ. (2531). ทฤษฎีและทางปฏิบัติในการสอนวิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้. เจเนอรัลบุ๊กเซ็นเตอร์.

Author

Asst. Prof. Chainarin Tubmarerng
Department of Assistant professor Agriculture
Faculty of Agriculture and Agriculture Industry
Surindra Rajabhat University
186 Moo 1, Surin-Prasat Road Nok Mueang Sub-district,
Mueang Surin District, Surin Province 32000
Tel: 095-296-1544 E-mail: chainarin42@gmail.com

Miss. Chonlada Wanno
Bachelor of Education Program in Agriculture,
Faculty of Agriculture and Agriculture Industry
Surindra Rajabhat University
377/1 Moo 1, Nongwaeng Sub-district,
Lahansai District, Buriram Province 31170
Tel : 062-986-8072 E-mail : chonladawamno448@gmail.com

Miss. Utaiwadee Chunangrong

Bachelor of Education Program in Agriculture,
Faculty of Agriculture and Agriculture Industry
Surindra Rajabhat University

675/1 Moo 1, Nongwaeng Sub-district,
Lahansai District, Buriram Province 31170
Tel : 093-092-7921 E-mail : uctoi555@gmail.com

Mr. Thanachai Rueangkesom

Bachelor of Education Program in Agriculture,
Faculty of Agriculture and Agriculture Industry
Surindra Rajabhat University

192 Moo 1, Choknasam Sub-district,
Prasat District, Surin Province 32140
Tel : 097-141-1217 E-mail : Thananchai29032002@gmail.com

การสื่อสารความเชื่อในประเพณีบุญบั้งไฟที่มีต่อวิถีชีวิต
ของชุมชนบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
The communication of beliefs in the Bun Bang Fai festival
related to the way of life of the community in Ban Khon
Kam, Yang Chum Noi District, Sisaket Province

ศศิธร สมอินทร์^{1*}

Sasithon Somin

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Faculty of Humanities and Social Sciences Sisaket Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 3 พฤศจิกายน 2567

ปรับปรุงแก้ไข: 5 กุมภาพันธ์ 2568

ตอบรับตีพิมพ์: 19 กุมภาพันธ์ 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ความเชื่อในประเพณีงานบุญบั้งไฟของชุมชนบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ (2) การสื่อสารความเชื่อในประเพณีงานบุญบั้งไฟต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการค้นคว้าข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และเก็บข้อมูลพื้นที่โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้นำชุมชน หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชาวบ้านคอนกาม ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่า 1) บุญบั้งไฟในความเชื่อ ทางศาสนาเป็นผลแห่งความคิดความเชื่อ มาจากการนับถือบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เพื่อขอฝนให้ตกต้องตามฤดูกาล จะได้มีน้ำในการทำนา และดำรงชีพ ทำให้พืชพันธุ์ ธัญญาหารอุดมสมบูรณ์ กิจกรรมในประเพณีบุญบั้งไฟทำให้ ชุมชนมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ก่อให้เกิดพลังในการสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ การเสริมสร้างความสามัคคี และเป็นการอนุรักษ์ประเพณีให้ สืบสานดำรงต่อไป 2) การ สื่อสารความเชื่อแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ การสื่อสารความเชื่อภายในบุคคล มีทิศทางการสื่อสารแบบทางเดียว ในลักษณะของการประชาสัมพันธ์โดยไม่ได้รับการ ตอบกลับ และการสื่อสารความเชื่อระหว่างบุคคลเป็นแบบการสื่อสารสองทาง การร่วมกัน จัดงานประเพณีบุญบั้งไฟของชุมชน

คำสำคัญ : การสื่อสาร, ความเชื่อ, ประเพณีบุญบั้งไฟ, วิถีชีวิต

Abstract

This research aims to study (1) the belief in the tradition of the Boon Bang Fai festival of the Ban Khong Kam community, Yang Chum Noi District, Si Sa Ket Province, and (2) the communication of belief in the Boon Bang Fai festival to the way of life of the Ban Khong Kam community, Yang Chum Noi District, Si Sa Ket Province. This research employs qualitative research methods, utilizing data gathered through document analysis, textbooks, and relevant studies. Collecting field data through interviews with key informants who are community leaders, representatives from government agencies, private sector members, and villagers of Ban Khong Kam, alongside participatory observation. The research results found that 1) Boon Bang Fai in religious beliefs is the result of beliefs from worshiping sacred objects to ask for rain to fall in season, so that there will be water

for farming and livelihood, resulting in abundant crops and food. Activities in the Boon Bang Fai festival make the community unified, create the power to create things, strengthen unity, and preserve the tradition for continuation. 2) Communication of beliefs is divided into 2 levels: communication of beliefs within individuals, which is a one-way communication in the form of public relations without receiving a response, and communication of beliefs between individuals is a two-way communication in organizing the Boon Bang Fai festival of the community.

Keywords : Communication of beliefs, belief, Bun Bang Fai tradition, way of life

บทนำ

การสื่อสารเป็นกิจกรรมที่สำคัญของมนุษย์มาตั้งแต่อดีต กล่าวได้ว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ดำรงอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม และใช้ประโยชน์จากสถานะความเป็นกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นความรู้ทัศนคติและประสบการณ์ต่างๆ ผ่านกระบวนการสื่อสารในรูปแบบการสื่อสารที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้เพื่อให้ดำรงตนอยู่ในกลุ่มหรือในสังคมได้อย่างเป็นสุข โดยสังคมกลุ่มหนึ่งหนึ่งจะประกอบด้วยลักษณะที่เรียกว่าปฏิบัติการทางสังคม (Social practices) จำนวนมากที่ก่อตัวเป็นองค์กรวมที่เป็นรูปธรรมของสังคม โดยที่ปฏิบัติการทางสังคมเป็น เป็นการปฏิบัติที่มีเหตุจูงใจ เนื่องมาจากสังคมมีเป้าหมายที่จะบรรลุตามที่ได้รับการปลูกฝังมาจากสังคมและวิธีการบรรลุเป้าหมายเป็นไปตามกรอบที่สังคมกำหนด (กาญจนา แก้วเทพ, 2539)

การให้ความหมายของสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในสังคมนั้น การให้ความหมายหรือสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งล้วนเกิดขึ้นมาจากความเชื่อ ความศรัทธาหรือการประกอบสร้างสิ่งเหล่านั้นขึ้นมา สรรพสิ่งทุกอย่างจะไม่มี ความหมายใดถ้า

ปราศจากการสร้างความหมาย (ไซยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2545) แบบแผนพฤติกรรมวิถีชีวิตของมนุษย์เพื่อการดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมนั้น ๆ ย่อมตอบสนองความต้องการของมนุษย์ทั้งทางชีววิทยา (Biological needs) ความต้องการทางสังคม (Social needs) และความต้องการทางจิตใจ (Psychological needs) ระบบความเชื่อ และการสื่อสาร จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของความจำเป็นพื้นฐานที่นำมาขยายองค์ความรู้ของการวิจัย ภายใต้แนวคิดการสื่อสารความเชื่อ เนื่องจากในสังคมวัฒนธรรมไม่เพียงแต่เป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้ หากยังคงไว้ซึ่งระบบความเชื่อ และค่านิยมทางสังคมที่อยู่เบื้องหลังพฤติกรรมของมนุษย์ที่ส่งผลต่อการจัดระเบียบแบบแผนในรูปแบบของกฎระเบียบ หรือมาตรฐานทางพฤติกรรมที่คนส่วนใหญ่ในสังคมให้การยอมรับด้วย

ในความเชื่อของมนุษย์เกิดจากความรู้สึกว่าไม่ปลอดภัยจากอำนาจเหนือธรรมชาติ เมื่อเกิดเหตุการณ์ทางธรรมชาติที่ทำอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สินของมนุษย์ และเมื่อมนุษย์หาเหตุผลมาอธิบายไม่ได้จึงเกิดความคิดว่าจะต้องมีสิ่งใดสิ่งหนึ่งบันดาลให้เป็นไป และสิ่งนั้นจะต้องมีอำนาจเหนือธรรมชาติซึ่งไม่สามารถบอกได้ว่าอำนาจเหนือธรรมชาตินั้นคืออะไร จึงมีจินตนาการขึ้นตามความรู้สึกว่าสิ่งที่มีความอำนาจเหนือธรรมชาติคือ ภูตผีปีศาจ วิญญาณ เทวดา นางไม้ เป็นต้น (दनัย ไชยโยธา, 2550)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือภาคอีสานเป็นดินแดนที่มีชนบทธรรมเนียม ประเพณีอันดีงามจำนวนมากที่สืบทอดจากบรรพบุรุษชาวอีสานมีจิตใจดีงามมีวิถีชีวิตเรียบง่ายยึดมั่นในชนบทธรรมเนียมประเพณีโบราณมาจากบรรพบุรุษรุ่นสู่รุ่น สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขโดยมีความเชื่อประเพณีต่าง ๆ เป็นตัวเชื่อมโยงให้มีกิจกรรมการพบปะซึ่งกันและกัน บางคนก็มีความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องเครื่องรางของขลังผีसाงเทวดาและจิตวิญญาณ จนนำไปสู่การก่อให้เกิดพิธีกรรมต่าง ๆ (มารยาท กิจสุวรรณ, 2526) เช่น การขอฝนจากพญาแถนที่ชาวอีสานถือว่าเป็นเทพองค์หนึ่งที่มีฤทธิ์เดชสามารถลดบ้นดาลให้ฝนตกลงมาได้ โดยการจุดบั้งไฟส่งพะยานขึ้นไปบนท้องฟ้าซึ่งเชื่อกันว่าเป็นพันธสัญญาในการส่งสัญญาบอกกล่าวให้พญาแถนได้รับรู้ว่าได้ถึงฤดูกาลทำเกษตรกรรมแล้วมวลมนุษย์มีความต้องการน้ำ พระยาแถนก็จะบันดาลให้ฝนตกลงมาบนพื้นมนุษย์โลกเพื่อให้

ชาวบ้านได้นำมาใช้ในการทำเกษตรกรรม เป็นต้น (ศรีเลา เกษพรหม, 2562) และต่อมาได้กลายมาเป็นประเพณีบุญบั้งไฟ ในปัจจุบันมีการจัดงานบุญบั้งไฟอยู่ในหลายจังหวัดของประเทศไทย โดยเฉพาะจังหวัดทางภาคอีสาน เช่น ร้อยเอ็ด จังหวัดยโสธร และจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งได้มีการจัดงานประเพณีอย่างยิ่งใหญ่ได้นำบั้งไฟ และขบวนแห่มาเข้าร่วมเป็นประจำทุกปี

ประเพณีบุญบั้งไฟหรือที่ชาวบ้านเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าประเพณีบุญเดือนหก เป็นประเพณีพื้นบ้านที่สำคัญอีกประเพณีที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและความเชื่อของชาวอีสานมาเป็นเวลานาน เดือนหกทำบุญบั้งไฟและบุญวันวิสาขบูชาเพื่อขอฝน และจะมีงานบวชนาคพร้อมกันด้วย เดือนหกเป็นงานสำคัญก่อนการทำการ หมู่บ้านใกล้เคียงจะนำเอาบั้งไฟมาจุดประชันแข่งขันกัน หมู่บ้านที่รับเป็นเจ้าภาพจะจัดอาหารเหล้ายามาเลี้ยงโดยไม่คิดมูลค่า เมื่อถึงเวลา ก็จะตั้งขบวนแห่บั้งไฟ และรำเซิ้งออกไป ณ ลานที่จุดบั้งไฟ การเซิ้งจะกระทำด้วยความสนุกสนาน ส่วนการทำบุญวิสาขบูชา นั้น ก็มีการทำบุญเลี้ยงพระฟังเทศน์ ช่วงเย็นจะมีการเวียนเทียนเช่นเดียวกับภาคอื่น ๆ (ประตุสูอีสาน, 2562)

ประเพณีวัฒนธรรมนั้นจะดำรงคงอยู่ได้ ก็เนื่องมาจากความเชื่อของคนไทยที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนาที่มีการปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ มีส่วนผลักดันให้มีการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมดังกล่าวเกิดการมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มผู้นำท้องถิ่นและชุมชนจึงต้องอาศัย “การสื่อสาร” ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการรณรงค์ให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ประเพณีและมีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายภายในท้องถิ่น ก่อให้เกิดความปรองดอง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเมื่อพิจารณาถึงการสื่อสารที่จะก่อให้เกิดประสิทธิผลได้นั้นจะต้องประกอบไปด้วย ผู้ส่งสาร สาร สื่อ หรือช่องทางการสื่อสารและผู้รับสาร ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความจำเป็นและจะขาดเสียมิได้ในกระบวนการสื่อสาร หากองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งขาดไปก็จะทำให้การสื่อสารไม่สามารถเกิดขึ้น ซึ่งประเพณีบุญบั้งไฟ บ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อยนั้นมุ่งดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาของกระทรวงวัฒนธรรมที่มุ่งส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาการอนุรักษ์ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น (แผนพัฒนา

ท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม, 2566) จนกลายเป็นกรอบให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินตามนโยบายโดยอาจมิได้คำนึงถึงคุณค่าซึ่งเป็นแก่นแท้ของประเพณีที่มีมาอย่างช้านาน ผลที่ตามมาคือมีการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีขึ้นมา แต่มรดกวัฒนธรรมทั้งหลายที่มีมาแต่เดิมนั้นถูกเปลี่ยนแปลงปรับปรุงไปจากเดิมอย่างมากมาย ทำให้ความหมายในสิ่งเหล่านั้นผิดเพี้ยนไปจากของเดิม ซึ่งไม่สัมพันธ์กับความเชื่อหรือบริบทของท้องถิ่น นอกจากนี้แล้วบุญบั้งไฟยังเป็นวิธีเดียวที่มนุษย์ใช้สื่อสารกับเทวดาเพื่อเป็นการขอฝน (ThaiHealth Official, 2554) การทำบุญบั้งไฟเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนมาแสดงการละเล่น คนเราเมื่อได้เล่นได้กินร่วมกันจะเกิดความรักใคร่ยึดติดต่อกัน

การสืบต่อของประเพณีบุญบั้งไฟประจำปี 2566 ของชุมชนบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการสื่อสารความเชื่อในประเพณีบุญบั้งไฟ และการเปลี่ยนแปลงของประเพณีบุญบั้งไฟ เหตุการณ์ และลำดับการสื่อสารอันจะทำให้เกิดความเข้าใจในการสื่อสารที่ตรงกันของคนในชุมชน และประชาชนทั่วไปได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งถือเป็นประเพณีที่แสดงถึงความศรัทธา และความเชื่อทางศาสนาที่สืบทอดมาแต่โบราณ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อสารความเชื่อในประเพณีบุญบั้งไฟที่มีต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษสามารถทำให้เข้าใจถึงความคิดความเชื่อค่านิยมที่ถ่ายทอดออกมาทางการสื่อสารของชาวบ้าน บ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ได้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้เห็นพลวัตการดำรงอยู่ และการปรับเปลี่ยนเพื่อให้ประเพณีดังกล่าวยังคงเป็นสิ่งที่มัลต่อวิถีชีวิตของชุมชนตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเชื่อในประเพณีงานบุญบั้งไฟของชุมชนบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาการสื่อสารความเชื่อในประเพณีงานบุญบั้งไฟต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

ขอบเขตในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ จำกัดขอบเขตของงานวิจัย โดยศึกษาเฉพาะความเชื่อในประเพณีบุญบั้งไฟของชุมชนบ้านคอนกามอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ในปี พ.ศ. 2566 ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยเลือกศึกษาการสื่อสารความเชื่อ ในประเพณีบุญบั้งไฟที่มีต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านคอนกาม โดยมีองค์ประกอบการสื่อสาร (ผู้ส่งสาร, สาร, ช่องทางการสื่อสาร และผู้รับสาร)

2. ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมายและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยครั้งนี้กำหนดให้กลุ่มเป้าหมาย คือ ชาวบ้านคอนกาม โดยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม ผู้ใหญ่บ้านคอนกาม ประชาชนชาวบ้านผู้จัดงานประเพณีบุญบั้งไฟที่อาศัยอยู่ในตำบลคอนกามและมีประสบการณ์ในการจัดงานบุญบั้งไฟมามากกว่า 20 ปี และผู้แทนชาวบ้านคอนกามที่เป็นผู้ผลิตบั้งไฟ รวมจำนวน 12 คน

3. ขอบเขตทางด้านพื้นที่และเวลา โดยผู้วิจัยทำการศึกษาพื้นที่บ้านคอนกามอำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษเท่านั้น การวิจัยในครั้งนี้มีข้อจำกัดในเรื่องระยะเวลาของจัดประเพณีบุญบั้งไฟเนื่องจากประเพณีบุญบั้งไฟจะจัดขึ้นในช่วงเดือนพฤษภาคม - ถึงกรกฎาคม ซึ่งในช่วงที่ผู้วิจัยทำการศึกษานี้ไม่มีโอกาสเข้าร่วมอยู่ในบรรยากาศของการเตรียมงาน และกิจกรรมต่างๆ ของประเพณีบุญบั้งไฟ อีกทั้งข้อมูลที่ได้รับเป็นข้อมูลที่กลุ่มเป้าหมายต้องระลึกถึงเหตุการณ์ย้อนหลังทำให้ข้อมูลบางอย่างอาจเกิดความคลาดเคลื่อนได้ซึ่งผู้วิจัยได้พยายามตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลด้วยการสอบถามจากกลุ่มเป้าหมายหลาย ๆ ท่านเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกันมากที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้วิธีการตั้งแต่การวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง (document analysis) การสัมภาษณ์ (in-depth interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดเนื้อหาสำคัญของวิธีการวิจัย รวมถึงการสังเกตการณ์ในพื้นที่ในช่วงเวลาที่มีการจัดงานบุญบั้งไฟประจำปี 2566 เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างความเข้าใจถึงบทบาทของการสื่อสารในประเพณีนี้และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อวิถีชีวิตของชุมชน โดยแบ่งวิธีการดำเนินการ ดังนี้

1. **ข้อมูลประเภทเอกสาร** ได้แก่ เอกสาร ตำรา และงานวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสาร, ความเชื่อ และข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรม พิธีกรรม ประเพณีบุญบั้งไฟ อำเภอยางชุมน้อย บริบทชุมชนบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อยจังหวัดศรีสะเกษ และเว็บไซต์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. **ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)** ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ กลุ่มที่ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยในการสัมภาษณ์จะใช้คำถามปลายเปิด (Open-Ended Question) ร่วมกับการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participate observation) ซึ่งเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บข้อมูล โดยทำการบันทึกลงแถบบันทึกเสียงร่วมกับการจดบันทึกขณะทำการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง จากนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม ผู้ใหญ่บ้านคอนกาม ประชาชนชาวบ้านผู้จัดงานประเพณีบุญบั้งไฟที่อาศัยอยู่ในตำบลคอนกาม และมีประสบการณ์ในการจัดงานบุญบั้งไฟมากกว่า 20 ปี และผู้แทนชาวบ้านคอนกามที่เป็นผู้ผลิตบั้งไฟ รวมจำนวน 12 คน แล้วกำหนดประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ระบุรายการ ข้อมูลที่ต้องการของแต่ละประเด็นในแบบสัมภาษณ์ และตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ จากนั้นจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ผลการศึกษา

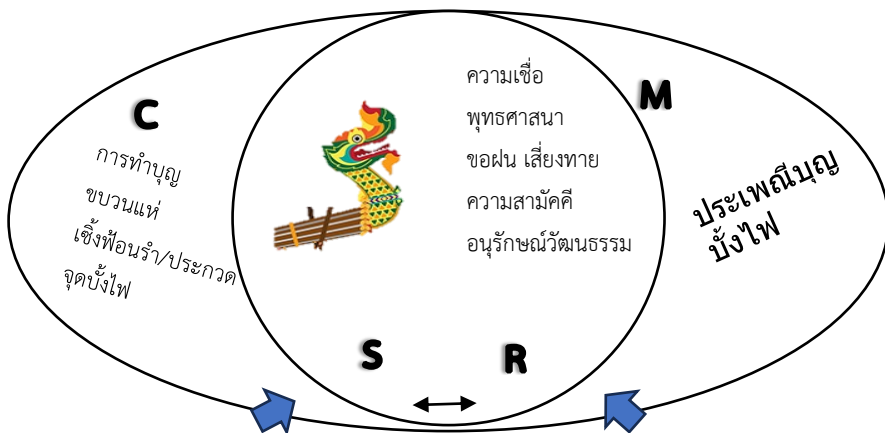
ผลการวิจัย

การศึกษาความเชื่อในประเพณีบุญบั้งไฟที่มีต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ประเพณีบุญบั้งไฟในชุมชนบ้านคอนกามมีรากฐานจากความเชื่อในศาสนาพุทธและความเชื่อท้องถิ่นเกี่ยวกับการขอฝน และการปฏิบัติตนตามประเพณีเพื่อให้เกิดความเป็นสิริมงคลของชีวิต และความอุดมสมบูรณ์ของการเกษตรในพื้นที่ สามารถแบ่งตามความเชื่อเป็น 5 ประเด็น ดังนี้ 1) ความเชื่อในพระพุทธศาสนา 2) ความเชื่อในเรื่องการขอฝน ทำนา ทำไร่ 3) ความเชื่อในเรื่องเสียงทวยดินฟ้าอากาศ และพืชพันธุ์ ธัญญาหาร 4) ความเชื่อเพื่อประสานความสามัคคีระหว่างกันของคนในชุมชน และ 5) ความเชื่อในการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีพื้นบ้านให้สืบไป

ปัจจุบันการดำรงอยู่ของประเพณีบุญบั้งไฟนั้นมาจากการสืบทอดจากบรรพบุรุษของชุมชน โดยได้รับการส่งเสริมจากหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ที่ได้ร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งทุกปีก็จะมีนักท่องเที่ยวทั้งใน และนอกพื้นที่เดินทางมาเที่ยวชมงานเป็นจำนวนมากขึ้น ประเพณีบุญบั้งไฟนอกจากทำตามความเชื่อตามวิถีชุมชนแล้ว ยังได้กลายเป็นกิจกรรมเพื่อความบันเทิงส่งเสริมการท่องเที่ยว และตอบสนองต่อวิถีชีวิตแบบเมืองมากขึ้น ไม่เพียงเป็นการตอบสนองวิถีชีวิตชาวเกษตรกรรมตามแบบในชนบทเหมือนในอดีต นอกจากนี้มีรูปแบบการจัดงานบุญบั้งไฟแบบสมัยใหม่ที่เห็นได้ชัดก็คือการได้นำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ ตั้งแต่การจัดขบวนแห่บั้งไฟที่ประกอบด้วยขบวนรำเชื่องกลองยาวประยุกต์ การใช้เครื่องดนตรี และใช้รถบั้งไฟแห่ขบวนเพื่อเพิ่มความสะดัก อย่างไรก็ตามการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมประเพณีบุญบั้งไฟนั้นยังสามารถทำให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้สึกผูกพันกัน การเดินทางกลับภูมิลำเนาเพื่อจิตสำนึกถึงความเป็นพวกเดียวกันมีความตั้งใจที่จะร่วมกันสืบสานวัฒนธรรม อันดังมานี้ให้เป็นอัตลักษณ์มีคุณค่าทางวัฒนธรรมของกลุ่มตนเอง รวมถึงการให้ความเคารพ ความปรารถนา ที่จะทำความเข้าใจ และเรียนรู้วัฒนธรรม จะเป็นการสร้างคุณค่าที่สามารถให้ประเพณีสามารถดำรงอยู่ต่อไปได้

การสื่อสารความเชื่อในประเพณีงานบุญบั้งไฟต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งการสื่อสารความเชื่อภายในบุคคล และการสื่อสารความเชื่อระหว่างบุคคล ดังนี้

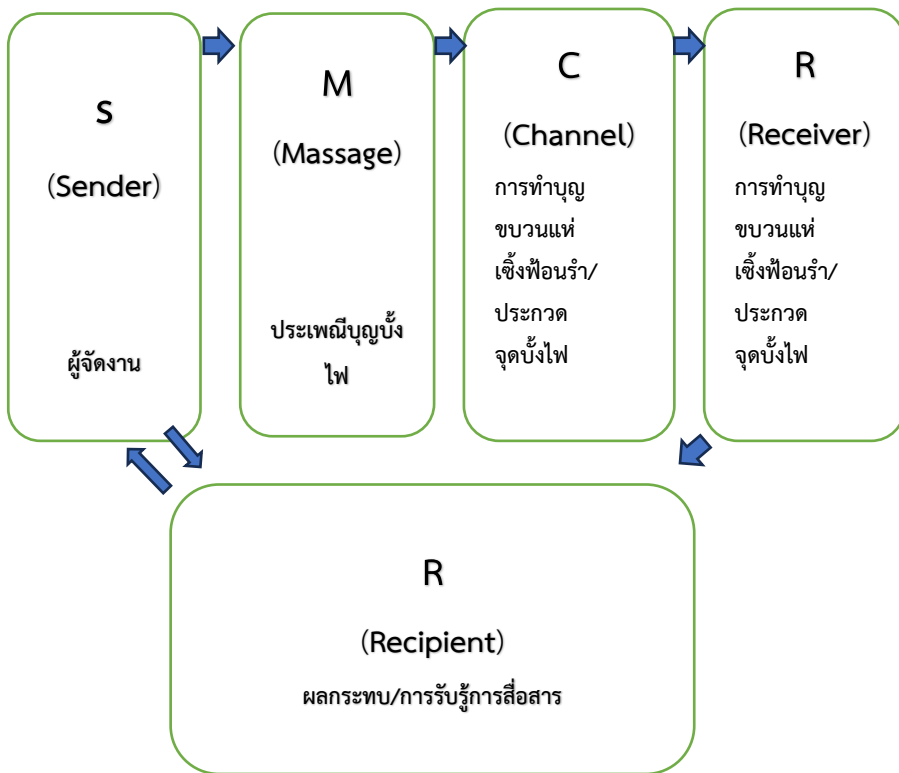
1. การสื่อสารความเชื่อภายในบุคคล พบว่า เป็นการแสดงออกถึงความเชื่อภายในจิตใจของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อที่มีต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนให้ความเคารพ นับถือผ่านประสบการณ์ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น เป็นความผูกพันทางจิตวิญญาณที่เชื่อมโยงกับความมั่นคงทางการยึดเหนี่ยวจิตใจ การดำรงชีวิตด้วยความรู้สึกปลอดภัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แบบจำลองการสื่อสารความเชื่อภายในบุคคลของประเพณีบุญบั้งไฟบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

แบบจำลองการสื่อสารความเชื่อระหว่างบุคคล เป็นกระบวนการสื่อสารที่เกิดขึ้นเมื่อกลุ่มชาวบ้านมารวมตัวกันเพื่อปฏิบัติภารกิจของชุมชน แต่ละคนต่างมีความเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เชื่อในพุทธศาสนา เชื่อเรื่องการขอฝน เลี่ยงภัยโชค เชื่อว่าจะ

ก่อให้เกิดความสามัคคี และเชื่อว่าเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรม การสื่อสารความเชื่อดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการสื่อสารเชิงพิธีกรรม (Ritual communication) ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แบบจำลองการสื่อสารความเชื่อระหว่างบุคคลของประเพณีบุญบั้งไฟบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

การอภิปรายผล

มีประเด็นที่นำมาอภิปราย 2 ประเด็น คือ ประเด็นด้านความเชื่อในประเพณี บุญบั้งไฟบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ และประเด็นด้านการสื่อสารความเชื่อมีต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อยจังหวัดศรีสะเกษ

1. ความเชื่อในประเพณีงานบุญบั้งไฟของชุมชนบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ **ประเพณีบุญบั้งไฟเป็นการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมตามความเชื่อ** ซึ่งผูกพันกับการดำเนินชีวิตจากความเชื่อที่ผสมผสานจากหลายแนวคิดทั้งสิ่งที่เหนือธรรมชาติ ลัทธิ ศาสนาจนกลายมาเป็นพิธีกรรม และประเพณี ดังคำกล่าวของ บรรเทิง พาพิจิตร (2549) ที่ว่าสิ่งที่คนในสังคมสร้างขึ้นให้เป็นมรดกที่ผู้เป็นทายาทจะต้องรับไว้และปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปรวมทั้งมีการเผยแพร่แก่คนในสังคมอื่นด้วยรูปลักษณะสำคัญ ๆ ของประเพณี เท่าที่เรารู้พอจะมองเห็นได้สอดคล้องกับ พระคัมภีร์ สิริคุตโต(2560) ประเพณีบุญบั้งไฟเกิดจากความเชื่อของชาวอีสานเพื่อต้องการขอฝนกับพญาแถน ชาวบ้านมีความเชื่อว่าพระยาแถนนันมีหน้าที่คอยดูแลให้ฝนตกตามฤดูกาล สามารถลดบันดาลให้พืชผลอุดมสมบูรณ์ หากทำการบูชาพญาแถนหรือประเพณีบุญบั้งไฟแล้วจะทำให้การทำนาในนั้น ๆ ได้ผลดี

2. การสื่อสารความเชื่อในประเพณีงานบุญบั้งไฟต่อวิถีชีวิตของชุมชนบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ การสื่อสารความเชื่อในประเพณีบุญบั้งไฟเกิดขึ้นผ่านหลายช่องทาง เช่น การแสดงพระธรรมเทศนาในวัด การเล่าขานเรื่องราวประเพณีในครอบครัว และการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี เช่น การเตรียมบั้งไฟ และการร่วมกันทำบุญ กระบวนการสื่อสารความเชื่อจึงเป็นส่วนหนึ่งเพื่อการสืบทอดประเพณีบุญบั้งไฟ ซึ่งมีผลต่อวิถีชีวิตชุมชนบ้านคอนกามในประเด็นด้านความเชื่อ ประเพณีบุญบั้งไฟเป็นระบบหนึ่งในการนิยามถึงวัฒนธรรมเชิงมานุษยวิทยา โดยการสื่อสารความเชื่อเป็นมูลเหตุของการจัดการระบบศาสนา และเพื่อสนองความต้องการจำเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ภายใต้แนวคิดที่ว่า “วัฒนธรรม” เกิดจากการสนองความต้องการของมนุษย์ทางด้านร่างกาย ความมั่นคงทางด้านจิตใจ และความต้องการทาง

สังคม ดังการศึกษาของงานพิก สัตย์สงวน (2558) ที่ว่าความเชื่อมีผลต่อวิถีชีวิต ประเพณี และวัฒนธรรมของคนในชุมชนโดยตรง และความเป็นอัตลักษณ์มีความเกี่ยวข้องกับ ประเพณีสอดคล้องกับ คริส บาร์เกอร์ (Barker, 2000) ที่กล่าวว่า อัตลักษณ์ (identity) จะเป็นตัวบ่งบอกตัวตนของเราซึ่งจะเกิดขึ้นได้จากการที่เรามีปฏิสัมพันธ์หรือสื่อสาร กับ บุคคลอื่นๆ อัตลักษณ์เป็นตัวกำหนดขอบเขตว่าเราเป็นใคร เราเหมือนหรือต่างจาก คนอื่นอย่างไร มีใครเป็นสมาชิกกลุ่มเดียวกันกับเราบ้าง เราควรมีปฏิสัมพันธ์ กับคนอื่น ๆ อย่างไร และคนอื่น ๆ ควรจะมีปฏิสัมพันธ์กับเราอย่างไร ซึ่งในที่นี้การมีประเพณีบุญบั้งไฟ เป็นกลุ่มชนที่คงความเป็นอัตลักษณ์ของชาวบ้านคอนกาม อำเภอยางชุมน้อย จังหวัด ศรีสะเกษ

สรุปได้ว่า ความเชื่อ และการสื่อสาร เป็นระบบหนึ่งทางวัฒนธรรมตามแนวคิด ทางมานุษยวิทยา ความเชื่อมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งที่มนุษย์ให้การยอมรับนับถือเพื่อสร้าง ความมั่นคงทางจิตใจ และส่งผลต่อวิถีชีวิต การสื่อสารความเชื่อนั้นเพื่อการสร้าง ความหมายของความเป็นเอกลักษณ์ของระบบบรรทัดฐานของกลุ่มนั้น มีบทบาทสำคัญ ในการรักษาวัฒนธรรม และส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน จึงเป็นความพยายามที่มนุษย์ จะสื่อสารให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์ด้วยความหมายในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะ รูปแบบพิธีกรรม ประเพณี และวัฒนธรรมนั่นเอง นอกจากนี้ยังมีผลกระทบในเชิง เศรษฐกิจ และสังคมที่ช่วยเสริมสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นในพื้นที่อื่น ๆ เกี่ยวกับความสำคัญของ ประเพณีบุญบั้งไฟต่อวิถีชีวิตของชุมชนเพิ่มเติม เพื่อเชื่อมโยงไปสู่ การท่องเที่ยวในระดับ จังหวัด หรือในระดับภาคต่อไป
2. ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดประเพณีบุญบั้งไฟ ของทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน

3. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยในแต่ละพื้นที่อาจมีบริบทของชุมชนที่แตกต่างกัน
ควรเพิ่มประเด็นการศึกษาเปรียบเทียบท้องถิ่นอื่นเพื่อให้เห็นมุมมองการสื่อสารความเชื่อ
ของท้องถิ่นในมิติที่หลากหลายยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2539). *สื่อสองวัฒนธรรม*. มุลนิธิภูมิปัญญา.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2558). *การวิจัยเชิงคุณภาพทางมนุษยวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 7).
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2545). *ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมรูปแบบใหม่*
(พิมพ์ครั้งที่ 2). วิชาษา.
- दनัย ไชยโยธา. (2550). *ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมไทย*. โอเดียนสโตร์.
- บันทึก พาทิจิตร. (2549). *ประเพณี วัฒนธรรมไทย และความเชื่อ*. โอเดียนสโตร์.
- ประตุสู่อีสาน. (2562). บุญบั้งไฟ. <https://www.isangate.com>.
- ประวัติความเป็นมาของบุญบั้งไฟ. (2565). <http://personal.swu.ac.th/students/sc491010579/noname1.htm>
- แผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลคอนกาม. (2566). <https://konkam.go.th/public/list/data/datacategory/catid/2/menu/1196/>
- พระคงศักดิ์ สิริคุตโต. (2560). *ความเชื่อและพิธีกรรมที่มีต่อประเพณีบุญบั้งไฟของชุมชนบ้านธาตุ ตำบลบ้านธาตุ อำเภอยะผะ จังหวัดอุดรธานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มารยาท กิจสุวรรณ. (2526). คติความเชื่อดั้งเดิมของคนไทย. *วัฒนธรรมไทย*, 22(6), 14-20.
- Barker, C. (2000). *Cultural Studies: Theory and Practice*. Sage.
- ThaiHealth Official. (2554). รู้จักบุญบั้งไฟ.
<https://www.thaihealth.or.th/?p=232329>

Author

Miss Sasithon Somin

Sisaket Rajabhat University 319 Thaipantha Rd., Pho Sub-district,
Muang District, Sisaket Province 33000

Tel: 086-615-2238 Email: honbank@hotmail.com

ผลของภูมิทัศน์บริการและคุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ต่อคุณภาพ
ชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี
Effects of Servicescape and Intangible Service Quality on
Quality of Life of Elderly People Residing in Nursing Homes in
Nonthaburi Province

พัชรินทร์ องสุพนธ์กุล^{1*} / ณัฐพล พันธุ์รักดี²

Patcharin Ongsupunkul / Nuttapon Punpugdee

^{1,2} คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Faculty of Business Administration, Kasetsart University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 13 มกราคม 2568

ปรับปรุงแก้ไข: 1 เมษายน 2568

ตอบรับตีพิมพ์: 10 เมษายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความคาดหวังและการรับรู้
คุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัด
นนทบุรี 2) ศึกษาผลของภูมิทัศน์บริการและคุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ต่อคุณภาพ
ชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี และ 3) ศึกษาผลของ
คุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา
ในจังหวัดนนทบุรี ดำเนินการวิจัยตามแนวทางการวิจัยเชิงสำรวจ รวบรวมข้อมูลโดยใช้
แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน

400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ด้วยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ด้วยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ

ผลการศึกษา พบว่า 1) ระดับความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการที่จำเป็น ไม่ได้มีค่าสูงกว่าระดับการรับรู้คุณภาพการบริการจำเป็นไม่ได้ โดยมีความแตกต่างของ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.06 2) ปัจจัยด้านภูมิทัศน์บริการที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ บรรยากาศในสถานบริการ การจัดพื้นที่การให้บริการ การใช้งานป้ายสัญลักษณ์และ สิ่งของประดับต่าง ๆ และ 3) ปัจจัยด้านคุณภาพการบริการที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ความเชื่อถือไว้วางใจ การตอบสนอง และความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ

คำสำคัญ : ภูมิทัศน์บริการ, คุณภาพการบริการที่จำเป็นไม่ได้ , คุณภาพชีวิต, บ้านพักคนชรา

Abstract

This research aimed to 1) compare the expectation and perception of intangible service quality of the elderly residing in nursing homes in Nonthaburi Province, 2) analyze the effects of service scape and intangible service quality on the quality of life of the elderly residing in nursing homes in Nonthaburi Province, and 3) study the perception of intangible service quality that influences the quality of life of elderly people who use nursing homes in Nonthaburi Province. The research was undertaken following the survey approach using a questionnaire to collect data from 400 elderly people who use nursing homes in Nonthaburi Province. Data were analyzed using descriptive statistics including frequency, percentage, mean, standard

deviation, and inferential statistics Based on Multiple regression analysis was performed at a statistical significance level of 0.05.

The results of the study found that 1) the level of expectation of intangible service quality was higher than the level of perception of intangible service quality, with a mean difference of -0.06. 2) The service landscape factors that significantly affected the quality of life of the elderly using the nursing home services in Nonthaburi Province at a level of 0.05 included the atmosphere in the service establishment, the arrangement of the service area, the use of signs and various decorations, and 3) The service quality factors that significantly affected the quality of life of the elderly using the nursing home services in Nonthaburi Province at a level of 0.05 included trustworthiness, responsiveness, and caring for service recipients.

Keywords: Servicescape, Intangible Service quality, Quality of life, Nursing Homes

บทนำ

องค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ได้ให้นิยาม ผู้สูงอายุ ว่า หมายถึงประชากรทั้งเพศชายและหญิงที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป และ ได้แบ่งระดับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 การก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) หมายถึง สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศ หรือหากมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปีมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ระดับที่ 2 สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) หมายถึงสังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี

มากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ และระดับที่ 3 สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged society) หมายถึงสังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่า ร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ โดยนัยนี้ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว โดยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 10 ขึ้นไป ตั้งแต่ปี 2553 กล่าวอีกนัยหนึ่ง เราจะพบผู้สูงอายุ 1 คนในประชากรไทย ทุก ๆ 10 คน และภายในปี 2567 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์หรือมีผู้สูงอายุที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14.0 ของประชากรทั้งหมด (ณัชชนม์ เจริญชา, 2565) เมื่อประชากรเข้าสู่วัยสูงอายุหรือวัยหลังเกษียณ รูปแบบการอยู่อาศัยและความต้องการที่อยู่อาศัยอาจเปลี่ยนแปลงไป ผู้สูงอายุที่ยังคงสามารถช่วยเหลือตนเองได้ อาจยังอาศัยอยู่ในรูปแบบการอยู่อาศัยเดิม เช่น อยู่คนเดียว อยู่กับคู่สมรส หรือย้ายไปอยู่ในชุมชน บางคนอาจมีการเตรียมการสำหรับที่อยู่อาศัยที่สะดวกและปลอดภัยเมื่อยามเจ็บป่วยหรือเมื่อสภาพร่างกายอ่อนแอ มีการวางแผนอาศัยอยู่กับลูกหรือหลาน ในขณะที่ผู้สูงอายุอีกกลุ่มหนึ่งที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี อาจเลือกที่อยู่อาศัยเป็นที่พักพิงในบ้นปลายชีวิตเป็นบ้านพักคนชรา หรือสถานสงเคราะห์คนชรา ดังนั้นแม้ว่าสังคมไทยจะคาดหวังว่า บุตรของผู้สูงอายุจะเป็นผู้ดูแลหลัก แต่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกน้อยลงทำให้ครัวเรือนไทยปัจจุบันมีข้อจำกัดในการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวมากขึ้น รูปแบบการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุจึงเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีความหลากหลายขึ้น ทั้งการอยู่อาศัยในที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมเดิมที่ผู้สูงอายุคุ้นชิน ตามแนวคิดของการสูงวัยในที่อยู่อาศัยเดิม (Ageing in place) ซึ่งไม่เพียงจะหมายถึงบ้านเท่านั้น ยังหมายถึงชุมชนที่ประกอบไปด้วยสมาชิกในครอบครัว ชุมชนเพื่อน เพื่อนบ้าน วัด และสิ่งแวดล้อมเดิมที่ตนคุ้นชิน (ศุทธิดา ขวนวัน, 2563)

ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุนับได้ว่าเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่สังคมไทยได้เริ่มตระหนักถึงความสำคัญและได้เริ่มมีการเตรียมการเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข และได้รับการดูแลเอาใจใส่ที่เหมาะสม ซึ่งในปัจจุบันนี้ สังคมไทย โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งในสังคมเมือง คนในสังคมต่างมีภาระหน้าที่ที่จำเป็นต้องรับผิดชอบแตกต่างกันออกไป จึงอาจทำให้มีเวลาไม่เพียงพอ ที่จะดูแลเอาใจใส่ที่ผู้สูงอายุเหมาะสม และทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านสุขภาพร่างกายไปจนถึงปัญหาด้านสุขภาพจิต ซึ่งในกรณีที่ผู้สูงอายุต้องอยู่เพียงลำพังปัญหาดังกล่าวนี้อาจกลายเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ตลอดจนปัญหาการขาดความชำนาญที่เหมาะสมในการดูแลผู้สูงอายุที่มีโรคประจำตัวให้ถูกต้องตามหลักทางการแพทย์ หรือจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้อุปกรณ์ที่สำคัญ เช่น ถังออกซิเจนช่วยหายใจ เป็นต้น (ระพีพัฒน์ ช้อนสวัสดิ์, 2563)

ในขณะเดียวกัน ธุรกิจสถานดูแลผู้สูงอายุมีแนวโน้มเติบโตในอนาคต โดยเฉพาะบ้านพักคนชราในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจและการที่สภาวะสังคมของชุมชนเมืองในปัจจุบันมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เร่งรีบ ประชาชนต่างมีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน และการปฏิบัติตามบรรทัดฐานการดำเนินชีวิตใหม่หรือ New normal ที่สร้างข้อจำกัดบางอย่างในการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งอาจทำให้ไม่สามารถดูแลเอาใจใส่ผู้สูงอายุในเรื่องการดูแลสุขภาพและโภชนาการได้ครบถ้วน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ธุรกิจสถานดูแลผู้สูงอายุกลายเป็นทางออกให้กับหลายๆครอบครัว โดยเฉพาะผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานครเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มที่จะใช้สถานดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น สถานดูแลผู้สูงอายุที่เปิดให้บริการในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจึงพบได้มากที่สุด ตัวชี้วัดความสำเร็จของธุรกิจสถานดูแลผู้สูงอายุคือ เสี่ยงตอบรับของผู้สูงอายุในเรื่องของคุณภาพการบริการ ที่ผู้ให้บริการส่งมอบความประทับใจในการบริการที่เป็นเลิศแก่ผู้สูงอายุ เพื่อสร้างผลลัพธ์ ให้ผู้สูงอายุพึงพอใจ และเกิดสัมพันธภาพที่ดีแก่ผู้สูงอายุ รวมถึงองค์ประกอบของสถานที่ให้บริการหรือภูมิทัศน์การบริการ อาจมีผลต่อความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์การบริการมาก่อน และมีอิทธิพลต่อการกลับมาใช้บริการอีกครั้ง (พศิน ชื่นชูจิตต์, 2564)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาผลของภูมิทัศน์บริการและคุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจและกำหนดกลยุทธ์ที่

เหมาะสม รวมไปถึงการนำผลการศึกษาไปใช้ในการตัดสินใจสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจบ้านพักคนชรา เพราะปัจจัยเหล่านี้ย่อมเป็นสิ่งที่สร้างโอกาสและความสะดวกสบายในการแข่งขันในกลุ่มธุรกิจบริการผู้สูงอายุ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังและการรับรู้คุณภาพการบริการที่จำเป็นต้องไม่ได้ของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาผลของภูมิทัศน์บริการและคุณภาพการบริการที่จำเป็นต้องไม่ได้ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาผลของการรับรู้คุณภาพการบริการที่จำเป็นต้องไม่ได้ที่มีต่อ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการบริการ

คุณภาพการให้บริการ (Service Quality) เป็นระดับของการให้บริการซึ่งไม่มีตัวตนที่นำเสนอให้กับลูกค้าที่คาดหวัง ซึ่งเป็นผู้ตัดสินคุณภาพของการให้บริการหรือเป็นการรับรู้ของลูกค้า ลูกค้าจะทำการประเมินคุณภาพโดยการเปรียบเทียบความต้องการหรือความคาดหวังกับบริการที่ได้รับจริง สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการสร้างความแตกต่างของธุรกิจบริการ คือ การรักษาระดับการให้บริการที่เหนือกว่าคู่แข่ง โดยเสนอคุณภาพการให้บริการตามความคาดหวังของลูกค้า (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2560)

เครื่องมือวัดคุณภาพการให้บริการ SERVQUAL เป็นเครื่องมือที่วัดระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการที่แตกต่างกัน ผู้รับบริการสามารถประเมินผลงานการบริการโดยเปรียบเทียบระหว่างการบริการที่ได้รับจริงกับความคาดหวังที่ต้องการได้รับ โดยมีมาตรวัดความพึงพอใจต่อการให้บริการซึ่งครอบคลุมคุณภาพการให้บริการทั้ง 5 มิติ คือ มิติที่ 1 ความเป็นรูปธรรมของบริการ (Tangibility) เป็นลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็นถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้แก่ สถานที่ที่

บุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือ เอกสารที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารและสัญลักษณ์ มิติที่ 2 ความน่าเชื่อถือไว้วางใจ (Reliability) ที่พนักงานให้บริการได้ให้ตามที่ตกลงสัญญาความสามารถที่พาได้ในการจัดการปัญหาการบริการลูกค้า ให้บริการด้วยความถูกต้องครบถ้วนตั้งแต่ครั้งแรกที่ให้บริการ มิติที่ 3 การตอบสนองต่อลูกค้า (Responsiveness) มีความพร้อม ความเต็มใจและความยินดีที่จะให้บริการในทันทีที่ได้รับการร้องขอ โดยสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ทันเวลา ลูกค้าสามารถเข้าถึงบริการได้ง่าย และได้ความสะดวกสบายจากการมาใช้บริการที่สาขา มิติที่ 4 การให้ความเชื่อมั่นหรือการประกันคุณภาพ (Assurance) พนักงานสร้างความมั่นใจให้แก่ลูกค้า เมื่อให้บริการ การทำให้ลูกค้ารู้สึกปลอดภัยในการทำธุรกรรม พนักงานมีมารยาทอย่างเสมอด้านเสมอปลาย มีความรู้ และตอบข้อสงสัยของลูกค้าได้ มิติที่ 5 ความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ (Empathy) พนักงานให้ความสนใจบริการลูกค้าเป็นรายบุคคล ให้บริการด้วยความห่วงใยลูกค้า ให้บริการโดยยึดประโยชน์สูงสุดของลูกค้าเป็นที่ตั้ง พนักงานเข้าใจความต้องการของลูกค้า (Parasuramam, Ziethaml, and Berry, 1993)

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับภูมิทัศน์บริการ (Servicescape)

ความพึงพอใจของผู้บริโภคในการตัดสินใจเลือกใช้บริการต้องอาศัยทั้งการออกแบบบริการเป็นการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาด และปัจจัยทางกายภาพที่มีส่วนช่วยสำคัญอีกอย่าง คือภูมิทัศน์บริการโดย Kotler (2012) ได้ให้คำจำกัดความ Servicescape ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอันดับแรก ที่จะสื่อความหมายให้แก่ผู้บริโภคได้ว่าการบริการนั้นมีลักษณะแบบไหน และช่วยสร้างการรับรู้ถึงภาพลักษณ์ของตราสินค้าให้ชัดเจนในสายตาของผู้บริโภค และ Bitner (1992) ได้ให้ความหมายของภูมิทัศน์บริการ ไว้ว่าเป็นการอธิบายการออกแบบ การตกแต่ง และการจัดวางผังต่าง ๆ ของสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และคำนึงถึงคุณภาพของการบริการ ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภคในการประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการบริการ ทั้งนี้ ภูมิทัศน์บริการนั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคและพนักงาน หรือในฐานะผู้รับบริการและผู้ให้บริการ ซึ่งเรียกว่า การตอบสนองทางความคิด อารมณ์ และทางสรีรวิทยาของ

พนักงาน โดยมีความสัมพันธ์กับการตอบสนองของผู้บริโภคหรือลูกค้าที่จะแสดงออกมาทางพฤติกรรมของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ผู้ประกอบการจึงควรออกแบบภูมิทัศน์บริการให้มีภาพลักษณ์ที่สอดคล้องกับแนวคิดการบริการ ซึ่งสามารถพิจารณาสภาพแวดล้อมทางกายภาพจาก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ บรรยากาศในสถานบริการ(ambient conditions) พื้นที่การให้บริการ (space and function) และ ป้าย สัญลักษณ์ และสิ่งของประดับต่าง ๆ (signs, symbols and artifacts) โดยทั้ง 3 องค์ประกอบ ทำหน้าที่เป็นสิ่งกระตุ้นหรือสิ่งเร้า (stimulus) ที่นำมาใช้ในการพัฒนาสภาพแวดล้อมการบริการทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อใช้ในการอธิบายลักษณะของภูมิทัศน์บริการ (Bitner, 1992)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต (Quality of Life)

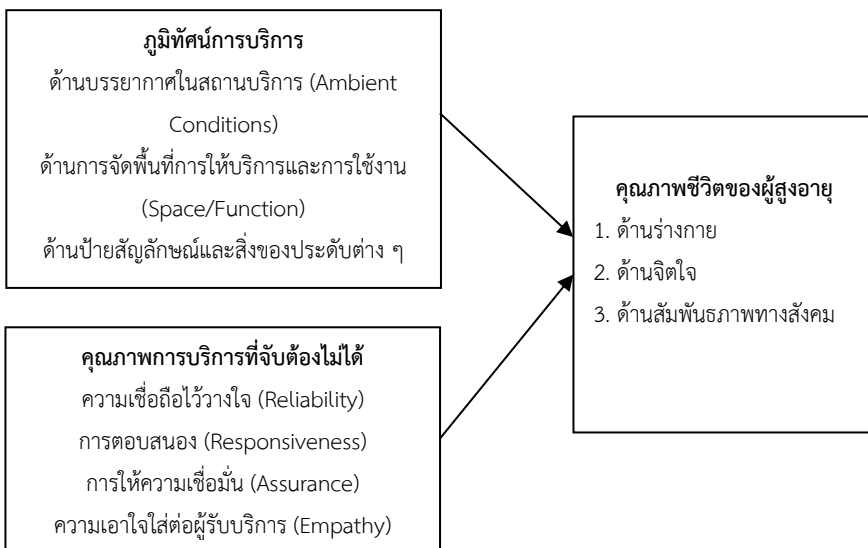
คุณภาพชีวิต หมายถึงความรู้สึกมีความสุขอันมาจากความเป็นอยู่ที่ดี สภาพแวดล้อมที่ดี มีความผูกพันที่ดีทั้งในครอบครัวและสังคมเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน สิ่งเหล่านี้ปัจจุบันในหลาย ๆ ประเทศรวมทั้งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกันมากขึ้น เพราะหากประชากรในประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดีก็จะส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศง่ายและรวดเร็วขึ้น จึงมีนักวิชาการหลายท่านให้ความสนใจและให้ความหมายคุณภาพชีวิตหลากหลายดังต่อไปนี้ (สุริยาวิธ งามยงธร, 2562)

ณัฐกันย์ อ่องเอื้อ (2564) ได้นำเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตจากองค์การอนามัยโลกมาปรับปรุงและพัฒนา โดยมีชื่อว่า เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตชุดย่อฉบับภาษาไทยหรือ WHOQOL-THAI-BREF เพื่อให้เหมาะสมกับประชากรประเทศไทยและ สามารถแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1). ด้านร่างกาย (physical domain) คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์แข็งแรงของร่างกาย สุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด 2). ด้านจิตใจ (psychological domain) คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำสมาธิการตัดสินใจ 3). ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (social relationships) คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ ของตนเองและผู้อื่น

การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง ผลของภูมิทัศน์บริการและคุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี ผู้ศึกษากำหนดตัวแปร ภูมิทัศน์การบริการ (Serviescsape) ของ Bitner (1992) และ คุณภาพการบริการ (Service Quality) ของ Parasuramam, Ziethaml, and Berry (1990) เป็นตัวแปรต้น ส่วนคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ของ WHOQOL Group (1998) เป็นตัวแปรตาม เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย นำมาทดสอบสมมติฐานดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แท้จริง จึงคำนวณหาขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน และกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ระดับร้อยละ 95 ความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 จากการคำนวณ ได้กลุ่มตัวอย่าง 385 คน แต่ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ที่ 400 คน

1.2 การสุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยเทคนิควิธีอาศัยความสะดวก (Convenience sampling) เก็บตัวอย่าง จากผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรต้น ภูมิทัศน์การบริการ และคุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ ตัวแปรตาม คือคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

3. ขอบเขตเนื้อหา

ด้านเนื้อหาในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะมุ่งศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยด้านคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งภูมิทัศน์การบริการ และคุณภาพการบริการ มี 5 มิติ โดยภูมิทัศน์การบริการ จะอยู่ในมิติของความเป็นรูปธรรมของการบริการ ส่วนคุณภาพการบริการ จะแบ่งออกเป็น 4 มิติ ประกอบด้วย ความเชื่อถือไว้วางใจได้ การตอบสนอง การให้ความเชื่อมั่น และการเอาใจใส่และการเข้าใจ ส่วนคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสัมพันธภาพทางสังคม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เลือกใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยได้นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Tryout) ก่อนเพื่อ

วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของคำถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ที่ระดับ 0.70 (Nunnally and Bernstein, 1994) ซึ่งพบว่า คำถามในส่วนของภูมิทัศน์การบริการ ด้านบรรยากาศในสถานบริการ (Ambient Conditions) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.899 ภูมิทัศน์การบริการด้านการจัดพื้นที่การให้บริการและการใช้งาน (Space/Function) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.905 ภูมิทัศน์การบริการ ด้านป้ายสัญลักษณ์และสิ่งของประดับต่าง ๆ (Signs, Symbols and Artifacts) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.893 คุณภาพการบริการด้านความเชื่อถือวางใจได้ (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.917 คุณภาพการบริการด้านการตอบสนอง (Responsiveness) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.775 คุณภาพการบริการด้านการให้ความเชื่อมั่น (Assurance) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.771 คุณภาพการบริการด้านการเข้าถึงจิตใจของผู้รับบริการ หรือความเอาใจใส่ (Empathy) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.876 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านร่างกาย ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.725 คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านจิตใจ ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.789 คำถามคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสัมพันธภาพทางสังคม ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.752

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาและรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้แบบสอบถามแจกจ่ายให้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งอยู่ในศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี ควบคุมกับการสื่อสารออนไลน์จำนวน รวม 400 ชุด

ผลการวิจัย

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.75 มีอายุตั้งแต่ 71 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 52.25 มีสถานภาพสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.50 มีการศึกษาระดับต่ำปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 70.75 ส่วนใหญ่ไม่มีบุตรมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.25

ความแตกต่างของระดับความคาดหวังและระดับการรับรู้ต่อภูมิทัศน์บริการและคุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ของผู้สูงอายุ

ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคาดหวังสูงกว่าระดับการรับรู้ต่อภูมิทัศน์บริการและคุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ของผู้สูงอายุในบ้านพักคนชรา โดยมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ -0.06 เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบรรยากาศในสถานบริการ มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.09 ด้านการจัดพื้นที่การให้บริการและการใช้งาน มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.09 ด้านป้ายสัญลักษณ์และสิ่งของประดับต่าง ๆ มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.03 ด้านความเชื่อถือน่าเชื่อถือ มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.06 ด้านการให้ความเชื่อมั่น มีความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.04 และ ด้านความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ มีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.01 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ความแตกต่างค่าเฉลี่ยระดับความคาดหวังและระดับการรับรู้ต่อภูมิทัศน์บริการและคุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ของผู้สูงอายุในบ้านพักคนชราในจังหวัดนนทบุรี

ภูมิทัศน์บริการและ คุณภาพการบริการที่จับ ต้องไม่ได้	ค่าเฉลี่ย			แปลผล
	P การรับรู้	E ความ คาดหวัง	(P-E)	
1. บรรยากาศในสถาน บริการ	4.20	4.29	-0.09	ระดับความคาดหวังสูง กว่าการรับรู้
2. การจัดพื้นที่การ ให้บริการและการใช้งาน	4.26	4.35	-0.09	ระดับความคาดหวังสูง กว่าการรับรู้
3. ป้ายสัญลักษณ์และ สิ่งของประดับต่าง ๆ	4.20	4.23	-0.03	ระดับความคาดหวังสูง กว่าการรับรู้
4. ความเชื่อถือน่าเชื่อถือ	4.37	4.43	-0.06	ระดับความคาดหวังสูง กว่าการรับรู้

ภูมิทัศน์บริการและ คุณภาพการบริการที่จับ ต้องไม่ได้	ค่าเฉลี่ย			แปลผล
	P การรับรู้	E ความ คาดหวัง	(P-E)	
5. การตอบสนอง	4.33	4.39	-0.06	ระดับความคาดหวังสูง กว่าการรับรู้
6. การให้ความเชื่อมั่น	4.39	4.43	-0.04	ระดับความคาดหวังสูง กว่าการรับรู้
7. ความเอาใจใส่ต่อ ผู้รับบริการ	4.38	4.37	0.01	ระดับการรับรู้สูงกว่า ความคาดหวัง
รวม	4.30	4.36	-0.06	ระดับความคาดหวัง สูงกว่าการรับรู้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชราในในจังหวัดนนทบุรีในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า อยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด 1 ด้าน คือด้านสัมพันธภาพทางสังคม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และเห็นด้วยมาก 2 ด้าน คือด้านร่างกาย โดยมี และด้านจิตใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 4.13 ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชราในภาพรวม

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพัก คนชรา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	เห็นด้วย
ด้านร่างกาย	3.95	0.903	มาก
ด้านจิตใจ	4.13	0.749	มาก

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	เห็นด้วย
ด้านสัมพันธภาพทางสังคม	4.29	0.674	มากที่สุด
รวม	4.12	0.697	มาก

ผลของภูมิทัศน์บริการต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรอิสระแต่ละด้านที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี ที่ระดับ 0.05 พบว่ามี 3 ตัวแปร ได้แก่ บรรยากาศในสถานบริการ การจัดพื้นที่การให้บริการและการใช้งาน และป้ายสัญลักษณ์และสิ่งของประดับต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี อันเป็นการยอมรับสรุปสมมติฐานที่ 1 ที่ตั้งไว้ว่า ภูมิทัศน์การบริการมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญพบว่า ค่า $P\text{-value} = 0.000$ ($P < 0.05$) สามารถสรุปได้ว่า ภูมิทัศน์การบริการมีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุของตัวแปรเกี่ยวกับภูมิทัศน์บริการที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี

ตัวแปรเกี่ยวกับภูมิทัศน์บริการ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	.894	.175		5.099	.000
บรรยากาศในสถานบริการ	.325	.075	.287	4.320	.000*

ตัวแปรเกี่ยวกับภูมิทัศน์ บริการ	Unstandardize d Coefficients		Standardized Coefficients	t	P- value
	B	Std. Error	Beta		
การจัดพื้นที่การให้บริการ และการใช้งาน	.231	.068	.236	3.380	.001*
ป้ายสัญลักษณ์และสิ่งของ ประดับต่าง ๆ	.209	.057	.226	3.694	.000*

หมายเหตุ: * หมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

$R^2 = 0.481$, Adjusted $R^2 = 0.477$, Std. Error of the Estimate = 0.504, $F = 122.122$, Sig. = 0.000

ผลของคุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของตัวแปรอิสระด้านคุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชราในจังหวัดนนทบุรี ที่ระดับ 0.05 พบว่ามี 3 ตัวแปร ได้แก่ ความเชื่อถือว่าว่างใจ การตอบสนอง และความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชราในจังหวัดนนทบุรี อันเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า คุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญพบว่า ค่า P-value = 0.000 ($P < 0.05$) สามารถสรุปได้ว่า คุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยเชิงพหุของตัวแปรด้านคุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี

ตัวแปรด้านคุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้	Unstandardize d Coefficients		Standardized Coefficients	t	P-value
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	.499	.199		2.510	.012
ความเชื่อถือว่าไว้วางใจ	.320	.076	.280	4.198	.000*
การตอบสนอง	.216	.094	.192	2.296	.022*
การให้ความเชื่อมั่น	.113	.080	.103	1.411	.159
ความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ	.181	.090	.160	2.012	.045*

หมายเหตุ: * หมายถึง มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

$R^2 = 0.463$, Adjusted $R^2 = 0.458$, Std. Error of the Estimate = 0.513, F = 85.241, Sig. = 0.000

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับความคาดหวังและระดับการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ของผู้สูงอายุในบ้านพักคนชราซึ่งพบว่า ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคาดหวังสูงกว่าการรับรู้ โดยมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ -0.06 และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายด้านของระดับความคาดหวังและระดับการรับรู้ต่อคุณภาพการบริการที่จับต้องไม่ได้ของผู้สูงอายุในบ้านพักคนชราพบว่าเป็นดังนี้ คือ ด้านบรรยากาศในสถานบริการ มีค่าความแตกต่าง

ของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.09 ด้านการจัดพื้นที่การให้บริการและการใช้งาน มีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.09 ด้านป้ายสัญลักษณ์และสิ่งของประดับต่าง ๆ มีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.03 ด้านความเชื่อถือวางใจได้ มีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.06 ด้านการให้ความเชื่อมั่น มีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.04 และด้านความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ มีค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.01 ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Huang et.al (2018) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินคุณภาพบริการของสถานดูแลผู้สูงอายุในเทียนจิน ซึ่งพบว่าระดับการบริการมีความแตกต่างกันกับความต้องการ โดยมีปัญหาเรื่องจำนวนบ้านพักคนชราที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ โครงสร้างไม่สมเหตุสมผล มีระดับคุณภาพบริการต่ำ ซึ่งไม่เหมาะสมกับความต้องการที่สูงขึ้นของผู้สูงอายุ ตามทฤษฎี SERVQUAL กล่าวคือมีช่องว่างระหว่างบริการที่รับรู้และบริการที่คาดหวังสำหรับผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี จาริยานุกูล (2564) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุของบริษัทบางกอกเฮลท์แคร์ เซอร์วิส จำกัด และพบว่าผู้ใช้บริการสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุต้องการให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญในการดูแลรักษาผู้สูงอายุ และต้องการเลือกสถานบริบาลดูแลผู้สูงอายุที่มีความสวยงามมีทัศนียภาพที่สวยงามและปลอดภัย

จากผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชราในภาพรวมอยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยระดับมากที่สุดด้านสัมพันธภาพทางสังคม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และเห็นด้วยระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านร่างกาย และด้านจิตใจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และ 4.13 ตามลำดับ ข้อค้นพบนี้แตกต่างจากงานวิจัยของ ปัทมา ผ่องศิริ (2561) ที่ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตภาวะสุขภาพจิตและความสามารถในการช่วยเหลือตนเองของผู้สูงอายุ ในเขตเมืองอุบลราชธานี ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง และ

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า คุณภาพชีวิต ด้านจิตใจมีค่าสูงสุด โดยอยู่ในระดับดี รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งอยู่ในระดับดีเช่นกัน

จากผลการทดสอบสมมติฐาน ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชราในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งพบตัวแปรที่มีผลต่อคุณภาพชีวิต 6 ตัว ได้แก่ บรรยากาศในสถานบริการ การจัดพื้นที่การให้บริการและการใช้งาน ป้ายสัญลักษณ์และสิ่งของประดับต่าง ๆ ความเชื่อถือไว้วางใจ การตอบสนอง และความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ แตกต่างจากงานวิจัยของ สุริยาวัชร งอยภูธร (2562) ศึกษาอิทธิพลของคุณภาพการบริการต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าโพ้นค้อ อำเภอกอศรีสุนทร จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย ที่พบว่า คุณภาพการบริการทั้ง 5 ประกอบด้วย ความเป็นรูปธรรมของการบริการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าโพ้นค้อ สามารถร่วมกันพยากรณ์คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลและอธิบายความผันแปรคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้จากมากไปน้อยเรียงลำดับดังนี้ (1) การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้รับบริการ (2) ความเป็นรูปธรรมของการบริการ (3) การรู้จักและเข้าใจผู้รับบริการ ยกเว้น ตัวแปรความเชื่อถือไว้วางใจ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการเปรียบเทียบการรับรู้กับความคาดหวังต่อการบริการเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี ที่พบว่า ระดับความคาดหวังสูงกว่าการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพชีวิต 6 ด้าน โดยด้านบรรยากาศในสถานบริการ และด้านการจัดพื้นที่การให้บริการและการใช้งานจะมีค่าเฉลี่ยความแตกต่างสูงกว่าด้านอื่น ๆ จึงสมควรที่ธุรกิจบ้านพักคนชราต้องให้ความสำคัญกับการปรับปรุงการให้บริการใน 2 ด้านนี้ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มความพึงพอใจต่อคุณภาพบริการให้กับผู้สูงอายุมากขึ้น การปรับปรุงนี้น่าจะครอบคลุมเสียงดนตรีที่สร้างบรรยากาศในบ้านพักคนชรา ต้องมี

ความเหมาะสม ผืนและสีที่ใช้ในการตกแต่งต้องมีความน่าสนใจ อุณหภูมิภายในบ้านพักคนชราต้องมีความเหมาะสม และพื้นที่ทำกิจกรรมส่วนกลางต้องมีความกว้างขวางเพียงพอ และการจัดสรรพื้นที่เพื่อกิจกรรมสันทนาการต้องมีความเหมาะสม

1.2 จากผลการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านร่างกายมีระดับต่ำกว่าในด้านอื่น ๆ ดังนั้น ธุรกิจบ้านพักคนชราต้องให้ความสำคัญและเน้นการดูแลผู้สูงอายุ ในเรื่องการให้ผู้สูงอายุออกกำลังกายเป็นประจำ เพื่อให้ผู้สูงอายุจะสามารถไปไหนมาไหนภายในบ้านพักและอาณาบริเวณด้วยตัวเองได้ดีขึ้น

1.3 จากผลการศึกษาคุณภาพการบริการที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ใช้บริการบ้านพักคนชรา ในจังหวัดนนทบุรี ที่พบว่า คุณภาพการบริการที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ มากที่สุดคือด้านบรรยากาศในสถานบริการ รองลงมาคือด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการจัดพื้นที่การให้บริการและการใช้งาน ด้านการตอบสนอง และด้านป้ายสัญลักษณ์และสิ่งของประดับต่าง ๆ ส่วนที่น้อยที่สุดคือด้านความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ ดังนั้นธุรกิจบ้านพักคนชราควรพัฒนาคุณภาพการบริการ ด้านบรรยากาศในสถานบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการจัดพื้นที่การให้บริการและการใช้งาน ด้านการตอบสนอง ด้านป้ายสัญลักษณ์และสิ่งของประดับต่าง ๆ และด้านความเอาใจใส่ต่อผู้รับบริการ ให้ดีขึ้นด้วย

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษา เน้นที่การศึกษาเชิงปริมาณและทำการเก็บข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรทำการศึกษาในเชิงคุณภาพ เช่น การทำโฟกัสกรุ๊ป ศึกษาเชิงลึกในประเด็นที่ยังมีความพึงพอใจน้อย เพื่อให้ทราบรายละเอียด และเพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบกันก็จะเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

2.2 ควรจะศึกษาถึงตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ความผูกพันในการใช้บริการของผู้สูงอายุ ความจงรักภักดีในการใช้บริการของผู้สูงอายุ เป็นต้น เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนารูกระบบนี้ให้ครอบคลุมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ณัชชนม์ เจริญษา. (2565). แผนธุรกิจ ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ "ต้นส้มเมอร์สซิงโฮม" [สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณัฐกัญย์ อ่องเอื้อ. (2564). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองบ้านสวน จังหวัดชลบุรี [การค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปัทมา ผ่องศิริ. (2561). คุณภาพชีวิต ภาวะสุขภาพจิตและความสามารถในการช่วยเหลือตนเองของผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาเขตเมือง อุบลราชธานี. *วารสารเกื้อการุณย์*, 25(2), 137-149.
- พศิน ชื่นชูจิตต์. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบ้านพักคนชรา ในยุค New normal [สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ระพีพัฒน์ ซ่อนสวัสดิ์. (2563). ส่วนประสมทางการตลาดบริการ คุณภาพบริการ พฤติกรรมการเลือกใช้บริการผู้สูงอายุและการจัดการธุรกิจสถานบริการผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2560). การบริหารการตลาดยุคใหม่: (Marketing Management) ฉบับปรับปรุงใหม่. Diamond In Business World.
- ศุทธิดา ขวณวัน. (2563). "ขนาดประชากรที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย," *Journal of Demography*, 36(3), 15-25.

- สุภาวดี จาริยานุกูล (2564) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานบริการดูแลผู้สูงอายุของบริษัทบางกอกเฮลท์แคร์ เซอร์วิส จำกัด [สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกริก.
- สุริยาวัชร งามภูธร (2562) อิทธิพลของคุณภาพการบริการต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าโพนค้อ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Bitner, M.J. (1992). Servicescapes: The impact of physical surroundings on customers and employees. *Journal of Marketing*, 56(2), 57-71.
- Huang, Y. P., Basanta, H., Kuo, H. C., & Huang, A. (2018). Health symptom checking system for elderly people using fuzzy analytic hierarchy process. *Applied system innovation*, 1(2), 1-16.
- Kotler, P. & Keller, K. L. (2012). *Marketing Management* (13th ed). Pearson Education Inc.
- Nunnally, J. C. and I. H. Bernstein. (1994). *Psychometric Theory* (3rd ed). McGraw-Hill,
- Parasuraman, A., Zeithamal, V. A. & Berry, L. L. (1993). “More on Improving Service Quality Measurement”. *Journal of Retailing*, 61(4), 141-147.
- WHOQOL Group. (1998). The World Health Organization Quality of Life Assessment (WHOQOL): Development and general psychometric properties. *Social Science & Medicine*, 46(12), 1569-1585.

Author

Patcharin Ongsupunkul

59/1 Soi Ngamwongwan 3 Ngamwongwan rd, Bangkrasor,
Muang, Nonthaburi 11000

Email: patcharin.o@ku.th Tel: 08-1280-0088

Nuttapon Punpugdee

Faculty of Business Administration, Kasetsart University

Email: nuttapon.p@ku.th Tel: 08-9177-4040

การพัฒนาผู้สอนในการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริม
ทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษา สาขาภาษาญี่ปุ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

The Development of Instructors in Organizing Japanese
Cultural Activities to Promote Students' Attitudes toward
Learning among Japanese Major Students at Sisaket Rajabhat
University

อำนาจ เสนคราม¹/ ชลิตา ภูรินินนาท²/ ปิยชนก จันทรชัยภักดิ์³/ จุน มิกิ^{4*}

Amnat Senkham / Chalida Purininnat / Piyachanak Junchaiphak / Jun Miki

¹ภาควิชาภาษาต่างประเทศ โรงเรียนศรีสะเกษวิทยาลัย

Department of Foreign Languages, Sisaket Wittayalai School

^{2,3,4}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Faculty of Humanities and Social Sciences Sisaket Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 19 พฤศจิกายน 2567

ปรับปรุงแก้ไข: 6 กุมภาพันธ์ 2568

ตอบรับตีพิมพ์: 19 กุมภาพันธ์ 2568

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้กิจกรรมทางวัฒนธรรม
ญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น
2) เพื่อพัฒนากิจกรรมสำหรับผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางวัฒนธรรม

ญี่ปุ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 14 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง และใช้ชุดกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่น จำนวน 4 ชุดกิจกรรม ได้แก่ 1) การทำข้าวกล่องแบบญี่ปุ่น お弁当 (obento) 2) การชงชาแบบญี่ปุ่น 茶道 (chadou) 3) การพับกระดาษแบบญี่ปุ่น 折り紙 (origami) 4) การเขียนพู่กันแบบญี่ปุ่น 書道 (shodo) และแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น และบันทึกหลังการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของผู้สอน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงค่าเฉลี่ย ความถี่ ค่าร้อยละ และค่า t-test ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อีกทั้งยังนำเอาข้อมูลบันทึกหลังการจัดการเรียนรู้ของผู้สอนมาวิเคราะห์สรุปเชิงบรรยายพรรณนา

จากผลการศึกษา ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 2.49$) และหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติ พบว่า มีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้นโดยมีทัศนคติต่อภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับมาก ($X = 3.66$) แสดงให้เห็นว่าก่อนและหลังการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น นักศึกษามีทัศนคติที่ดีขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อผู้สอนนำเอากิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นสอดแทรกในชั่วโมงเรียน พบว่า นักศึกษามีความสนใจและกระตือรือร้น พร้อมทั้งเรียนรู้วัฒนธรรมญี่ปุ่นดั้งเดิม และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทปัจจุบัน

คำสำคัญ: การพัฒนาผู้สอน, กิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่น, ทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น

Abstract

The objectives of this research were: 1) to explore the use of Japanese cultural activities in promoting positive attitudes toward learning the Japanese language among Japanese language students and 2) to develop instructional activities for educators that align with the needs of Japanese language students at Sisaket Rajabhat University, focusing on incorporating Japanese cultural elements into the teaching and learning process. The study utilized data from questionnaires distributed to a purposive sample of 14 Japanese language students from the Faculty of Humanities and Social Sciences, Sisaket Rajabhat University. It utilized a set of four Japanese cultural activity modules which included: 1) Japanese lunch boxes お弁当 (obento) 2) Japanese tea ceremony 茶道(chadou) 3) Japanese paper folding 折り紙 (origami) 4) Japanese calligraphy 書道 (shodo) and a questionnaire was administered to collect information concerning the students' attitudes towards learning the Japanese language. Moreover, post-learning assessments were conducted by the instructors. The data was analyzed using measures such as mean, frequency, percentages, t-tests, and standard deviation. Additionally, the post-learning assessment data from the instructors was employed to provide descriptive and inferential summaries.

The study revealed that before engaging in Japanese cultural activities, the students exhibited significantly improved attitudes toward the Japanese language at a moderate level, ($X = 2.49$). Furthermore, after engaging in Japanese cultural activities, the students exhibited significantly improved attitudes towards the Japanese language at a moderate level, a

high level, ($X = 3.66$). This indicates that before and after engaging in Japanese cultural activities, there was a statistically significant difference in the students' attitudes toward learning Japanese at the 0.05 level. And then when instructors integrate Japanese cultural activities into the classroom, students exhibit interest and enthusiasm, while also learning traditional Japanese culture and adapting it to align with contemporary contexts.

Keywords: Development of Instructors, Japanese Cultural Activities, Attitudes toward Learning Japanese

บทนำ

การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นถือเป็นการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศภาษาที่สองที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย โดยจากการสำรวจขององค์กรเจแปนฟาวนด์ชัน (The Japan Foundation) ในปี ค.ศ. 2021 พบว่า จำนวนผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นในประเทศไทยครอบคลุมตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา ไปจนถึงสถาบันสอนภาษา มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 183,957 คน ซึ่งจัดเป็นจำนวนที่มากเป็นอันดับสองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Japan Foundation, 2021: 29) ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นได้รับความนิยม และมีการแพร่หลายเพิ่มมากขึ้นในประเทศไทย อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในฐานะภาษาที่สอง เช่น ภาษาญี่ปุ่น ถือเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยทักษะและการฝึกฝนอย่างต่อเนื่องในระยะเวลาที่เหมาะสม นอกจากนี้ การเรียนภาษาดังกล่าวยังต้องการความมุ่งมั่นและความพยายามจากผู้เรียนทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญและสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังที่ Yozo Okazaki Koichi Nishiguchi and Izumi Yamada (2003) ได้กล่าวถึงรูปแบบการสอนภาษาญี่ปุ่นที่เหมาะสมว่า ไม่ควรมุ่งเน้นเพียงแค่การพัฒนา

ทักษะทางภาษาญี่ปุ่นเท่านั้น แต่ควรเน้นให้ผู้เรียนและผู้สอน มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษาที่เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้ยังได้วิพากษ์รูปแบบการสอนภาษาญี่ปุ่นในอดีตที่มีลักษณะเน้นการสอนในเชิงไวยากรณ์มากเกินไป อีกทั้งกระบวนการเรียนการสอนยังมุ่งเน้นบทบาทของผู้สอนเป็นหลัก ซึ่งอาจลดทอนความมีส่วนร่วมและความกระตือรือร้นของผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ จากที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าการสอนภาษาต่างประเทศมักให้ความสำคัญกับการส่งเสริมผู้เรียนให้จดจำเนื้อหา เพื่อให้สามารถผ่านการประเมินผล และสื่อสารในระดับพื้นฐานได้ อย่างไรก็ตามการให้ความสำคัญกับการท่องจำมากเกินไป อาจส่งผลกระทบต่อทัศนคติของผู้เรียนในทางลบ โดยผู้เรียนอาจมองว่าการเรียนภาษาต่างประเทศเป็นภาระและยากลำบาก ทัศนคติในเชิงลบนี้อาจนำไปสู่การต่อต้านและความเบื่อหน่ายต่อการเรียน จนกระทั่งส่งผลให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจและความมุ่งมั่นในการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นการออกแบบหลักสูตรการสอนภาษาต่างประเทศในระดับมหาวิทยาลัย จำเป็นต้องพิจารณาถึงเป้าหมายสำคัญและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างรอบด้าน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุด การจัดทำหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาได้อย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนสามารถนำความรู้และทักษะเหล่านั้นไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาและการทำงานในอนาคต ทั้งนี้ การประยุกต์ใช้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร (มยุรี สุขวิวัฒน์, 2554 : 66) และนอกเหนือจากเนื้อหาด้านภาษาแล้ว การสอดแทรกเนื้อหาทางด้านวัฒนธรรมถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งควรถูกบรรจุไว้ในกระบวนการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับวิถีชีวิต ตลอดจนทัศนคติและมุมมองของบุคคลในสังคมนั้น ๆ อีกทั้งความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาทางวัฒนธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญที่มีบทบาทอย่างยิ่งต่อการเรียนการสอนภาษา สอดคล้องกับ Edward David Allen and Rebecca M. Valette (1997: 336) กล่าวถึงการใช้วัฒนธรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจของนักศึกษาส่งผลดีต่อผู้เรียนในหลายมิติ อาทิ

การเสริมสร้างความตระหนักรู้ในวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา การกระตุ้นความสนใจในการเรียนภาษาต่างประเทศ การพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมของชนชาติอื่น ตลอดจนการพัฒนาความสามารถในการสื่อสารความหมายที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม นอกจากนี้การเรียนรู้ดังกล่าวยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาในสถานการณ์จริง รวมถึงปลูกฝังความเข้าใจในกระบวนการตีความ การอ้างอิงเชิงวัฒนธรรม ค่านิยม และทัศนคติของเจ้าของภาษาได้อย่างลึกซึ้งและรอบด้าน

ดังที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและวัฒนธรรม โดยภาษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการถ่ายทอดความคิด วิถีชีวิต และทัศนคติของคนในสังคมไปยังผู้เรียน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และสังคมที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันได้ นอกจากนี้จากประสบการณ์การสอนภาษาญี่ปุ่นของผู้วิจัย พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ที่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่นมักมีเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับความชื่นชอบในวัฒนธรรมญี่ปุ่น ความสนใจในมังงะ รวมถึงการมองว่าภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่เรียนรู้ได้ไม่ยาก อย่างไรก็ตามจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่แสดงความตั้งใจและกระตือรือร้นในการเรียนภาษาญี่ปุ่นในช่วงเริ่มต้นของการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเข้าสู่บทเรียนที่มีเนื้อหาซับซ้อนและไวยากรณ์ที่ยากขึ้น ผู้เรียนจำนวนไม่น้อยมักสูญเสียความกระตือรือร้น เกิดความท้อแท้ และขาดแรงจูงใจในการเรียน ส่งผลให้ผลการเรียนลดลง พร้อมทั้งมีทัศนคติในเชิงลบต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น ความรู้สึกดังกล่าวยังนำไปสู่การล้มเลิกความตั้งใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น จนบางรายต้องถอนตัวกลางภาคการศึกษา ย้ายสาขาวิชา หรือสอบไม่ผ่านในรายวิชาภาษาญี่ปุ่น นอกจากนี้ ผู้เรียนยังมีความรู้สึกว่าตนเองถูกจำกัดให้อยู่ในกรอบของการเรียนเฉพาะเนื้อหาในบทเรียนที่เน้นไวยากรณ์และข้อมูลเชิงลึกมากเกินไป ขณะเดียวกันกิจกรรมเสริมที่สามารถกระตุ้นความสนใจและสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นกลับมีอยู่ในระดับที่จำกัด ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการลดทอนความสนใจในการเรียนภาษาของผู้เรียน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาผู้สอนผ่านกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 14 คน ที่ลงทะเบียนในรายวิชาภาษาญี่ปุ่นเชิงสังคมและวัฒนธรรม 1 ซึ่งเป็นรายวิชาที่ผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบ โดยผู้วิจัยได้ออกแบบชุดกิจกรรมจำนวน 4 กิจกรรม เพื่อสอดแทรกในรายวิชาดังกล่าว ได้แก่ 1) การทำข้าวกล่องแบบญี่ปุ่น ㊦弁当 (obento) 2) การชงชาแบบญี่ปุ่น 茶道 (chadou) 3) การพับกระดาษแบบญี่ปุ่น 折り紙 (origami) 4) การเขียนพู่กันแบบญี่ปุ่น 書道 (shodo) กิจกรรมเหล่านี้มุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมจากประสบการณ์จริงในบรรยากาศที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมญี่ปุ่น โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความสนใจและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียน รวมทั้งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้อง และส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
2. เพื่อพัฒนากิจกรรมสำหรับผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ จำนวน 14 คน ซึ่งลงทะเบียนเรียนในรายวิชาภาษาญี่ปุ่นเชิงสังคมและวัฒนธรรม 1 โดยกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. แผนการพัฒนากิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น ประกอบด้วยชุดกิจกรรมจำนวน 4 กิจกรรม โดยใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมละ 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รวมทั้งหมด 8 ชั่วโมง ตลอดระยะเวลา 4 สัปดาห์ กิจกรรมเหล่านี้ถูกออกแบบให้ครอบคลุมทั้งเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมญี่ปุ่นและการปฏิบัติจริงของนักศึกษา เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเข้าใจและทัศนคติต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น กระบวนการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นแบ่งออกเป็น 4 กิจกรรม ดังนี้ 1) การทำข้าวกล่องแบบญี่ปุ่น お弁当 (obento) 2) การชงชาแบบญี่ปุ่น 茶道 (chadou) 3) การพับกระดาษแบบญี่ปุ่น 折り紙 (origami) 4) การเขียนพู่กันแบบญี่ปุ่น 書道 (shodo)

2. แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น แบ่งออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะเพิ่มเติม

แบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น ใช้เกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 103) และการแปลความหมายตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ก่อนการดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น ผู้วิจัยได้ขอให้นักศึกษาเขียนแสดงความสนใจและความคิดเห็นเกี่ยวกับรายวิชาภาษาญี่ปุ่นเชิงสังคมและวัฒนธรรม 1 เพื่อรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความสนใจของผู้เรียน ก่อนเริ่มกระบวนการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนกิจกรรมและประเมินความเปลี่ยนแปลงหลังการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว

2. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นให้กลุ่มนักศึกษา ทำก่อนเริ่มกระบวนการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ผลคะแนน

3. ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษา สาขาภาษาญี่ปุ่น โดยดำเนินกิจกรรมทั้งหมด 4 กิจกรรม อีกทั้งผู้วิจัยการวัดและประเมินผล โดยใช้แบบบันทึกหลังการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นของผู้สอนจากการสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาทุกครั้ง

4. เมื่อการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่นครบทั้ง 4 กิจกรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้นักศึกษาเข้าร่วมตอบแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและแบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นอีกครั้ง เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ผล ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์จะถูกนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการเสนอแนวทางพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น โดยใช้กิจกรรมทางวัฒนธรรมในอนาคต

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ด้วยวิธีการ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น จากแบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสอบถามทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น นำเสนอโดยการเขียนบรรยายสรุปพรรณนาวิเคราะห์
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเขียนบันทึกหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา จากนั้นนำเสนอโดยการเขียนบรรยายสรุปพรรณนาวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากการทำแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและทัศนคติต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษา ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น มาคำนวณหาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) การแจกแจงความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น และการทดสอบค่าที (t-test)
2. การเขียนบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา จากนั้นนำเสนอโดยการเขียนบรรยายสรุป พรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น พบว่า ข้อมูลส่วนตัวจำแนกจำนวนและร้อยละ พบว่า นักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ชั้นปีที่ 2 จำนวน 14 คน อายุ 22 ปี มีจำนวนมากที่สุด 6 คน คิดเป็นร้อยละ 42.85 รองลงมาคือ อายุ 21 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 35.71

อายุ 23 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.28 และ อายุ 25 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14

ดังนั้น เหตุผลที่เลือกศึกษาต่อสาขาภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่นมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่า ส่วนใหญ่ตัดสินใจศึกษาต่อตามความถนัดและความสนใจของตนเอง มีจำนวนมากที่สุด 8 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาคือ เลือกศึกษาตามเพื่อน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 21.42 ตามความต้องการของผู้ปกครองที่อยากให้ศึกษาต่อ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 14.28 และ อื่นๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14 คือ ไม่ทราบว่าตนเองจะศึกษาต่อด้านใด

ส่วนที่ 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาพรวมทั้ง 5 ด้านเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น ของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

ทัศนคติที่มีต่อการเรียน ภาษาญี่ปุ่น	ก่อน			หลัง		
	(X)	S.D.	แปล ค่า	(X)	S.D.	แปล ค่า
1. ด้านความสนใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น	3.14	1.08	ปานกลาง	4.36	0.52	มาก
2. ด้านประโยชน์ของการเรียนภาษาญี่ปุ่น	3.10	1.06	ปานกลาง	4.37	0.61	มาก
3. ด้านความชอบในภาษาญี่ปุ่น	2.51	1.02	ปานกลาง	4.01	0.66	มาก
4. ด้านระดับความยากและง่ายของภาษาญี่ปุ่น	1.50	0.95	น้อยที่สุด	2.52	1.03	ปานกลาง

ทัศนคติที่มีต่อการเรียน ภาษาญี่ปุ่น	ก่อน			หลัง		
	(X)	S.D.	แปล ค่า	(X)	S.D.	แปล ค่า
5. ด้านความมั่นใจในการใช้ ภาษาญี่ปุ่น	2.14	0.79	น้อย	3.62	0.96	มาก
รวม	2.49	1.00	ปาน กลาง	3.66	0.72	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.49 และหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติ พบว่า มีแนวโน้มในทางที่ดีขึ้นโดยมีทัศนคติต่อภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66

เมื่อพิจารณาทัศนคติที่มีต่อภาษาญี่ปุ่นก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่นทั้ง 5 ด้านพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติด้านความสนใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.14$) และด้านประโยชน์ของการเรียนภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.10$) ด้านความชอบในภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 2.51$) ด้านความมั่นใจในการใช้ภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับน้อย ($X = 2.14$) และด้านระดับความยากและง่ายของภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด ($X = 1.50$)

หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติด้านประโยชน์ของการเรียนภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับมาก ($X = 4.37$), ด้านความสนใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับมาก ($X = 4.36$), ด้านความชอบในภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับที่มาก ($X = 4.01$), ด้านความมั่นใจในการใช้

ภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับมาก ($X = 3.62$) และด้านระดับความยากและง่ายของภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับปานกลาง ($X = 2.52$)

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยผลต่างของคะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ทดสอบคิตที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษา

ทัศนคติต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น	X	S.D.	t	p
1. ด้านความสนใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น	1.21	0.38	4.80	≤ 0.05
2. ด้านประโยชน์ของการเรียนภาษาญี่ปุ่น	1.23	0.56	3.79	≤ 0.05
3. ด้านความชอบในภาษาญี่ปุ่น	1.50	0.16	6.38	≤ 0.05
4. ด้านระดับความยากและง่ายของภาษาญี่ปุ่น	0.44	0.40	1.76	≤ 0.05
5. ด้านความมั่นใจในการใช้ภาษาญี่ปุ่น	1.48	0.48	5.63	≤ 0.05
รวม	1.17	0.55	6.09	≤ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยผลต่างของทัศนคติต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นในภาพรวมเท่ากับ 1.17 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างเท่ากับ 0.55 และเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่นมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นของค่า t-test เท่ากับ 6.09 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าก่อนและหลังการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น นักศึกษามีทัศนคติที่ดีขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นกล่าวโดยสรุปว่า การเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ส่งผลให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีขึ้นต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมดังกล่าวในการส่งเสริมความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์สะท้อนให้เห็นว่า ก่อนและหลังการดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น นักศึกษามีการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นอย่างมีนัยสำคัญ โดยผลวิเคราะห์ดังกล่าวสะท้อนถึงประสิทธิภาพของกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นที่ส่งเสริมทัศนคติและความเชื่อมั่นของนักศึกษาในการใช้ภาษาญี่ปุ่นในบริบทต่าง ๆ อย่างชัดเจน

ส่วนที่ 3) วิเคราะห์ข้อมูลหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาโดยใช้กิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น

ข้อมูลที่ได้หลังการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาจากการบันทึก โดยเขียนเชิงพรรณนาวิเคราะห์ แบ่งออกเป็น 4 กิจกรรม คือ

ชุดกิจกรรมที่ 1 การทำข้าวกล่องแบบญี่ปุ่น 弁当 (o-bento)

ผลการศึกษาพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมการทำข้าวกล่องแบบญี่ปุ่น ส่งผลให้ทัศนคติของนักศึกษาต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นดีขึ้นในหลายด้าน โดยเฉพาะด้านการจดจำคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้องกับการทำข้าวกล่องแบบญี่ปุ่น นักศึกษายังมีความกล้าที่จะซักถามผู้สอนทันที เมื่อเกิดความสงสัยในระหว่างกิจกรรม นอกจากนี้ นักศึกษายังแสดงความมั่นใจในการอ่านออกเสียงคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนอย่างชัดเจน สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษามีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้น และส่งผลเชิงบวกต่อทัศนคติของนักศึกษาต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นในภาพรวม

ภาพที่ 1 แสดงกิจกรรมที่ 1 การทำข้าวกล่องแบบญี่ปุ่น **お弁当 (obento)**

ชุดกิจกรรมที่ 2 การชงชาแบบญี่ปุ่น 茶道 (chado) ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีความสนใจในกิจกรรมดังกล่าวมากกว่ากิจกรรมอื่น ๆ เนื่องจากผู้สอนได้มีการประยุกต์รูปแบบการชงชาแบบดั้งเดิมของญี่ปุ่นให้มีความทันสมัยยิ่งขึ้น โดยผสมผสานการชงชาแบบญี่ปุ่นเข้ากับการทำเครื่องดื่มลาเต้ เช่น การเติมนมลงในมัทฉะ ดังนั้นนักศึกษาไม่เพียงได้เรียนรู้วัฒนธรรมและประวัติความเป็นมาของพิธีชงชา แต่ยังมี การสื่อสารกับผู้สอนโดยใช้ภาษาญี่ปุ่นในระหว่างการทำกิจกรรมชงชา แม้ว่าการชงชาแบบญี่ปุ่นจะมีขั้นตอนที่ซับซ้อน อย่างไรก็ตามนักศึกษาแสดงความมุ่งมั่นและตั้งใจปฏิบัติ จนสามารถชงชาแบบญี่ปุ่นได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นการเข้าร่วมกิจกรรมครั้งนี้จึงส่งผลต่อการช่วยปรับเปลี่ยนทัศนคติของนักศึกษาดีขึ้น รวมทั้งยังช่วยกระตุ้นความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้เพิ่มเติมอีกด้วย

ภาพที่ 2 แสดงกิจกรรมที่ 2 การชงชาแบบญี่ปุ่น 茶道 (chado)

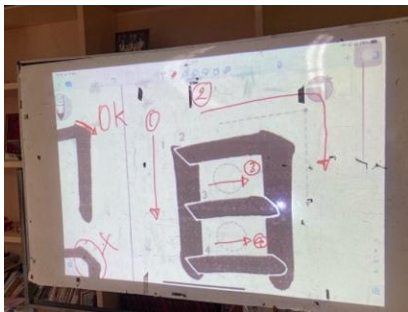
ชุดกิจกรรมที่ 3 การพับกระดาษแบบญี่ปุ่น 折り紙 (origami) ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาจดบันทึกคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการพับกระดาษแบบญี่ปุ่น และฝึกอ่านคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น จากขั้นตอนการพับกระดาษด้วยตนเอง นอกจากนี้ผู้สอนยังมอบหมายให้นักศึกษานำเสนอผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียน พร้อมทั้งตั้งคำถามเกี่ยวกับคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องและให้นักศึกษาถาม-ตอบ พบว่า มีบางคำที่นักศึกษาออกเสียงไม่ถูกต้อง ผู้สอนให้คำแนะนำเพิ่มเติม โดยอธิบายความหมายและการออกเสียงที่ถูกต้อง กิจกรรมดังกล่าวส่งเสริมให้นักศึกษามีความกล้าแสดงออกในการใช้ภาษาญี่ปุ่น ทั้งด้านการพูดและการตอบคำถาม อีกทั้งยังช่วยพัฒนาความมั่นใจและความสามารถในการใช้ภาษาในบริบทของการนำเสนอ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นในเชิงปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 3 แสดงกิจกรรมที่ 3 การพับกระดาษแบบญี่ปุ่น 折り紙 (origami)

ชุดกิจกรรมที่ 4 การเขียนพู่กันแบบญี่ปุ่น 書道 (shodo) ผลการศึกษาพบว่า จากการเข้ากิจกรรมครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษามีความพยายาม ตั้งใจในการเขียนพู่กันแบบญี่ปุ่น เนื่องจากวิธีการเขียน การลากเส้น และการจดท่วงท่ามีความยากในระดับหนึ่ง อีกทั้งตัวอักษรคันจิที่นักศึกษาเลือกเขียนยังมีลักษณะการลากเส้นที่ซับซ้อน อย่างไรก็ตาม การเข้าร่วมกิจกรรมนี้ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและทักษะความชำนาญในการเขียนพู่กันของนักศึกษา ยิ่งไปกว่านั้นนักศึกษายังได้ค้นคว้าวิธีการเขียนลำดับเส้นของตัวอักษรคันจิ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับการเขียนพู่กันในครั้งต่อไป กิจกรรมดังกล่าวไม่เพียงแต่ส่งเสริมทักษะการเขียนตัวอักษรคันจิ แต่ยังส่งผลเชิงบวกต่อทัศนคติของ

นักศึกษาที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น โดยส่งผลให้นักศึกษารู้สึกสนใจที่จะฝึกเขียนตัวอักษรคันจิอย่างต่อเนื่อง รวมถึงกระตุ้นความสนใจในการเรียนรายวิชาการศึกษาวិวัฒนาการตัวอักษรคันจิอีกด้วย กิจกรรมนี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความสนใจและแรงจูงใจของนักศึกษาในการเรียนภาษาญี่ปุ่นอย่างชัดเจน

ภาพที่ 4 แสดงกิจกรรมที่ 4 การเขียนพู่กันแบบญี่ปุ่น 書道 (shodo)

อภิปรายผล

จากการศึกษาการพัฒนาสำหรับผู้สอนผ่านกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นในการทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษา สาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ โดยผู้วิจัยอภิปรายผลโดยแยกประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 เมื่อพิจารณาจากทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น 5 ด้านของนักศึกษาพบว่า ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ มีทัศนคติต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่น พบว่า ทัศนคติต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาแสดงแนวโน้มในเชิงบวกมากขึ้นโดยอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยผลต่างของทัศนคติต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นในภาพรวมเท่ากับ 1.17 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลต่างเท่ากับ 0.55 สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงบวกในทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นในภาพรวมอย่างชัดเจน และเมื่อเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษา สาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ก่อนและหลังการเข้าร่วมญี่ปุ่น (t- test) เท่ากับ 6.09 แสดงให้เห็นว่า ก่อนและหลังการทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่น นักศึกษามีทัศนคติที่ดีขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของวีไลรัตน์ ทาโส (2555) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าหลังการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากแต่ละด้าน พบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมด้านความสนใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติด้านความสนใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับปานกลาง หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติด้านความสนใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับมาก ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมด้านประโยชน์ของการเรียนภาษาญี่ปุ่น พบว่า ทัศนคติของนักศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่น นักศึกษามีทัศนคติด้านความสนใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่นระดับมาก โดยนักศึกษาส่วนใหญ่เลือกเรียนภาษาญี่ปุ่น เนื่องจากมีความต้องการที่จะเข้าใจสังคมและวัฒนธรรมของญี่ปุ่นมากขึ้น ทั้งนี้นักศึกษาแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างชัดเจนต่อแนวคิดที่ว่าภาษาญี่ปุ่นไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ นักศึกษายังเห็นด้วยอย่างยิ่งต่อความคิดที่จะไปศึกษาต่อในประเทศญี่ปุ่นในอนาคต ซึ่งสะท้อนถึงแรงจูงใจและความสนใจในเชิงบวกต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นในระยะยาว สอดคล้องกับ อำนาจ ขาวเครือม่วง (2554) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนาแบบฝึกหัดทักษะภาษาญี่ปุ่นพื้นฐานสำหรับกิจกรรมชุมนุมภาษาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ พบว่า เมื่อนักเรียนฝึกทำแบบฝึกหัดภาษาญี่ปุ่นพื้นฐาน นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นมากขึ้น อีกทั้งคิดว่าภาษาญี่ปุ่นมีประโยชน์ในการเรียนระดับสูงอีกด้วย

ด้านความชอบในภาษาญี่ปุ่น พบว่า ก่อนเข้าร่วมนักศึกษามีทัศนคติในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามเมื่อนักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นแล้ว ส่งผลให้นักศึกษามีทัศนคติต่อความชอบในภาษาญี่ปุ่นในระดับมากยิ่งขึ้น รู้สึกสนุกเมื่อเรียนภาษาญี่ปุ่น ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ได้เห็นด้วยอย่างยิ่งที่คิดว่าวิชาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาที่น่าเบื่อ

ด้านระดับความยากและง่ายของภาษาญี่ปุ่น พบว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษาส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อความยากและง่ายของภาษาญี่ปุ่นอยู่ในระดับน้อยที่สุด อย่างไรก็ตาม หลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่น ทัศนคติของนักศึกษาในด้านนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ นักศึกษาสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาภาษาญี่ปุ่นได้ดีขึ้น และสามารถเรียนรู้ได้ในระยะเวลาที่สั้นลง

ด้านความมั่นใจในการใช้ภาษาญี่ปุ่น พบว่า ทัศนคติของนักศึกษาส่วนใหญ่ ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย ดังนั้นหลังจากนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมด้านความ

มั่นใจในการใช้ภาษาญี่ปุ่น ส่งผลให้ทัศนคติของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยนักศึกษาส่วนใหญ่อยากคบเพื่อนชาวญี่ปุ่น และมีความมุ่งมั่นที่จะพยายามใช้ภาษาญี่ปุ่นในทุกสถานการณ์ นักศึกษาเกิดความมั่นใจมากขึ้นในการใช้ภาษาญี่ปุ่นและรู้สึกกระตือรือร้นเมื่อมีโอกาสได้ใช้ภาษาญี่ปุ่นในบริบทต่าง ๆ

ประเด็นที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา โดยใช้กิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษาสาขาภาษาญี่ปุ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ พบว่า จากการดำเนินกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นส่งผลให้นักศึกษามีความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างชัดเจน แม้ว่าช่วงแรกนักศึกษาบางส่วนจะแสดงท่าทีเบื่อหน่ายและไม่ต้องการเข้าร่วม แต่เมื่อได้ลองเข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษาแสดงความสนใจ พยายาม และมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมอย่างเต็มที่ จนสามารถดำเนินกิจกรรมให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักศึกษามีทัศนคติเกี่ยวกับการเรียนภาษาญี่ปุ่นในทิศทางที่ดี จนนักศึกษาเกิดความมั่นใจในการใช้ภาษาญี่ปุ่น และคิดว่าภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาที่สามารถเรียนรู้ได้ง่าย นอกจากนี้ ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่กล้าที่จะฝึกพูดภาษาญี่ปุ่นกับอาจารย์ชาวญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่น พบว่านักศึกษาเกิดความสนใจในการทำกิจกรรมและมีความต้องการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้น เนื่องจากกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษา ทั้งในด้านการสื่อสารและความมั่นใจในการใช้ภาษาญี่ปุ่นในสถานการณ์ต่าง ๆ และรวมไปถึงความเข้าใจในสังคมและวัฒนธรรมญี่ปุ่นอีกด้วย

ดังนั้นจากการนำชุดกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่น 4 กิจกรรม มาเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักศึกษา ผลการศึกษาจากแบบบันทึกหลังจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นของผู้สอน พบว่า นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเปรียบเสมือนกระบวนการส่งเสริมและพัฒนา อีกทั้งยังเป็นแรงจูงใจในการเรียนภาษา เนื่องจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษา

ที่ต้องใช้ทักษะขั้นสูง ประกอบกับระดับความยาก ส่งผลให้นักศึกษาบางคนเกิดความรู้สึกท้อแท้ ล้มเลิกการเรียนภาษาญี่ปุ่นกลางคัน ดังนั้นผู้สอนจึงนำเอากิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นมาสอดแทรกในช่วงโม่งเรียน พบว่า นักศึกษามีความสนใจและกระตือรือร้น ค้นคว้าหาความหมายและการออกเสียงของคำศัพท์ภาษาญี่ปุ่น อีกทั้งนักศึกษาสามารถเขียนตัวอักษรคันจิได้อย่างสวยงามและถูกต้องตามหลักการเขียนในรูปแบบญี่ปุ่น ยิ่งไปกว่านั้น นักศึกษาได้เรียนรู้วัฒนธรรมดั้งเดิมของญี่ปุ่นควบคู่กับการประยุกต์ใช้ให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. กิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยความเข้าใจในรายละเอียดอย่างถี่ถ้วนก่อนเริ่มดำเนินการ ดังนั้น ผู้สอนควรให้คำอธิบายและชี้แจงข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน พร้อมทั้งแจ้งรายละเอียดให้ผู้เรียนล่วงหน้าอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ผู้สอนควรมีบทบาทในการให้คำแนะนำและดูแลผู้เรียนอย่างใกล้ชิดตลอดกระบวนการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มที่
2. ผู้สอนควรวางแผนการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมญี่ปุ่นให้เหมาะสมกับระดับความรู้ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและเกิดผลลัพธ์เชิงบวก นอกจากนี้ควรเลือกใช้กิจกรรมที่มีความหลากหลาย เพื่อกระตุ้นความสนใจและส่งเสริมการเรียนรู้ในมิติต่าง ๆ อย่างครอบคลุม

เอกสารอ้างอิง

- บุณชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุวีริยาสาส์น.
- มยุรี สุขวิวัฒน์. (2554). แนวคิดในการปฏิรูประบบการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ
ในมหาวิทยาลัย. *วารสารภาษาปริทัศน์*, (26), 65-70.
[https://www.culi.chula.ac.th/Images/asset/pasaa_paritat_ journal/file-26-163-m5z3jd134909.pdf](https://www.culi.chula.ac.th/Images/asset/pasaa_paritat_journal/file-26-163-m5z3jd134909.pdf)

-
- วิไลรัตน์ ทาโส. (2555). การใช้กิจกรรมทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมเจตคติที่มีต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อำนาจ ขวเครือมั่ง. (2554). การพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาญี่ปุ่นพื้นฐานสำหรับกิจกรรมชุมนุมภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่น ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมสาธิตวัดพระศรีมหาธาตุ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- Edward D.A., Rebecca M. V. (1997). *Classroom Techniques: Foreign Languages and English as a Second Language*. Harcourt .Brace Jovanovich.
- The Japan Foundation. (2021). *2021Results of the Annual Survey on Japanese Language Education Institutions*.
https://www.jpff.go.jp/j/project/japanese/survey/result/dl/survey2021/s_east_asia.pdf
- Yozo, O. Koichi, N. & Izumi, Y. (2003). 『*Humanism in Japanese Language Education*』 . Bonjinsha.

Author

Amnat Senkhram

Japanese Section, Department of Foreign Languages, Sisaketwittayalai
School 319 Wanluksua Rd, Muang District, Sisaket province 33000
Tel: 0973231564 Email : amnat@skw.ac.th

Chalida Purininnat

Japanese Program, Faculty of Humanities and Social
Sciences, Sisaket Rajabhat University
319 Thaipantha Rd., Pho sub-district, Muang District, Sisaket Province 33000
Tel : 0810434342 Email : Chalidap06@gmail.com

Piyachanok Junchaiphak

Japanese Program, Faculty of Humanities and Social
Sciences, Sisaket Rajabhat University
319 Thaipantha Rd., Pho sub-district, Muang District, Sisaket Province 33000
Tel : 0825265632 Email : fah_rl@hotmail.com

Jun MIKI

Japanese Program, Faculty of Humanities and Social
Sciences, Sisaket Rajabhat University
319 Thaipantha Rd., Pho sub-district, Muang District, Sisaket Province 33000
Tel : 0801977137 Email : mikijun@hotmail.com

การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมของหลักสูตรและชุดการเรียนรู้
นวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่นสู่การสร้างความมั่นคงทางอาหาร
และพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก
Social Return on Investment of Curriculum and Learning
Packages in Innovative Agriculture Suitable for the Local
Context to Promote Food Security and Grassroots Economy
Development

เอกราช ดีนาง¹/ สาวิตรี บุญมี²/ จีรพร ไพศาล^{3*}

Exkarach Deenang / Sawitree Boonmee / Teeraporn Paisan

¹คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University

²คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Faculty of Management Science, Udon Thani Rajabhat University

³สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Research and Development Institute, Udon Thani Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 22 พฤศจิกายน 2567

ปรับปรุงแก้ไข: 21 เมษายน 2568

ตอบรับตีพิมพ์: 15 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมของหลักสูตรและชุดการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่นสู่การสร้างความมั่นคงทางอาหารและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก เป็นการวิจัยแบบผสมผสานโดยใช้แบบแผนคู่ขนานรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยแบบเก็บข้อมูลลักษณะกึ่งโครงสร้างตามกรอบการประเมินตามหลักความสมดุลสามเสาหลักจากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 15 คน โดยวิธีการสนทนากลุ่มย่อยและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยแผนที่ผลลัพธ์เพื่อสรุปเป็นผลกระทบ ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมหลักสูตรฯ จำนวน 160 คน วิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอสถิติเชิงพรรณนาและคำนวณอัตราส่วนผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน

ผลการศึกษา พบว่า ผลกระทบของหลักสูตรฯ ส่งเสริมให้ผู้เรียนและบุคลากรในท้องถิ่นได้รับการพัฒนาศักยภาพสามารถขับเคลื่อนสังคมสู่การสร้างความมั่นคงทางอาหารและเกษตรแม่นยำสูงที่หนุนเสริมการสร้างเศรษฐกิจชุมชนและผู้เข้าร่วมหลักสูตรส่วนใหญ่เห็นว่าหลักสูตรฯ ตรงกับความต้องการของพื้นที่ ร้อยละ 98.67 สามารถสร้างประโยชน์ต่อพื้นที่ ร้อยละ 98 และการนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ ร้อยละ 95.33 สำหรับผลตอบแทนทางสังคมพบว่า มูลค่าผลลัพธ์สุทธิรวมคือ 161,642.45 บาท นั่นคือการลงทุนทุก 1 บาท สามารถสร้างประโยชน์กลับคืนสู่สังคม 2.82 เท่า

จากผลการศึกษาในข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรฯ ที่มหาวิทยาลัยพัฒนาให้แก่ชุมชนก่อให้เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสร้างผลประโยชน์คืนสู่สังคมซึ่งถือว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุนภายใต้งบประมาณที่ดำเนินการ

คำสำคัญ : การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคม, การพลิกโฉมมหาวิทยาลัย, นวัตกรรมเกษตร, ความมั่นคงทางอาหาร, เศรษฐกิจฐานราก

Abstract

The purpose of this research was to assess the social return on investment (SROI) of curriculum and learning packages in innovative agriculture tailored to the local context, with the goal of promoting food security and grassroots economic development. A mixed-method research approach with a convergent parallel design was employed. Qualitative data were collected from 15 key informants through focus group discussions using a semi-structured interview guide based on the three-pillar framework (economic, social, and environmental dimensions), and were analyzed using a social impact pathway to summarize the impacts. Quantitative data were obtained from 160 respondents through structured questionnaires and analyzed using descriptive statistics. The SROI was then calculated.

The results revealed that the curriculum significantly enhanced the potential of learners and local stakeholders, enabling them to contribute to food security and precision agriculture in ways that support sustainable community economies. Specifically, 97.50% stated it met local needs, 95.63% of participants perceived benefits from the curriculum, and 88.13% reported applying the acquired knowledge in practice. The average SROI value was found to be 2.82, meaning that every 1 THB invested in the curriculum yielded 2.82 THB in social value.

These findings demonstrate the cost-effectiveness and social value of the curriculum and learning packages developed by the university for community development.

Keyword: Social return on investment, University for local development, Agriculture innovation, Food security, Grassroots economy

บทนำ

ตามที่กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (กระทรวง อว.) มีนโยบายผลักดันโครงการพลิกโฉมสถาบันอุดมศึกษา (Re-inventing university) เพื่อให้เกิดการปฏิรูประบบการบริหาร ปรับเปลี่ยนหลักสูตรและการเรียนการสอนให้ทันสมัย เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วยงานวิจัยและนวัตกรรม การผลิตกำลังคนคุณภาพสูง และมีความเป็นเลิศตามจุดแข็งของสถาบันอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศ ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญในการยกระดับคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาไทยให้ก้าวเข้าสู่ Thailand 4.0 อย่างเป็นรูปธรรม และในปี พ.ศ. 2564 กระทรวง อว. ได้จัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาตามกลุ่มยุทธศาสตร์ โดยแบ่งเป็น 6 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มพัฒนาการวิจัยระดับแนวหน้าของโลก (Global and frontier research) กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีและส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม (Technology development and innovation) กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น (Area-based and community engagement) กลุ่มพัฒนาปัญญาและคุณธรรมด้วยหลักศาสนา (Moral and intellectual cultivation) กลุ่มผลิตและพัฒนาบุคลากรวิชาชีพหรือสาขาจำเพาะ (Development of professionals and specialists) และกลุ่มอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (สำนักปลัดกระทรวง อว., 2564) ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีได้ประเมินตนเองตามตัวชี้วัดด้านผลการดำเนินงานและศักยภาพตามคู่มือการประเมินการกำหนดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ในระบบ UCLAS (Thai university strategic classification and self-assessment system) และพบว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีมีผลการดำเนินงานและศักยภาพโดดเด่นในกลุ่มมุ่งยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่นจึงเสนอผลการประเมินต่อสภามหาวิทยาลัยเลือกสังกัดกลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น และจัดทำแผนพัฒนาความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับศักยภาพและความเชี่ยวชาญกระทั่งปีงบประมาณ 2565 สำนักปลัดกระทรวง อว. ได้มีประกาศให้มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษากลุ่มที่ 3 กลุ่มพัฒนาชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชนอื่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ตอปรับนโยบายของกระทรวง อว. โดยกำหนดเป้าหมายเพื่อการปฏิรูปการจัดการศึกษาจากเดิมมุ่งเน้นเชิงผลผลิต (Output based education) เป็นการมุ่งเน้นเชิงผลลัพธ์ (Outcome based education) เพื่อสร้างองค์ความรู้และสร้างผู้เรียนให้เป็นนวัตกรรมทางสังคม (Social innovators) ที่เหมาะกับการพัฒนาท้องถิ่น สร้างงานในพื้นที่ให้กับบัณฑิตของมหาวิทยาลัย พัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นเท่าทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้มีความรู้และทักษะในการบริหารจัดการ และสร้างอาชีพที่ยั่งยืนให้กับคนในท้องถิ่นอันจะนำไปสู่การกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำของประชาชนในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี หนองบัวลำภู หนองคาย และบึงกาฬ ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่การบริการการศึกษาของมหาวิทยาลัย ผ่านหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ “นวัตกรรมเกษตรที่ผสมผสานกับท้องถิ่นสู่การสร้างความรู้ความมั่นคงทางอาหารและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก”

หลักสูตรและชุดการเรียนรู้ “นวัตกรรมเกษตรที่ผสมผสานกับท้องถิ่นสู่การสร้างความรู้ความมั่นคงทางอาหารและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก” ได้ดำเนินงานมาตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2565 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาผู้เรียนและบุคลากรในท้องถิ่นตั้งแต่ระดับต้นน้ำ คือการศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการกำลังคน ระดับกลางน้ำ คือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนและบุคลากรในท้องถิ่นมีสมรรถนะหลักในการออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางสังคม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเกษตรทฤษฎีใหม่ ทักษะด้านภาษา ทักษะความฉลาดรอบรู้ (Literacy) 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสารและสารสนเทศ ด้านสุขภาพ ด้านการเงิน ด้านการเมืองการปกครอง ด้านดิจิทัล และด้านพลวัตทางเศรษฐกิจสมรรถนะเฉพาะเรื่อง จะมุ่งเน้นนวัตกรรมเกษตรที่ผสมผสานกับท้องถิ่นสู่การสร้างความรู้ความมั่นคงทางอาหารและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก อันจะนำไปสู่การสร้างอาชีพและรายได้ให้กับผู้เรียน ส่วนระดับปลายน้ำคือ การประเมินผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และผลกระทบ (Impact) ที่เกิดจากการดำเนินงานขับเคลื่อนการดำเนินงานพลิกโฉมมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ด้วยหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ สู่การเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมทางสังคมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้น เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จตาม

เป้าหมาย และคุณค่าที่มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีได้สร้างหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นในเขตพื้นที่การบริการการศึกษาจึงนำมาสู่การวิเคราะห์ผลลัพธ์ทางสังคม (Social impact assessment: SIA) และการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (Social return on investment: SROI) ขับเคลื่อนการดำเนินงานพลิกโฉมมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ผ่านหลักสูตรและชุดการเรียนรู้สู่การเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมทางสังคมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงการใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินในการพัฒนาหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นของมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ผลลัพธ์และผลกระทบของหลักสูตรและชุดการเรียนรู้สู่การพัฒนาเกษตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่น สู่การสร้างความมั่นคงทางอาหารและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยแบบแบบผสมผสาน (Mixed method research) โดยใช้แบบแผนแบบคู่ขนาน (A converge design) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย

1.1 ประชากรและกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงคุณภาพ

1.1.1 ประชากรในการศึกษา คือ บุคลากร ผู้บริหาร และเกษตรกร และผู้ประกอบการในพื้นที่ จากหน่วยงานที่ร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการฯ ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดหนองคาย จังหวัดหนองบัวลำภู และจังหวัดบึงกาฬ

1.1.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ บุคลากร ผู้บริหาร และเกษตรกรและผู้ประกอบการในพื้นที่ จากหน่วยงานที่ร่วมสนับสนุนการดำเนินงานของโครงการฯ ซึ่งผู้วิจัยทำการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 15 คน ประกอบด้วย (1) ศูนย์ขยายพันธุ์พืชที่ 10 อุดรธานี จำนวน 1 คน (2) การยางแห่งประเทศไทยจังหวัดบึงกาฬ จำนวน 1 คน (3) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดบึงกาฬ และ

จังหวัดอุดรธานี จำนวน 2 คน (4) สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอุดรธานี หนองคาย บึงกาฬ และจังหวัดหนองบัวลำภู จำนวน 4 คน (5) สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด บึงกาฬ จำนวน 1 คน (6) ตลาดการยางพาราจังหวัดหนองคาย จำนวน 1 คน (7) กลุ่ม เกษตรกรแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ตำบลพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 1 คน (8) วิสาหกิจชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขงบ้านห้วยเล็บมือ อำเภอบึงคล้า จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 1 คน (9) เครือข่ายเกษตรกรรุ่นใหม่จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 1 คน (10) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดหนองคาย จำนวน 1 คน และ (11) องค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านดุง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี จำนวน 1 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบเก็บข้อมูลการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group discussion) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบกึ่งโครงสร้างโดยกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มย่อยตามกรอบการประเมินตามหลักความสมดุลสามเสาหลัก (Three-pillar approach) ได้แก่ ผลลัพธ์ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนการเก็บข้อมูล ดังนี้

1.3.1 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบ พร้อมอธิบายกระบวนการในภาพรวมเพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน

1.3.2 การสนทนากลุ่ม โดยจัดให้มีกลุ่มสนทนาและสมาชิกภายในกลุ่มจำนวน 5 คน ในการสนทนาผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ตั้งประเด็นในการสนทนา โดยมีผู้ช่วยนักวิจัยเป็นผู้บันทึกการสนทนาพร้อมทั้งตั้งประเด็นการสนทนาเสริม

1.3.3 วิเคราะห์และประเมินผลลัพธ์ทางสังคมที่เกิดจากการดำเนินของหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ ภายใต้โครงการฯ ผ่านการวิเคราะห์เนื้อหาและจัดทำแผนที่ผลลัพธ์ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กิจกรรม (Activities) ผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) และสรุปเป็นผลกระทบ (Impact)

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1.4.1 วิเคราะห์หรือตีความข้อมูลที่ได้รับจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยดำเนินการถอดถ้อยคำ จนบันทึกการสังเกต และคัดลอกข้อมูลสำคัญจากเอกสาร และบันทึกโดยละเอียด สำหรับใช้ในการตีความข้อมูล (Interpretation) และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) เพื่อจัดกลุ่มข้อมูล และจำแนกประเภทของข้อมูล

1.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลลัพธ์ทางสังคมจากการดำเนินโครงการฯ โดยการวิเคราะห์เนื้อหาสรุปเป็นแผนที่ผลลัพธ์ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กิจกรรม ผลผลิต ผลลัพธ์ และสรุปเป็นผลกระทบ

2. การวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ

2.1.1 ประชากรในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่การดำเนินงานของโครงการฯ ได้แก่ จังหวัดอุดรธานี หนองคาย หนองบัวลำภู และบึงกาฬ โดยกำหนดพื้นที่ชุมชนในโครงการฯ จำนวน 14 ชุมชน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มขั้นตอนเดียว (Single-stage cluster sampling) จึงใช้สูตรการคำนวณหาจำนวนกลุ่มที่ต้องสุ่ม กรณีประชากรขนาดเล็ก (ยุพา ถาวรพิทักษ์, 2554) ดังนี้

$$m = \frac{Z_{\alpha/2}^2 MV^2}{Z_{\alpha/2}^2 V^2 + (M-1)\epsilon^2}$$

เมื่อ m คือ จำนวนพื้นที่

Z คือ ค่าสัมประสิทธิ์ เมื่อกำหนดระดับความเชื่อมั่น $(1 - \alpha)$ เท่ากับ 0.95 ดังนั้น $Z_{\alpha/2}$ เท่ากับ 1.96

M คือ จำนวนพื้นที่ดำเนินงานของโครงการทั้งหมด 14 ชุมชน

V^2 คือ ความแปรปรวนสัมพัทธ์ระหว่างกลุ่มมีค่าเท่ากับ $\frac{\sigma^2}{\bar{x}^2} = \frac{0.70^2}{3.68^2} = .04$

σ คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการศึกษาวิชาสนา เลิศมะเลา และเทพศักดิ์

บุญยรัตพันธุ์ (2561) พบว่าคะแนนการพัฒนางานการสู่ความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่ากับ 0.70

$\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ยจากการศึกษาวิชา เศรษฐศาสตร์ และเทวศีกดิ์ บุญยรัตพันธุ์. (2561) พบว่าคะแนนการพัฒนางานการสู่ความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เท่ากับ 3.68

E คือ ความคลาดเคลื่อนจากค่าพารามิเตอร์ กำหนดที่ร้อยละ 5 ของค่าเฉลี่ย เท่ากับ (0.05) (3.68) เท่ากับ 0.03

นำค่าพารามิเตอร์แทนค่าในสูตร ได้เท่ากับ 3.36 ดังนั้น ในการศึกษาครั้งนี้จึงสุ่มทั้งหมด 4 พื้นที่ และเพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่การศึกษาทั้งหมด จึงกำหนดสุ่มจังหวัดละ 1 พื้นที่ ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

- (1) กำหนดหมายเลขให้แก่แต่ละกลุ่ม ดังตารางที่ 1
- (2) ใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติสุ่ม 4 หมายเลขจาก 490 หมายเลข
- (3) โดย 4 หมายเลขที่โปรแกรมสุ่มได้ คือ 102 ตรงกับหมายเลขในอำเภอหนองวัวซอ หมายเลข 255 ตรงกับหมายเลขในอำเภอเผ่าไร่ หมายเลข 364 ตรงกับหมายเลขในอำเภอนากลาง และหมายเลข 409 ตรงกับหมายเลขในอำเภอศรีวิไล
- (4) จากผลการสุ่มในข้อ (3) ข้างต้น จึงได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงปริมาณ 160 คน

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรที่อยู่ในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการพลิกโฉมอุดมศึกษาสู่การเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมทางสังคมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (n = 490)

พื้นที่		จำนวน ผู้เข้าร่วม	หมายเลข สำหรับสุ่ม
จังหวัด อุดรธานี	1.1 อำเภอเมือง	50	1 - 50
	1.2 อำเภอศรีธาตุ	30	51 - 80
	1.3 อำเภอหนองวัวซอ	40	81 - 120

พื้นที่		จำนวน ผู้เข้าร่วม	หมายเลข สำหรับสุ่ม
	1.4 อำเภอหนองหาน	38	121 - 158
	1.5 อำเภอบ้านดุง	30	159 - 188
จังหวัด หนองคาย	2.1 อำเภอรัตนวาปี	32	189 - 220
	2.2 อำเภอเฝ้าไร่	50	221 - 270
	2.3 อำเภอท่าบ่อ	30	271 - 300
จังหวัด หนองบัวลำภู	3.1 อำเภอเมืองหนองบัวลำภู	30	301 - 330
	3.2 อำเภอโนนสัง	30	331 - 360
	3.3 อำเภอนากลาง	20	361 - 380
จังหวัด บึงกาฬ	4.1 อำเภอศรีวิไล	50	381 - 430
	4.2 อำเภอบึงคล้า	30	431 - 460
	4.3 อำเภอพรเจริญ	30	461 - 490

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามข้อมูลความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการดำเนินโครงการฯ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 3 ระดับ คือ น้อย ปานกลาง และมาก ตามลำดับ โดยผู้วิจัยกำหนดช่วงของค่าเฉลี่ยเพื่อการแปลความหมายแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
2.34 - 3.00	ระดับมาก
1.67 - 2.33	ระดับปานกลาง
1.00 - 1.66	ระดับน้อย

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทราบและให้ความยินยอม

2.3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อการดำเนินโครงการฯ ให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 160 คน เพื่อตอบคำถามด้วยตัวเอง

2.3.3 เมื่อกลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามคืนผู้วิจัยทำการตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ กรณีที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ผู้วิจัยจะขอให้ผู้ตอบตรวจสอบและตอบให้ครบถ้วนเพื่อนำข้อมูลไปทำการวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 วิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโครงการในพื้นที่ ต่อการดำเนินโครงการฯ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) นำเสนอจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน โดยการคำนวณหามูลค่าปัจจุบันของประโยชน์สุทธิ (Net present value: NPV) อัตราส่วนระหว่างมูลค่าปัจจุบันผลประโยชน์จากโครงการต่อมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนทั้งหมด (SROI) และอัตราผลตอบแทนภายใน (Internal rate of return: IRR)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ผลลัพธ์และผลกระทบจากการดำเนินงานของหลักสูตรและชุดการเรียนรู้นวัตกรรมเกษตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่นสู่การสร้างมั่นคงทางอาหารและพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ภายใต้โครงการพลิกโฉมมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีสู่การเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมทางสังคมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น อธิบายได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ (n = 160)

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น			ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	คะแนน เฉลี่ย ($\bar{x}$)	ระดับ ความ คิดเห็น
	น้อย	ปานกลาง	มาก			
	n (%)	n (%)	n (%)			
1. หลักสูตรฯ ตรงกับความต้องการของพื้นที่	3 (1.87)	4 (2.50)	153 (95.63)	0.31	2.94	มาก
2. หลักสูตรฯ สามารถสร้างประโยชน์ต่อพื้นที่	3 (1.87)	1 (0.63)	156 (97.50)	0.28	2.96	มาก
3. การนำองค์ความรู้จากหลักสูตรฯ ไปประยุกต์ใช้	4 (2.50)	15 (9.37)	141 (88.13)	0.42	2.86	มาก
4. หลักสูตรฯ สามารถแก้ไขสภาพปัญหาของพื้นที่	1 (0.63)	25 (15.62)	134 (83.75)	0.39	2.83	มาก
5. หลักสูตรฯ มีการพัฒนาต่อเนื่อง	- (0.00)	32 (20.00)	128 (80.00)	0.40	2.80	มาก
ภาพรวมความคิดเห็น				0.36	2.88	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เข้าร่วมโครงการฯ จำนวนทั้งสิ้น 160 คนในภาพรวมส่วนใหญ่เห็นว่า หลักสูตรและชุดการเรียนรู้ฯ สามารถสร้างประโยชน์ต่อพื้นที่ระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 2.94 คิดเป็นร้อยละ 98) ตรงกับความต้องการของพื้นที่ระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 2.96 คิดเป็น ร้อยละ 98.67) สามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 2.86 คิดเป็นร้อยละ 95.33) สามารถแก้ไขสภาพปัญหาของพื้นที่ระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 2.83 คิดเป็นร้อยละ 94.33) และหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ฯ มีการพัฒนาต่อเนื่องระดับมาก (คะแนนเฉลี่ย 2.80 คิดเป็นร้อยละ 93.33) ตามลำดับ

แผนที่ผลลัพธ์ทางสังคม ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กิจกรรม ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ ซึ่งผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินงานของหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ฯ ภายใต้การดำเนินโครงการฯ ในพื้นที่กณศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนและบุคลากรในท้องถิ่นที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพสามารถขับเคลื่อนพัฒนาสังคมสู่การสร้างความมั่นคงทางอาหาร และเกษตรแม่นยำสูงที่หนุนเสริมการสร้างเศรษฐกิจชุมชนได้อย่างยั่งยืน รายละเอียดดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์แผนที่ผลลัพธ์ทางสังคมของหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ภายใต้การดำเนินโครงการฯ ในพื้นที่การณศึกษา

	ปัจจัยนำเข้า	กิจกรรม	ผลผลิต	ผลลัพธ์		ผลกระทบ
				ผู้ใช้ประโยชน์	การเปลี่ยนแปลง	
บ้านแสงบูรพา ต.หนองอี้อ้อ อ. หนองบัวลำภู จ.อุดรธานี	(1) งบประมาณ 50,000 บาท (2) บุคลากร มรภ.อุดรธานี และภาคีเครือข่าย	เพิ่มประสิทธิภาพการคัดแยกเม็ดฝ้ายโดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม	(1) บุคลากร / เกษตรกรได้รับการพัฒนาศักยภาพ (2) องค์ความรู้การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในกระบวนการผลิตเส้นใยฝ้าย (3) เครื่องอ้วฝ้าย	(1) กลุ่ม SME ทอผ้าไหม / ผ้าฝ้าย (2) สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานแห่งชาติ ที่ 18 อุดรธานี (3) พหุอุดรธานี	สามารถลดระยะเวลาและเพิ่มปริมาณในการผลิตเส้นใยฝ้ายส่งผลต่อต้นทุนการผลิตที่ลดลง	<u>ด้านสังคม</u> (1) ผู้เรียนที่เป็นกลุ่มเปราะบาง เช่น ยาวชน ผู้ว่างงาน หรือเกษตรกรรายย่อย ได้รับโอกาสในการเข้าถึงความรู้ ได้รับการพัฒนาทักษะ และพึ่งพาตนเองได้ (2) เกิดความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชนในรูปแบบการเรียนรู้ร่วมกัน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์แผนที่ผลลัพธ์ทางสังคมของหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ภายใต้
การดำเนินโครงการฯ ในพื้นที่กรณศึกษา (ต่อ)

	ปัจจัยนำเข้า	กิจกรรม	ผลผลิต	ผลลัพธ์		ผลกระทบ
				ผู้ใช้ ประโยชน์	การ เปลี่ยนแปลง	
บ้านโนนเมือง ต.โนนเมือง อ.นาแก จ.หนองบัวลำภู	(1) งบประมาณ 47,300 บาท (2) บุคลากร มรภ.อุดรธานี และภาคี เครือข่าย	การออกแบบ ติดตั้งระบบไฟฟ้า สำหรับเกษตร แบบสมาร์ทฟาร์ม	(1) บุคลากร และเกษตรกร ได้รับการพัฒนา ศักยภาพ (2) องค์ความรู้ การออกแบบ ติดตั้งระบบ ไฟฟ้าสำหรับ เกษตรแบบ สมาร์ทฟาร์ม	(1) บุคลากร และเกษตรกร ผู้ประกอบ อาชีพ เกษตรกรรม ข้าว อ้อยและ มันสำปะหลัง (2) พช. หนองบัวลำภู	เกษตรกร สามารถใช้ นวัตกรรม รูปแบบสมาร์ท ฟาร์มสู่การ เป็นเกษตรกร แม่นยำสูง	(3) ลดความ เหลื่อมล้ำในการ เข้าถึงโอกาส ทางการศึกษา และพัฒนา อาชีพ (4) เกิดการ เรียนรู้ตลอด ชีวิตและการ สร้างผู้นำ ท้องถิ่นรุ่นใหม่

	ปัจจัยนำเข้า	กิจกรรม	ผลผลิต	ผลลัพธ์		ผลกระทบ
				ผู้ใช้ประโยชน์	การเปลี่ยนแปลง	
บ้านท่าหยดน้ำร้อน อ.น้ำร้อน จ.หนองคาย	(1) งบประมาณ 50,000 บาท (2) บุคลากร มรภ.อุดรธานี และภาคี เครือข่าย	การเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรในการจัดการสุขภาพ โค-กระบือ และการใช้ยาเบื้องต้นในฟาร์ม	(1) บุคลากร และเกษตรกรได้รับการพัฒนา ศักยภาพ (2) องค์ความรู้ เทคนิคการ บังคับสัตว์ การจัดการสุขภาพ โค-กระบือและหลัก การใช้ยาในฟาร์ม	(1) กลุ่ม SME โคเนื้อนาแสง (2) กลุ่ม SME โคขุนท่าหยดน้ำร้อน (3) เกษตรผู้เลี้ยงโค-กระบือ (4) สอน.ปศุสัตว์หนองคาย (5) พช.หนองคาย	เกษตรกรสามารถดูแลสุขภาพเบื้องต้นโค-กระบือได้ ทำให้อัตราการใช้จ่ายในการจ้างสัตวบาลในการให้บริการสุขภาพ	ด้านสิ่งแวดล้อม (1) เกิดเกษตรกรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Eco-friendly farming): เช่น การปลูกพืชหมุนเวียน การทำเกษตรอินทรีย์ และ การใช้พลังงานทดแทนในการบริหารจัดการ การใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์แผนที่ผลลัพธ์ทางสังคมของหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ภายใต้การดำเนินโครงการฯ ในพื้นที่กรณีศึกษา (ต่อ)

	ปัจจัยนำเข้า	กิจกรรม	ผลผลิต	ผลลัพธ์		ผลกระทบ
				ผู้ใช้ประโยชน์	การเปลี่ยนแปลง	
บ้านโคกสำราญรุ่งเรือง อ.ศรีวิไล จ.บึงกาฬ	(1) งบประมาณ 85,000 บาท (2) บุคลากร มรภ.อุดรธานี และภาคีเครือข่าย	การผลิต และการซื้อขายนํ้า ยางสด	(1) บุคลากร และเกษตรกร ได้รับการพัฒนา ศักยภาพ (2) องค์ความรู้การผลิตนํ้ายางสด การเก็บรักษา การควบคุม คุณภาพ การหาค่า DRC และการขายนํ้ายางพารา (3) กลุ่มเกษตรกรสวนยางพารา	(1) เกษตรกรสวนยางพารา (2) การยางแห่งประเทศไทย บึงกาฬ (3) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ บึงกาฬ (4) พช. บึงกาฬ	(1) เกษตรกรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตยางพารา (2) เพิ่มมูลค่าเฉลี่ย 3-5 บาท/กก.เมื่อเทียบกับการผลิตเดิม (3) ลดมลพิษด้านกลิ่นจากการใช้กรดกำมะถันในการผลิต (1) เกษตรกรและกลุ่ม SME ในชุมชนนำองค์ความรู้ไปต่อยอดพัฒนาเกิดการหมุนเวียนเศรษฐกิจในชุมชนอย่างยั่งยืน (2) ลดการย้ายถิ่นฐานของแรงงานท้องถิ่น กระตุ้นเศรษฐกิจภายในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง	(2) มีการจัดการทรัพยากรนํ้า ดิน และพื้นที่อย่างยั่งยืน ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง (3) เกิดความตระหนักรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมในกลุ่มผู้เรียนและชุมชน ด้านเศรษฐกิจ (1) เกษตรกรและกลุ่ม SME ในชุมชนนำองค์ความรู้ไปต่อยอดพัฒนาเกิดการหมุนเวียนเศรษฐกิจในชุมชนอย่างยั่งยืน (2) ลดการย้ายถิ่นฐานของแรงงานท้องถิ่น กระตุ้นเศรษฐกิจภายในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 4 การประเมินผลกระทบทางสังคมของหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ภายใต้การดำเนินโครงการฯ ในพื้นที่กรณีศึกษา

พื้นที่ กรณีศึกษา	งบประมาณ โครงการ	ผลการประเมิน (Ex-post evaluation)		
		NPV	SROI	IRR
อ.หนองวัวซอ จ.อุดรธานี	50,000	70,628.95	1.18	9%
อ.เฝ้าไร่ จ.หนองคาย	47,300	321,697.45	4.39	75%
อ.นากลาง จ.หนองบัวลำภู	50,000	159,578.50	4.37	241%
อ.ศรีวิไล จ.บึงกาฬ	85,000	94,664.88	1.33	12%
รวม	232,300	646,569.78	11.27	337%
เฉลี่ย	58,075	161,642.45	2.82	85%

หมายเหตุ มูลค่า ณ ปี พ.ศ. 2565 คำนวณภายใต้อัตราคิดลดร้อยละ 5 ซึ่งเป็นอัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาล

จากตารางที่ 4 พบว่า หลักสูตรและชุดการเรียนรู้ ภายใต้การดำเนินโครงการฯ ในพื้นที่กรณีศึกษาทั้ง 4 พื้นที่มีค่า SROI มากกว่า 1 ทุกพื้นที่ โดยพื้นที่อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เป็นพื้นที่ที่มีค่า SROI มากที่สุด (SROI 4.39) รองลงมาคืออำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู (SROI 4.37) อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ (SROI 1.33) และอำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี (SROI 1.18) ตามลำดับ

สรุปและอภิปราย

ผลการวิเคราะห์ผลลัพธ์และผลกระทบจากการดำเนินงานของหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ ภายใต้การดำเนินโครงการฯ ในพื้นที่ที่นักศึกษาสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ฯ ในพื้นที่ต่อการดำเนินโครงการฯ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งให้เห็นถึงความสำเร็จตามเป้าหมาย และคุณค่าที่มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีได้สร้างหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นในเขตพื้นที่การบริการการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความคาดหวังต่อผลลัพธ์ (Key results) ที่กำหนดไว้เป็นจุดเน้นเชิงยุทธศาสตร์ของกลุ่มสถาบันอุดมศึกษาด้านการพัฒนาชุมชนเชิงพื้นที่ (Area-based and community engagement) ที่มุ่งเน้นการสร้างและพัฒนาบุคลากรที่มีทักษะสูงตามความต้องการของท้องถิ่น และพัฒนาท้องถิ่นด้วยองค์ความรู้และนวัตกรรม (สำนักปลัดกระทรวง อว., 2564)

2. จากการวิเคราะห์แผนที่ผลลัพธ์ สู่การสรุปเป็นผลกระทบของการขับเคลื่อนการดำเนินงานของหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ ภายใต้โครงการฯ พบว่าหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ฯ นำมาสู่การพัฒนาศักยภาพเกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจในชุมชน ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาสังคมสู่การสร้างความมั่นคงทางอาหารและเกษตรแม่นยำสูงที่หนุนเสริมการสร้างเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืน ดังที่กรมพัฒนาชุมชนกล่าวว่าฐานรากสำคัญในการพัฒนาประเทศคือการเสริมสร้างศักยภาพ “ทุนมนุษย์” อันเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ไปสู่เป้าหมายความสำเร็จของเศรษฐกิจ ฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งพาตนเองได้ (กรมการพัฒนาชุมชน, 2563) สำหรับมหาวิทยาลัยถือเป็นสถาบันที่สำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยบทบาทหลักคือการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพสูง เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและเป็นประชากรที่มีคุณภาพสามารถตอบสนองความต้องการทุกภาคส่วนภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะโลกยุคใหม่ซึ่งการจะสร้างความเปลี่ยนแปลงในสังคมได้นั้น มหาวิทยาลัยไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ในการผลิตบัณฑิตเท่านั้น จำเป็นต้องมีบทบาทในการตอบสนองต่อความต้องการของสังคม ผ่านการสนับสนุนบุคลากรของมหาวิทยาลัยที่มีความรู้และความ

เชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตรและชุดการเรียนรู้เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคม ก่อให้เกิดคุณค่าหรือผลกระทบทางสังคมทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมอันจะนำไปสู่การพัฒนาของประเทศชาติอย่างยั่งยืน (Global USR network, (2011) Vallaey, F. (2009) อ้างถึงใน ถนอมศักดิ์ ศรีจันทรา, 2562)

3. การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน (SROI) พัฒนาหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ภายใต้โครงการการขับเคลื่อนการดำเนินงานพลิกโณมมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีสู่การเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมทางสังคมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งดำเนินการระหว่างเดือนธันวาคม พ.ศ. 2565 ถึงเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2566 โดยใช้งบประมาณเฉลี่ย (Costs) ทั้งสิ้น 58,075 บาท พบว่า มูลค่าผลประโยชน์สุทธิที่เกิดขึ้น ณ วันสิ้นสุดการดำเนินโครงการฯ (Ex-post evaluation) ซึ่งกำหนดอัตราคิดลดที่ร้อยละ 5 มีค่าผลลัพธ์สุทธิเฉลี่ยที่ 161,642.45 บาท อัตราส่วนผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนเฉลี่ย 2.82 เท่า หมายความว่า การลงทุนทุก 1 บาทของโครงการฯ ผ่านหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ในพื้นที่กรณีศึกษาสามารถสร้างผลประโยชน์ทางสังคม 2.82 บาท เมื่อพิจารณาดัชนีอัตราผลตอบแทนภายในเฉลี่ยเท่ากับ 85% ซึ่งมากกว่า อัตราค่าเสียโอกาสหรืออัตราคิดลดที่กำหนดไว้ 5% แสดงให้เห็นว่าหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ที่มหาวิทยาลัยพัฒนาให้แก่ชุมชนก่อให้เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสร้างผลประโยชน์คืนสู่สังคม ซึ่งถือว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุนภายใต้งบประมาณที่ดำเนินการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ดำเนินการปฏิรูปภารกิจการจัดการศึกษาจากเดิมมุ่งเน้นเชิงผลผลิตเป็นการมุ่งเน้นเชิงผลลัพธ์ ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่เป็นปัจจัยสำคัญทำให้สามารถดึงดูดคุณค่าที่อยู่ในตัวบุคคลมาใช้ได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มต่องาน องค์การ ตลอดจนประเทศชาติ (สุรศักดิ์ ชะมารัมย์, 2560) ดังนั้น การสร้างองค์ความรู้และสร้างผู้เรียนให้เป็นนวัตกรรมทางสังคมที่เหมาะสมกับการพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนการสร้างงานในพื้นที่ให้กับบัณฑิตของมหาวิทยาลัย ผ่านการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นด้วยการฝึกอบรมให้มีความรู้และทักษะ

จนเกิดความเชี่ยวชาญ และเกิดการเรียนรู้ตลอดเวลา รวมถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ให้มีทักษะในการบริหารจัดการและสร้างอาชีพที่ยั่งยืนให้กับคนในท้องถิ่น เป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การกระจายรายได้และลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในชุมชน ซึ่งผลการดำเนินงานของหลักสูตรฯ ที่มหาวิทยาลัยพัฒนาให้แก่ชุมชนครั้งนี้ ได้สะท้อนให้เห็นถึงผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสร้างผลประโยชน์คืนสู่สังคม ซึ่งถือว่าคุ้มค่าต่อการลงทุน ภายใต้งบประมาณที่ดำเนินการ

ข้อเสนอแนะ

1. แผนที่มีผลลัพธ์สู่การสรุปเป็นผลกระทบของการพัฒนาหลักสูตรฯ เป็นการเก็บข้อมูลเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการในพื้นที่ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้ ณ ช่วงเวลาที่มีการดำเนินโครงการฯ เท่านั้น ผู้ดำเนินโครงการ หรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจต่อการบริหารงบประมาณในการจัดทำหลักสูตรหรือชุดการเรียนรู้ควรใช้ผลการวิจัยนี้ร่วมกับรายงานและหรือข้อมูลจากแหล่งอื่นๆ ประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน
2. การศึกษาครั้งนี้ ประยุกต์ใช้วิธีการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ โดยมุ่งหวังว่าผลการประเมินจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ ตลอดจนผู้ดำเนินงานขับเคลื่อนโครงการพลิกโฉมมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีสู่การเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมทางสังคมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น หรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจใช้เป็นข้อมูลสำคัญในการนำพามหาวิทยาลัยไปสู่เป้าหมายการเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด แม้ว่าผลการ ประเมินจะสะท้อนให้เห็นว่าหลักสูตรและชุดการเรียนรู้ที่มหาวิทยาลัยพัฒนาให้แก่ชุมชนก่อให้เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสร้างผลประโยชน์คืนสู่สังคม ซึ่งถือว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุนภายใต้งบประมาณที่ดำเนินการ แต่ผลดังกล่าวเป็นการประเมินหลังโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ดังนั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการประเมินผลกระทบทางสังคมจากการลงทุน (SROI) โดยจำแนกการประเมินตามระยะความสำเร็จของโครงการ ได้แก่ ก่อนการดำเนินโครงการ

(Ex-ante evaluation) ระหว่างการดำเนินโครงการ (On-going) และหลังการดำเนินโครงการ (Ex-post evaluation) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดสรรและจัดลำดับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2563). รายงานประจำปี 2563 กรมการพัฒนาชุมชน. กรมการพัฒนาชุมชน.
- ถนอมศักดิ์ ศรีจันทร์. (2562). การประเมินผลลัพธ์และผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนสำหรับงานบริการวิชาการแก่ชุมชน กรณีศึกษาโครงการสร้างองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมวิชาชีพแก่ชุมชน: การนวดเพื่อสุขภาพจังหวัดนครนายกและจังหวัดสระแก้ว. วารสารการจัดการสมัยใหม่, 17(2), 118-125.
- ยุพา ถาวรพิทักษ์. (2554). ประชากรและตัวอย่างวิธีการชักตัวอย่างและการประมาณค่า. ขอนแก่น. ภาควิชาชีวสถิติและประชากรศาสตร์ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วาสนา เลิศมะเลา และเทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. (2561). การพัฒนาองค์การสู่ความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, 9(2), 209-248.
- สำนักงานปลัดกระทรวง อว. (2564). คู่มือการประเมินการกำหนดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับปรับปรุง) พ.ศ. 2564. สำนักงานปลัดกระทรวง อว.
- สุรศักดิ์ ชะมารัมย์. (2560). การจัดการทุนมนุษย์: ความหมาย ความสำคัญ วิวัฒนาการ และแนวโน้ม. วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 2(1), 56-67.

Author

Dr. Exkarach Deenang

Faculty of Education, Udon Thani Rajabhat University

64 Thahan Rd., Mak Khaeng Sub-district, Mueang Udon Thani, 41000

Tel: 088-5631001 Email: exkarach@udru.ac.th

Assistant Professor Dr. Sawitree Boonmee

Faculty of Management Science, Udon Thani Rajabhat University

64 Thahan Rd., Mak Khaeng Sub-district, Mueang Udon Thani, 41000

Tel: 081-7175505 Email: sawitree.udru@gmail.com

Ms. Teeraporn Paisan

Research and Development Institute, Udon Thani Rajabhat University

64 Thahan Rd., Mak Khaeng Sub-district, Mueang Udon Thani, 41000

Tel: 086-0547059 Email: teeraporn.rdi@udru.ac.th

กระบวนการสร้างความรุนแรงในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์

The Process of Creating Violence in S.E.A. Write Award-Winning Short Stories

ไพลิน อินคำ^{1*} / วชรินทร์ แก่นจันทร์² / คงมร เหมรัตน์รักษ์³ /

วรัญญา ยิ่งยงค์ศักดิ์⁴ / ศราวุธ หล่อดี⁵

Phailin inkham / Vajrindra Kaencandra / Khongamon Hemmaratrak /

Warunya Yingyoungsak / Sarawut Lordee

^{1,2,3,4,5}คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

School of Liberal Arts, University of Phayao

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 26 พฤศจิกายน 2567

ปรับปรุงแก้ไข: 8 มีนาคม 2568

ตอบรับตีพิมพ์: 28 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กระบวนการสร้างความรุนแรงที่ปรากฏในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ โดยใช้แนวคิดความรุนแรงของโยฮัน กัลตุง (Johan Galtung, 1996) และแนวคิดกระบวนการสร้างความรุนแรงของวชรินทร์ แก่นจันทร์ (2560) มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการสร้างความรุนแรงในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พบทั้งหมด 5 กระบวนการ คือ 1) การสร้างความชอบธรรม 2) การสร้างให้เป็นชายขอบ/คนอื่น 3) การลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 4) การทำให้เป็นสินค้า และ 5) การเพิ่ม

หรือลดอัตลักษณ์ นอกจากนี้ยังพบลักษณะการสร้างเสริมความรุนแรงที่ใช้หลายกระบวนการร่วมกัน เช่น การลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ร่วมกับการสร้างความชอบธรรม, การลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ร่วมกับการสร้างความเป็นชายขอบ/คนอื่น การสร้างความชอบธรรมร่วมกับการสร้างความเป็นชายขอบ/คนอื่น และการสร้างความชอบธรรมร่วมกับการทำให้เป็นสินค้า

คำสำคัญ : กระบวนการสร้างความรุนแรง, เรื่องสั้น, รางวัลซีไรต์

Abstract

This research aims to analyze of creating violence, which portrayed in short stories that have received the S.E.A. Write Award, using Johan Galtung's (1996) concept of violence and Watcharin Kaenchan's (2017) as the framework of creating violence as the analytical framework.

The findings reveal five main processes through which violence is constructed in these S.E.A. Writing Award works: (1) legitimization, (2) marginalization/othering, (3) devaluation of human dignity, (4) commodification, and (5) identity alteration. Moreover, the study finds that these processes often co-occur. For example, devaluation of human dignity is combined with legitimization, or with marginalization/othering; legitimization is also found alongside marginalization/othering, and with commodification.

Keyword: Processes of creating violence, Short Stories, S.E.A. Write Award

บทนำ

“เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงมี เมื่อสิ่งนี้เกิด สิ่งนี้จึงเกิด เมื่อสิ่งนี้มี สิ่งนี้จึงไม่มี เมื่อสิ่งนี้ดับ สิ่งนี้จึงดับ” (พุทธทาสภิกขุ, 2516: 297) ข้อความข้างต้น สะท้อนให้เห็นถึงปรัชญาทางพระพุทธศาสนาเรื่องเหตุและผล ที่สามารถอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม โดยเฉพาะพฤติกรรมความรุนแรงที่เกิดขึ้นล้วนมีสาเหตุมาจากความขัดแย้ง ความขัดแย้งนำมาซึ่งความรุนแรงหรือสนับสนุนให้เกิดความรุนแรงตามมา ปัจจุบันความรุนแรงปรากฏทางสื่อประเภทต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น โทรศัพท์ หนังสือพิมพ์ สื่อออนไลน์ เป็นต้น หรือจากสถานการณ์จริง นอกจากนี้ความรุนแรงยังถูกถ่ายทอดและผลิตซ้ำผ่านวรรณกรรม จึงมีนักวิชาการหลายท่านให้ความสนใจในประเด็นดังกล่าว เช่น ในงานวิจัยของ ระพี อุทัยฤๅตระกูล (2551) ที่ได้ศึกษาวรรณกรรมในอดีตเรื่อง ความรุนแรงในวรรณคดีเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน พบว่า ความรุนแรงในเสภาขุนช้างขุนแผนนั้นปรากฏทั้งเรื่อง ผู้แต่งได้สร้างสาเหตุ ที่มา และผลของการกระทำความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับตัวละครอย่างสมเหตุสมผลและมีความสมจริง ทั้งในแง่ของตัวบทที่ช่วยสร้างอารมณ์สะท้อนใจ ความเข้มข้น และสีสัน วรรณกรรมพื้นบ้านปรากฏในงานวิจัยของ วชิรินทร์ แก่นจันทร์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องวาทกรรมความรุนแรงในนิทานพื้นบ้านล้านนา พบว่า ในนิทานพื้นบ้านล้านนาปรากฏความรุนแรงทางตรง เชิงโครงสร้าง และเชิงวัฒนธรรม รวมทั้งมีกระบวนการสร้างความรุนแรงด้วยการสร้างตัวละครให้เป็นชายขอบ การลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเพิ่มหรือลดอัตลักษณ์ การทำให้เป็นสินค้า และการสร้างความชอบธรรม วรรณกรรมร่วมสมัยปรากฏในงานวิจัยของ รสริน ดิษฐบรรจง (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ภาพสะท้อนความรุนแรงในครอบครัวที่ปรากฏในนวนิยายครอบครัวไทย โดยมีงูวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาในการนำเสนอภาพสะท้อนความรุนแรงด้วยการใช้ถ้อยคำว่ากล่าว ต่ำทอ ดุฎก เหยียดหยาม การใช้แววตา น้ำเสียงประกอบถ้อยคำ และการกระทำความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจ ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวถูกกำหนดโดยเพศสภาพและอำนาจชายเป็นใหญ่ ความรุนแรงนั้นจึงมีส่วนสัมพันธ์กับอำนาจ โดยเฉพาะอำนาจทางโครงสร้างของสังคม ดังปรากฏในงานวิจัยของ

วชิรวิทย์ คนทา (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ความรุนแรงเชิงโครงสร้างในเรื่องสั้นที่ผ่านการคัดเลือกให้เข้ารับการตัดสินรอบสุดท้ายเพื่อรับรางวัลซีไรต์ประจำปี 2560 พบความรุนแรงเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เอื้อประโยชน์ให้ผู้มีอำนาจในสังคม ทางอำนาจการปกครองของรัฐที่เอารัดเอาเปรียบ ทางสถานะและบทบาทของอภิสิทธิ์ชน ชายเป็นใหญ่ และระบบอาวุโส และระบบการศึกษาที่มีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในวรรณกรรมของนักวิชาการที่ไดยกตัวอย่างมาข้างต้น สรุปได้ว่าในงานวรรณกรรมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพบความรุนแรงใน 3 ลักษณะ ได้แก่ ความรุนแรงทางตรง ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง และความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม ซึ่งลักษณะของความรุนแรงปรากฏขึ้นทั้งร่างกายและจิตใจส่งผลกระทบต่อบุคคล กลุ่มคน หรือครอบครัว โดยมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งและอำนาจทางสังคม ทั้งนี้ในวรรณกรรมพื้นบ้านได้ถ่ายทอดปรากฏการณ์ของกระบวนการสร้างความรุนแรงในแต่ละลักษณะอีกด้วย

การศึกษาในประเด็นของความรุนแรงในวรรณกรรมมีความน่าสนใจอย่างยิ่ง โดยเฉพาะวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ (S.E.A. Write) เพราะเป็นวรรณกรรมที่เข้าถึงได้ง่าย ประกอบกับการได้รับรางวัลที่คนในสังคมให้การยอมรับจึงมีอิทธิต่อผู้อ่านในวงกว้าง และมีประเด็นของความรุนแรงแฝงในตัวบทอันเป็นกระแงสะท้อนภาพของสังคมในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี การวิจัยนี้ได้ยกตัวอย่างความรุนแรงที่ปรากฏในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ ดังตัวอย่างเรื่อง ขุนทอง...เจ้าจะกลับเมื่อฟ้าสาง ตอน เธอยังมีชีวิตอยู่ อย่างน้อยในใจฉัน

...เคราะห์ร้ายเหลือเกินที่เราได้รัฐบาลที่ตัดสินใจอะไรแทบจะไม่ได้เลยนั้นมาเพิ่มความมืดดำเป็นเงาคลุมประชาธิปไตย ก่อสถานการณ์ให้ทรุดหนัก เลว และสับสน

...เหมือนพายุที่ระเบิด ส่ำแดงฤทธิ์อันหยาบซ้ำหลังตั้งเค้าให้ท้องฟ้ามีมืดมาแล้วก็นานนักหนา และเหมือนเปลวไฟที่ไหม้ร้อนทำลายผลาญพร่าสรรพสิ่งนานาอยู่ที่ไหนสักแห่ง ผมรับรายงานข่าวเช้าวันนี้เหมือนกับที่กล่าวมาแล้วนั้นแทบจะทุกบรรทัด มีความตายด้วย หยาดน้ำตาเรียงรายไหลเป็นทางอยู่ในที่แห่งนั้น (อัศศิริ ธรรมโชติ, 2555: 6)

จากตัวอย่าง เป็นการต่อต้านของกลุ่มนักศึกษาต่อการเมืองการปกครองของรัฐบาลจนเป็นสาเหตุของการชุมนุมประท้วง จากการที่ “รัฐบาลที่ตัดสินใจอะไรแทบจะไม่ได้เลย” รวมทั้งภาครัฐกระทำความรุนแรงใช้อำนาจในการสั่งการให้สลายการชุมนุมด้วยอาวุธ “ระเบิด” จนกระทั่ง “เปลวไฟที่ไหม้ร้อนทำลายผลาญปราสาทสิ่งนาา” ถือเป็นความรุนแรงในการทำลายทรัพย์สินและเป็นความรุนแรงทางตรงโดยมุ่งทำลายชีวิตของกลุ่มนักศึกษา “มีความตายด้วยหยาดน้ำตาเรียงรายไหลเป็นทางอยู่ในที่แห่งนั้น” สะท้อนให้เห็นกระบวนการสร้างความรุนแรงผ่านอำนาจของรัฐบาลที่สร้างความชอบธรรมในการใช้กฎหมายลงโทษผู้ชุมนุมด้วยการลดทอนคุณค่า มองว่ากลุ่มนักศึกษาไม่ใช่คน และเป็นการลดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ผ่านสิ่งที่เรียกว่า ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง

ความรุนแรงที่ปรากฏในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ข้างต้น พบว่าความรุนแรงนั้นมีกระบวนการสร้างผ่านอำนาจและความชอบธรรมของตัวละคร เพื่อกดทับคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การศึกษากระบวนการสร้างความรุนแรงในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์จึงมีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นดังกล่าวปรากฏจำนวนน้อยและความรุนแรงไม่สามารถเกิดขึ้นเองได้ หากปราศจากปรากฏการณ์ทางสังคมหรือกระบวนการทางสังคมสนับสนุนให้ตัวละครแสดงพฤติกรรมความรุนแรงออกมา การวิจัยในครั้งนี้เพื่ออธิบายกระบวนการสร้างความรุนแรงในแต่ละลักษณะ ตลอดจนให้ผู้สนใจในประเด็นของความรุนแรงเกิดความเข้าใจและเป็นแนวทางในวิเคราะห์งานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์กระบวนการสร้างความรุนแรงที่ปรากฏในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านข้อมูล เป็นการวิเคราะห์งานวรรณกรรมประเภทเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลซีไรต์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524-2566 จำนวน 15 เล่ม ได้แก่ ขุนทองเจ้าจะกลับมา เมื่อฟ้าสาग ขอยเดียวกัน ก่อทองทราย อัญมณีแห่งชีวิต ครอบครัวยุคทอง แผ่นดินอื่น สิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคน ความน่าจะเป็น เจ้าหญิง เราหลงลืมอะไรบางอย่าง แดดะเข้าร้อน เกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ สิ่งไหนนอกคอก คินปีเสือและเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ และด้วยรักและผูกพัน รวมทั้งสิ้น 177 เรื่อง

ขอบเขตด้านทฤษฎี ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีความรุนแรง (Violence Theory) ของโยฮัน กัลตุง (Johan Galtung, 1996) เป็นทฤษฎีหลักในการวิเคราะห์ความรุนแรงใน 3 ลักษณะ คือ 1) ความรุนแรงทางตรงหรือความรุนแรงทางกายภาพ (Direct Violence) เป็นความรุนแรงที่มีตัวกระทำที่มาจากบุคคลโดยการทำให้ศักยภาพของมนุษย์สะดุดหยุดลงทั้งทั้งร่างกายและจิตใจ 2) ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (Structure Violence) เป็นความรุนแรงที่มีผู้กระทำจากโครงสร้างของสังคมเป็นตัวแปรหรือตัวแทนจากโครงสร้างนั้น สะท้อนการมีอยู่และการปรากฏในรูปแบบของอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน และ 3) ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม (Cultural Violence) เป็นความรุนแรงที่เกิดจากระบบความเชื่อหรือข้อปฏิบัติที่ยึดถือในสังคมที่ให้ความชอบธรรมกับการเอารัดเอาเปรียบ คอยค้าจนให้สังคมยอมรับความรุนแรงประเภทต่าง ๆ ทั้งการทำร้ายร่างกายและจิตใจระหว่างคนในสังคม (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2553: 227-228)

ส่วนการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความรุนแรง ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดกระบวนการสร้างความรุนแรงของวชิรินทร์ แก่นจันทร์ (2560) เป็นแนวคิดหลักในการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความรุนแรงทั้ง 5 กระบวนการ ได้แก่ 1) การสร้างความชอบธรรม เป็นกระบวนการสนับสนุนให้อำนาจทางสังคม ความเชื่อ หรือวัฒนธรรม เอารัดเอาเปรียบความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดความรุนแรงประเภทอื่น ๆ ตามมา 2) การสร้างให้เป็นชายขอบ/คนอื่น เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลหรือกลุ่มคนมีฐานะ

ด้อยกว่าคนกลุ่มใหญ่ โดยการกีดกัน เอารัดเอาเปรียบ และถูกสังคมจัดให้อยู่ในตำแหน่งที่กำหนดไว้เป็นส่วนหรือแยกออกจากกันเด็ดขาด รวมทั้งสร้างความเข้าใจผิดเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของสังคม และผู้มีอำนาจสามารถจัดการสิ่งต่าง ๆ ได้ หากสิ่งเหล่านั้นเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานของสังคม 3) การลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นกระบวนการลดคุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์ให้ต่ำลงผ่านอำนาจทางสังคม โดยการเปรียบเทียบชีวิตของมนุษย์กับวัตถุหรือสิ่งอื่น ๆ เป็นสนับสนุนการกระทำความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจอย่างชอบธรรม 4) การทำให้เป็นสินค้า เป็นการตกลงต่อรอง แลกเปลี่ยน ซื้อขายสิ่งใด ๆ ให้กลายเป็นสินค้า หรือมีลักษณะคล้ายสินค้า โดยมักจะเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ทางเพศ เช่น ผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุทางเพศที่สามารถซื้อขาย แลกเปลี่ยน หรือทำให้กลายเป็นสินค้าของผู้ให้บริการ แสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์ปิตาธิปไตยที่ให้ความสำคัญกับเพศชาย และ 5) การเพิ่มหรือลดอัตลักษณ์ เป็นการสร้างให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีอัตลักษณ์เฉพาะ โดยมีการเพิ่มจากอัตลักษณ์เฉพาะหรือลดจากอัตลักษณ์เฉพาะ ซึ่งการลดและการเพิ่มอัตลักษณ์ดังกล่าว แม้ว่าจะทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเปลี่ยนอัตลักษณ์ไปจากเดิมก็ไม่สามารถทำให้ได้ศักดิ์ศรีเทียบเท่าคนกลุ่มใหญ่ในสังคม หรือคนปกติ แต่กระบวนการดังกล่าวเป็นการสนับสนุนให้เกิดความรุนแรงในระดับต่าง ๆ

2. ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

1. ศึกษา รวบรวมเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสำนวนวลีไร้דת ทฤษฎีความรุนแรง และแนวคิดกระบวนการสร้างความรุนแรงของนักวิชาการ

2. การรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 ศึกษาเรื่องสำนวนวลีไร้דת จำนวน 15 เล่ม รวม 177 เรื่อง

2.2 ทำการบันทึกข้อมูลความรุนแรงที่ปรากฏในเรื่องสำนวนวลีไร้דת ตามทฤษฎีความรุนแรงของ โยฮัน กัลตุง (Johan Galtung, 1996) ใน 3 ลักษณะ คือ ความรุนแรงทางตรง ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง และความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์สาเหตุหรือปัจจัยที่สนับสนุนให้เกิดเป็นความรุนแรงในแต่ละลักษณะ ตามแนวคิดกระบวนการสร้างความรุนแรงของ วัชรินทร์ แก่นจันทร์ (2560) ใน 5 กระบวนการ คือ 1) การสร้างความชอบธรรม 2) การสร้างให้เป็นชายขอบ/คนอื่น 3) การลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 4) การทำให้เป็นสินค้า และ 5) การเพิ่มหรือลดอัตลักษณ์ จากนั้นทำการสรุปผล อภิปรายผล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์กระบวนการสร้างความรุนแรงที่ปรากฏในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ พบกระบวนการสร้างความรุนแรงใน 5 กระบวนการ ได้แก่ การสร้างความชอบธรรม การสร้างให้เป็นชายขอบ/คนอื่น การลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การทำให้เป็นสินค้า และการเพิ่มหรือลดอัตลักษณ์ ดังนี้

1. การสร้างความชอบธรรม เป็นกระบวนการสนับสนุนให้อำนาจทางสังคม ความเชื่อ หรือวัฒนธรรม เอารัดเอาเปรียบความเป็นมนุษย์ ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดความรุนแรงประเภทอื่น ๆ ตามมา ดังตัวอย่างเรื่อง อสรพิษและและเรื่องอื่น ๆ ตอน อสรพิษ ตัวอย่างที่ 1.1

...ทรงวาดเป็นคนทรงเจ้า เขาเป็นชายวัยกลางคนอายุประมาณห้าสิบปี ร่างเตี้ย ลำตัวไปด้วยมัดกล้ามเนื้อ ผิวสีดำนสนิท แต่ก่อนเค้าชื่อนายवादหรือไ้วาดเท่านั้น แต่แล้ววันหนึ่งเมื่อห้าปีก่อน เขาก็บอกกับทุกคนในหมู่บ้านว่า วิญญาณศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าแม่แพรกหนามแดงมีความประสงค์จะให้เขาเป็นร่างทรง และเขาเป็นเพียงผู้เดียวที่สามารถอันเชิญวิญญาณของเจ้าแม่ให้มาประทับทรงในร่างของเขาเมื่อใดก็ได้ ผู้คนจำนวนมากทั้งในแพรกหนามแดงและหมู่บ้านใกล้เคียงเชื่อเขา... ทรงวาดจึงเป็นคนที่มีอำนาจและอิทธิพลมากที่สุดคนหนึ่งในหมู่บ้าน และเขาก็พร้อมที่จะใช้อำนาจและอิทธิพลของเขาเสมอ ในทุ่งแพรกหนามแดง มีที่ดินว่างร้างอยู่หลายแปลง ถูกระบุว่าเป็นที่ดินสำหรับใช้เพื่อ

สาธารณประโยชน์ แต่ทรงวาดก็ได้เข้าครอบครองที่ดินเปล่าเหล่านี้โดยพลการ เข้าไป
ล้อมรั้ว ปลุกต้นไม้ เพื่อหวังจะได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินเหล่านั้น...เพื่อจะจะสามารถกล่าวอ้าง
กับเจ้าพนักงานที่ดินในที่สุดว่า เนื่องจากเขาได้ใช้ประโยชน์จากที่ดินเหล่านั้นมานาน
แล้ว เมื่อมีการออกเอกสารสิทธิ เขาจึงสมควรได้รับเอกสารสิทธิแต่เพียงผู้เดียว
(แผนอรรถาธิบาย, 2557: 15-16)

จากตัวอย่างข้างต้น ปรากฏความเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติที่ตัวละครอย่าง “ทรงวาด” ได้แอบอ้างว่าตนเองมีอิทธิฤทธิ์เหนือธรรมชาติโดยเป็นร่างทรงของ “วิญญาณศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าแม่แพรกหนามแดงมีความประสงค์จะใช้เขาเป็นร่างทรง” ทำให้ได้รับสิทธิ อำนาจ และการยอมรับจากชาวบ้านให้มีสถานะทางอาชีพในฐานะ “ร่างทรง” ควรแก่การเคารพนับถือ ทำให้ “ผู้คนจำนวนมากทั้งในแพรกหนามแดงและหมู่บ้านใกล้เคียงเชื่อเขา” ถือเป็นการสร้างความชอบธรรมในการเป็น “ร่างทรง” และใช้อำนาจกระทำ ความรุนแรงด้านการประทุษต่อทรัพย์สินวิธีที่มีขอบด้วยกฎหมาย โดยการครอบครองที่ดินรกร้างให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง เนื่องจาก “ในทุ่งแพรกหนามแดงมีที่ดินว่างร้างอยู่หลายแปลง ถูกระบุว่าเป็นที่ดินสำหรับใช้เพื่อสาธารณประโยชน์ แต่ทรงวาดก็ได้เข้าครอบครองที่ดินเปล่าเหล่านี้โดยพลการ เข้าไปล้อมรั้ว ปลุกต้นไม้ เพื่อหวังจะได้กรรมสิทธิ์ในที่ดินเหล่านั้น...เขาได้ใช้ประโยชน์จากที่ดินเหล่านั้นมานานแล้ว เมื่อมีการออกเอกสารสิทธิ เขาจึงสมควรได้รับเอกสารสิทธิแต่เพียงผู้เดียว” ซึ่งการสร้าง ความชอบธรรมนั้นยังเป็นการแสดงถึงความรุนแรงเชิงโครงสร้างทางอาชีพ “ร่างทรง” ที่กระทำต่อรัฐในการใช้ช่องว่างทางกฎหมายในการครอบครองที่ดินรกร้างให้เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเอง นอกจากนี้ยังพบความความเชื่อในเรื่องเหนือธรรมชาติที่ส่งผลให้เกิดความรุนแรงต่อทรัพย์สิน ดังตัวอย่างเรื่อง แดดเขาร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ ตอน หนุมานเหยียบเมือง

ตัวอย่างที่ 1.2

ใช่แล้ว ผมกลายร่างเป็นหนุมานแสดงอิทธิฤทธิ์ ทำลายพิธีที่หน้าศาลหลักเมืองรวมทั้งพิธีบนหอสูงนั้นด้วย ผมจะหัวเราะก๊อง แล้วประกาศเสียงดังว่ากูคือหนุมานตัวจริงเอาให้ร่างทรงและพราหมณ์ในพิธีตะลึง จากนั้นก็แผลงฤทธิ์ต่อ หักบายศรีให้หมดทุกยอด

ดอกไม้จะหวานให้ทั่วสนาม จะรื้อรูปปั้นพระพรหมลงมากองกับรองเท้า จะจุดไฟแล้วเผา
ทุกอย่างเหมือนคราวหนุมานเผากรุงลงกา ผมมันลูกคนลายโรง เป็นหนุมานด้วย ทำลาย
ทุกอย่างให้ราบคาบด้วยพละกำลังมหาศาล แล้วยืนดูผลงานด้วยความสะใจ ก่อนจะเหาะหนี
ตอนนี้ผมคล้ายจะเป็นลม ตาพร่ามัว แต่พอเห็นสีหน้าของพระครูผู้เป็นเจ้าของพิธี
รวมทั้งคนในพิธีที่หันมาด้วยใบหน้าคล้ายถูกผีหลอก ผมกระโจนพรวดถึงประรำพิธี
เตะที่เดียวบายศรีขาดทั้งเก้ายอด ยกโต๊ะเครื่องเซ่นทุ่มไปยังกลุ่มพรหมณ์ รื้อทำลายข้าว
ของทุกอย่าง (จเด็จ กำจรเดช, 2555: 203)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงให้เห็นถึงการใช้ความเชื่อในการอ้างตนเป็นผู้มี
อิทธิฤทธิ์ “หนุมาน” สะท้อนความรุนแรงในรูปแบบหนึ่งที่เป็นความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม
ทางความเชื่อใช้ความชอบธรรมในการทำลายทรัพย์สิน โดยกระทำการ “หักบายศรีให้
หมดทุกยอด” “เตะที่เดียวบายศรีขาดทั้งเก้ายอด ยกโต๊ะเครื่องเซ่นทุ่มไปยังกลุ่ม
พรหมณ์ รื้อทำลายข้าวของทุกอย่าง” ซึ่งเป็นหนึ่งในกระบวนการใช้อำนาจเหนือ
ธรรมชาติในการกระทำความรุนแรงต่อทรัพย์สิน

2. การสร้างให้เป็นชายขอบ/คนอื่น เป็นกระบวนการที่ทำให้บุคคลหรือกลุ่ม
คนที่มีฐานะด้อยกว่าคนกลุ่มใหญ่ โดยการกีดกัน เอารัดเอาเปรียบในการเข้าถึงทรัพยากร
ขั้นพื้นฐาน และถูกสังคมให้อยู่ในตำแหน่งที่กำหนดไว้เป็นส่วนส่วนหรือแยกออกจากกัน
เด็ดขาด รวมทั้งสร้างความเข้าใจผิด เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของสังคมและผู้มีอำนาจ
สามารถจัดการสิ่งต่าง ๆ ได้ หากสิ่งเหล่านั้นเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานของสังคม เช่น
การแบ่งแยกกลุ่มชาติพันธุ์และเขตแดนจากอำนาจทางรัฐ การเบียดขับกลุ่มชาติพันธุ์
จากความเชื่อทางศาสนา (วัชรินทร์ แก่นจันทร์, 2561: 14) ดังตัวอย่างเรื่อง คีนปีเสือ
และเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ ตอน ขาวว่านกจะมา

ตัวอย่างที่ 2.1

เขากล่าวถ้าปีนต้นไม้ขึ้นไปแล้วเห็นรถยนต์วิ่งบนถนนลาดยางไกลๆ เสียงดนตรีที่
แว่วมาจากวิทยุในรถนั้นเป็นสัญญาณบอกว่ารอดจากเขมรแดงแล้ว ใครโชคดียังได้เข้าไป
เป็นคนอื่นในประเทศไทย ซึ่งตอนนั้นไม่ใช่ประเทศตัวเองเสียแล้ว เกาะกงกลายเป็นของ

เขมรในชั่วข้ามคืน คนที่เคยเป็นไทยจู่ ๆ ก็ไม่ใช่คนไทย ความจริงไม่ใช่ตั้งแต่ก่อนหน้านี้ เพียงแต่ยังไม่มีใครรู้ แค่ถูกเปลี่ยนสัญชาติฝรั่งเศส เปลี่ยนอีกที่เป็นเขมร แต่พวกนั้นก็ไม่ใช่เป็นอีก เอ็งพูดไทยเอ็งก็ตาย ข้าวสารแพงกว่าทอง ผู้ขายถูกบังคับทำงานหนัก ข้าวสารตืดนิวมาส์เม็ด ก็จะโดนยิง ผู้หญิงโดนข่มขืน ใครยังจะอยากอยู่ที่นั่น (เจเดจ กำจรเดช, 2563: 70)

จากตัวอย่าง เป็นการสร้างให้เป็นชายขอบ/คนอื่นผ่านเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ในประวัติศาสตร์ที่กล่าวถึงเกาะกงที่เคยเป็นอาณานิคมของประเทศไทยหลังจากอยู่ภายใต้ อำนาจของเขมรทำให้ “เกาะกงกลายเป็นของเขมรในชั่วข้ามคืน คนที่เคยเป็นไทยจู่ ๆ ก็ไม่ใช่คนไทย” กลุ่มเขมรยึดพื้นที่เกาะกงโดยใช้อำนาจเบ็ดเสร็จในการแบ่งแยกชาติพันธุ์ ทำให้คนไทยถูกกวาดต้อนไปใช้แรงงานและถูกกลืนรสนิยมสิทธิเสรีภาพ หากมีการแสดงออก ด้วยการที่ “เอ็งพูดไทยเอ็งก็ตาย” รวมทั้งถูกเอารัดเอาเปรียบในการเข้าถึงปัจจัยในการดำรงชีพทำให้ “ข้าวสารแพงกว่าทอง” ถูกกดขี่ ข่มเหง และกระทำความรุนแรงต่อร่างกาย จนกระทั่งมีการหนีอพยพ เนื่องจาก “ผู้ขายถูกบังคับทำงานหนัก ข้าวสารตืดนิวมาส์เม็ดก็จะโดนยิง ผู้หญิงโดนข่มขืน” ตัวละครไม่สามารถโต้กลับความรุนแรงดังกล่าว ได้ทำได้เพียงการสยบยอมเท่านั้น แสดงให้เห็นว่ากลุ่มคนไทยมีอำนาจน้อยกว่าเขมรจึงถูกลดคุณค่าและศักดิ์ความเป็นมนุษย์ด้วยการกดขี่ คุกคาม และเบียดขับให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวเป็นคนอื่นในสังคมจึงจำยอมต้องอพยพไปที่อื่น นอกจากนี้ยังปรากฏการสร้างให้เป็นชายขอบ/คนอื่น ผ่านการปลูกฝังความเชื่อและค่านิยมที่ผิด ดังตัวอย่างเรื่อง แผ่นดินอื่น ตอน แมวแห่งบูเกะกรือซอ

ตัวอย่างที่ 2.2

ที่ผมกล่าวเข่นนี้ก็ด้วยวัยเด็กผมถูกสอนให้เกลียดกลัวมุสลิม ตอนเป็นเด็ก-ยาม ร้องไห้งอแง ผู้ใหญ่จะชู้เรวาวระวังให้ตี เดี๋ยวพวกแขกจะมาฆ่าพุงควักตับไตไปกิน ทำให้เรากลัวจับจิต มีความเชื่อข้อหนึ่งซึ่งผมจำฝังใจมากระทั่งโตใหญ่ว่าศาสนาอิสลามสอนให้ คนฆ่าสัตว์ เพราะเชื่อว่าช่วยให้สัตว์เหล่านั้นพ้นจากห้วงทุกข์ ได้ไปเกิดบนสวรรค์ ผมไม่แน่ใจว่าเป็นผู้ใหญ่คนใดที่สอดใส่ทัศนคตินี้ ๆ ให้เข่นนั้น มันทำให้ผมวาดภาพมุสลิมเป็น

ว่าหมิ่นพินชาติ กระทั่งโตเป็นผู้ใหญ่จึงได้มองเห็นว่า เพราะผมเกิดในช่วงกระแสโจรแบ่งแยกดินแดนเริ่มรุนแรง ปฏิเสธไม่ได้เลยว่าผู้ซึ่งได้รับผลจากการโหมโฆษณาทางการเมืองมากที่สุดคือเด็ก ๆ ผมใช้เวลาหลายปีกว่าจะขจัดความคิดอยากกวาดล้างมุสลิมให้หมดสิ้นจากโลกออกไปได้ เช่นเดียวกับที่ไม่กี่ปีต่อมา ผมมีความเชื่ออย่างจริงจังว่า คอมมิวนิสต์ใช้คนโง่หนาแทนควาย ความที่เห็นภาพโฆษณาสื่อเรื่องราวเช่นนี้ติดตัวทุกคร้วเรือน (กนกพงศ์ สงสมพันธุ์, 2562: 118)

จากตัวอย่าง เป็นการสร้างตัวละครให้เป็นชายขอบ/คนอื่น ผ่านการปลูกฝังความเชื่อและค่านิยมด้านศาสนาที่ “ผู้ใหญ่จะเชื่อว่าจะรังให้ดี เดียวพวกแขกจะมาฆ่าพวกควักตับไตปอกิน ทำให้เรากลัวจับจิต” เด็กจึงหวาดกลัวชาวมุสลิม รวมทั้งสร้างความเข้าใจผิดว่า “ศาสนาอิสลาม สอนให้คนฆ่าสัตว์เพราะเชื่อว่าช่วยให้สัตว์เหล่านั้นพ้นจากห่วงทุกข์ ได้ไปเกิดบนสวรรค์” ซึ่งเป็นการสร้างความชอบธรรมในฐานะผู้ใหญ่สั่งสอนค่านิยมที่ผิดต่อเด็ก ทำให้เด็กเกิดภาพลักษณ์ทางลบต่อชาวมุสลิม รวมทั้งโครงสร้างของรัฐยังใช้พื้นที่ทางสื่อโฆษณาทางการเมืองในการแสดงความรุนแรงต่อทัศนคติของเด็ก โดยการนำเสนอข่าวทางลบที่ว่า “กลุ่มคอมมิวนิสต์ใช้คนโง่หนาแทนควาย” จึงเป็นการกระทำเพื่อเบียดขับให้กลุ่มคนดังกล่าวเป็นคนชายขอบของสังคม ด้วยชุดความคิดที่มีแนวปฏิบัติที่ผิดแผกออกไปจากปกติ กระทั่งไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ส่งผลให้เกิดความรังเกียจ ความกลัว และมีทัศนคติด้านลบที่สนับสนุนให้ใช้ความรุนแรงด้วยการ “อยากกวาดล้างมุสลิมให้หมดสิ้นจากโลกออกไปได้” ถือเป็นความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมด้านความเชื่อทางศาสนาที่เบียดขับให้ชาวมุสลิมเป็นคนอื่นของสังคม

3. การลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นการลดคุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์ให้ต่ำลง โดยใช้อำนาจปิตาธิปไตยในการกดทับผู้หญิง การใช้อำนาจทางเศรษฐกิจในการลดคุณค่าทางอาชีพ โดยเปรียบเทียบชีวิตของมนุษย์กับวัตถุ หรือสิ่งอื่น ๆ โดยเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการกระทำความรุนแรงต่อร่างกายและจิตใจอย่างชอบธรรม ดังตัวอย่างเรื่อง ด้วยรักและผูกพัน ตอน ผู้ให้กำเนิด

ตัวอย่างที่ 3.1

“ถ้ามีหลานชายให้ได้ ก็อย่าขอโทษเลย” หญิงชราพูดเรียบ ๆ ... เธออยาก
ให้คนตรงหน้าตัววาดแหและก่นด่าเธอเสียยิ่งกว่าถูกมองด้วยความขยะแขยงราวกับเธอ
เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจเหลือประมาณแบบนี้

“ม้า หนูขอโทษ หนูอยากมีลูกชาย มีหลานชายให้ม้า ...

“แล้วลูกหนูล่ะม้า?”

“ผู้หญิง เก็บไว้ก็ไร้ค่า” เพียงเท่านั้นที่หญิงชราตอบกลับมา...

คว้นสีชมพูบางล่องลอยในอากาศ กลิ่นหอมหวานอบอวลในห้องทำให้เธอผ่อนคลาย แต่
ทันใดนั้น ประตูก็เปิดออก ร่างกายเธอเหม็งตึงอีกครั้ง เหมือนเหยื่อที่รับรู้ถึงการปรากฏของผู้ล่า

หญิงสาวรับรู้ถึงรสหวานแปร่งในปาก คำถามมากมายผุดพรายในความคิด
เมื่อมือที่อยู่ตรงกลางของเธอคลายออก เธอหุบปากสนิท ของเหลวประหลาดนั้นไหลเข้าสู่
ร่างกายของเธอเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

“ม้าได้ยาดีมา” แม่สามีพูด...

ในห้องสี่เหลี่ยม มีเพียงเสียงกระทบกันของผิวกาย เขาและเธอไม่ได้มองหน้ากัน ความรู้สึก
และอารมณ์ถูกทำให้เจียบไป ไม่มีความเจ็บ ไม่มีความเสียวกระสัน ไม่มีเสียงจากความพึง
พอใจหรือผื่นทน ทั้งสองเหมือนเครื่องจักรที่ถูกเปิดสวิทช์ แล้วทำตามหน้าที่ที่ได้รับ
มอบหมาย...

แม่สามีเ็นมัววามกระซิบที่ข้างหู แต่เสียงนั้นดูเหมือนมาจากที่ไกลแสนไกล

“คราวนี้ขอให้ได้ลูกชายแล้วกัน” (นริศพงศ์ รักวัฒนารักษ์, 2564: 97-102)

จากตัวอย่างข้างต้น แสดงถึงการยกย่องอำนาจบิดาธิปไตย หรืออำนาจชายเป็น
ใหญ่ในสังคมวัฒนธรรมชาวจีนที่ยกย่องเพศชาย จากเรื่องแม่สามีข่มขู่ ควบคุม และบังคับ
ลูกสะใภ้ให้มีเพศสัมพันธ์กับบุตรชาย เพื่อให้มีผู้สืบทอดวงศ์ตระกูลเป็น “หลานผู้ชาย”
เท่านั้น จึงกดขี่และข่มเหงลูกสะใภ้ด้วยวิธีการอันมิชอบ เช่น การทำลายเด็กผู้หญิง
การบังคับให้สุดคว้นสีชมพูและดื่มยาดี (ยาปลุกอารมณ์ทางเพศ) เพื่อกระตุ้นอารมณ์
ทางเพศ ดังข้อความที่ว่า “เมื่อมือที่อยู่ตรงกลางของเธอคลายออก เธอหุบปากสนิท

ของเหลวประหลาดนั้นไหลเข้าสู่ร่างกายของเธอเป็นที่เรียบร้อยแล้ว” ซึ่งแม่สามีสรางความชอบธรรมในการใช้อำนาจให้ลูกชายของตนเองคุกคามทางเพศหรือกระทำชำเราลูกสะใภ้ด้วยความไม่เต็มใจ สะท้อนผ่านพฤติกรรมที่ “เขาและเธอไม่ได้มองหน้ากัน ความรู้สึกและอารมณ์ถูกทำให้เสียบไป ไม่มีความเจ็บ ไม่มีความเสียพระสัน ไม่มีเสียงจากความพึงพอใจหรือผื่นทน ทั้งสองเหมือนเครื่องจักรที่ถูกเปิดสวิตช์ แล้วทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย” ต้องอดทนอดกลั้นและสยบยอม เนื่องจากอยู่ภายใต้อาณัติปกครองซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวถือเป็นการลดคุณค่าและศักดิ์ศรีผู้หญิงให้ต่ำลง เป็นการทำร้ายร่างกายและจิตใจอย่างไร้ศีลธรรม ถือเป็นการรุนแรงทางเพศที่เกิดขึ้นจากการยกย่องอำนาจปิตาธิปไตยผ่านการลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ร่วมกับการสร้างความชอบธรรม

นอกจากนี้ยังปรากฏการลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์จนนำไปสู่ความรุนแรงทางร่างกายในรูปแบบของการมุ่งเอาชีวิต ดังตัวอย่างเรื่อง ขุนทอง...เจ้าจะกลับเมื่อฟ้าสาง ตอน เมื่อเย็นย่า...ของวันอันตราย

ตัวอย่างที่ 3.2

...คนงานกวาดขยะของเทศบาลปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำอยู่กับถนนสายหนึ่ง... รถยนต์ของใครไม่รู้ซัด-ร่างของเขาลอยล่องและร่วงลงอยู่กับท้องถนนอันแสนสะอาดของเขาเอง...เธอหันกลับไปเห็นเลือดไหลออกจากเรือนกายของเขาเป็นสีแดงทาเปรอะทั่วท้องถนน รถยนต์ของใครนั่นมันไม่เพียงแต่ขโมยชีวิตของเขาไประหว่างกระทำหน้าที่ มันยังขโมยความสุขและลักพาชีวิตของครอบครัวเธอไปหมดสิ้น...คุณนายกลับถึงบ้านอันโอฬารของเธอเมื่อยามเย็นเดียวกันนั้น พร้อมกับรับทราบว่...ลูกชายได้ขับรถยนต์ใหญ่ไปชนคนตายเข้าแล้ว...

เขา-ลูกของเธอตกใจมากนับเป็นอุบัติเหตุที่ร้ายแรงอีกครั้งในชีวิตของเขา!
“มันคงไม่กระไรนักหรอกน่า...ไม่มีคนเห็น” คุณนายปลอบลูกอย่างนั้น...
นี่เขาก็สำมะเลเทเมาขับรถยนต์ใครตายมากี่ไม่รู้ เห็นจะพันเธอไปไม่ได้

ใครกันนะที่ถูกรถราคาราแพงของเขาล้มตายในวันนี้...ราคาชีวิตของคนนั้นกับ
ราคารถของลูกชาย ใครจะแพงกว่ากันแน่...เธอคิด

เอาละ! เธอพลายยิ้มมุมปาก ปลอบโยนลูกให้คลายลงจากความเศร้า... “มัน
เรื่องนิดเดียว นิดเดียวเท่านั้นเอง!” เธอว่า

เธอ-คุณนาย สบายใจแล้ววันนี้...ที่ได้เห็นใบหน้าลูกชายเริ่มคลายความหมอง
เศร้าและคืนกลับมาเป็นปกติพลันเมื่อเย็นย่ำของวันนั้นเอง

(อัศศิริ ธรรมโชติ, 2555: 46-47)

จากตัวอย่างข้างต้น กล่าวถึงสถานการณ์ของผู้มีอำนาจทางสังคมที่เป็นลูกชาย
ของผู้ที่มีฐานะร่ำรวยซับซ้อน “คนงานกวาดขยะของเทศบาล ปฏิบัติหน้าที่เป็นประจำ
อยู่กับถนนสายหนึ่ง” กระทำความรุนแรงด้วยการ “ขับรถคันใหญ่ไปชนคนตายเข้าแล้ว”
สาเหตุของอุบัติเหตุครั้งนี้จากการที่ “เขาก็สำมะเลเทเมาขับรถชนใครตายมาก็ไม่รู้” ทว่า
ผู้เป็นแม่ไม่ได้มองว่าเป็นความรุนแรงที่ผิดต่อกฎหมาย โดยการเมาแล้วขับรถ ซึ่งแม่
สามารถใช้อำนาจทางสถานภาพทางสังคมที่สูงกว่าแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวได้ รวมทั้ง
กล่าวเปรียบเทียบกับชีวิตของผู้ตายนั่นด้วยคำว่าว่า “ราคาชีวิตของคนนั้นกับราคารถ
ของลูกชาย ใครจะแพงกว่ากันแน่” และปลุกฝังให้ลูกชายมองว่า การกระทำความผิด
ถือว่าผิดต่อกฎหมายด้วยถ้อยคำที่ว่า “มันเรื่องนิดเดียว นิดเดียวเท่านั้นเอง” ทำให้
“ใบหน้าลูกชายเริ่มคลายความหมองเศร้าและคืนกลับมาเป็นปกติ” ซึ่งสะท้อนถึงการ
สร้างความรุนแรงโดยการลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ภายใต้โครงสร้างทาง
สังคมที่มีความเหลื่อมล้ำระหว่างคนรวยและคนจน

4. การทำให้เป็นสินค้า เป็นการตกลง ต่อรอง แลกเปลี่ยน ซื้อขายสิ่งใด ๆ ให้
กลายเป็นสินค้า หรือมีลักษณะคล้ายสินค้า โดยมักจะเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ทางเพศ
เช่น การมองว่าผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุทางเพศสามารถซื้อขาย แลกเปลี่ยน หรือทำให้
กลายเป็นสินค้าของผู้ใช้บริการ แสดงให้เห็นถึงอุดมการณ์ปิตาธิปไตยที่ให้ความสำคัญกับ
เพศชาย (วัชรินทร์ แก่นจันทร์, 2561: 17) จากเรื่อง เราหลงลืมอะไรบางอย่าง ตอน หา
แว่นให้หน่อย และขุนทอง...เจ้าจะกลับมาเมื่อฟ้าสว่าง ตอน รถไฟครั้งที่ห้า

ตัวอย่างที่ 4.1

เขาเพิ่งรู้จักหล่อนไม่กี่เดือนนี่เอง หล่อนทำงานในอาบอบนวดมีคลาสแห่งหนึ่ง... บ้านเดิมอยู่บ้นดอยต้องลงมาทำงานในเมือง เพื่อชดใช้หนี้ให้ที่บ้าน...ทุกอย่างดูท่าจะเรียบร้อยลงตัว เขาเก็บบุหรี ฤกษ์แจรงใส่กระเป่าเสื้อ หยิบหนังสือพิมพ์ขึ้นหนีบแขนเปิดกระเป่าตังค์ หยิบเงินก้อนหนึ่งส่งให้หล่อน หล่อนยื่นมือมารับ ยิ้มพร้อมกล่าวขอบคุณ (วัชร สัจจะสารสิน, 2564: 83-90)

ตัวอย่างที่ 4.2

“พ่อให้คำสร้อยไปเป็นผู้หญิงหากิน ช่วยหาเงินมาเลี้ยงบ้าน พ่อสร้างบาปให้คำสร้อยหรือเปล่า”

หล่อนส่ายหน้า “คำสร้อยคิดถึงพ่อต่างหากที่ร้องให้...”

เมื่อนางเป็นโสเภณีขายความบริสุทธิ์อันเกิดจากเลือดเนื้อในกายตนได้ น้อยเล็ก ๆ ของนางอาจได้เสื้อผ้าใหม่ แม่อาจหายป่วยจากไข้ และพ่อได้ควายมาช่วยใช้งานสักตัวหนึ่ง หลังจากจากของบ้านก็อาจเปลี่ยนเป็นสังกะสี กระท่อมทับโรงนั้นเล่าอาจเป็นโรงเรือนไม้ชั้นมาวันใดก็ได้-ใครจะรู้ (อัศศิริ ธรรมโชติ, 2555: 95-97)

จากตัวอย่างข้างต้น ได้สะท้อนถึงการประกอบอาชีพโสเภณีที่ผู้หญิงใช้ ร่างกายเป็นต้นทุนหรือเป็นสินค้าในการแลกเปลี่ยนเพื่อแลกกับเงินตรา โดยการมีเพศสัมพันธ์กับผู้ชายแปลกหน้า ดังข้อความในตัวอย่างที่ 4.1 ที่ว่า “หยิบเงินก้อนหนึ่งส่งให้หล่อน หล่อนยื่นมือมารับ ยิ้มพร้อมกล่าวขอบคุณ” พฤติกรรมดังกล่าวเกิดขึ้นภายใต้อำนาจปิตาธิปไตยในการลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มองว่าผู้หญิงเป็นเพียงวัตถุทางเพศ นอกจากนี้ยังสะท้อนเห็นว่าอำนาจดังกล่าวยังสร้างความชอบธรรมในฐานะ “พ่อ” ที่ใช้อำนาจในการปกครองบุตรให้ลูกสาวไปประกอบอาชีพโสเภณี ดังข้อความในตัวอย่างที่ 4.2 ที่ว่า “พ่อให้คำสร้อยไปเป็นผู้หญิงหากิน ช่วยหาเงินมาเลี้ยงบ้าน” ทำให้คำสร้อยต้องอดทนอดกลั้นและยินยอมค้าบริการทางเพศ ใช้ร่างกายในการเป็นสินค้าในการแลกเปลี่ยนเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว สะท้อนถึงค่านิยมเรื่องความกตัญญูในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ แต่พฤติกรรมนี้ยังขัดต่อศีลธรรมและกฎหมายของสังคมไทย

5. การเพิ่มหรือลดอัตลักษณ์ เป็นกระบวนการสร้างให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีอัตลักษณ์เฉพาะ โดยมีการเพิ่มจากอัตลักษณ์เฉพาะหรือลดจากอัตลักษณ์เฉพาะ ซึ่งการลดและการเพิ่มอัตลักษณ์ดังกล่าว แม้ว่าจะทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเปลี่ยนอัตลักษณ์ไปจากเดิมก็ไม่สามารถทำให้ได้ศักดิ์ศรีเทียบเท่าคนกลุ่มใหญ่ในสังคม หรือคนปกติ ทว่ากระบวนการดังกล่าวเป็นการสนับสนุนให้เกิดความรุนแรงในระดับต่าง ๆ (วัชรินทร์ แก่นจันทร์, 2561: 78) เช่น ตัวละครที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ คือ มีความพิการแต่ในการพิการนั้นก็ทำให้มีอัตลักษณ์เพิ่มขึ้นมาเพื่อชดเชยสิ่งที่ตนเองขาดหายไป เช่น พิกการแล้วฉลาด ตาบอดแต่มีความสามารถ หรือลดอัตลักษณ์ของกลุ่มคนผิวสีโดยการเหยียดหยามชาติพันธุ์ให้กลายเป็นบุคคลที่น่ารังเกียจและน่ากลัว ดังตัวอย่างเรื่อง อสรพิษและเรื่องอื่น ๆ ตอน ดวงตาที่สาม

ตัวอย่างที่ 5.1

..เช่นเดียวกับ ลูกสาว คนอื่น ๆ นับด้วยรอยของคุณแม่ หล่อนยินดีที่ได้รู้ว่า หล่อนจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างที่ดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (“แม่ตั้งใจจะให้พวกเธอ รักและธำรงไว้ซึ่งความเป็นกุลสตรีไทย กุลสตรีไทยกำลังกำลังจะสูญพันธุ์... และได้รับการศึกษาที่ดีที่สุดเท่าที่จะดีได้ (“การศึกษาเป็นสิ่งที่จะต้องกระทำกันไปจนกว่าจะถึงลมหายใจสุดท้ายแห่งชีวิตโน่นแหละ การศึกษาเป็นคัสตราวุธ อันทรงอานุภาพแต่เพียงประการเดียวของผู้อ่อนแอ-คุณหมักจะพูดเช่นนั้นเสมอ) หล่อนจึงหัดอ่านอักษรเบรลล์ที่นั่น บวกกลบคุณหาที่นั่น หัดร้อยพวงมาลัย เย็บปักถักร้อย เล่นจะเข้และขิม เล่นไวโอลินและ เปียโนที่นั่น อ่านวรรณคดีไทยและวรรณคดีต่างประเทศทุกเล่มที่ถูกจัดทำเป็นอักษรเบรลล์ ก็ที่นั่นอีกเหมือนกัน ก่อนที่จะสอบเข้าเรียนต่อในคณะนิติศาสตร์ของมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศได้สำเร็จ และพากเพียรอดสาหัสต่อมาอีกจนได้เป็นนิติศาสตรมหาบัณฑิต และกลับไปสอนในคณะเดิมของมหาวิทยาลัยเดิมในฐานะอาจารย์สาวสวยผู้เล็กเซอร์ได้เฉียบคมชัดแจ้งและมีชีวิตชีวาเสมอ ไปถึงที่ทำงานในเวลา 06.45 น. เป็นประจำด้วยรถประจำทางสาย 39 ออกจากที่ทำงานในเวลา 16.30 น. เป็นประจำ และกลับที่พักโดยรถประจำทางสาย 39 สวมแว่นตาสีดำเสมอ ช้อนเร้นดวงตาอันแสนสวยและแสนเศร้าที่มอง

ไม่เห็นคุณนั้นไว้ด้วยแว่นตาอำถ้อยเป็นนิจศีล เคาะไม่เท่าตึกไปตามพื้นเป็นนิจศีล
(แดนอรัญ แสงทอง, 2557: 61)

จากตัวอย่างข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าผู้พิการทางสายตาในสังคมปัจจุบันนั้นยังไม่ได้มีโอกาสเท่าที่ควร เนื่องจากข้อจำกัดทางร่างกาย โดยเฉพาะโอกาสในการได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงในทุกระดับ เพื่อดำรงชีวิตร่วมกับทุกคนในสังคมได้อย่างปกติ นับว่าเป็นปัญหาอย่างหนึ่งที่ภาครัฐควรตระหนักอย่างยิ่ง ซึ่งในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์เรื่องนี้ ผู้แต่งได้สะท้อนให้เห็นกระบวนการเพิ่มอัตลักษณ์ของผู้หญิงที่มีความบกพร่องทางสายตาให้เป็นผู้ที่เทียบพร้อมด้วยรูปสมบัติและคุณสมบัติของกุลสตรีที่ดี อัตลักษณ์ของผู้พิการทางสายตาที่ประสบความสำเร็จในทุกด้านได้เด่นชัดขึ้นมาแทนที่ภาพของความด้อยโอกาสทางด้านการศึกษาและการถูกทอดทิ้งจากบุคคลในครอบครัว ทว่าความบกพร่องทางร่างกายยังเป็นปัญหาหนึ่งในการดำรงชีวิตด้วยการ “สวมแว่นตาสีดำเสมอ ซ่อนเร้นดวงตาอันแสนสวยและแสนเศร้าที่มองไม่เห็นคุณนั้นไว้ด้วยแว่นตาอำถ้อยเป็นนิจศีล เคาะไม่เท่าตึกไปตามพื้นเป็นนิจศีล” หากพิจารณาแล้วประเด็นดังกล่าวยังไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร ผู้พิการทางสายตายังต้องดำรงชีวิตอย่างอัตคัดและไม่มีความสุข ภาครัฐควรให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมผู้พิการให้ได้รับสิทธิ์และปัจจัยขั้นพื้นฐานให้ทัดเทียมคนปกติ เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำที่เกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ยังปรากฏการลดอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ ดังตัวอย่างเรื่อง อัญมณีแห่งชีวิตตอน เศรษฐีเงินล้าน

ตัวอย่างที่ 5.2

...ผมเดินผ่านฝูงคนผิวสีต่าง ๆ ตามถนนที่ไร ยังอดขำไม่ได้เพราะผ่านไปนึกถึงภาพของสิ่งสสารสัตว์จากเขตโซนต่าง ๆ ที่ถูกจับมาให้เปียดอัดกันคลักในกรงคอนกรีตภายในสวนสัตว์อะไรสักแห่ง...ครั้งหนึ่ง ผมเคยวิ่งไล่ขย้อนทั้งกลางวันแสก ๆ ออกมาจากตรอกชอกก่าแพงกลางเขตสลัมอันขึ้นชื่อในความสกปรกตกต่ำของคนผิวมืด...ระหว่างนั้น ไ้ถูกผิวดำรูปร่างพวงพิราวกับหมี แถมตามแขนอันดำมะเหมียม... เห็นแต่ความดำ

มะเมี่ยมของผิวกับฟันซึ่งยงขาว ๆ บ่งเพศพันธุ์ของคนอเมริกันนิโกรที่ผมกล้วนัก (อัญชัย
(นามแฝง), 2538: 173-193)

จากตัวอย่างข้างต้น เป็นการแสดงให้เห็นว่ากลุ่มชาติพันธุ์ผิวสีที่ประกอบอาชีพ
“ก๊าก” หรือคนที่ทำอาหารในภัตตาคาร โรงแรม หรือร้านอาหาร เพื่อหารายได้ในกา
ดำรงชีพ ถือเป็นการประกอบอาชีพที่สุจริตด้วยความขยันขันแข็ง แต่ตัวอย่างที่
ปรากฏในเรื่องสั้นเรื่องนี้กลับลดอัตลักษณ์ของ “ก๊าก” ลง โดยการใช้อัตลักษณ์ทางเพศ
หรือบุคลิกภาพภายนอกที่มีผิวสีดำและรูปร่างอ้วนท้วมสมบูรณ์ โดยการกล่าว
เปรียบเทียบว่า “ไอ้ก๊ากผิวดำรูปร่างพวงพืรวกกับหมิ” อัตลักษณ์ของคนผิวดำที่น่ากลัว
และน่ารังเกียจกลับปรากฏเด่นชัดขึ้นมาแทนที่ ซึ่งถือว่าเป็นความรุนแรงทางเพศที่เกิดขึ้น
จากวัฒนธรรมทางชุดความคิดที่ปลูกฝังให้ด้อยค่ากลุ่มชาติพันธุ์อย่าง “คนอเมริกัน” ดัง
หลักฐานทางภาษาที่ว่า “เห็นแต่ความด่ามะเมี่ยมของผิวกับฟันซึ่งยงขาว ๆ บ่งเพศพันธุ์
ของคนอเมริกันนิโกรที่ผมกล้วนัก” กลุ่มคนดังกล่าวจึงความแปลกแยกจากกลุ่มคนปกติ
ในสังคมที่มีผิวขาว จึงเป็นการเบียดขับให้เป็นคนอื่นของสังคมอย่างชัดเจน

สรุปและอภิปรายผล

กระบวนการสร้างความรุนแรงในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ปรากฏทั้งสิ้น
5 กระบวนการ ได้แก่ การสร้างความชอบธรรม การสร้างให้เป็นชายขอบ / คนอื่น การ
ลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การทำให้เป็นสินค้า และการเพิ่มหรือการลดอัต
ลักษณ์ ทุกกระบวนการปรากฏในลักษณะของคู่ตรงข้ามผ่านตัวละครชาย-หญิง แม่สามี-
ลูกสะใภ้ คนปกติ-ผู้พิการ สิ่งมีชีวิต (มนุษย์)-สิ่งไม่ชีวิต (วิญญาณ) คนในสังคม-กลุ่มชาติ
พันธุ์ และคนรวย-คนจน เป็นการสะท้อนให้เห็นความสัมพันธ์ของผู้ที่อำนาจมากกว่า
กระทำความรุนแรงหรือสนับสนุนให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบต่อผู้ที่มีอำนาจน้อยกว่า ซึ่ง
สอดคล้องกับงานวิจัยของวชิรวิชัย คนทา (2566) ที่ได้ศึกษาความรุนแรงเชิงโครงสร้าง
ในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ที่ผ่านการคัดเลือกให้เข้ารับการตัดสินรอบสุดท้ายเพื่อรับรางวัลซี
ไรต์ ประจำปี 2560 พบว่าโครงสร้างทางเศรษฐกิจเอื้อประโยชน์ให้ผู้มีอำนาจทาง

สังคม (คนรวย) เอาไรต์เอาเปรียบผู้ที่ไม่มีอำนาจทางสังคม (คนจน) ทั้งนี้กระบวนการข้างต้นมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรินทร์ แก่นจันทร์ (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องวาทกรรมความรุนแรงในนิทานพื้นบ้านล้านนา (2560) พบว่าในนิทานพื้นบ้านล้านนาปรากฏกระบวนการสร้างความรุนแรง ด้วยการสร้างตัวละครให้เป็นชายขอบ การลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การเพิ่มหรือลดอัตลักษณ์ การทำให้เป็นสินค้า และการสร้างความชอบธรรมเช่นเดียวกัน

ท่าทางวิจัยนี้มีข้อค้นพบใหม่ในประเด็นของปรากฏการณ์กระบวนการสร้างความรุนแรง พบว่ามีส่วนสัมพันธ์กับเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้นในสังคม ความรุนแรงที่ปรากฏในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์ จึงช่วยสร้างความสมจริง สร้างอารมณ์สะเทือนใจ ความเข้มข้น และสีสันแก่ผู้อ่าน (ระพี อุทิพย์ตระกูล, 2551: 112) ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจะก่อให้เกิดเป็นความรุนแรงโดยสมบูรณ์ต้องใช้กระบวนการสร้างความรุนแรงหลายกระบวนการร่วมกัน เช่น การลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ร่วมกับการสร้างความชอบธรรม การลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ร่วมกับการสร้างความเป็นชายขอบ/คนอื่น การสร้างความชอบธรรมร่วมกับการสร้างความเป็นชายขอบ/คนอื่น และการสร้างความชอบธรรมร่วมกับการทำให้เป็นสินค้า ทุกกระบวนการสะท้อนปรากฏการณ์ในลักษณะคู่ตรงข้าม (Binary of Opposition) ของตัวละครที่มีอำนาจมากกว่ากระทำต่อคนที่มีความด้อยกว่า ตัวละครแบบคู่ตรงข้ามชี้ให้เห็นถึงกระบวนการลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สะท้อนถึงการแบ่งระดับชนชั้นหรือชนชั้นแฝงในสังคมยังปรากฏอยู่ โดยเฉพาะการลดคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นผู้หญิง แม้ว่าปัจจุบันกฎหมายได้ให้สิทธิและเสมอภาคของมนุษย์เท่าเทียมกัน แต่ในทางปฏิบัตินั้นประเด็นของการลดคุณค่าของผู้หญิงที่ถูกครอบงำด้วยอำนาจปิตาธิปไตยยังคงปรากฏอยู่ในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์อย่างชัดเจน อีกนัยหนึ่งจะพบว่า คนที่อยู่เหนือกว่ามักจะมองข้ามคนที่ด้อยกว่าอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มิ่งมนัสชน จังหาร (2560) และเบญจวรรณ บุญโทแสง (2560) ที่ว่า การสร้างตัวละครให้มีพฤติกรรม บทสนทนา หรือความคิดที่ผิดแปลกจากคนทั่วไป ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้ตัวละครเกิดความเป็นอื่น กลายเป็นคนชายขอบที่มีความแปลกแยก

ไร้อำนาจ และไร้ตัวตน ดังจะเห็นได้จากสิ่งที่เรียกว่าคนชายขอบผ่าน ตัวละครกลุ่มชาติพันธุ์ เพราะบุคคลเหล่านี้ไม่ถูกผนวกรวมให้เป็นคนกลุ่มใหญ่จึงทำให้ถูกเบียดขับให้กลายเป็นคนอื่นของสังคม ขณะเดียวกันสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการสร้างความชอบธรรมในตัวละครที่เป็นคู่ตรงข้ามกัน ปรากฏภายใต้อำนาจโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมใช้ความชอบธรรมในการเอารัดเอาเปรียบบุคคลที่ตกอยู่ใต้โครงสร้างนั้น ๆ ส่วนในเรื่องการทำให้เป็นสินค้าปรากฏในตัวละครที่ประกอบอาชีพโสเภณี การบริการอย่างหนึ่งที่ใช้ร่างกายเป็นสินค้าในการแลกเปลี่ยน คนในสังคมมองว่าอาชีพนี้ยังไม่ได้รับการยอมรับและยังเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย ทว่าผู้วิจัยเห็นว่าโสเภณีถือเป็นอีกหนึ่งอาชีพที่รัฐควรให้ความคุ้มครองและสิทธิในทางกฎหมายเทียบเท่าอาชีพอื่น ๆ ในสังคม จึงจะเป็น “การคลี่คลายทางสังคม” อย่างแท้จริง รวมถึงเรื่องการเพิ่มหรือลดอัตลักษณ์นั้น สะท้อนถึงกระบวนการของชนชั้นแฝงที่สามารถเลื่อนระดับชั้นของบุคคลได้ กล่าวคือ คนในสังคม ให้การยอมรับจากกลุ่มคนที่มียศตำแหน่ง มีหน้าที่ และมีการศึกษา สะท้อนผ่านตัวละครที่มีการเพิ่มอัตลักษณ์อย่างคนพิการที่มีตำแหน่งและมีการศึกษาจะได้รับการยอมรับว่าเป็นคนของเราหรือเป็นคนกลุ่มใหญ่ หากตัวละครที่มีการลดอัตลักษณ์อย่างกลุ่มชาติพันธุ์ที่ไม่มีตำแหน่ง ไม่มีหน้าที่ หรือไม่มีการศึกษา จะไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นคนของเรา และจะกลายเป็นคนอื่นของสังคม ดังนั้นหากพิจารณาแล้วกระบวนการสร้างความรุนแรงที่ปรากฏในเรื่องสั้นรางวัลซีไรต์มีส่วนสนับสนุนให้ตัวละครแสดงออกซึ่งพฤติกรรมความรุนแรง กระบวนการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับปัญหาความรุนแรงในสภาพสังคมจริง การยุติความรุนแรงจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนในสังคมควรตระหนักรู้ รวมทั้งร่วมหาแนวทางในการป้องกันและการแก้ไขปัญหา เพื่อให้สังคมไทยไร้ความรุนแรง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในประเด็นของการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการคลี่คลายความรุนแรงในวรรณกรรม เพื่อหาวิธีการหรือแนวทางในการจัดการความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ และนำไปสู่การยุติปัญหาความรุนแรงอย่างยั่งยืน

2. ควรมีการศึกษากระบวนการสร้างความรุนแรงในแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น นวนิยาย กวีนิพนธ์ นิทาน หนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบ ปรากฏการณ์ในการสร้างความรุนแรงในแต่ละลักษณะ รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ของ กระบวนการสร้างความรุนแรงในวรรณกรรมกับสภาพสังคมจริง

เอกสารอ้างอิง

- กนกพงศ์ สงสมพันธุ์. (2562). *แผ่นดินอื่น* (พิมพ์ครั้งที่ 21). นาค.
- จเด็จ กำจรเดช. (2555). *แดดเข้าร้อนเกินกว่าจะนั่งจิบกาแฟ*. ผจญภัย.
- _____. (2563). *คืนปีเสือและเรื่องเล่าของสัตว์อื่น ๆ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ผจญภัย.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2553). *ความรุนแรงซ่อน/หาในสังคมไทย*. มติชน.
- แดนอรัญ แสงทอง. (2557). *อสรพิษและเรื่องอื่นๆ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สามัญชน.
- นริศพงศ์ รักวัฒนนานนท์. (2564). *ด้วยรักและผูกพัน*. แชลมอน.
- เบญจวรรณ บุญโทแสง. (2560). ความเป็นอื่นบนวาทกรรมการพัฒนาในวิถีชุมชนมอแกน. *วารสารสังคมศาสตร์ นิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 1(1), 31-60.
- พุทธทาสภิกขุ. (2516). *อิทัปปัจจยตา*. พระนคร.
- มิ่งมนัสชน จังหาร. (2560). *ความเป็นชายขอบและการสร้างความเป็นอื่นของตัวละครในเรื่องสั้นรางวัลนายอินทร์อะวอร์ด* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รสริน ดิษฐบรรจง. (2558). *ภาพสะท้อนความรุนแรงในครอบครัวที่ปรากฏในนวนิยายครอบครัวไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ระพี อุทิพย์ตระกูล. (2551). *ความรุนแรงในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผน* [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วชิรวิชัย คนทา. (2566). *ความรุนแรงในเรื่องสั้นที่ผ่านการคัดเลือกให้เข้ารับการตัดสินรอบสุดท้ายเพื่อรับรางวัลซีไรต์ประจำปี 2560* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยพะเยา.

- วัชร สัจจะสารสิน. (2564). *เราหลงลืมอะไรบางอย่าง* (พิมพ์ครั้งที่ 26). นาค.
- วัชรินทร์ แก่นจันทร์. (2560). *วาทกรรมความรุนแรงในนิทานพื้นบ้านล้านนา*
[วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- _____. (2561). *วาทกรรมความรุนแรงในนิทานพื้นบ้านล้านนา*. วารสาร
พัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 14(1), 63-83.
- อัญชัญ (นามแฝง). (2538). *อัญมณีแห่งชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 7). ธรรมสารการพิมพ์.
- อัศศิริ ธรรมโชติ. (2555). *ขุนทอง...เจ้าจะกลับเมื่อฟ้าสาง* (พิมพ์ครั้งที่ 16). แพร
สำนักพิมพ์ อมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- Galtung, J. (1996). *Peace by peaceful Means: Peace and conflict, development and civilization*. Oslo, Norway: International peace Research Institute.

Author

Miss Phailin Inkham

Thai Department, School of Liberal Arts, University of Phayao
19 Moo 2, MaeKa Sub-district, Mueang Phayao District, Phayao
56000

Tel. 08-4594-7110 Email: Phailin.in@up.ac.th

Dr. Vajrindra Kaencandra

Thai Department, School of Liberal Arts, University of Phayao
19 Moo 2, MaeKa Sub-district, Mueang Phayao District, Phayao
56000

Tel: 054-466-666 Email: vajrindra@gmail.com

Dr. Khongamon Hemmaratrak

Thai Department, School of Liberal Arts, University of Phayao

19 Moo 2, MaeKa Sub-district, Mueang Phayao District, Phayao 56000

Tel: 054-466-666 Email: Khongamon.he@up.ac.th

Dr. Warunya Yingyoungsak

Thai Department, School of Liberal Arts, University of Phayao

19 Moo 2, MaeKa Sub-district, Mueang Phayao District, Phayao 56000

Tel: 054-466-666 Email: warunyingyong@gmail.com

Dr. Sarawut Lordee

Thai Department, School of Liberal Arts, University of Phayao

19 Moo 2, MaeKa Sub-district, Mueang Phayao District, Phayao 56000

Tel: 054-466-666 Email: sarawut.lordee@gmail.com

กระบวนการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนตลาดชุมชน
เพื่อความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชน เทศบาลตำบลตลาดแค
อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา

The Process of Development Community Market Driving
Mechanism for Strengthening The Community Economy,
Taladkhae Subdistrict Municipality, Nonsong District,
Nakhonratchasima Province

สิริกร บุญสังข์^{1*} / สกุล วงษ์กาฬสินธุ์²

Sirikorn Boonsang / Sakul Wongkalasin

^{1,2} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Rachasima

Rajabhat University

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 14 ธันวาคม 2567

ปรับปรุงแก้ไข: 23 มีนาคม 2568

ตอบรับตีพิมพ์: 28 มีนาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์และแผนยุทธศาสตร์
การขับเคลื่อนตลาดชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค 2) เพื่อวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
และการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค 3) เพื่อพัฒนา

กลไกและบทบาทในการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค 4) เพื่อสังเคราะห์กระบวนการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนเพื่อความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค รูปแบบเป็นการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community – based Research: CBR) ประยุกต์เทคนิควิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ สทนากลุ่มย่อย สัมภาษณ์ วิเคราะห์เอกสาร ประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์สาเหตุและผล

ผลการศึกษาพบว่า 1) ในอดีตตลาดชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค เป็นพื้นที่สร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับชุมชน เนื่องจากที่ตั้งเป็นสามแยกและจุดพักรถทำให้มีร้านค้าและบริการต่าง ๆ จำนวนมาก เนื่องจากการขยายถนนเป็น 4 ช่องทางจราจรส่งผลให้ตลาดซบเซาลงอย่างมาก เพื่อเป็นการฟื้นฟูตลาดจึงมีการพัฒนาอัตลักษณ์ให้เป็นตลาดวิถีชุมชนเน้นจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน ปลอดภัย ถูก ดี มีสุข ตั้งชื่อว่าตลาดแค แคร่คุณ และมีการปรับภูมิทัศน์ จัดทำตราสัญลักษณ์โลโก้ดอกแค สื่อความหมายของความเป็นชุมชนดั้งเดิม มีการทำแผนยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาตลาดชุมชนเทศบาลตลาดแค มีดังนี้ กำหนดวิสัยทัศน์และอัตลักษณ์ของตลาดพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ปรับปรุงภูมิทัศน์ พัฒนาระบบการบริหารจัดการ 2) ผู้มีส่วนได้เสียภายในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน กลุ่มอาชีพ สมาชิกร้านค้าชุมชน ส่วนกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องจากภายนอก ได้แก่ อบต. เทศบาลตำบลตลาดแค หน่วยงานราชการในท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และรถยนต์ กลุ่มผู้สัญจรผ่านตลาดชุมชน 3) กลไกการขับเคลื่อนมีการตั้งคณะกรรมการและบทบาทหน้าที่ ดังนี้ ฝ่ายอำนวยการและดำเนินงาน ฝ่ายจัดซื้อและจัดหาผลิตภัณฑ์ ฝ่ายขาย ฝ่ายตรวจสอบบัญชี และที่ปรึกษา 4) กระบวนการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนตลาดชุมชน ได้แก่ กลไกเชิงพื้นที่ กลไกทางสังคม กลไกทางเศรษฐกิจ และกลไกเสริมจากภายนอก

คำสำคัญ : กระบวนการชุมชน, กลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ, เศรษฐกิจชุมชน, เทศบาลตำบลตลาดแค

Abstract

This research aimed to: 1) to develop the identity and strategy plan for the community market of Taladkhae Municipality; 2) to analyze stakeholders and their participation in driving the Taladkhae community market; 3) to develop mechanisms and roles in market mobilization; and 4) to synthesize the development process of driving mechanisms to strengthen the community economy of Taladkhae Municipality. This study employed a community-based research (CBR) approach and integrated participatory action research (PAR) techniques. Research tools included focus group discussions, in-depth interviews, document analysis, and participatory workshops. Data were analyzed using causal analysis methods.

The findings revealed that: 1) In the past, the Taladkhae community market was the place for employment and making income for the community due to its location at a three-way junction and function as a rest stop, resulting in a high concentration of shops and services. However, the expansion of the road into four lanes led to a significant decline in market depression. To revitalize the market, its identity was redefined as a “community lifestyle market” focused on safe, affordable, high-quality local products under the brand name "Taladkhae Care Khun." The landscape was redesigned, and a logo featuring the *Kae* flower was created to reflect the community’s traditional character. A strategic development plan was formulated, encompassing the definition of market vision and identity, the promotion of local products, landscape improvement, and enhancement of the market management system. 2) Stakeholders within the community include community leaders, occupational groups, and local shop owners.

External stakeholders include the Taladkhae Municipality, local government agencies, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, and passing motorists and travelers. 3) The mechanism of market driving was established through a committee structure with designated roles and responsibilities, including management and operations, procurement and product sourcing, sales, accounting, and advisory teams. 4) The development process of market-driving mechanisms consists of four main components: spatial mechanisms, social mechanisms, economic mechanisms, and external support mechanisms.

Keywords: Community process, Economic driving mechanisms, Community economy, Taladkhae Municipality

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมาให้ความสำคัญการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยเชื่อว่าหากเศรษฐกิจเติบโตสูงขึ้นรายได้ของประชากรในประเทศก็จะสูงขึ้นไปด้วย แต่ในความเป็นจริง การขยายตัวทางเศรษฐกิจเชิงปริมาณดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่ออย่างถาวรนัก แต่กลับทำให้เกิดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่รุนแรงมากขึ้นระหว่างภาคเกษตร และภาคอุตสาหกรรมวัยกระจุกจนกระจาย ซึ่งปัจจุบันความยากจนยังกระจุกตัวหนาแน่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ สาเหตุพื้นฐานสำคัญมาจากโครงสร้างเศรษฐกิจที่ไม่สมดุล ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 จึงได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศเพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยของกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และแก้ไข

ปัญหาความยากจน โดยการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้เข้มแข็ง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ทางออกที่สำคัญของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นให้เกิดการพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนก็คือส่งเสริมความรู้เรื่องการรวมกลุ่มร่วมทุนสร้างและพัฒนาตลาดชุมชน เพื่อสร้างอำนาจต่อรองกับพ่อค้าคนกลางและเป็นสถานที่แลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์ชุมชนและกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการผลิต การบริโภค การจำหน่ายที่คนในท้องถิ่นชุมชนได้มีส่วนร่วมร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์และร่วมกันเป็นเจ้าของ ตลาดเศรษฐกิจชุมชนมีรากฐาน ต้องอยู่บนพื้นฐาน อัตลักษณ์ศักยภาพของชุมชน ภูมิปัญญาของชุมชนหรือทุนในชุมชน อาทิเช่น วัฒนธรรม ประเพณี สภาพภูมิประเทศและความหลากหลายทางทรัพยากรที่มีอยู่ของชุมชน (สกุล วงษ์กาฬสินธุ์, 2562)

เทศบาลตำบลตลาดแค ตั้งอยู่ในเขตอำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดนครราชสีมา ออกไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 2 ประมาณ 49.50 กิโลเมตร เดิมเทศบาลตำบลตลาดแค ปกครองแบบสุขาภิบาลมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2514 ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 หมู่บ้าน จำนวน 10 ชุมชน มีประชากรรวม 3,387 คน 858 ครัวเรือน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนาตามฤดูกาล ปลูกข้าว มะลิ 105 ผลผลิตที่ได้จากการทำนาค่อนข้างต่ำเฉลี่ย 300 กิโลกรัมต่อไร่ นอกจากนี้ยังมีอาชีพรับจ้างทั่วไป รับราชการ และอาชีพค้าขาย ปัจจุบันประชาชนในเขตเทศบาลตำบลตลาดแค มีฐานอาชีพพึ่งพิงการทำนาและการรับจ้างเป็นหลัก แต่ผลผลิตที่ได้จากการทำนายังต่ำเฉลี่ย 300 กิโลกรัมต่อไร่และยังขาดการรวมกลุ่มเกษตรกรในการพัฒนาต่อยอด ส่วนอาชีพนอกภาคการเกษตรยังขาดระบบและกระบวนการจัดการสินค้าผลิตภัณฑ์ที่ไม่มีมาตรฐานรองรับและไม่มีตลาดจำหน่ายจึงส่งผลให้ครัวเรือนมีรายได้ต่ำ เศรษฐกิจไม่มั่นคง ค่าเฉลี่ยรายได้เพียง 51,726 บาทต่อคนต่อปี ซึ่งต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของจังหวัดนครราชสีมาซึ่งมีรายได้เฉลี่ยที่ 86,932 บาทต่อคนต่อปี (เทศบาลตำบลตลาดแค, 2561)

ถึงแม้ว่าเทศบาลตำบลตลาดแค จะมีแผนยุทธศาสตร์และการเตรียมความพร้อมของคนไว้ในระดับหนึ่ง แต่เทศบาลตำบลตลาดแคและภาคประชาชนไม่มีความชัดเจนว่าจะทำอะไร กลไกกระบวนการและวิธีการการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนจึงจะประสบผลสำเร็จ ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น จึงสนใจจะศึกษากระบวนการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเพื่อความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค เพื่อสนับสนุนการบูรณาการแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติ ในการขับเคลื่อนชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาอัตลักษณ์และแผนยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนตลาดชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค
3. เพื่อพัฒนากลไกและบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค
4. เพื่อสังเคราะห์กระบวนการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแคสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชน

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลด้านการพัฒนา
 - 1) ชุมชนได้อัตลักษณ์และสร้างรูปแบบโลโก้ พร้อมภูมิทัศน์ร้านค้าและตลาดชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแคที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ชุมชน

2) ชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแคได้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ที่ประชาชนร่วมคิดร่วมสร้างความหวังที่มีพลังและมุ่งมั่นที่จะพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนภายใต้อัตลักษณ์ของชุมชน

3) ประชาชนเกิดการร่วมกลุ่มร่วมทุนเป็นเจ้าของร้านค้าและตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเป็นที่จำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ผู้ผลิตผู้บริโภคมีความปลอดภัย และยกระดับร้านค้าและตลาดชุมชน จดทะเบียนเป็น “วิสาหกิจชุมชนร้านค้าตลาดแค” ขับเคลื่อนโดยคนในชุมชน

4) ประชาชนในชุมชนตลาดแคมีสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ เกิดการพัฒนายกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งผลให้สร้างรายได้เพิ่มขึ้น

2. ผลด้านความรู้ ได้ดังนี้

1) องค์ความรู้ที่เกิดจากกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการปฏิบัติการจริงเกี่ยวกับกระบวนการจัดตั้งและกระบวนการพัฒนากลไกการขับเคลื่อน “วิสาหกิจชุมชนร้านค้าตลาดแคเชื่อมโยง กลุ่มอาชีพแบบครบวงจร เป็นองค์ความรู้ที่สามารถเผยแพร่การเรียนรู้สู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

2) องค์ความรู้กระบวนการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเพื่อความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชน เทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา ที่เกิดการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติในบทบาทหน้าที่อาจารย์สถาบันอุดมศึกษาสู่การพัฒนาท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม

จากการศึกษาทบทวนเอกสาร แนวคิด ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน แนวคิดตลาดชุมชน แนวคิดองค์กรชุมชน แนวคิดการพัฒนาศักยภาพชุมชน แนวคิดการมีส่วนร่วม แนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ แนวคิดผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์และพัฒนากรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ดังผังภาพดังต่อไปนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบและวิธีดำเนินการวิจัย โดยใช้รูปแบบการศึกษาเป็นการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community – based Research: CBR) ควบคู่ไปกับการประยุกต์เทคนิควิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อสร้างพื้นที่การพัฒนาที่เป็นรูปธรรมแนวคิดของ เซอร์คีย์ เคลย์ (Shirky clay, 2554)

1. ประชากร กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย 3 ภาคส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตลาดแค ได้แก่ 1) ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลตลาดแคที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย แผนงานงบประมาณ การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ประกอบด้วย นายกเทศมนตรีเทศบาลตลาดแค รองนายกเทศมนตรี ปลัดเทศบาล กองสวัสดิการสังคม เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน จำนวน 10 คน 2) ตัวแทนผู้นำชุมชน กลุ่มผู้ผลิต ผู้จำหน่ายผลิตภัณฑ์ ประชาชน และประชาชน ในพื้นที่ชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค 10 ชุมชน ชุมชนละ 2 คน จำนวน 20 คน 3) นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ

ชุมชน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา และภาครัฐที่เกี่ยวข้องส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค ได้แก่ สำนักงานพัฒนาชุมชน จำนวน 11 คน

2. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มการจัดเวทีประชุมระดมความคิดเห็น ตามรูปแบบความร่วมมือ (Shirky clay, 2554) ได้แก่ การแบ่งปัน (Sharing) การประสานงานกัน (Cooperation) และการขับเคลื่อนร่วมกัน (Collective action) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม คือการสังเกตลักษณะทางกายภาพ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรม การขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน เช่น การประชุมจัดเวทีระดมความคิดเห็น การซื้อการขายผลิตภัณฑ์ และสินค้าต่าง ๆ โดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งมีขั้นตอน (เกียรติสุดา ศรีสุข, 2548) ดังนี้ 1) ศึกษาวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดอย่างละเอียด 2) กำหนดประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ตรงตามวัตถุประสงค์ 3) รวบรวมการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการตามประเด็นที่กำหนด 4) พิจารณาแต่ละรายการเก็บรวบรวมข้อมูลให้มีความชัดเจนทางภาษาเข้าใจง่ายเหมาะสมกับผู้ให้ข้อมูล 5) พิจารณารายการเก็บข้อมูลให้ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา และ 6) จัดทำแบบเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายและดำเนินการปรับปรุงแก้ไข จนได้แบบรวบรวมข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ ในขณะที่เก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้การจดบันทึกเฉพาะประเด็นสำคัญตามความเป็นจริงโดยไม่มีการตีความ นอกจากนั้นยังได้บันทึกเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และปัญหาที่เกิดขึ้นขณะเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลใช้วิธีตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อความแม่นยำของข้อมูล (Validity) และความเชื่อถือ (Reliability) ของข้อมูล โดยเริ่มจากรูปแบบการรวบรวมข้อมูลในหลากหลายวิธีทั้งการเก็บข้อมูล แล้วนำมาประกอบการแปลความหมายร่วมกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงความเป็นจริงและมีความน่าเชื่อถือมากที่สุด (สุภางค์ จันทวานิช, 2546)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลบางส่วนไปพร้อมกับการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำผลสรุปเบื้องต้นจากข้อมูลมาใช้ในการออกแบบและตั้งคำถาม

เพิ่มเติม เพื่อให้ได้คำตอบที่ตรงประเด็นการวิจัยให้ชัดเจน การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นกระบวนการทำงานที่ต่อเนื่อง ซึ่งเกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อนักวิจัยเริ่มต้นเก็บข้อมูลจนถึงสิ้นสุดการเก็บข้อมูล (ซูพัคตร์ สุทธิสา และคณะ, 2554) เสนอการวิเคราะห์สาเหตุและผล (Cause and Effect Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์ความสัมพันธ์จากผลมาจากเหตุ โดยวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นย้อนกลับมาให้เห็นว่าเกิดจากเหตุปัจจัยใดบ้าง หรือวิเคราะห์จากเหตุไปหาผลโดยวิเคราะห์ให้เห็นว่าเมื่อเหตุนี้เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดอะไรขึ้นบ้างแล้ว โยนาเสนอในรูปแบบความเรียงเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการการศึกษาการพัฒนาอัตลักษณ์และแผนยุทธศาสตร์ตลาดชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค พบว่า ชุมชนตลาดแคเป็นชุมชนเก่าแก่ที่ก่อตั้งมายาวนานนับศตวรรษ ที่ตั้งติดอยู่เส้นทางถนนมิตรภาพทั้งสองฝั่ง จากที่ตั้งดังกล่าวส่งผลให้ชุมชนตลาดเป็นศูนย์กลางของการเดินทาง คมนาคม เป็นบริเวณที่ผู้คนเดินทางเพื่อพักรถ ต่อรถ ก่อเกิดเป็นตลาดคนในชุมชนมาเช่าแผงนำสินค้าในชุมชนมาวางขาย มีโรงสี บิมน้ำมัน สถานบริการต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย มีการจัดกิจกรรมประเพณีที่ผู้คนเดินทางมาท่องเที่ยว จึงเป็นตลาดชุมชนที่พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน สร้างงาน สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2534 มีการขยายถนนมิตรภาพเป็นแบบ 4 ช่องทางจราจร จึงมีการย้ายร้านค้ามาตั้งบริเวณเทศบาลตำบลตลาดแคในปัจจุบัน นอกจากนี้การเติบโตของเมือง มีการสร้างร้านค้าใหม่ ๆ เกิดขึ้น และรูปแบบการค้าขายใหม่ ๆ มีรถขายสินค้า นำสินค้าเข้าไปขายในชุมชน ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของตลาดชุมชนที่เคยคึกคักกลับเงียบเหงา ร้านค้าเริ่มทยอยปิดตัวลงนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

อย่างไรก็ตามในช่วงปี พ.ศ. 2559 เทศบาลตำบลตลาดแคได้มีการสนับสนุนให้มีการก่อตั้งตลาดนัดชุมชนอีกครั้ง มีการก่อสร้างร้านค้าชุมชนบริเวณหน้าเทศบาลตำบลตลาดแคเพื่อส่งเสริมให้คนในชุมชนนำสินค้าในชุมชนมาจำหน่าย ดำเนินการมาได้

ระยะเวลาหนึ่งก็ได้ปิดตัวลง แต่ยังคงมีร้านอาหารตามสั่งและมีการตลาดนัดสัปดาห์ละ 2 วัน ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2564 มีแนวคิดในการฟื้นฟูตลาดชุมชนเทศบาลตลาดแคอีกครั้งเพื่อสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนฐานราก คณะผู้วิจัยจึงร่วมกับชุมชนในการพัฒนาอัตลักษณ์ของตลาดชุมชน สร้างเอกลักษณ์และความโดดเด่น ซึ่งมีกระบวนการ คือ การวิเคราะห์ปัญหาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาอัตลักษณ์ตลาดชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค จัดตั้งทีมแกนหลักขับเคลื่อน การศึกษารวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล ปฏิบัติการพัฒนาอัตลักษณ์ นำเสนอปฏิบัติการสร้างอัตลักษณ์ให้กับชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง การสรุปบทเรียน ผลการพัฒนาอัตลักษณ์ คือ มีการตั้งชื่อตลาดใหม่ว่า “ตลาดแค แคร่คุณ” เป็นตลาดชุมชนที่เน้นจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนสะท้อนวิถีชุมชน มีเอกลักษณ์ “ปลอดภัย ถูก ดี มีความสุข” เป็นสินค้าที่ผลิตจากชุมชนผลิตและจำหน่ายสินค้าอุปโภคและบริโภคแบบครบวงจร มีการทำตราสัญลักษณ์ของตลาดเพื่อนำไปติดผลิตภัณฑ์และนำมาจำหน่ายในตลาดชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค และปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สะอาด สวยงาม มีสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องน้ำ จัดทำโลโก้รูปปั้นดอกแคเพื่อเป็นสัญลักษณ์ทำเป็นรูปดอกแคปูนปั้นหาสีบนฐานที่เหมาะสม สวยงามโดดเด่นอยู่ด้านหน้า ติดถนนมิตรภาพ และจัดสวนหย่อมปรับปรุงภูมิทัศน์ล้อมรอบบริเวณให้สวยงามเพื่อดึงดูดให้ผู้คนได้แวะพักและซื้อสินค้าผลิตภัณฑ์ของชุมชน สถานที่จอดรถกว้างขวางปลอดภัย

การจัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนตลาดชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค ได้มีการจัดเวทีระดมความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนได้เสีย ประกอบด้วยภาคประชาชน เครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชน ร่วมระดมความเห็นและร่วมกันทำยุทธศาสตร์ ส่งผลให้มีการมีการทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนตลาดชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค ดังต่อไปนี้

1) ด้านวิสัยทัศน์และอัตลักษณ์ของตลาดชุมชนตลาดแค ได้กำหนดแผนการพัฒนาตลาดชุมชน “สินค้า ปลอดภัย ถูก ดี มีสุข” และกำหนดให้เป็นร้านค้าชุมชนร้านจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคที่คนในชุมชนร่วมกันเป็นเจ้าของการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการ เพื่อให้ตลาดชุมชนในลักษณะ “ตลาดมีสินค้าครบจบในที่เดียว”

2) ด้านผลิตภัณฑ์ของตลาดชุมชน สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่นำมาขาย เป็นพืชผัก ผลไม้ปลอดสารพิษ เป็นผลผลิตและผลิตภัณฑ์ของคนในชุมชนอำเภอโนนสูง และต้องได้รับการตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานสินค้า และนำผลิตภัณฑ์สินค้า OTOP ในเขตอำเภอโนนสูงมาจำหน่ายรายค้ายุติธรรม

3) ด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ตลาดชุมชน ต้องดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามและเป็นที่พักผ่อน เพื่อให้ตลาดเป็นที่น่าสนใจและอัตลักษณ์ของตลาดเพื่อให้เป็นจุดเช็กอิน และดึงดูดนักท่องเที่ยวและผู้ที่สัญจรผ่านไปมาแวะซื้อผลิตภัณฑ์ และพักผ่อนเพื่อเดินทางต่อไป

4) ด้านการบริหารตลาดและร้านค้าชุมชน คนในชุมชนร่วมเป็นเจ้าของระบบเศรษฐกิจชุมชน ร่วมลงทุนร่วมหุ้น รวมกันซื้อรวมกันขาย จัดตั้งคณะกรรมการบริหารงานตลาดชุมชน กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ จัดทำกฎกติกา ที่ยึดหลักการมีส่วนร่วม นำรายได้ไปจัดสวัสดิการชุมชน

2. ผลการศึกษาผู้มีส่วนได้เสียและการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค พบว่า

1) กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในชุมชน ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้ซื้อผู้ขายสินค้าตลาดนัดชุมชน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน โดยได้รวมกลุ่มร่วมทุน เป็นทั้งเจ้าของร้านค้าและผู้ผลิตสินค้าชุมชนตลาดแค และเทศบาลตำบลตลาดแค ซึ่งทีมผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาล เจ้าหน้าที่ได้เข้ามาร่วมเรียนรู้ ให้คำปรึกษา และสนับสนุนอาคารสถานที่ ภูมิทัศน์บริเวณตลาดให้มีความร่มรื่นสวยงาม

2) กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากภายนอกชุมชน เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโนนสูง สำนักงานเกษตรอำเภอโนนสูง พร้อมสนับสนุนด้านวิชาการและงบประมาณ ประสานกลุ่มอาชีพสินค้าโอท็อป (OTOP) การผลิตสินค้าการเกษตรปลอดภัยของชุมชนตลาดแค และการยกระดับกลุ่มอาชีพเกษตรให้เป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ ให้คำแนะนำทางวิชาการ และประสานเครือข่ายการพัฒนา

3. การพัฒนากลไกในการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค เพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน พบว่าแนวทางในการบริหารจัดการตลาดชุมชน มีประเด็นที่สำคัญ คือ จัดโครงสร้างคณะกรรมการบริหารตลาด พัฒนาศักยภาพ คณะกรรมการ พัฒนาความรู้เกี่ยวกับตลาดชุมชน พัฒนาระบบการบริหารจัดการ และ กระบวนการขับเคลื่อนตลาดชุมชน มีดังนี้ 1) จัดตั้งร้านค้าและตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน เทศบาลตำบลตลาดแค โดยประชาชนในชุมชนรวมกลุ่ม ร่วมทุนเป็นเจ้าของกิจการ ร้านค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยให้ถือหุ้น หุ้นละ 100 บาท ถือหุ้นสูงสุดไม่เกิน 5,000 บาท มีประชาชนสมัครเป็นสมาชิกแรกตั้ง จำนวน 106 คน ถือหุ้นจำนวน 1,802 หุ้น เมื่อรวมกับเงินบริจาคสมทบของผู้นำชุมชน รวมทุนดำเนินการ 235,200 บาท เพื่อเป็น ทุนในการซื้อสินค้าจำหน่ายในร้านค้าชุมชน 2) จัดอาคารสถานที่และปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยสมาชิกและผู้นำชุมชน เครือข่ายภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมลงแรง ร่วมสมทบทุนสร้างรั้ว ปรับปรุงพื้น การจัดทำแปลงปลูกผักกลุ่มผู้สูงอายุ ทำโอ่งคังต้นไม้ จัดทำกำแพงป้ายขนาดใหญ่ความยาว 20 เมตร จัดทำปูนรูปปั้นดอกแค ให้มีความโดดเด่นที่สวยงาม เป็นจุดดึงดูดใจให้คนได้แวะชมและซื้อสินค้า โดยมีการขับเคลื่อนร้านค้าและตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน พบว่ามีกลไกและบทบาท ดังนี้

1) กรรมการที่ปรึกษา ประกอบด้วยนายอำเภอโนนสูง สำนักงานพัฒนา ชุมชนอำเภอโนนสูง สำนักงานเกษตรอำเภอโนนสูง ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน มีบทบาท ให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานร้านค้าและตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์

2) คณะกรรมการดำเนินงานร้านค้าชุมชนตลาดแค มีจำนวน 4 คณะ ได้แก่ กรรมการฝ่ายอำนวยการและดำเนินงาน ทำหน้าที่ในการควบคุมการดำเนินงาน การกำหนดระเบียบ ดำเนินงานตามระเบียบ รับสมาชิก การประชุม เป็นต้น กรรมการ ฝ่ายตรวจสอบบัญชี คณะกรรมการฝ่ายจัดซื้อและจัดหาสินค้าผลิตภัณฑ์ และ คณะกรรมการฝ่ายขาย มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี

3) สมาชิกกลุ่มร้านค้าและตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้แก่ สมาชิกสามัญ คือ บุคคลในชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแคและคุณสมบัติของสมาชิกสามัญ ต้องเป็นผู้ถือหุ้น

ไม่ต่ำกว่า 1 หุ่น หุ่นละ 100 บาท และสมาชิกกิตติมศักดิ์ คือ สมาชิกที่เป็นผู้มีอุปการคุณ ได้แก่ คหบดี พ่อค้าผู้นำชุมชน นักการเมือง ที่เป็นผู้ที่ช่วยเหลือและสนับสนุนกิจการโดยไม่หวังผลตอบแทน

4. การสังเคราะห์กระบวนการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเพื่อความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค พบว่า

1) กลไกเชิงพื้นที่เป็นตัวขับเคลื่อน มีบทบาทพื้นที่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน ได้แก่ (1) รูปแบบการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนเป็นกลุ่ม ส่งผลให้ชุมชนเกิดการพึ่งพาอาศัยกันในชีวิตประจำวัน ทั้งการผลิตและการบริโภค (2) ด้านวัฒนธรรมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาจักสาน ทำให้เกิดการสร้างงาน และสร้างเศรษฐกิจในชุมชน (3) อาชีพทำการเกษตร ที่หนุนเสริมร้านค้าชุมชนตลาดแค บทบาทนำสินค้าผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายที่ร้านค้าชุมชน 4) สถานที่ตั้งของร้านค้าชุมชนตลาดแค ซึ่งอยู่ติดถนนมิตรภาพ สะดวกในการซื้อขาย จึงเป็นกระบวนการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเพื่อความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชน

2) กลไกทางสังคมเป็นตัวขับเคลื่อน ประกอบด้วย (1) วิถีชีวิตและความเป็นเครือญาติของคนในชุมชนตลาดแค ทำให้เกิดความผูกพันในกลุ่มเครือญาติ มีความคุ้นเคย ทำให้รวมกลุ่มกันได้ง่าย (2) บทบาทของผู้นำในชุมชนและผู้นำในกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ของชุมชนตลาดแค เป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ ได้รับการยอมรับ เสียสละ และลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเอง ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการขับเคลื่อนกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (3) ข้อตกลงและกฎกติกาของร้านค้าชุมชนตลาด แค โครงสร้างขององค์กรมีคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ มีบทบาทและรับผิดชอบในการดำเนินงานที่ชัดเจน

3) กลไกทางเศรษฐกิจเป็นตัวขับเคลื่อน ประกอบด้วย (1) การพัฒนาตลาดร้านค้าชุมชน เป็นตลาดแบบครบจบในที่เดียว รวมกลุ่มร่วมทุนเป็นเจ้าของตลาดและร้านจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคและผลิตภัณฑ์ของชุมชน (2) การเป็นสมาชิกร้านค้าชุมชนมีผลตอบแทน โดยนำสินค้ามาจำหน่ายในร้านค้าชุมชนและการได้ซื้อสินค้าในราคา

ยุติธรรม (3) สมาชิกมีโอกาสในการสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนเพิ่มขึ้น โดยนำผลิตภัณฑ์
ผลผลิตของครัวเรือนมาจำหน่าย

4) กลไกเสริมจากปัจจัยภายนอก เช่น การได้รับการสนับสนุนจาก
หน่วยงานภายนอก เช่น สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอโนนสูง สำนักงานเกษตรอำเภอ
สนับสนุนด้านวิชาการและงบประมาณ ในการยกระดับกลุ่มอาชีพเกษตรให้เป็นกลุ่ม
วิสาหกิจชุมชน การได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ในด้าน
วิชาการงบประมาณ และการนำคณะกรรมการร้านค้าชุมชนไปศึกษาดูงาน กลุ่มผู้สัญจร
ผ่านชุมชนตลาดแคที่ซื้อสินค้า และผลิตภัณฑ์ ผลผลิต ของที่ระลึกเป็นของชุมชนตลาดแค

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสรุปบทเรียนการพัฒนาอัตลักษณ์และแผนยุทธศาสตร์ตลาด
ชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแคที่ผ่านมา พบว่า การสร้างอัตลักษณ์และสัญลักษณ์ตลาด
ชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค ซึ่งสัญลักษณ์และโลโก้ที่เป็น “ดอกแคบ้านสีชาวแดงพร้อม
ใบสีเขียว” ซึ่งสื่อความหมาย “ตลาดแค แคร่คุณ” ซึ่งจะทำเป็นรูปดอกแคปูนปั้นทาสีบน
ฐานที่เหมาะสม สวยงามโดดเด่น เพื่อให้เป็นที่ภาคภูมิใจและเป็นที่น่าสนใจของคนตลาดแค
อยู่ด้านหน้า ติดถนนมิตรภาพ พร้อมจัดสวนหย่อม มีสถานที่จอดรถกว้างขวางปลอดภัย
ภูมิทัศน์มีความโดดเด่น สวยงามเรียบง่ายสะท้อนวิถีชีวิตของคนตลาดแค ซึ่งสอดคล้อง
แนวคิดของเสริมศักดิ์ ขุนพล (2557) ที่ได้อธิบายว่า อัตลักษณ์ท้องถิ่นจึงเกิดจากสิ่งต่าง
ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นในละพื้นที่ เช่น ตราสัญลักษณ์ คำขวัญ สัญลักษณ์ประจำท้องถิ่น
ประเพณี การแต่งกาย ภาษาที่ใช้พูด ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สังคมได้สร้างขึ้นจนกลายเป็น
วัฒนธรรมประเพณีการเคลื่อนไหวของสังคมแนวใหม่ (New Social Movement)
จึงเป็นเครื่องมือทางกระบวนการทางสังคมใหม่ที่ชุมชนนำมาสร้างความรู้ เพื่อค้นหาและ
สร้างอัตลักษณ์และโลโก้ของตลาดชุมชนตลาดแค เพื่อเป็นสัญลักษณ์ที่จดจำของลูกค้า
และผู้มาใช้บริการเกิดความประทับใจ

2. ผลการทบทวนยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนตลาดแค โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์ตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนตลาดแค ซึ่งชุมชนยืนยันลักษณะของตลาดแบบครบจบในที่เดียว โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำยุทธศาสตร์จนเกิดการกลุ่มร่วมทุนเป็นเจ้าของตลาดและร้านค้าชุมชน โดยใช้ชื่อตลาด “ตลาดแค แคร่คุณ” โดยมีวิสัยทัศน์ คือ สินค้าที่ผู้ผลิตผู้บริโภคปลอดภัย ถูก ดี มีสุข โดยกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนตลาดแค ประกอบด้วย การแต่งกายที่สะท้อนอัตลักษณ์วิถีของชุมชน สุภาพสตรีต้องใส่ผ้าถุง มีจิตใจให้บริการ พูดภาษาโคราช มีการรณรงค์ให้ผู้จำหน่ายและลูกค้าใช้ตะกร้าหรือถุงผ้า มีแผนยุทธศาสตร์การปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามและเป็นที่พักผ่อน เพื่อให้ตลาดเป็นที่น่าสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูติรัตน์ เจริญสุข, อาคม เจริญสุข และปาริฉัตร วิมูลชาติ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการวิจัยปฏิบัติการด้านการมีส่วนร่วมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้ตลาดชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเกื้อหนุนที่เอื้อต่อการพัฒนาให้เป็นตลาดชุมชนที่ยั่งยืน ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและงานประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชน และ การศึกษาของนิรมล ขมหวาน (2557) ได้ศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนตลาดโบราณบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนโบราณบางพลีมีอัตลักษณ์ของชุมชนที่แสดงการมีวิถีชีวิตชุมชนแบบแม่ค้าชุมชนตลาดริมน้ำ

3. ผลการศึกษาผู้มีส่วนได้เสียและการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนตลาดชุมชนตลาดแค พบว่า กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียในชุมชน ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มผู้ซื้อผู้ขายสินค้าตลาดนัดชุมชน กลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชน โดยมีส่วนร่วมรวมทุน ร่วมกันวางแผนและเป้าหมายความคาดหวังร่วมกันในการขับเคลื่อนตลาด เป็นเจ้าของตลาดร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกิตติชัย นวลทอง (2559) ที่กล่าวว่า ตลาดชุมชนเป็นสถานที่หรือแหล่งเรียนรู้ทางการค้าชุมชน โดยมีกระบวนการการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และ กรมการพัฒนาชุมชน (2547) ได้ศึกษาการบริหารจัดการองค์กรกองทุนชุมชนดีเด่นของแต่ละภาค 4 ภาค ว่าหลักการบริหารจัดการองค์กรกองทุนที่มีประสิทธิภาพ ประการหนึ่ง

คือหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิก โดยมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการ มีส่วนร่วมในการกำหนดข้อบังคับ กฎเกณฑ์ กติกาของกองทุน และมีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาหรือดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และสอดคล้องกับแนวคิดของณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ (2542) และอัญชัน แกมเขย (2544) หลักการดำเนินงานขององค์กรชุมชน คือ การส่งเสริมสินค้าและบริการที่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภค และมีจริยธรรมในการประกอบธุรกิจกล่าวคือการไม่เอาัดเอาเปรียบชุมชน สมาชิก ผู้รับบริการ ผู้บริโภค ผู้ผลิต

4. การพัฒนากลไกในการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนตลาดแค พบว่า กลไกในการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนตลาดแค ประกอบด้วยกรรมการที่ปรึกษาจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ส่วนคณะกรรมการในการดำเนินงานร้านค้าชุมชนตลาดแค คือ กรรมการฝ่ายอำนวยการ และดำเนินงาน กรรมการฝ่ายตรวจสอบบัญชี คณะกรรมการฝ่ายจัดซื้อและจัดหาสินค้าผลิตภัณฑ์และคณะกรรมการฝ่ายขาย และสมาชิกกลุ่มร้านค้าและตลาดผลิตภัณฑ์ชุมชนมี 2 ประเภท คือ สมาชิกสามัญ และสมาชิกกิตติมศักดิ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธงชัย สันติวงษ์ (2540) ได้อธิบายว่า การจัดองค์กรหรือองค์กร คือ การมอบหมายงานให้คนปฏิบัติเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของสมพันธ์ เตชะอธิก (2547) ได้อธิบายไว้ว่า องค์กรประกอบขององค์กรชุมชน ประกอบด้วย โครงสร้างและบทบาทหน้าที่เป็นรูปแบบมาตรฐาน คือ มีประธาน รองประธาน เลขานุการ ประชาสัมพันธ์ ภูมิคม เจริญฤๅณ ฝ่ายซื้อฝ่ายขาย ตรวจสอบ และกรรมการอื่น ๆ มีการแบ่งบทบาทหน้าที่กันตามตำแหน่ง และมีกฎกติการ่วมกัน เพื่อยึดเป็นแนวทางปฏิบัติและเป็นข้อตกลงร่วมกัน

5. การสังเคราะห์กระบวนการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเพื่อความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชนเทศบาลตำบลตลาดแค อำเภอโนนสูง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า กระบวนการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเพื่อความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชนประกอบด้วย 1) กลไกเชิงพื้นที่เป็นตัวขับเคลื่อน อาทิเช่น รูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชน วัฒนธรรมประเพณี อาชีพของคนในชุมชนตลาดแค มีบทบาทนำผลิตภัณฑ์

ภูมิปัญญาชาวบ้านร้านค้าชุมชน จึงเป็นกลไกการขับเคลื่อนตลาดชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอินทรา พงษ์นาค (2557) ได้ศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนเมืองอุทองเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ชุมชนเมืองอุทองมีอัตลักษณ์ของชุมชนที่แสดงวัฒนธรรมประเพณีวิถีชีวิตความเป็นอยู่และเกิดการยอมรับร่วมกันของชาวชุมชน และมีการปฏิบัติต่อกันจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิตมีผลต่อการท่องเที่ยว 2) กลไกทางสังคมที่เป็นตัวขับเคลื่อน อาทิเช่น วิถีชีวิตและความเป็นเครือญาติ บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้นำในชุมชนและผู้นำในกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ของชุมชนตลาดแค ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมการพัฒนาชุมชน (2547) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการองค์กรกองทุนชุมชนดีเด่นของแต่ละภาค 4 ภาค ได้เสนอหลักการบริหารจัดการองค์กรที่ดี คือการยึดหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิก โดยมีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการ กำหนดข้อบังคับ กฎเกณฑ์ กติกาของกองทุน และมีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาหรือดำเนินกิจกรรม และสมพันธ์ เตชะอธิก (2547) ได้อธิบายองค์ประกอบสำคัญขององค์กรชาวบ้าน ผู้นำถือว่าเป็นผู้กุมความอยู่รอดขององค์กรชาวบ้านหากผู้นำได้รับการยอมรับ มีบารมี มีความสามารถ จะสามารถนำองค์กรชาวบ้านให้ประสบผลสำเร็จได้ 3) กลไกทางเศรษฐกิจเป็นตัวขับเคลื่อน อาทิเช่น การพัฒนาตลาดร้านค้าชุมชน การเป็นสมาชิกร้านค้าชุมชนมีผลตอบแทน และสมาชิกมีโอกาสนในการสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกาญจนา แก้วเทพ (2527) ได้อธิบายถึงองค์ประกอบขององค์กรชุมชน คือ การมีผลประโยชน์ร่วมกันและการกระจายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรมและทั่วถึง และ 4) กลไกเสริมจากปัจจัยภายนอก การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ในด้านวิชาการงบประมาณ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมพัฒนาชุมชน (2560) อธิบายถึงแนวทางดำเนินโครงการตลาดนัดชุมชนไทยช่วยไทย คนไทยยิ้มได้ กลยุทธ์การทำงานให้ประสบความสำเร็จ คือ การสร้างความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา การบูรณาการทำงานแบบมีส่วนร่วม และการรับผลประโยชน์จากการทำงาน และการสร้างความเข้าใจชี้แจงภาคีการพัฒนาและผู้มีส่วนได้เสีย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะต่อการพัฒนา

1.1 พัฒนากลไกในการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนตลาดแค มีการจัดโครงสร้างการบริหารงานและการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงานฝ่ายต่าง ๆ เพื่อเข้ามาเป็นกลไกในการดำเนินงาน ดังนั้น จึงต้องมีการพัฒนาศักยภาพของคณะกรรมการให้มีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารงาน การใช้เทคโนโลยีเข้ามาจัดการด้านการจำหน่ายสินค้า เพื่อสร้างความโปร่งใส การตรวจสอบได้ของสมาชิกได้

1.2 จากการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนากลไกการขับเคลื่อนตลาดชุมชนเพื่อความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งกลไกเชิงพื้นที่เป็นตัวขับเคลื่อน กลไกทางสังคมที่เป็นตัวขับเคลื่อน และกลไกทางเศรษฐกิจเป็นตัวขับเคลื่อน และมีกลไกภายนอกเป็นกลไกหนุนเสริม ดังนั้น การพัฒนาร้านค้าชุมชนตลาดแคจะต้องเน้นการบริหารจัดการที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลัก ส่งเสริมบทบาทของผู้นำชุมชนให้เข้ามา มีบทบาทสนับสนุนการดำเนินงาน การจัดทำกฎกติกาที่มีความชัดเจน ปฏิบัติได้ ซึ่งเกิดจากสมาชิกของกลุ่มเป็นผู้กำหนดและเป็นผู้ปฏิบัติโดยให้ทราบกันอย่างทั่วถึงสมาชิกต้องได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมของร้านค้าชุมชนและควรมีการจัดสวัสดิการชุมชนในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้เกิดการจัดตั้งร้านค้าชุมชนเพื่อจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคและผลผลิตทางการเกษตร และสินค้าชุมชน สินค้า OTOP หากมีการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยถึงกระบวนการที่จะทำให้การบริหารร้านค้าชุมชนตลาดแคประสบความสำเร็จ ปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลว ตลอดจนการบริหารจัดการธุรกิจชุมชนให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้และการสร้างสวัสดิการให้เกิดขึ้นกับชุมชน

2.2 ผลจากการวิจัยได้ค้นพบว่า หน่วยงานของเทศบาลตำบลตลาดแคและหน่วยงานภาคีภายนอกมีส่วนในการสนับสนุนการดำเนินงานร้านค้าชุมชนตลาดแค ควร

มีการวิจัยในบทบาทหน้าที่ภารกิจของเทศบาลในการสนับสนุนส่งเสริมให้ร้านค้าชุมชนมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน และภาคีเครือข่ายส่วนราชการจะตั้งศักยภาพของหน่วยงานเหล่านั้นมาหนุนเสริมเพื่อให้ร้านค้าชุมชนมีศักยภาพในการแข่งขันและสร้างมาตรฐานของสินค้า สร้างความเป็นอัตลักษณ์ของร้านค้าชุมชนตลาดแค

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน . (2547). *คู่มือองค์กรเครือข่ายกับการบริหารจัดการทุนแบบมืออาชีฟ*. บริษัทชาวไทยเพรส จำกัด.
- _____. (2560). *การขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากภายใต้กลไกประชารัฐ*. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2527). *จิตสำนึกของชาวนา : ทัศนคติและแนวการวิเคราะห์แบบเศรษฐศาสตร์การเมือง*. สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- กิตติชัย นวลทอง. (2563). *ผลงานแนวคิด “ปันไถ่ร้อยสายสร้างเครือข่ายและตลาดชุมชน”*. www.pandinthong.com
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2548). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความสามารถในการทำวิจัย*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่:เชียงใหม่.
- ชุตีรัตน์ เจริญสุข, อาคม เจริญสุข และปาริฉัตร วัฒนชาติ. (2556). *การวิจัยปฏิบัติการด้านการมีส่วนร่วมเพื่อหาแนวทางการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับตลาดชุมชนเจ็ดเสมียน อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี*. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ชูศักดิ์ สุทธิสา และคณะ. (2554). *โครงการวิจัยการพัฒนาระบบและกลไกการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นภาคอีสานสู่การสร้างที่ทางสังคมและการขับเคลื่อนนโยบาย*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- เซอร์เกี เคลย์. (2554). *พลังกลุ่มไร้สังกัด*. มติชน.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2542). *ธุรกิจชุมชน : เส้นทางที่เป็นไปได้*. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

เทศบาลตำบลลาดแค. (2561). *ประชากร*. <http://www.taladkae.go.th/showdata>.

ธงชัย สันติวงษ์. (2540). *องค์การและการบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 11). ไทยวัฒนาพานิช.

สกุล วงษ์กาฬสินธุ์. (2562). *ศักยภาพชุมชนในการแก้ไขปัญหาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านลำอำเภอลือสง จังหวัดนครราชสีมา*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สมพันธ์ เตชะอธิกและคณะ. (2547). *การเรียนรู้และการจัดการความรู้ขององค์กรชุมชนเพื่อชุมชนเป็นสุข*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). *สรุปแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สุภางค์ จันทวานิชม. (2546). *วิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. ในคู่มือการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่องานพัฒนา*, อุทัย ดุลยเกษม (พิมพ์ครั้งที่ 4). สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เสริมศักดิ์ ขุนพล. (2557). *การศึกษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ความเชื่อของชุมชนเกาะยอ*. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 28(3), 83-103.

อัญชัน แกมเขย. (2544). *ธุรกิจชุมชนกับสำนึกร่วมในการจัดการป่า กรณีศึกษาบ้านเขาราวเทียนทอง ตำบลเนินฆ้อ กิ่งอำเภอนีนาม จังหวัดชัยนาท*. วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

อินทรา พงษ์นาค. (2557). *อัตลักษณ์ชุมชนเมืองอุทองเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดสุพรรณบุรี* [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการทางวัฒนธรรม (สหสาขาวิชา)]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิรมล ขมหวาน (2557). *การศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนตลาดโบราณบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ*. วารสารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์, 14(1), 125-144.

Author

Miss Sirikorn Boonsang

Bachelor of Art Program Innovation Social Development , Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Rachasima Rajabhat University 340 Ruranarai Road, Nai Mueang Subdidtrict,Mueang District,Nakhon Rachasima Province. 30000

E-mail: sirikorn.b@nrru.ac.th Tel: 081-6861155

Asst.Prof.Dr.Sakul Wongkalasin

Docter of Philosophy (Public and Private Management) , Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Rachasima Rajabhat University 340 Ruranarai Road, Nai Mueang Subdidtrict,Mueang District,Nakhon Rachasima Province. 30000 E-mail:

Sakul.w@nrru.ac.th Tel:090-9985795

ทฤษฎีเบลคั่นโตของจีนจากสถาบันวิจัยโอเปร่าแห่งมหาวิทยาลัยปักกิ่ง:
กรณีศึกษาของโอเปร่าเจียงเจี๋ย

The Chinese Bel Canto Theory of Peking University's Opera
Research Institute: A Case Study of the Opera Jiang Jie

ชุย เยว^{1*} / ชุตินา มณีวัฒนา²

Cui Yue / Chutima Maneewattana

^{1,2} คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

*Corresponding Author

ได้รับบทความ: 11 กุมภาพันธ์ 2568

ปรับปรุงแก้ไข: 18 เมษายน 2568

ตอบรับตีพิมพ์: 15 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

โอเปร่าเจียงเจี๋ยเป็นโอเปร่าจีนที่โดดเด่นซึ่งเล่าถึงชีวิตและการต่อสู้ของเจียงเจี๋ย นักปฏิวัติหญิงในช่วงสงครามกลางเมืองจีน โอเปร่านี้มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับความจงรักภักดี การเสียสละ และความกล้าหาญ โดยมุ่งเน้นไปที่ความมุ่งมั่นของเจียงเจี๋ย ต่อเหตุผลของเธอและความวุ่นวายทางอารมณ์ที่เธอต้องเผชิญในการต่อสู้กับการกดขี่

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิจัยโดยการทบทวนวรรณกรรมและควบคู่กับการวิจัยภาคสนามเพื่อวิเคราะห์ทฤษฎีเบลคั่นโตของจีนจากสถาบันวิจัยโอเปร่าแห่งมหาวิทยาลัยปักกิ่ง กรณีศึกษาของโอเปร่าเจียงเจี๋ย

ผลการวิจัยพบว่า ทฤษฎีเบลคันโตของจีนที่นำไปใช้โดยจากสถาบันวิจัยโอเปร่าแห่งมหาวิทยาลัยปักกิ่ง การศึกษาของโอเปร่าเจียงเจี๋ยเผยให้เห็นถึงการรวมกันของเทคนิคการร้องเพลงและภาษากายอันมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความลึกซึ้งทางอารมณ์และการแสดงของตัวละคร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการควบคุมพลศาสตร์เสียงอย่างมีฝีมือ เช่น การเปลี่ยนแปลงในความเข้ม เสียง และจังหวะ ช่วยให้นักแสดงสามารถถ่ายทอดสถานะอารมณ์ที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสะท้อนถึงโลกภายในของตัวละคร นอกจากนี้ การศึกษานี้ยังชี้ให้เห็นถึงวิธีการประสานระหว่างการแสดงออกทางเสียงและการเคลื่อนไหวทางกายภาพสร้างการแสดงที่มีชีวิตชีวาและน่าสนใจมากขึ้น งานวิจัยนี้ยังถึงความสำคัญของหลักการเบลคันโตในการสร้างโอเปร่าปฏิวัติ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบรรลุความสอดคล้องทางอารมณ์ที่ลึกซึ้งและผลกระทบทางศิลปะ

คำสำคัญ : ทฤษฎีเบลคันโตจีน, สถาบันวิจัยโอเปร่า, มหาวิทยาลัยปักกิ่ง, โอเปร่าเจียงเจี๋ย

Abstract

Opera Jiang Jie is a distinguished Chinese opera that portrays the life and struggle of Jiang Jie, a female revolutionist during the Chinese Civil War. The opera centers on themes of loyalty, sacrifice, and courage, emphasizing Jiang Jie's commitment to her cause and the emotional turbulence which she endures in the face of oppression.

This research is qualitative research employs both a literature review and fieldwork to analyze the Chinese Bel Canto Theory developed by the Opera Research Institute of Peking University, using Jiang Jie as a case study.

The result of research found out that the application of the Chinese Bel Canto Theory in the opera Jiang Jie demonstrates a fusion of vocal techniques and expressive physical gestures that significantly enhance the

emotional depth and character performance. In particular, the skillful control of vocal dynamics—such as variations in volume, tone, and rhythm—enables the performers to effectively convey complex emotional states, reflecting the inner worlds of the characters. Moreover, the study emphasizes how the synchronization of vocal expression and physical movement contributes to a vivid and engaging performance. This research highlights the importance of Bel Canto principles in shaping revolutionary opera, illustrating their effectiveness in achieving profound emotional resonance and artistic expression.

Keywords: The Chinese Bel Canto Theory, Opera Research Institute, Peking University, The Opera Jiang Jie

Introduction

Opera is regarded as one of the highest accomplishments in classical music, acclaimed globally for its fusion of vocal and instrumental talents. This esteemed status arises from its complex combination of various musical components, theatrical performance, and narrative elements, underscoring opera's significance as a hallmark of artistic culture (Gao, 2017: 67). Bel Canto, an important facet of Western vocal tradition, began to influence Chinese culture in modern times, largely due to the efforts of Christian missionaries. The historical exchange between China and the West can be traced back to the Tang Dynasty in the 8th century, a pivotal era when Eastern and Western influences started to intermingle. This initial interaction laid the groundwork for subsequent developments, including

the adoption of Bel Canto techniques in China (Tao, 1994: 1-18). As Bel Canto established itself in China, it engaged profoundly with traditional Chinese music, resulting in significant changes within the nation's vocal music scene. Scholars have observed that this interplay enriched China's national vocal traditions, fostering innovation while maintaining essential aspects of native musical forms (Luo, 2019: 98).

In recent years, the market for Chinese opera has seen substantial growth, marked by an increase in new productions being staged. This expansion is largely due to supportive policies and enhanced financial investment, which have helped position opera as a refined art form that expresses cultural aspirations. There is also growing demand from Chinese musical companies, artists, and audiences for original opera works (Jiang, 2017: 70). Within this context, the opera "Jiang Jie," first performed in 19, has maintained enduring popularity, appealing to audiences of various age groups and repeatedly featuring on opera stages across different historical settings. The Peking University Opera Research Institute has taken initiatives to rejuvenate this work by re-staging it with a contemporary interpretation, including a performance at the National Centre for the Performing Arts. This effort reflects ongoing endeavors to innovate and promote the evolution of Chinese opera (Wang, 2024: 155).

The adaptation of "Jiang Jie" by the Peking University Opera Research Institute addresses the critical challenge of merging "Chinese language with Bel Canto technique." This focus deals with the distinct linguistic features of Mandarin, such as its four tones, rhyme, articulation,

and phrasing, all of which are essential for adapting Bel Canto methods to Chinese vocal practices.

Research Objective(s)

The main aim of this study was to analyze the Chinese Bel Canto Theory of Peking University's Opera Research Institute: using a case study of the opera Jiang Jie

Research Framework

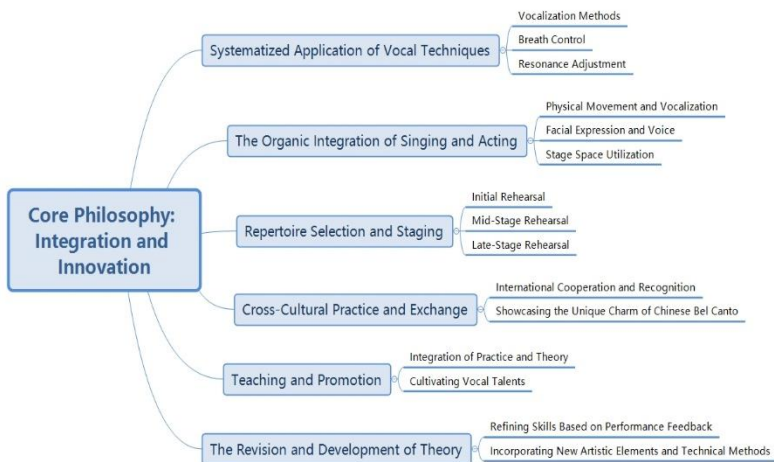

Figure 1 Peking University Framework for the Theory and Practice Path of Chinese Bel Canto

Research Methodology

This research is a qualitative study, the researcher uses the literature review and field research.

1) Literature review

The literature review in this study employs analysis as a method to systematically organize and examine existing scholarship, enabling the formation of research perspectives on Peking University's Chinese Bel Canto theory and its application in the opera Jiang Jie within contemporary Chinese opera. The literature sources are categorized into three main areas. Firstly, academic papers and monographs relevant to Peking University Chinese Bel Canto theory, Jiang Jie, and comparative studies between Chinese and Western vocal traditions have been gathered from databases such as CNKI, Wanfang Data, Web of Science, and Google Scholar. These resources provide a solid theoretical foundation for the research. Secondly, historical documents pertaining to the early development of Chinese opera and literature on Chinese vocal education were collected, which aid in tracing the evolution of the Peking University Chinese Bel Canto theory and its contemporary relevance. Lastly, extensive reports, reviews, and audience feedback regarding the performances of Jiang Jie were searched from libraries, the internet, newspapers, and magazines. These materials not only enhance the understanding of Jiang Jie but also serve as crucial references for analyzing the practical implementation of Peking University's Chinese Bel Canto theory in the opera.

2) Field Research

Field research serves as a vital method for gathering firsthand data through on-site interview and observation, and it was utilized in this study to explore the relationship between Peking University's opera Jiang Jie and its Chinese Bel Canto theory, with a focus on practical application and performance in actual productions. To fulfill the research objectives, the

study engaged with key informants, including influential figures in the Chinese opera community who possess unique insights into the application of the Peking University Chinese Bel Canto theory. Among informants interviewed are as follows.

Jin Man: A renowned opera performer, opera educator, and vocal educator.

Dai Yuqiang: A famous tenor, opera performer, and vocal educator, Dai Yuqiang is a professor at Peking University Opera Research Institute and the dean of the Henan Music Academy at Zhengzhou University.

Li Hong: A soprano and Ph.D. holder who studied in Russia, Li Hong is the deputy director of Peking University Opera Research Institute, an associate professor, and a vocal instructor.

Research Results

Opera Jiang Jie" is a notable Chinese opera that revolves around the life and struggles of Jiang Jie, a female revolutionary heroine during the Chinese Civil War. The opera depicts themes of loyalty, sacrifice, and heroism, focusing on Jiang Jie's dedication to her cause and the emotional turmoil she faces in her struggle against oppression.

In the research method section, we employed systematic research techniques that were essential for gathering comprehensive data. This included conducting field investigations, expert interviews, and surveys. Specifically, our study involved engaging with 30 actors, 5 vocal coaches, and 390 audience members to gain diverse insights into the subject matter, this chapter comprehensively examines how the theory was integrated into

vocal techniques, stage performance, emotional expression, and character development. The analysis emphasizes the innovative practices derived from the theory, showcasing its role in enhancing artistic expression and emotional resonance in the performance. Specifically, this section is structured into four key aspects: the selection and application of vocal techniques, the design of movements and stage presentation, the interplay of emotional expression and character portrayal, and the innovative implementation of Chinese Bel Canto in Jiang Jie. The findings highlight the theory's contribution to improving vocal precision, enhancing stagecraft, and deepening the emotional depth of performances.

1) Practice of Bel Canto Theory

The adaptation of Bel Canto theory in "Jiang Jie" reflects a high degree of synthesis between vocal technique and artistic performance. Unlike conventional bel canto, which often prioritizes sound purity and technical perfection, this version incorporates the specific cultural and contextual elements of Chinese opera. Instruction from the vocal music instructors emphasized the importance of conveying the revolutionary spirit of "Jiang Jie." This focus ensures that performances go beyond mere technical execution to embody emotional depth and narrative urgency. In pivotal scenes, actors utilize their vocal skills to enhance emotional intensity. This dynamic control of sound—manipulating volume and intensity—heightens dramatic tension, particularly during climactic moments.

so as to ensure that the lyrics were clearly conveyed and enhance the expressive power of the voice. For example, in Jiang Jie's solo passage,

the actors use chest resonance to switch with the head cavity resonance, which enriches the emotional level of the role. This innovative technique combines the vocal characteristics of China and the West, making the performance of Jiang Jie not only retain the traditional characteristics of China opera, but also show the technical advantages of Bel Canto theory, forming a unique artistic style.

Figure 1: Schematic diagram of vocal skills in the emotional climax part.

In some dramatic scenes with fierce conflicts, the actors explored new ways to apply traditional vocal skills. By adding more emotional colors to the timbre, or by changing the rhythm to enhance the expressive force of the voice, the actors can better meet the needs of the plot development. Five vocal music instructors agreed that this innovative practice has significantly improved the emotional expression in Jiang Jie. For example, when Jiang Jie is threatened by the enemy, the actor shows the emotional

fluctuation of the character through the gradually enhanced timbre (see Figure 1).

Besides, in Jiang Jie, Bel Canto theory insists on the application of natural sound field in western operas, and retains the original charm of opera art. In the performance, the actors completely rely on the natural sound field without using modern public address equipment. This practice not only shows respect for traditional bel canto, but also enhances the natural expressive force of the voice. For example, in some scenes, actors use the acoustic characteristics of the stage to enhance the spatial sense and three-dimensional sense of sound through the interaction between sound and theater space. This treatment not only enhances the audience's auditory experience, but also enables actors to express the pure power of sound more freely.

2) Selection and Application of Vocal Music Skills

In the performance of "Jiang Jie", the core skills emphasized by Bel Canto theory of Peking University include resonance, breath control, timbre adjustment and other technical means. These skills not only enhance the penetration and expressiveness of the actors' voices, but also enhance the clarity of articulation and make the language expression more appealing. The music instructors' experts provided detailed feedback, explaining their application of these techniques in actual performances.

Breath control and vocal methods are the basis of Bel Canto singing, especially for such a complex emotional scene as Jiang Jie, a stable breath is very important. According to the observation results, most actors appear to consider that breath control plays a vital role in singing long

sentences and expressing emotions. The unique technique of "crying deep breath" in Bel Canto theory of Peking University is widely used in the performance of "Jiang Jie", which helps the actors to maintain the consistency and stability of their voices in high notes and long vocal passages and ensure the integrity of emotional expression. For example, in Jiang Jie, when his lover, Lao Peng, was killed, long notes and emotional passages (Figure 2) required the actors to maintain the stability and strength of their voices through deep breathing techniques to avoid the interruption of their voices caused by emotional excitement.

Figure 2: Jiang Jie's application of crying deep breathing skills in the face of his lover Lao Peng's dead.

The use of resonance skills played a key role in the performance of Jiang Jie. Actors need to show the changes of Jiang Jie's inner feelings through the head-cavity resonance and the transformation of chest resonance. The actors mentioned that they better expressed Jiang Jie's emotional fluctuation in key aria by adjusting the resonance position. In

Jiang Jie's classic aria "Red Plum Praise", the actor uses chest resonance in the bass passage, which shows Jiang Jie's firm revolutionary belief; In the high-pitched paragraph, she turns to head cavity resonance to express her inner tenderness and perseverance. The use of this technique not only enhances the transmission of emotion, but also makes the voice more layered and expressive.

Figure 3: The Transformation of Resonance Position in Red Plum Zan

in the aspect of timbre adjustment, Bel Canto theory of Peking University emphasizes conveying multi-level emotions through timbre changes. in the paragraphs separated from the comrades, the actor expressed Jiang Jie's revolutionary spirit through bright and firm timbre; In the face of inner emotional fluctuations, actors express their deep feelings for their families and comrades through soft timbre (Figure 3). The indication of strength change in the score further emphasizes the details of timbre

adjustment, and through this contrast between light and shade, the emotional level is richer.

Figure 4: The timbre changes in Jiang Jie's different scenes.

3) Action Design and Stage Performance

Action design and stage performance are another highlight in the performance of Jiang Jie. Bel canto theory emphasizes the organic combination of voice and body movements, and further enriches the expressive force of the role and the overall effect of the stage through the cooperation of movements and vocal music. In Jiang Jie, action design is not only an auxiliary expression of the role emotion, but also an artistic means closely combined with vocal skills.

The action design in the Peking University Opera Research Institute's interpretation of "Jiang Jie" plays a crucial role in conveying character traits and advancing the plot. This approach ensures that each movement is imbued with emotional significance, enhancing both the performance's visual impact and its emotional depth. The choreography is meticulously crafted to align with the characteristics of each role and the unfolding narrative. This careful consideration allows the actors to embody their characters authentically, making emotional responses more believable and relatable.

Figure 5: Jiang Jie's standing posture and gestures in the scene facing the enemy.

In addition, the combination of action design and vocal performance is a great innovation in the performance of Jiang Jie. Bel Canto theory usually emphasizes the independence and purity of voice, but in Jiang Jie, directors and actors explore the synchronization of action and vocal music, making action a part of voice expression. For example, in Jiang Jie's monologue aria, the actor vividly expresses the inner emotional ups and

downs of the role through delicate gesture changes and gradual vocal performance. The combination of this kind of action and vocal music makes the emotional expression more abundant, and the complex emotions in the character's heart are also more completely displayed.

Finally, the visual design of the stage is also an important practical link of Bel Canto theory in Jiang Jie. Through the careful design of the stage scene, the director team created a visual effect that complements vocal music performance. For example, in Jiang Jie's monologue scene, through the clever use of light and shadow, the stage background and the vocal performance of the actors reached a harmonious unity. The design of the stage not only enhances the drama of Jiang Jie's emotional expression, but also further highlights the appeal of vocal performance and the scene atmosphere through the changes of lighting and scenery. This multi-dimensional combination of vision and vocal music makes Bel Canto theory not only stay at the auditory level, but further enhance the expressive force and artistic appeal of the stage through the joint action of stage action and visual design.

4) Emotional Expression and Character Portrayal

Emotional expression depends on the careful control of sound. Bel Canto theory emphasizes the expression of the inner world of the characters in different emotional states through the changes of sound intensity, timbre and rhythm. In "Jiang Jie", the actor shows the turning point of the character's inner feelings by adjusting the sound intensity and gradually changing from soft to powerful. For example, when Jiang Jie expresses her deep affection for her comrades, the actor uses a soft and lyrical voice to convey her tenderness and care; while expressing her anger at the enemy, she shows Jiang Jie's firm

revolutionary will through strong vocal music. In this scene, the actor used the dynamic symbols in the music score to gradually enhance the expressive force of the voice to support the progressive level of emotion.

The role-building not only depends on sound, but also is further strengthened through body language. In the performance of "Jiang Jie", the actors gave the characters more vivid expressive force through the combination of voice and body movements. For example, when Jiang Jie was interrogated by the enemy, the actress created an indestructible revolutionary image through her steady standing posture and firm gestures, combined with her firm and powerful voice. In this regard, the five vocal music instructors agreed that the coordination of action and sound played a vital role in shaping the role. Vocal music and body language complement each other, making the role more stereoscopic and real.

The success of emotional expression also benefits from the accurate control of sound details. Actors convey the emotional level of the role through subtle changes in their voices. For example, in the scene of Jiang Jie recalling the past, the actor expresses the deep nostalgia and unyielding of the character through his soft voice. Five vocal music instructors unanimously pointed out during the rehearsal that the delicate sound processing made the emotional expression in this paragraph more infectious. In this scene, the fading sound and subtle timbre changes perfectly show Jiang Jie's complex emotional heart, which makes the character image fuller.

Concussion and Discussion

The research presented in concussion and discussion highlights several critical areas for further exploration despite the significant findings

of the study. Firstly, it addresses the ongoing challenges in cultural integration, particularly in merging Bel Canto with traditional Chinese vocal techniques. While Jiang Jie exemplifies some success in this area, performers often grapple with balancing technical requirements and emotional expression. This indicates that achieving effective cultural fusion in performances remains a complex issue requiring more attention and practice (Smith, 2020).

Moreover, the study notes a persistent gap between theory and practice. Although the application of Bel Canto theory within Jiang Jie has shown positive outcomes, its broader adoption in other operatic works falls short, especially in productions with strong local traditions. This disparity may stem from limited dissemination of the theory, differing levels of acceptance among performers, and audience preferences favoring traditional techniques (Li & Chen, 2019).

To enrich our understanding of these challenges, it is essential to consider related research that explores similar issues in cross-cultural musical integration. For instance, Johnson (2021) demonstrated that successful cultural fusion often hinges on collaborative approaches, where artists engage deeply with both traditions involved.

Recommendation

This study presents several key recommendations aimed at enhancing the development and application of Chinese Bel Canto theory. Firstly, it emphasizes the importance of localizing Bel Canto theory to align with China's unique linguistic and cultural characteristics. Future research should focus on

exploring vocal techniques and performance styles that resonate with these traits, ultimately contributing to a theoretical framework that enriches Chinese opera and encourages international innovation in Bel Canto. Secondly, there is a call for a stronger integration of theory and practice, highlighting the reciprocal relationship between them. It also suggests that educational efforts should concentrate on case studies and practical applications, facilitating collaboration between theorists and practitioners through events like academic symposiums and workshops. This interaction can provide empirical evidence that enhances both performance quality and theoretical refinement.

References

- Tao, Y. (1994). *A draft history of Western music exchange*. Beijing Encyclopedia of China Publishing House.
- Wang, X. (2024). Exploration and Development of Original Chinese Operas: Taking Ye Xiaogang's Ode· Farewell as an Example. *Artist*, 7(1), 155-157.
- Luo, Q. (2019). *On the Convergence Tendencies of National Singing and Bel Canto in Vocal Education* [Master's Thesis]. Sichuan Normal University.
- Li, X., & Chen, Y. (2019). *Barriers to Cultural Integration in Vocal Performance: A Study of Traditional and Contemporary Techniques*. Opera Research Review.
- Smith, R. (2020). Emotional Expression in Vocal Techniques: Balancing Tradition and Innovation. *International Journal of Vocal Studies*, 3(2), 112-116.

-
- Gao, M. (2017). *Attempting to Discuss the Integration of National, Bel Canto, and Pop Singing Methods in Song* [Master's Thesis]. Xi'an Conservatory of Music.
- Jiang, Sh. (2017). The Origins and Development of Bel Canto. *Art Evaluation*, 5(3), 70-72.
- Johnson, A. (2021). Cultural Fusion in Music: Case Studies and Strategies. *Journal of Cross-Cultural Music Studies*, 2(1), 80-97.

Author

Mr. Dr. Cui Yue

Department of Performing Arts,

Faculty of Fine and Applied Arts,

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

1 U Thong Nok Rd, Dusit, Dusit District, Bangkok 10300

Tel: +86-15640239563 Email: 357861@qq.com

Assist. Prof. Dr.Chutima Maneewattana

Department of Performing Arts,

Faculty of Fine and Applied Arts,

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

1 U Thong Nok Rd, Dusit, Dusit District, Bangkok 10300

Tel: +66 2 160 1023 Email: chutima.ma@ssru.ac.th.

ส่วนประกอบของบทความ

บทความวิชาการ

ในการเขียนบทความวิชาการ ควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจน และมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม บทความวิชาการควรมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้น กระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช่ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปเนื้อหาของบทความให้ได้ใจความชัดเจน ให้เขียนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเขียนเป็นภาษาไทยก่อน ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ หรือระหว่าง 150-200 คำ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้นในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

3. **คำสำคัญ (Keyword)** ระบุคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้ เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลได้บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

4. **บทนำ (Introduction)** นำเสนอข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา รวมทั้งระบุถึงขอบเขตเนื้อหาของบทความ

5. **เนื้อหา (Body of text)** ระบุเนื้อหาหลักของบทความ โดยแบ่งออกเป็นประเด็นย่อย ๆ และมีการจัดเรียงลำดับหัวข้อตามรายละเอียดของเนื้อหา

6. **การอ้างอิง (References)** อ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา (In-text citation) โดยใช้ระบบนาม-ปี (Author-Year) ตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 (7th edition) และเอกสารอ้างอิงทุกรายการที่ปรากฏในบทความต้องมีรายชื่อปรากฏอยู่ในรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (References) ด้วย

บทความวิจัย

ให้นำเสนอผลการวิจัยที่ค้นพบอย่างเป็นระบบ โดยบทความวิจัยมีองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. **ชื่อเรื่อง (Title)** ใช้คำที่สั้นกระชับ และมีความหมายชัดเจน ให้เขียนเป็นระดับกลุ่มคำไม่ใช่ระดับประโยค และต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยก่อนและตามด้วยชื่อเรื่องภาษาอังกฤษในบรรทัดต่อมา แต่ให้เขียนชื่อเรื่องเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ความยาวระหว่าง 8-15 คำ

2. **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปสาระสำคัญของงานวิจัย ซึ่งประกอบด้วยวัตถุประสงค์การวิจัย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และผลการวิจัย ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ความยาวแต่ละภาษาไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ หรือระหว่าง 150-200 คำ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

3. **คำสำคัญ (Keywords)** ระบุคำสำคัญของเนื้อหาที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้ เป็นคำสืบค้นในระบบฐานข้อมูลได้บทคัดย่อ ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ ให้เขียนคำสำคัญเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น ในกรณีที่บทความเขียนเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

4. **บทนำ (Introduction)** ระบุถึงความสำคัญของปัญหาที่ศึกษา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และประโยชน์โดยรวมที่จะเกิดขึ้นจากผลการวิจัย

5. **วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective)** ระบุวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยให้ชัดเจนและสะท้อนถึงภาพรวมทั้งหมดของงานวิจัย

6. **วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)** ระบุวิธีวิจัยที่ครอบคลุมถึงประชากร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย ขั้นตอนการเก็บข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

7. **ผลการวิจัย (Results)** ระบุผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

8. อภิปรายผล (Discussion) นำเสนอผลการวิจัยโดยอ้างอิงถึงทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนผลการวิจัยที่ค้นพบหรือเห็นแย้งที่สมเหตุสมผล

9. ข้อเสนอแนะ (Recommendations) เสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

10. การอ้างอิง (References) ใช้การอ้างอิงตามรูปแบบ APA (American Psychological Association) ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 7 (7th edition)

ตัวอย่างการอ้างอิงในเนื้อหา

1. (ผู้แต่ง, ปีพิมพ์: เลขหน้า) ไว้ท้ายข้อความที่อ้างอิง เช่น

(สุนีย์ มัลลิกะมาส, 2549: 200-205)

(McCartney & Phillips, 2006: 498-499)

(Murphy, 1999: 85)

กรณีที่ไม่มีปรากฏเลขหน้าให้ลงแค่ชื่อผู้แต่งกับปีพิมพ์ไว้ในวงเล็บเดียวกัน เช่น

(สุนีย์ มัลลิกะมาส, 2549)

2. ผู้แต่ง (ปีพิมพ์: เลขหน้า) กรณีมีการระบุชื่อผู้แต่งในเนื้อหาแล้ว ไม่ต้องระบุไว้ในวงเล็บท้ายข้อความที่อ้างอิงอีก เช่น

ลดาพร บุญฤทธิ์ (2539: 49) ได้ศึกษาถึง.....

Kanokon Boonsarnsuk (2002: 14) studied.....

ตัวอย่างรายการอ้างอิง

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงกรณีที่เป็นหนังสือ

ไชยยัง รุจจนเวท. (2530). 20 ปีสวนสมนไพร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. บริษัทไปยาลใหญ่ ศรีเอทีพีเอส.

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงกรณีที่เป็นวารสาร

กรัณฑรัตน์ บุญช่วยธนาสีทธิ์ และจุฑารัตน์ เสรีวัตร. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยในนักศึกษา คณะการแพทย์แผนตะวันออกมหาวิทยาลัยรังสิต. วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 8(1), 76-80.

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิงกรณีที่เป็นวิทยานิพนธ์

ธัญพร วณิชฤทธา. (2550). การจัดการความรู้ในชุมชน: กรณีศึกษาด้านการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนมีส่วนร่วม จังหวัดสมุทรสงคราม [วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

1. เว็บไซต์ มีผู้แต่งหรือหน่วยงานรับผิดชอบ

ผู้แต่ง. (ปี/วัน/เดือนที่เผยแพร่). ชื่อบทความ. ชื่อเว็บไซต์ (URL)

สุรัชย์ เลี้ยงบุญเลิศชัย. (2554, 21 มิถุนายน). จัดระเบียบสำนักงานทนายความ.

<http://Si Sa>

Ket.lawyerscouncil.or.th/2011/index.php?name=knowledge

ตัวอย่างการเขียนเอกสารการประชุมวิชาการ

ชื่อ/สกุล. (ปี). ชื่อบทความ. ใน/ชื่อบรรณาธิการ (บ.ก.), ชื่อหัวข้อการประชุม.

ชื่อการประชุม (น. เลขหน้า). ฐานข้อมูล.

พัชรภา ดันติชูเวช. (2553). การศึกษาทั่วไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ ศึกษาโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทย. ใน ศิริชัย กาญจนวาสี

(บ.ก.), การขับเคลื่อนคุณภาพการศึษาไทย. การประชุมวิชาการและเผยแพร่
ผลงานวิจัยระดับชาติ (น. 97-102). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หลักเกณฑ์การเขียนบทความวิชาการหรือ บทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษยและสังคม

1. ส่งบทความวิจัยฉบับเต็มในรูปแบบของ Word File จำนวน 1 ชุด เป็นแฟ้มข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้โปรแกรม Microsoft Office Word 2010 ขึ้นไป พร้อมแนบไฟล์สแกน PDF แบบเสนอผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยและสังคม ส่งบทความผ่านทางเว็บไซต์ <http://huso-journal.sskru.ac.th> หรือ ส่งมาที่ E-mail: huso_journal@outlook.co.th (ติดต่อสอบถามเพิ่มเติมที่ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เลขที่ 319 ถนนไทยพันทนา ตำบลโพธิ์อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ 33000 โทรศัพท์ : 095-6129690/097-0404357)

2. เป็นบทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เกี่ยวกับสาขาภาษาและภาษาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การพัฒนาชุมชน วรรณคดี สังคมวิทยา มานุษยวิทยา นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ ศิลปกรรม เศรษฐศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา จิตวิทยา นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ความยาวของบทความโดยนับรวมรูปภาพ ตาราง เอกสารอ้างอิงและประวัติผู้เขียน จำนวน 15-20 หน้า ขนาดกระดาษ A5

4. แบบอักษร (Font) บทความ

4.1 ให้พิมพ์ด้วยตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14 และพิมพ์เนื้อหาในลักษณะคอลัมน์เดียว (One column) กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเป็นแบบระยะพิมพ์เดี่ยว (Single space) ระยะขอบบน-ล่าง 2 เซนติเมตร และระยะขอบซ้าย-ขวา 1.8 เซนติเมตร

4.2 ชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยตัวหนา โดยใช้ขนาดอักษร 16 ชิดขอบขวา กรณีเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้อักษรตัวแรกเป็นตัวใหญ่สำหรับคำหลักต่าง ๆ

4.3 ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (และอาจารย์ที่ปรึกษา) ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และให้ใช้หมายเลขกำกับชื่อผู้เขียนหรืออาจารย์ที่ปรึกษาเฉพาะที่เป็นภาษาไทยเท่านั้น พิมพ์ด้วยตัวหนาโดยใช้ขนาดอักษร 14 ชิดขอบขวา

4.4 ชื่อสาขาวิชา คณะ และสถาบันการศึกษาต้นสังกัด ให้พิมพ์ที่บรรทัดล่างต่อจากชื่อผู้วิจัย ชิดขอบขวา พิมพ์อักษรเป็นตัวบางขนาด 12 ใช้เขียนทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ แต่ให้ใช้หมายเลขกำกับเฉพาะที่ภาษาไทยเท่านั้น

4.5 หมายเหตุ ใส่ * ข้างหลังชื่อผู้ประสานงาน (Corresponding Author) หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ประสานงานกับผู้อื่นที่มีชื่อในผลงาน ในการเตรียมต้นฉบับบทความ หรือ ส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ และประสานงานในการตอบสนองข้อคำถามและข้อวิจารณ์

5. เป็นบทความภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ ในกรณีที่เป็นบทความภาษาอังกฤษ ต้องผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและลงนามรับรองจากผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ ก่อนส่งให้บรรณาธิการ

6. ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ใดมาก่อนหรืออยู่ระหว่าง การพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น

7. บทความต้องมีสาระสังเขป (บทคัดย่อ) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ A5 หรือระหว่าง 150-200 คำ ในกรณีที่บทความเป็นภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ให้เขียนบทคัดย่อเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น

8. ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามระบบการอ้างอิงเอกสารและหลักเกณฑ์ การนำเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารมนุษย์และสังคม

9. ผลการพิจารณาให้ตีพิมพ์บทความ ให้ถือมติของกองบรรณาธิการเป็นที่สุด

10. บทความที่ไม่ผ่านการพิจารณาให้ตีพิมพ์ กองบรรณาธิการจะแจ้งให้ทราบ แต่จะไม่ส่งต้นฉบับคืนให้ผู้เขียน

11. ผู้เขียน/คณะผู้เขียน (ผู้วิจัย/คณะผู้วิจัย) ต้องเขียนข้อมูลส่วนตัวโดยย่อเป็นภาษาอังกฤษไว้ในส่วนท้ายสุดของบทความต่อจากเอกสารอ้างอิง โดยให้ระบุคำนำหน้าชื่อ (นาย/นาง/นางสาว) ตำแหน่งทางวิชาการ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์/รองศาสตราจารย์/ศาสตราจารย์) (ถ้ามี) คุณวุฒิปริญญาเอก (ดร.) (ถ้ามี) พร้อมใส่ข้อมูลที่อยู่ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ รวมทั้งรหัสไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรสาร และอีเมลด้วย ในกรณีที่เป็นักศึกษาปริญญาโทหรือปริญญาเอก ให้เขียนเฉพาะข้อมูลนักศึกษาเท่านั้น โดยไม่ต้องใส่ข้อมูลของอาจารย์ที่ปรึกษา ตัวอย่างเช่น

Author

Assistant Professor Dr. Anansak Phuengok
Information Science and Library Science Program,
Faculty of Humanities and Social Sciences,
Sisaket Rajabhat University 319 Thai Panta Road, Pho Sub-District,
Mueang Si Sa Ket District, Si Sa Ket Province 33000
Tel: 09-3327-7303 Email: huso_journal@outlook.co.th

วิธีการจัดส่งบทความ

ท่านสามารถส่งบทความได้ 2 วิธี

1. ส่งแบบเสนอผลงานวิชาการและไฟล์ข้อมูลบทความ ผ่านทางเว็บไซต์ (วารสารวิชาการมนุษยและสังคม) <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/jhuso>
2. ส่งบทความมาที่ E-mail: huso_journal@outlook.co.th หรือกองบรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 319 ถนนไทยพันทา ตำบลโพธิ์ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ 33000 โทรศัพท์ : 095-6129690/ 097-0404357 สำหรับบทความที่ผ่านการกลั่นกรองแล้ว จะได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสารเพื่อเผยแพร่ต่อไป

**แบบเสนอผลงานวิชาการเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการมนุษยและสังคม
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ข้าพเจ้า (ชื่อ-สกุล).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งทางวิชาการ (โปรดระบุ)

☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

☐ ดร. ☐ อาจารย์ ☐ อื่น ๆ ระบุ

☐ นาย ☐ นางสาว ☐ นาง

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

มีความประสงค์ขอส่งผลงานวิชาการ เรื่อง:

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย).....

.....

ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ).....

.....

ประเภทของผลงานวิชาการ

☐ บทความวิจัย

☐ บทความวิชาการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าผลงานนี้

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าเพียงผู้เดียว

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ที่ระบุชื่อในผลงาน

ผลงานนี้ยังไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และจะไม่นำไปเพื่อพิจารณาตีพิมพ์
ในวารสารอื่น ๆ นับจากวันที่ข้าพเจ้าได้ส่งผลงานต้นฉบับนี้และข้าพเจ้าได้ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
ตรวจสอบความถูกต้องของ Abstract และบทความภาษาอังกฤษแล้ว

「 x 」

ลายมือชื่อเจ้าของบทความ
(.....)
วันที่.....

ลายมือชื่อผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา
(.....)
วันที่.....

แบบรับรองบทความวิจัย

จากปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์

เรียน บรรณาธิการวารสารวิชาการมนุษยและสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ข้าพเจ้า (ชื่อ-สกุล).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งทางวิชาการ (โปรดระบุ)

☐ ศาสตราจารย์ ☐ รองศาสตราจารย์ ☐ ผู้ช่วยศาสตราจารย์

☐ ดร. ☐ อาจารย์ ☐ อื่น ๆ ระบุ.....

☐ นาย ☐ นางสาว ☐ นาง

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อได้)

.....

.....

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

ขอรับรองว่าได้ตรวจสอบบทความวิจัยจากปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง:

ชื่อผลงาน (ภาษาไทย).....

.....

ชื่อผลงาน (ภาษาอังกฤษ).....

.....

ของนิสิต ชื่อ-สกุล.....

ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
และไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

ลายมือชื่อ.....

(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

วันที่.....